

M E N S U E L

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Церкві — свободу!

Засудження Кардинала Міндсенті ображає не тільки Церкву, але й усіх тих, хто вірить у гідність і людську свободу.

Відомо всім, що Католицька Церква не керується земними спонуканнями, годячись на кожен форму уряду, під умовою, що ця форма не суперечить Божим і людським правам. Але, в разі суперечності, єпископи і самі вірні, свідомі свого обов'язку, повинні ставити опір несправедливим законам.

Тільки святі засади релігії можуть урівноважити зі справедливістю права і обов'язки громадян, зміцнити основу держави, урегулювати благодійними законами звичаї людей і скерувати їх у порядку до чеснот. Нехай усі ті, що керують державою, визнають ці правди і нехай скрізь повернуть Церкві належну їй свободу, щоб вона могла без жодної перешкоди просвітлювати людський дух світлом своєї науки, щоб вона могла гідно виховувати молодь і формувати її в чеснотах, щоб вона могла скрізь і явно стверджувати святий характер родини і просякати своїм впливом ціле людське життя.

З промови св. Отця Папи Пія XII, виголошеної на таємній надзвичайній Консисторії Кардиналів, скликаній 14 лютого ц. р. з приводу вироку над Кардиналом Міндсенті.

Слово Кардинала Сюара

Його Емініція Кардинал Сюар, Архиепископ Парижу, звернувся 9 лютого ц. р. до всіх вірних, у справі ганебного засудження Князя Католицької Церкви Кардинала Міндсенті, з таким протестом і закликком:

Народній суд у Будапешті щойно засудив на довічне ув'язнення Кардинала Міндсенті. Цей вирок викликає обурення й огиду всіх тих, які в цілому світі зберегли розуміння справедливости, свободи і пошани, що належить до людської гідности.

Католики Парижу, поєднані з своїм Архиепископом, гостро відчують разом з ним образу, заподіяну св. Отцеві, Католицькій Церкві і всьому християнству. Це тому, що Кардинал Міндсенті бажав відважно виконати своє завдання єпископа, захистити совість угорських католиків проти заходів духового придушення, яких уживає тоталітарний режим, — його ув'язнили, судили і засудили. Про це французькі кардинали на повен голос заявили вже в листі до угорського посла в Парижі, як тільки було заарештовано Примаса.

Разом з католиками, всі французи, що зберегли незалежність свого судження, протестуватимуть проти способу, в який відготовлявся і провадився процес, що

таврує ганьбою його підбурювачів і всіх тих, хто несе за нього відповідальність. Справді, ще більш кримінальним є намагання оганьбити свою жертву, спаралізувати її волю та енергію, ніж її поразити.

Перед Кардиналом Міндсенті багато вже впало жертв, що проти них були вжиті ті ж самі способи, натхнені тією ж самою ідеологією. Можна боятися, що завтра ще інші впадуть у подібних умовах. Ми схиляємося в пошані перед стражданнями цих людей, жертв тоталітарного, безбожницького варварства. Ми заохочуємо всіх тих, для кого дорога свобода, задуматися над цією драмою, що сьогодні знеславлює людство. Ми закликаємо католиків до гарячої молитви за Кардинала Угорщини, за всіх тих, славних і невідомих жертв, що страждають по в'язницях за свободу і справедливість. Нехай зробить Небо так, щоб незабаром зникли в усіх державах гноблення і насильство, які породжують ненависть і нові війни.

Голос українського Владика

(ТЕЛЕГРАМА ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННОГО АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА
ЕПІСКОПА КИР ІВАНА ДО СВ. ОТЦЯ)

ЙОГО СВЯТОСТІ ПАПИ ПЄВІ XII
ВАТИКАНСЬКА ДЕРЖАВА

Візитатор українців, розсіяних по Західній Європі, священики, вірні скитальники, злучені цілим серцем з Вашою Святістю, у цій сумній годині переслідування Угорської Католицької Церкви через несправедливе ув'язнення Примаса Кардинала Міндсенті, протестують з обуренням

проти бруталного злочину ворожої сили супроти Церкви, супроти Вашої Священної Особи, моляться за перемогу справедливости, запевняють непохитну вірність і синівську любов до Вселенського Отця.

Іван Бучко, Єпископ Кадоєнський

Савле, Савле, чому ти переслідуєш Мене?

(Проповідь, виголошена 13 лютого ц. р. у храмі св. Володимира Великого в Парижі).

“Щасливі ви, коли вас ганьбитимуть і переслідуватимуть, і не по правді наговорюватимуть усе зле на вас за Мене”.

Матей, 5. 11.

Вірна любов до Христа Спасителя і стійність при Його св. Церкві, потягала за собою великі жертви вже від перших початків християнства на землі. Слуги пекла нещадно переслідували все, що Боже і святе, намагалися вбити в серцях переслідуваних жертв усяку надію на краще і на цьому, і на другому світі, викоринювали почуття правди і справедливості, щоб легше було впроваджувати в життя свої нелюдські, противні Божому і природно-мозкові, варварські приписи.

Жертвою цих пекельних сил упали перші будівничі Христової Церкви св. Петро і Павло та інші Христові Апостоли. За Христову правду зазнали важких знущань і мученичої смерті св. священомученик Ігнатій Богоносець, св. великомученики Юрій, Дмитрій і сотні тисяч мучеників і Христових ісповідників та багато великих Отців і учителів Христової Церкви.

Майже кожний народ має своїх святих, які, не боячись смерті, безстрашно боронили правди Христової науки перед різними безвірками, або шкідливими течіями еретичних реформаторів.

Пливли літа, змінялися люди і їхні звичаї та погляди, але в одному не було майже зміни, у ворожому ставленні пекельних сил до Христової Науки і до Христової Церкви. Здавалося, що з розвитком культури і науки, що мали стати на услуги людському добробуту і усунути всякий духовий і фізичний гніт, здавалося, що вже не повторяться давні часи зневолення людської совісті важким кривавим переслідуванням і жорстокими тортурами. Але ці сподівання завели. Візьмімо наші часи: по I світовій війні в зреволюціонованій Росії і в злочинно загарбаній нашій Україні, а пізніше в Мексиці і Іспанії, пекельні сили знову пішли в завзятий наступ проти Христових Правд. При цьому не втрачено ні одної нагоди, щоб при всяких «ушасливленнях» людей, не звернути гострого вістря проти Христової Церкви. Поруйновано Божі дома, понищено цінні здобутки християнського мистецтва, — і попливла знову мученича християнська кров. І дивно, що світ лишився байдужим до тих важких ран, що

їх заподіювали Христовому містичному Тілові ті виродки людства.

Серед таких настроїв почалася і закінчилася друга світова війна. Переможцями в ній вийшли ті, що на їх прапорах були вписані принадні і милозвучні кличі: воля народам, воля людині, свобода совісті і релігійного визнання, свобода преси і зібрань... Але в практиці такі високолюдяні кличі не могли знайти зрозуміння в тих країнах, де нема справжнього духа волі, де шаліє терор і насильство правлячої кліки, де потоптано всяку святість, а найвищою справедливістю є п'ястук. І в цьому якнайкраще пересвідчився на власній шкурі український народ.

1 листопада 1944 року гине в таємничих обставинах наглою смертю наш Митрополит Андрей. Не інакше як для глуму над нашою Церквою, на похорон Галицького Митрополита, Сталін присилає вінок. І цей вінок своїми колочками до крові зранив нашу Батьківщину в хвилині, коли ховали на вічний спочинок одного з її найкращих синів, доброго Пастиря і великого Громадянина. Не минуло й року, як ув'язнено і вивезено наших українських Владик з Високопреосвященнішим Митрополитом Йосифом на чолі. Несамовитим терором переслідувано українську Греко-Католицьку Церкву і, фікційним львівським собором 1946 року, заінсценізовано злуку з московським сталіно-слав'ям.

Вільна українська преса на чужині піднесла була свій голос протесту проти неронівських переслідувань XX віку. Але, на жаль, провідні мужи Західного світу, а серед них навіть католицькі діячі, не дуже то прислухувались голосові розпуки вірних нашої Церкви і всю цю справу було збуто звичайними короткими пресовими звідомленнями, за винятком енцикліки св. Отця, присвяченої гіркій долі нашої страдницької української католицької Церкви. Провідники Західного світу або не йняли віри нам, або простодушню вірили ще в добру волю і шляхетні демократичні запевнення свого могутнього східного сусіда.

А роззухвалений тим кровожерний гонитель Христа не вдовольнявся тією легкою перемогою над безборонними ісповідниками української католицької Церкви, але простягнув свою драпіжну руку й далі на Захід. Згодом замордовано греко-католицького Єпископа на Закарпатті Теодора Ромжу, ув'язнено й засуджено на довгі літа кари хорватського Архієпископа Степінача і, по мимо вже деяких протестів західного демократичного світу, він таки мусить відбувати незаслужену кару. Опісля зліквідовано католицьку Церкву в Румунії, почалися утиски і арешти духовенства в Польщі, в Чехо-Словаччині, а от минулого тижня довершився черговий акт військової трагедії католицької Церкви в Європі. Під час нагінки комуністичної Служби Безпеки в Мадярщині, що вже триває там кілька місяців, заарештовано угорського Примаса Кардинала Міндсенті. Цікаво, що вже два роки тому, коли Його Еміненція Кардинал Міндсенті мав повертатися із Злучених Держав додому, в Упорщину, він, ніби передчуваючи, сказав Монсеньйорові Шінові, професорові Вашингтонського Університету: «Я йду на розп'яття». Передчуття справдилися: цього мученика за Правду і справедливість віддано в руки Служби Безпеки, а там вже різними тортурами і середниками, що ослаблюють волю людини, вимушували від своєї жертви потрібні зізнання, в які ніхто з людей, що мають почуття людської гідності, не повірить ніколи. Після судової розправи, що її правники культурних демократичних країн називають глуфом над справедливістю, угорський «Народний суд», виконуючи волю всесильного Комінформу, засудив цього Князя Церкви на досмертну в'язницю.

Аж тепер увесь культурний світ зжахнувся, і без огляду на релігійне віровизнання, запротестував проти цього ганебного акту насильства і страшної образи для цілої католицької Церкви. Навіть ті, хто досі був зовсім байдужий на ті події, що від літ діються за залізною заслоною, тепер почали прозрівати, бо пізнають, якою страшною для світу є небезпека з войовничо безбожницького Сходу.

Св. Отець гостро осудив ті варварські методи насильства, і викляв усіх тих, хто допустився цього злочину супроти особи Кардинала Міндсенті. До цього осудження Христового Намісника, прилучилися католики і некаатолики, а також уряди і парламентарні кола

майже всіх держав світу. Запротестував у своїй телеграмі до св. Отця і наш Високопреосвященний Апостольський Візитатор Кир Іван від української греко-католицької Церкви і її вірних у Західній Європі. Всі осуджують це безправство, що його dokonано на Князеві Христовій Церкві і оборонцеві загрожених загально-людських прав.

По цілому вільному світу піднеслися голоси загального протесту проти образи заповіданої Христовій Церкві і проти поневолення св. віри, знасиловання людського духа і всього того, що в людині є найдорожче. До того всесвітнього протесту долучимся сьогодні і ми, у св. Володимирському храмі прийвні. Ми, як члени містичного Христового Тіла, протестуємо сьогодні перед цілим культурним світом проти зневаг, що їх чинять тоталітарні комуністичні уряди католицькій Церкві і її Пастирям; протестуємо проти насильного заслання на примусові роботи наших українських Владик, проти знущань над нашою греко-католицькою Церквою, а також проти ув'язнення і несправедливого засудження Князя Христовій Церкві Кардинала Міндсенті.

Занесім благання до Всевишнього Творця, щоб змінив на краще ті страшні часи, що їх переживає Його Церква і вірні, та зложім заяву вірності св. Отцеві як Христовому Намісникові і Голові Католицької Церкви.

Помолімся широ, щоб Господь змилосердився над нещасним людством і щоб та хвиля переслідувань перейшла на Божу славу і на ганьбу ворогам так, як перейшли попередні вікові криваві гоніння; щоб світ пізнав правду і збудував своє майбутнє життя на вічних і незмінних засадах Христової Євангелії; щоб св. Церква, відроджена новим переслідуванням і мученичою кров'ю, ще раз довела усім Савлаамгонителям, що Вона є незнищима.

А коли б і нам самим, слабосильним і недосконалим, також довелося зазнати переслідувань за Христа, то, щоб тоді не злякатися й не захитатися в вірі, а й надалі витривати в любові до Христа і в вірності до Його св. Церкви — маймо завжди в пам'яті оці слова Небесного Вчителя: «Скорботи знаєте в світі, — але будьте відважні, бо Я переміг світ!». (Іван, 16. 33).

Про гарячих, зимних і літеплих

З-поміж усіх людей, яких, за Святим Письмом, можна б поділити на 3 головні групи: гарячих, зимних і літеплих, найгірші й найшкідливіші це — останні: літеплі. Літеплі, — себто ні гарячі, ні зимні, — це ті, про яких Божественний Спаситель сказав, що «виплюне їх із своїх уст»; це ті, що, хоч і беруться служити Богові, але намагаються це робити так, щоб і Диявола не скривдити. У боротьбі Добра зі Злом такі літеплі хотіли б бути нейтральними — «моя хата з краю». Коли ж про людське око, для «годиться», їм інколи й доводиться ставити свічку Богові то одночасно вони й чорта не забувають, якщо не свічкою, то бодай огарком, ушанувати. «Філософія» літеплих, отих опортуністів усіх родів і всіх часів, має своїм головним гаслом і напрямною відому засаду: «треба всюди приятеля мати»...

Пошесть літеплого опортунізму, засудженого і виклятого Христом, панюшиться і серед нашого народу вже віддавна і вона заподіяла українській нації величезних шкід. Ця пошесть заразила головню ту частину нашої національної спільноти, що її звикли називати «інтелігенцією», як теж усіх тих, що зі спонук снобізму, чи надто вибуялого славо- і себелюбства, чи, врешті, зі спонук, що коріняться глибоко в комплексі меншевартості, — зі шкури лізуть, так дуже пнуться і пруться в «інтелігенти», за всяку ціну хочуть стати «світовими» людьми; адже «я жив у Парижі, Відні й Лондоні», адже «я вмю говорити по-французьки, по-німецьки і по-англійськи», адже «... — і таких «адже» можуть ці «інтелігенти» і «світові» люди подати безліч, бажаючи таким способом переконати всіх тих, хто міг би сприймати це з недовір'ям, що вони таки «не абищо»...

І чомусь здається цим «світовим інтелігентам» і всім тим, що хотіли б, щоб їх за таких мати, що одною з перших і найважливіших ознак такої «світової інтелігентності» є індивідуентність, байдужість у всіх справах, зв'язаних з релігією і Церквою. І часто можна від цього роду людей почути такі слова: «Я не ходжу до церкви, бо ж до церкви ходять лише прості, малоосвічені люди, старі бабусі і згістеризовані девотки-святенниці. Але не думайте, що я проти Бога, релігії, чи Цер-

кви. Ні, я ж також буваю від часу до часу в церкві, наприклад, на Різдво, на Великдень, або на 1-го Листопада чи 22-го Січня. Буваю, бо ж це мій національний обов'язок! Та не тільки у великі свята ходжу я до нашої церкви. Іноді й звичайної неділі я заглядаю до неї. Так десь біля 12-ої години, як уже кінчається Богослуження. Знаєте, щоб ще зловити когось зі знайомих, бо ж треба поговорити, поалагодити деякі справи. Але не беріть мені цього за зле, не думайте, що я проти Церкви, релігії, священників; ні, тільки знаєте...».

Так, ми знаємо добре що пісеньку, бо, на жаль, аж надто часто доводиться нам її чути від різних наших людей, а найчастіше — від, так званих, «інтелігентів», що то «були в світі» і «добре знають Європу», «з'їздили весь світ», — коротко, — як це геніяльно висміяв Шевченко:

«... І все це бачив, все це знаю:

Нема ні Бога, ані раю,

Нема і пекла, — тільки я

Та куций німець узлуватий...» —

Німець, чи хтось інший — не важно. У всякому разі, — якийсь чужинець, від якого наш «світовий чоловік» бере, здебільша, не те, що в того чужинця найліпше, а якраз те, що в нього занепадницьке, розкладове, найгірше.

Такі люди — всі оті «всесвітянці», «ліберали», «прогресисти», «справжні західно-європейці», всі оті літеплі, що їх слово ніколи не є «так!», або «ні!», але завжди «і так, і ні», такі люди нічого не варті перед Богом і перед Нацією.

Тож будьмо гарячі, і ніколи літеплі! Будьмо рішуче за Христом, бо коли ми вагаємося, коли ми не знаємо, чи не вмємо, або не маємо досить відваги й мужности (і розуму!), щоб стати по стороні Бога, ми тим самим уже стаємо по стороні Антихриста!

І так само, коли ми не є рішуче за Україну, коли, так чи інакше, не включаємося в її життя і, передусім, у її визвольну боротьбу, ми вже тим самим стаємо проти неї, ми вже тим самим переходимо на вільну, чи невільну, свідому, чи ні, але, в кожному разі, — ворожу нашій Батьківщині позицію, стаємо її зрадниками, її ворогами.

Про це все треба нам добре знати, і цієї суворості і голої правди не можна прикрити ніякими «найглибокомудрішими», «найтверезішими» і «найінтелігентнішими» викриваннями. Треба вибирати! Або — або!..

Перед кожним з нас стоїть тверда konieczність такого вибору, і відповідь наша мусить бути така ж тверда і ясна. Інакше нас «виплюне зі своїх уст» і Христос і Україна!

Лука Польовий

Короткі вістки з католицького світу

РІМ. — 26 травня ц. р., на площі св. Петра, в Римі, прочитають папську буллу, якою Св. Отець офіційно проголосить торжества чергового св. Року.

Св. Роки проголошувано кожні 25 літ.

РІМ. — В 1949 році Папа Пій XII скличе чотири засідання Консисторії. Два перші відбудуться в місяці березні, з тим, що одне буде прилюдне, а друге — приватне. На першому засіданні кардинали мають схвалити пропонувані Св. Конгрегацією Обрядів канонізації, а на другому — консисторські адвокати проситимуть схвалення св. Отця відносно цих самих канонізацій. Третє засідання буде в місяці квітні, і буде напівприлюдним. Останнє засідання Консисторії, таємне, відбудеться, правдоподібно, в місяці грудні і на ньому будуть призначені три кардинали, які відчинять брами римських більших базилік на започаткування св. Року. Брами базиліки св. Петра відкриє сам Папа Пій XII.

ЛІВЕРПУЛ. — Лорд Пакенгам, міністр цивільної авіації Великої Британії, що тому вісім років на вернувся на католицизм, увечері в Ліверпулю важливу доповідь про взаємовідношення між католицизмом і політикою. Заявивши, що в Англії не може бути мови про створення католицької партії, подав він, як причини цього, не тільки те, що католики становлять лише 10% населення Англії, але, головне, те, що сама ідея католицької партії суперечить засадам світської діяльності католиків. Говорячи про комунізм, лорд Пакенгам, що є членом англійського уряду і Трудової партії, остерігав католицьку молодь перед ілюзією можливості «християнського комунізму». Комунізм, — сказав він, — є ніщо інше, як атеїзм. Але ж християнин не може бути атеїстом. Тим самим неможливим є, щоб християни були комуністами.

КИТАЙ. — Всі відомості, які надходять з Китаю, стверджують, що католицькі школи на територіях, окупованих комуністами, є сильно zagrożені і можуть бути в короткому часі зліквідовані. В Китаї, як і по інших місцях, комуністи є рішені залишити тільки одні обов'язкові державні школи. За останніми статистиками різних Католицьких Місій, в Китаю було 300.000 дітей у народних школах, 32.000 — в середніх школах і більше ніж 7.000 студентів у трьох католицьких університетах, а саме: в Шангаї, Пекіні і Тяньцзіні.

ВАТИКАН. — У зв'язку з тим, що обставини, які спонукали у 1941 році до згадженню церковних приписів щодо постів, покращали, і з ог-

ляду на св. Рік, свята Конгрегація Концилія зарядила, що в цьому році обов'язок посту буде бо-дай частинно привернений для вірних латинського обряду. Подібне зарядження св. Конгрегація для Східної Церкви видала також для вірних східних обрядів.

ВАТИКАН. — Останнє число інформаційного бюлетеню св. Конгрегації для Східної Церкви подає в цілості зарядження румунського уряду, яким він зносить Греко-Католицьку Румунську Церкву.

До цього долано обширний коментар, як румунська поліція, разом з Православною Церквою, допомогли у переведенні цього діла.

РУМУНІЯ. — Румунський міністр віровизнання перше встановив державний податок за удлення св. Тайн. За церковний шлюб треба платити державі 25.000 лейв, а за хрещення — 10.000 лейв. Треба відзначити, що пересічний зарібок робітника в теперішній Румунії виносить найбільше 3.500 лейв місячно.

ГОЛЯНДІЯ. — На другому конгресі католицької народної партії в Гаазі визначено ставлення до питання молоді: Якщо держава має певні обов'язки в ділянці виховання, то вона в ніякий спосіб не може в цьому порушувати права родичів і Церкви.

ВАШІНГТОН. — Д-р Раймонд Картер Сутерланд, англіканський пастор південної Кароліни, в Злучених Державах Америки, на вернувся недавно на католицизм. Це вже третій англіканський пастор, що в тій провінції вертається на лоно Католицької Церкви. Д-р Сутерланд вступив до Великої Семінарії св. Івана в Каліфорнії, так само, як і два його попередники, д-р Джон Йорк і Гарі Морган.

НАГАСАКІ. — 29 травня ц. р. припадає 400-ліття прибуття до Японії св. Франсуа Ксав'є. З цієї нагоди місто Нагасаки організує інтернаціональну прощу на честь цього великого місіонера й мученика. Славна гора 26 мучеників, коло Нагасаки, на внесок японських урядових чинників, буде перетворена в публічний парк, що його відкриють у день торжеств. Радіовисильня Кіото дозволила Католицькому Комітетові Торжеств надати щомісяця на її хвилях спеціальні авдіції. Католицькі студенти Кіото готують виставку католицького мистецтва. Монсеньйор Ямагуші, єпископ Нагасаки, вирішив вибудувати при вході до нового парку пам'яткову церкву. Президент Комітету Реабілітації Католиків у Японії вже виїхав до Америки і Європи, щоб підготувати прощу, в якій, як сподіваються, католики різних країв візьмуть численну участь.

Знаменна зустріч

“Нині відпусти Твого слугу, Владико,
по Твоєму слову в мирі”.
(Лука 2, 31).

НА ПАМ'ЯТЬ про історичну, повну греси, ніч виходу Ізраїля з єгипетської неволі, коли то, з волі всемогутнього Єгови, Ангел смерті погубив усіх первородних єгипетських хлопців, а пощадив дітей ізраїльського народу, — старозавітний закон зобов'язував ізраїльські родини жертвувати Богові своїх первородних хлопців, та, як приписував цей самий закон, сорокового дня по народженні сина, зложити за нього, відповідно до маєткової спроможності батьків, у єрусалимському храмі окуп.

Перед нашими очима гарний, зворушливий образ: Марія і Йосиф, як найревніші виконавці Божого закону, несуть сорокаденне Дитя Ісуса до Єрусалиму, щоб Його там пожертвувати Богові і зложити за Нього на жертву цілопалення два голуби. Марія з Ісусом на руках і св. Йосиф з голубами в клітці зближаються до величавої єрусалимської святині. На мармурових сходах стоїть сивобородий старець Симеон, що за своє праведне життя одержав від Бога незвичайну обітницю: не вмерти доти, доки не побачить на власні очі таки ще тут, на землі, з тугою очікуваного Месію — Спасителя світу.

І тепер, цей старець, струджений довгим життям, своїм погідним, але жагучим зором, глядить на св. Родину, що наближається до храму. Від Святого Духа, що виповнював його істоту, знав цей праведник, що це Дитя на руках Марії, — то мрія його життя, то туга його старечих літ.

Ще хвилина, і Марія зі своїм Сином на руках іде сходами храму, що в ньому провела Вона довгі роки свого дитинства на службі Богові. Старенький Симеон зупиняє Марію і несмілими словами просить її, щоб бодай на короткий час дала йому в руки цей безцінний скарб, що Його Вона так ніжно пригортає до своїх грудей. І, тремтячими руками, з невимовною любов'ю, перейнятий найвищими почуваннями щастя і втіхи, бере старець від Марії Бога в людському тілі, підносить свої, повні найглибшої вдячності, очі до неба і в надземному надхненні промовляє пророчі слова: «Нині відпусти Твого слугу, Владико, по

Твоєму слову в мирі, бо бачили мої очі спасіння Твоє, що Ти приготував перед усіма людьми. Світло на просвіту невірним і славу Твого народу Ізраїля». Ті слова, що носять тепер назву гимну Симеона Богоприємця, співаються при кінці кожної нашої Вечірні.

Опісля звернувся св. Симеон до Пречистої Діви Марії і промовив: «І Тобі самій меч пройде душу, щоб многих сердець відкрилися думки» (Лука 2, 35). Те пророцтво старця справдилося вповні на Голготській горі, в часі терпіння і хресної смерті Богочоловіка.

На пам'ятку пожертвування Небесному Отцеві сорокаденного Ісуса в Єрусалимі і зустрічі Його з праведним старцем Симеоном, названим Богоприємцем, св. Церква встановила цей роковий празник, що зветься Стрітенням Господнім.

Це рокове, зворушливе свято має заохочувати вірних Христової Церкви до наслідування тих головних осіб, що брали участь у давнеколишній багатозмістовній події. Пресвята Родина повинна бути для нас зразком вірного і точного виконання Божих заряджень і збережень наших церковних обрядових приписів. Цим християни не тільки віддають Богові честь і славу, але виявляють назовні свою приналежність до св. Христової Церкви. Цього вимагається від наших вірних особливо тепер, коли вони, діти переслідуваної Церкви, опинилися по чужих краях і станули перед небезпечною винародовлення і забуття своїх прегарних обрядових і звичаєвих приписів, які їх лучать з недавніми, ще щасливими, хвилинами перебування на рідній землі, де вони могли в своїх святинях, згідно з своїм гарним звичаєм, Бога хвалити. Точне додержання приписів нашої Церкви, учащення на Богослуження, хрещення і вінчання в нашому обряді, виховування дітей в нашій вірі, ознайомлювання їх з нашими віковими церковно-народними звичаями, допоможе нашим скитальникам перетривати цю хуртовину і зберегти свою окремішність. Не вільно вірним Христовим воїнам вимовлятися тепер різними, більшими чи меншими, перепонами, що могли б бути їм на перешкоді зостатися вірними своїй Церкві. Треба зостатися з цього погляду наслідувати само-

го Сласителя. Він, як Божий Син і законодавець, не був зобов'язаний додержувати приписів закону, даного людям, але, почавши від перших днів свого дитинства в Назареті, аж до страшної смерті на Голготі, виконував взірцево всі старозавітні обрядові приписи, щоб тим дати добрий приклад людям.

**

Благаймо Христа-Спасителя, щоб Він вплив у наші серця таку тугу за Собою, як її мав св. Симеон Богоприємець, і щоб ми зуміли, очищені від гріхів у св. Тайні Сповіді, приймати Христа у св. Причасті до наших душ з такою ніжністю і любов'ю, з якою прийняв Його на свої руки св. Симеон у єрусалимському храмі.

Ми повинні так жити, щоб присмерком кожного дня, що нам нагадує присмерк нашого

життя, могли, на зразок гимну Симеона, сказати: «Я сповнив сьогодні точно і совісно все, що до мене належало. Я служив Тобі вірно, мій Боже; своєю працею причинився до Твого прославлення, і, якщо така Твоя воля, — я готовий відійти зі спокоєм у вічність».

Вкінці просім ще нашого доброго Спасителя, те «світло на просвіту невірним», — як Його назвав св. старець, — щоб воно просвітило всі народи землі і ясними променями заблисло у тій страшній темряві сьогоднішніх грізних часів. Щоб у блиску сйва Христової Євангелії і наш поневолений нарід і всі інші народи віднайшли правдиву дорогу життя, яка провадить до взаємної любови, справедливости, до волі і миру, і врешті допроваджує людину до найвищої мети її життя, — до с а м о г о Б о г а .

о. Іван Яцків

До вас, християнські подружжя, окреме слово звертаю як Пастир ваш і благаю, щоб ви жили правдиво по-християнськи, бо нехристиянське уживання подружжя стягає Божу пімсту на нас і на цілий наш нарід. Виховуйте дітей у страхі Господньому, вашим добрим приміром перш за все. Якщо ви затратили вже на чужині гарний наш звичай відмовляти щоденні молитви спільно в родині, старайтесь наново той звичай впровадити, і благословення Господнє особливе спічне на вас. З молитвою на устах ідіть до праці і кінчіть працю, з молитвою засідайте до стола і вставайте від столу.

Ощаджуйте зароблений гріш, не марнуйте його, а складайте, хоч би й дрібними складками, на чорну годину. Спомагайте тих, що не заробляють, що хорі, каліки, сироти, нездібні до праці, а Милосердний Господь стократ винагородить вас і в цьому життю, а зокрема у вічності. Підтримуйте свою пресу, але тільки свою католицьку, або таку, що шанує ваші християнські переконання і не ображує їх.

Ми називаємо себе і хочемо бути добрими християнами. Тож не забуваймо, що за словами Христовими нема нічого іншого як тільки любов, по якій можна пізнати, що ми Христові учні. Нехай же не буде між нами ненависти, незгоди, сварів, нехай нас лучить одна братня християнська любов, бо ми діти одної Христової Церкви, до того ще й діти одної Матері України.

З Різдвяного Послання Високопреосвященного Апостольського Візитатора для українців у Західній Європі, Владики Кир Івана.

Наше релігійно - культурне життя у Франції

АРХИЄРЕЙСЬКІ ВІДВІДИНИ У ВЕЗІН-ШАЛЕТ

Дня 23-го січня ц. р. Їх Ексцеленція Високопреосвященний Апостольський Візитатор Владика Кир Іван відвідав одну з найбільших та добре зорганізованих українських громад у Франції, — Везін-Шалет. Вже на двірці у Монтаржі Високостойного Гостя привітали представники Т-ва «Просвіта» з Везін-Шалет, п.п. Кішко М. і Кужель Т., з п. Недогоном Г. на чолі; п. Радавець Петро — в імені українців з Орлеану, а дві дівчинки, Макар Люся і Червак Оля, вбрані в прегарні національні строї, вручили дорогому Владиці китицю прегарних квітів.

О год. 11-й Високопреосвященний Апостольський Візитатор удався до прегарної місцевості французької церкви, де перед входом очікували його місцевий французький парох о. Шамбелян Е. разом з 4 околичними французькими священиками; о. Брездень Г. — український душпастир Орлеанської округи; Впр. о. Радник Бачинський Осип та понад 500 вірних (між ними багато французів); деякі з наших людей прибули за десятки кілометрів, щоб узяти участь у тому небуденному торжестві.

Французький парох у теплих словах привітав нашого Владика, вручаючи йому ключі від церкви, а о. Брездень висловив велику радість з приводу того щастя, яке стрінуло українську громаду у Везін, що, вперше в своїй історії, може вітати у себе свого Найдорожчого Князя Церкви. Від усіх українців, згідно з прадідним нашим звичаєм, привітав Їх Ексцеленцію хлібом-сіллю п. Роман Андрій.

Архиєрейську Службу Божу відправив Високопреосвященний Апостольський Візитатор у співслуженні Впр. о. Радника Бачинського. Дияконував о. Брездень. Під час Богослуження гарно співав, на перемену, мішаний та чоловічий місцевий хор під вправною та вмислою рукою свого диригента п. М. Колодія. Глибоке враження справила на присутніх проповідь Владика Кир Івана, повна батьківської любови, наук, упіменень та пересторог. Велика турбота про своїх вірних відбилася в словах Високопреосвященного, коли він говорив про тих нерозважних, що занедбують св. Сповідь і св. Причастя, ці дві найважливіші для спасін-

ня людських душ св. Тайни. На заклик свого Пастиря, всі вірні урочисто запряглися любови до Христа Спасителя і Його Пречистої Матінки та склали обітницю бути вірними своїй св. Церкві і прадідній вірі. На закінчення Владика уділив усім присутнім, їхнім родинам і тим, що не могли, чи не хотіли, прийти сьогодні до церкви, Апостольське благословення Святішого Отця, долучуючи й своє Архиєрейське благословення. З великим зосередженням та піднесенням духа робили вірні на собі знак св. хреста тоді, коли їх благословляла рука нашого Владика, декотрого з присутніх може вперше в житті. На закінчення Служби Божої діти місцевої української школи відспівали пісню до Пречистої Диви Марії.

Після обіду, на якому були присутні всі священики й представники нашого і французького громадянства, відбулася Святочна Академія з нагоди цих Архиєрейських відвідин.

Найдостойнішого Гостя і свого Архипастиря привітав короткими, але змістовними й повними синівської відданости і любови словами п. Кравець Дам'ян. Відтак місцевий мішаний хор Т-ва «Просвіта», у прегарних народніх строях, чудово виконав низку щедрівок, стрілецьких та народніх пісень. Зворушливо деклямували маленька Наталка Захарчук, Оля Лехів та Вертій Надя. Гарно виконали національні танки п.п. Соболь Анна, Макар Люся, Троцький Степан і Тищенко Микола, під проводом головного танцюриста Кучинського Петра. На прощання, дві дівчинки вручили Високопреосвященному Апостольському Візитаторові китицю квітів від української громади і, устами милої Наді Вертій, побажали йому, щоб «дорогу на рідну Вкраїну вкривали пахучі квітки», а о. Брездень Г. подякував Найдорожчому Владиці за те, що, помимо навалу своєї тяжкої праці, не жалів трудів, щоб відвідати своїх вірних та принести їм слова потіхи та науки. При цьому український душпастир висловив надію, що, з Божою поміччю, прийде ще той час, коли ми зможемо привітати свого Архиєрея на рідній землі.

Тепло, по-батьківському, Високопреосвященний Кир Іван попрощався з присутніми, що щільно заповнили велику залю.

Відтак, на запрошення п. Зінківського Т., Владика завітав до його дому, де зібралася численне місцеве українське громадянство. Це

була справді зворушлива картина, коли ми бачили, в оточенні своїх вірних, відірваних від Рідної землі, бездомних скитальників, Найвищого Достойника нашої Церкви в Західній Європі, також Скитальника, що розуміє кожного і вислухує, як рідний батько, маючи для кожного слова поради й потіхи. Хотілося б, щоб ця радісна часина ніколи не скінчилася... Та скоро минає час і з жалем доводиться прощатися з Найдостойнішим Гостем.

— Мені так мило тут, що я хотів би зостатися настало між вами, але обов'язки кличуть мене далі. Та хоч я від'їду, то серце своє лишаю тут...

І це серце нашого Найдорожчого Архиєрея, повне батьківської любови, його суворе, але справедливе, духовне поучення, слова Божої науки, нехай стануть доростовказом усім українцям громади Везін-Шалет у цьому тяжкому житті і додадуть сили виконати ті зобов'язання, які вони зложили перед Богом і Князем нашої Церкви.

Справедливість вимагає відзначити, що місце Т-во «Просвіта», яке займалося організацією цього торжества, доложило всіх старань і не щадило трудів, щоб якнайгідніше привітати Найвищого Достойника своєї Церкви на скитальщині.

АРХИПАСТИР ПОМІЖ ВІРНИМИ В СОШО

— Наш єпископ приїздить!.. Наш єпископ приїздить!.. — неслося з уст до уст.

Так подавали собі вірні посередку Сошо радісну вістку про приїзд до Монбельяру Високопреосвященного Кир Івана, єдиного українського єпископа, що врятувався від більшовицького знищення нашої Єрархії.

— І нас відвідає Владика, нас, знедолених скитальників...

І очі, що затоплені в щоденній праці, набирали веселости, лица палені радістю.

А окремим повідомленням звіщала про приїзд нашого єпископа французька преса. Це вперше в Монбельярі український єпископ відслужить Архиєрейську Службу Божу в східньому обряді.

Морозний день 30-го січня. Ще перед заповідженою годиною заповнюється величавий храм монбельярської парохії вірними українцями та французькими гостями. Не лише чужинці, але багато таки наших вірних, старші і,

в першу чергу, наші найменші, не бачили українського Архиєрея.

Маси вірних зі затамованим віддихом зустрічають довбезний похід, на біло убраних хлопчиків, з традиційним «швайцарцем» на чолі, в супроводі 2 священників з Парижу, о. І. Леськовича і о. В. Жолкевича.

Поважно вступає в хорони церкви Їх Екцеленція Кир Іван, вбраний в мантию, в мітрі та з жезлом у руці. Тисяча очей вірних супроводжує цей похід аж до престолу. Парохіальний хор Сошо, під проводом свого душпастиря, співає тріумфальне «Буди імя Господне»...

Хвилина урочистої тиші. Це Архиєрей відмовляє передлітургічні молитви та лежить хрестом перед престолом, діючи покуту за гріхи всіх вірних, за гріхи цілого Народу.

Зачинається Служба Божя. Звучним мелодійним акордом ліються молебні прошення від престолу і з десятків грудей хористів. Довго тривають літургічні церемонії Архиєрейської Богослужби, але сотки очей чужинців уважно стежать за кожним рухом священослужителів. А в часі освячення Предложених Дарів сльози радості і покаяння іскряться в очах багатьох українських вірних. Понад сто осіб, своїх та чужих, приступає до св. Трапези. Немирущими колядками хор виповняє час прищання вірних. І мимоволі лине думка у Рідний Край, до наших храмів Божих, під соломяні стріхи хат. Чи стрічали наші рідні цього року прихід Божого Сина нашими мелодійними колядками?..

Кінець св. Літургії, і Архиєрей виходить на проповідальницю, щоб своїм Словом закріпити нашу віру в перемоту Правди над брехнею і облудою, над темрявою; щоб відібрати від вірних приречення витривати в любові до Бога та нашої Небесної Неньки, приречення на вірність Католицькій Церкві. Громом лунає присяга вірних. Останнє Архиєрейське благословення, і нарід у зосередженні духа спускає мури святині.

Пополудні — Святочна Академія на честь Вельмидостойного Гостя. Простора зала по береги виповнена вірними.

— З вдячності за Ваш труд, Достойний Владико, ми приготували цю скромну Академію на Вашу честь. У ній знайдете і пильні волошки з наших рідних піль і чудові троянди. Звольте ласкаво бути нашим Гостем, — закінчив свою привітальну промову п. д-р В.

Нестерчук, а дві дівчинки в народніх строях вручили Архирееві китицю пишних квітів.

І знову пригадалися візитаційні поїздки нашого невтомного Владики по наших селах в Рідному Краю, привітання хлібом та сіллю,

Край перед ворогами; скрипкове соло п. Нержанківського та чудовий солоспів, у супроводі фортепіяну, нашої багатонадійної співачки з Люксембургу, панни Стефи Федчук.

В кінцевім слові душпастир о. д-р Осип Си-

Владика Кир Іван в оточенні вірних у Сошо

кінні козацькі бандерії, барвисті строї сільських дівчат, непроглядні маси народу та дітвора, що щільно оточувала свого любого Архипастиря. Милій спогад минулих сонячних днів.

Наче в калейдоскопі чергуються хороспіви, бадьорі деклямації наших найменших, що жестами показували, як вони боронитимуть свій

дорів подякував Їх Ексцеленції за відвідини вірних в Сошо та запевнив у щирій відданості і прив'язанні до святої Католицької Церкви ждати повороту до рідної Батьківщини.

З жалем прощалися українці Сошо зі своїм Владикою, що другого дня відїхав у дальшу подорож, до Женеви. П. Ш.

Черговий Соборчик українського духовенства у Франції

В днях 27 і 28 січня ц. р., в Клямарі, біля Парижу, відбувся черговий Соборчик українських душпастирів Франції. Соборчиком провадив Високопреосвященний Апостольський Візитатор, який перебував у цьому часі у Франції. Всі душпастирі здали звіти з їх цілорічної праці, де, поряд досягнень, змалювали також і всі труднощі, що їх вони стрічають у своєму апостолуванні. При цьому підкреслено ту велику підтримку, що їй вони мають з боку французьких духовних чинників, які звичайно ставляться з увагою і зрозумінням до потреб нашої Церкви.

По виміні думок, намічено цілий ряд постанов для поліпшення духовної опіки і поглиблення християнської думки серед української еміграції у Франції.

УВАГА!

Повідомляємо наших вірних, що в Українській Греко-Католицькій Місії можна набути українські молитовники. Ціна з пересилкою — 150 фр.

Писати на адресу:
186, Bd Saint-Germain, Paris (6°).

З нагоди Тижня З'єдинення Церков

У ПАРИЖІ

Всесв. о. Мітрат Яків Перрідон, Генеральний Вікарій Апостольського Візитатора, 23-го січня ц. р., відслужив св. Літургію в церкві св. Одилії. Дияконував о. Леськович. Співав хор паризького собору св. Володимира Великого, під орудою о. Жолкевича. В цьому Богослуженні взяло участь понад 1.500 вірних латинського обряду. Пояснення для них подавав о. крилошанин Ме.

У ЛІОНІ

На запрошення Т-ва «Апостольства серед хворих», о. д-р Осип Сидорів, у рамцях Тижня З'єдинення Церков, 16-го січня ц. р. відправив урочисту Службу Божу в Нотр Дам дез Онд. Співав місцевий український хор під орудою П. Попеля. Коментарі французькою мовою подавав о. Туррель, головний секретар «Апостольства серед хворих».

Цю Службу Божу передавала ліонська католицька радіовисильня.

о. Сидорів при престолі в каплиці-студії ліонська радіовисильня.

У МЕЦУ

На закінчення Тижня З'єдинення Церков, 23-го січня ц. р., в церкві Нотр Дам, Всеч. о.о. Цурковський і Шевчук відслужили торжественну Літургію для численної зібраних вірних латинського обряду. На Богослуженні був присутній місцевий єпископ Іх Ексцеленція Превосвященний Гайнц та його Генеральний Вікарій Монсиньор Шмідт. Це торжество zorganizував о. Теофан, Чину св. Франціска, який і подавав під час Служби Божої точні пояснення для французьких вірних.

Як подає місцевий часопис «Льоррен», з 25 січня, сама організація, церковні співи, виконані хором української громади у Мецу, були на висоті завдання і дозволили присутнім відчувати величність східньої Літургії.

У ЛІЛЮ

З нагоди Тижня молитов за З'єдинення християнських Церков, український душпастир округи Ліль о. Нарожняк Зиновій відправив у днях між 16 і 23 січня ц. р., шість співаних Служб Божих для французьких учасників.

Одну Службу Божу відслужено в парохіяльній церкві в Обурден, коло Лілю; одну — у Філософічному Семінарі в Мервілю, коло Азбруку; три Служби Божі відслужено в різних виховних інститутах, що стоять під управою французьких монахинь; одну св. Літургію відслужено в каплиці Католицького Університету в Лілю, для французької студіюючої молоді.

В тих Богослуженнях взяли участь кілька тисяч осіб, що з увагою і набожно слідували за ходом св. Літургії в нашому обряді. Скрізь гарно співали французькі хори, які передтим доклали багато труду, щоб вивчити українські напиви і церковнослов'янську мову.

Французький священник о. Деметр Х., консисторський референт чужинецьких Католицьких місій в Лілю, давав під час Богослужень пояснення обрядів нашої Служби Божої та короткий конспект історії Української Церкви і народу. Вказуючи на сучасне переслідування Української Католицької Церкви в Україні, він просив учасників Богослужень, щоб вони жертвували свої молитви в наміренні того народу, що є мучеником за віру і за єдність.

Понад вісімсот учасників прийняли св. Причастя Господнього Тіла і Крови в нашому обряді.

У ДЕПАРТАМЕНТІ ІЛЬ Е ВІЛЕН

Щоб злучитися в спільних молитвах за З'єдинення Церков в одній Христовій Церкві, а також бодай частинно дати пізнати французам красу східнього обряду вірних українців у Католицькій Церкві, відслужив український душпастир округи Нант, з нагоди Тижня З'єдинення, три співані Служби Божі в департаменті Іль е Вілен, а саме: дві в Рен 16 і 17 січня ц. р., з участю хору вихованців Духовної Семінарії, а

дня 18 січня Богослуження разом з Йорданським Водосвяттям у Духовній Семінарії о. о. Евдистів у Ля Рош дю Тей, Буен сюр Уст. Крім того відбулися дві читані Служби Божі в Нант, одна для вірних в каплиці Непорочного Зачаття Пресвятої Диви Марії, а друга — в школі для дівчат. На всіх цих Службах Божих багато вірних, французів, приступило до св. Причастя в східньому обряді: у Рен, 16. січня понад шістдесят осіб, 17. січня в Ренській Духовній Семінарії всі вихованці, близько 200 осіб, у Ля Рош дю Тей всі вихованці о. о. Евдистів, 23. січня в Нант кільканадцять осіб і 24. січня 75 дівчат зі своєю настоятелькою школи. Під час цих Богослужень подавано французькою мовою пояснення обрядів, символіку і зміст найважливіших молитов св. Літургії східнього обряду. На всіх Службах Божих були присутні поважніші представники католицьких кіл і духовенства.

Найбільше, однак, торжественно відбулася Служба Божа в Рен, у церкві Спасителя. О год. 9.30 досить простора церква наповнюється вірними. Приходять українці, хоч їх тут нема багато, з кількома малими дітьми, убраними в народні українські строї. Деякі не жалують ні труду, ні коштів, їдуть з далекого Шато-бріану, щоб бути на своїй співаній Службі Божій. Священик, в асисті двох свічоносців, піддякона і дякона, вихованців Духовної Семінарії в Рен, виходить до бічного престолу і приготує дари, що їх має освятити в наміренні з'єдинення Церков. У своїх молитвах він згадує мучену сьогодні греко-католицьку Церкву, її Митрополита, засланого на важкі роботи в Сибір, Єпископів, що по тюрмах і засланнях караються, єдиного Владику, що між нами на скитальщині перебуває, Єпископа Кир Івана, всіх героїв і оборонців Христових правд, лине думкою-згадкою до своїх колишніх парохіян, розкинутих по місцях нашого розсіяння і тих, що у «старшого брата» в неволі мучаться. Поблагословивши ці дари, священик іде до головного престолу. А тим часом з проповідальниці ідуть пояснення у французькій мові св. Літургії. Хор вихованців уставився на підвищенні поза престолом. Поважно плывуть пісні-молитви перед престол Всевишнього. Апостола і «Вірую» читає старший чоловік п. Бутин. В його уяві, як і в усіх присутніх на Службі Божій українців, виникає рідне село з його церквою і рідними звичаями і вони бодай на хвилю почувають себе вдо-

ма. Французи і інші чужинці уважно слідкують за Службою Божою, що поволі наближається до кінця.

З почуттям невимовної гордості за свої духові цінності приходять українці по Службі Божій до священика в захристію, приходять і студент болгарин та інші. Приїхала на Богослуження і п. Л., яка два роки тому була в українській дитячій оселі в Дервалі і так прив'язалась до наших дітей, що тепер не вагалась відбути понад 40 км. ровером, щоб бути на українській Службі Божій.

По полудні священик відвідує своїх вірних.

На другий день раненько правиться Служба Божа в каплиці Ренської Духовної Семінарії. На прохання священика «О мирі всего міра, благостоянії святих Божіих церквей і соединенії всіх, Господу помолимся» — з грудей двох соток семінарських вихованців лине благання: «Господи, помилуй». Здається, що це Служба Божа в Рідному Краю, де ціла церква брала участь у Богослуженні. І думаєш: Оце правдиве єднання, до якого треба стреміти любов'ю, «нічого не роблячи зі запеклости або пихи, але в упокоренні, один одного вишим від себе вважаючи» (До Филип'ян, II, 3).

Щоб виповнити програму взаємного пізнання, український священик виступає з короткою доповіддю, в якій зазнайомлює переважно французькі духовні кола з переживанням Церкви в Україні за час її майже тисячолітнього існування.

УКРАЇНЬСЬКА «ПРОСФОРА»

В МОНДЕВІЛЮ-ПЛЯТО — КАЛЬВАДОС

В неділю, 30-го січня ц. р., відбулася в Мондевілю-Плято українська «Просфора», яку слушно належить відзначити, як здоровий і гарний прояв релігійно-національного життя української колонії в Кальвадосі. О 15-ій год. зібрались численно українці в залі католицького кіна на Плято, де, по відспіванню «Роздество Твое, Христе Боже», місцевий душпастир о. Бачинський привітав теплими словами зібраних і побажав їм усіх дарів, які Боже Дитя принесло на землю, а особливо — діждатися потіхи визволення від усякого ворожого поневолення.

По благословенню і традиційній роздачі просфори всім, відіграли мондевіляни сцену: «Поклін Божому Дитяти у вертепі». Ролі ви-

конували найстарші тромаяни (неодин вже внучки має) і наше наймолодше покоління.

Належить висловити подяку і признання Церковному Комітетові, в особах п. Дмитра Глиняного, п. Нестора Підгайного, п. Петра Захаревича, п. Дмитра Олексина, п. Юрія Наконечного та ін. (а також жінкам: п. Олені Підгайній, п. Юлії Поленик, п. Кук та іншим, за їх труди і зладження костюмів), що, під проводом свого душпастиря, доложив усіх старань і праці в поважному підготованню вистави, яку, насправду, відіграно добре. Сама сцена визначалась оригінальністю, пристосована до сьогоднішньої зловісної дійсності, зробила на присутніх помітне враження.

По виставі кільканадцятьеро найменших школярів (Катарина Глиняна, Данило Марчишин, Івась Марчишин, Іванка Курковська, Ірина Підгайна, Ромчик Підгайний, Микола і Юрчик Куки, Ірена Бачинська, Андрійко Шибел, Йосиф і Михась Юркови та інші) popisувалось деклямаціями і співами, неначе здаючи перед родичами і громадянством іспит з поступу в українській мові, і довели, що дійсно вивчили

українську мову. Треба підкреслити, що, особливо дівчатка, були вбрані в гарний народній стрій, яким захоплювались присутні французи.

Щоб «Просфора» мала настрої бадьорий, відіграли старші ще «одноактівку»: «Свят Вечір і чарка», щоб люди не тільки посміялись, але і бачили, як не належить святкувати релігійних свят. І тут виконавці показали, що добре підготувалися до виступу.

При кінці ще виступив спізнений «Св. Миколай» і, звертаючись з різними поученнями, роздав дітям гарні пакуночки. Милою несподіванкою були дарунки для дітей від Святішого Отця: українські книжки релігійно-національного змісту, що їх о. душпастир роздав дітям, які вміють по-українському читати. Ці книжки з утіхою діти переглядали і, з вдячності, таки зараз написали подяку Святішому Отцеві.

Відспіванням коляд закінчився цей гарний вечір і українці в погідному настрою розійшлися з дітьми по домівках.

Д. П.

Повчальний сон

СВЯТИЙ Теодосій Печерський, що жив за перших християнських князів, мав противників, що на нього вигадували всякі історії і розголошували їх між людьми. І, хоч дуже терпеливим був святий муж, а все таки його це мучило. Та одного разу приснився йому сон:

Бачить він старенького пастуха, що доглядає череду овець. Одежа його біла, як сніг, і досягає землі. А від часу до часу підходять до нього два хлопці збиточники і кидають болотом на його одягу.

І дивно стало Теодосієві, що пастух не оброняється, але наче б не бачив того, що діється.

Коли Теодосій дивувався, з'являється коло нього незнайомий чоловік і каже:

— Бачу, що ти чомусь дивуєшся.

— Дивуюсь, що пастух не віджене тих хлопців від себе. Я відігнав би, — говорить Теодосій.

— Відігнав би, та вони знову прийдуть.

— Але ж вони нівечать таку гарну одягу.

— Так, вони нівечать. Але пожди хвилинку, і побачиш, що буде.

Минула хвилинка, сонце ясно засвітило, ві-

трець повіяв, болото на одязі вислохло й обсіпалося. Сліду з нього не лишилося. Тоді каже незнайомий:

— Це тобі наука. Так і ти роби. Багато є тих, що обкидають білу одяг гідних людей болотом, але воно причепиться там лише на хвилину. Мине хвилинка, воно опадє, й одяг буде такою чистою, як була...

Відтоді Теодосій вже не смутився, коли довідувався, що лихі люди про нього сплітки розголошують.

ВАТИКАНСЬКА РАДІОВИСИЛЬНЯ НА УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО

Дня 7 січня ц. р., в сам день нашого свята Різдва Христового, о год. 13.30 римського часу або 12.30 Грінічу, о. Консультор Микола Югут ЧСВВ виголосив з Ватиканської радіовисильні Різдвяний Привіт до всіх українців у Рідному Краю і по всьому світу розсіяних. Хор вихованців Папської Української Колегії св. Йосафата в Римі відспівав різдвяний тропар і в'язанку українських колядок.

Свят-Вечір і Новий Рік 30 літ тому

(УРІВОК ІЗ СПОМІНІВ УЧАСНИКА ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ У. Г. А.).

У день навечер'я Різдва Христового всі частини Групи "Кле" (Немирів) вимаршеровують з Немирова та околиць у напрямку Грушева, лишаючи на місцях постойв маленькі відділи для лучби та охорони місцевих мешканців.

Нині Свят-Вечір, і ми йдемо вибити з ворожих рук Любачів, — це дві події, що, певно, матимуть свій вплив на піднесення настрою не тільки старшин, але й усього стрілецтва. Було вже кілька спроб, щоб звільнити Любачів від ворога, але в той час Група була ще заслаба, щоб здійснити успішно це діло. Тепер Група виглядає куди краще; побільшено особовий склад сотень, доповнено озброєння, а в останній хвилині приділено Групі поєну, добре виряджену батарею польових 10-цм. гармат хорунжого М. О.

Згідно з наказом Команди Групи, усі частини мають затриматися в колишніх австрійських касарнях уланів у Грушеві, щоб відсвяткувати празник Різдва Христового, а другого дня — дальший похід в напрямі Любачева. Опівдні ми вже в Грушеві. Куховари поодиноких частин мають нині багато праці та клопоту. Нині перший Свят-Вечір молодій українській армії на війні. Це перший зрив по кількасотлітніх могутніх зривах Богдана і інших, щоб повернути Україні її давню славу, славу Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Богдана Хмельницького, та стати самостійною від нікого незалежною державою.

Коли куховари поралися біля кухонь, щоб приготувати бодай частину традиційних страв, в той час інші прибирали в кімнатах, щоб надати їм святкового вигляду. Кіннотчики та обозники не забули за своїх друзів, що також несуть обов'язки та тягар визвольних змагань, — коней. І їм, за нашою традицією, належить кращий "обрік", як звичайного будня.

І коли золота куля сховалася за обрієм, коли сугінки почали оповивати землю в свої шати, а на небозводі замерехтіла перша вечірня зоря, з грушівських касарень, з тисячі грудей, продерлася перша коляда: "Бог Предвічний народився...". Голос коляди несеться понад стріхи селянських хат, котиться полями і німіє вдалині. За довгими рядами столів, накритих білими простиралами, а під ними зелене, пахуче сіно, засіли жовніри враз із своїми старшинами. Не забракло дідуха в кутку просторої кімнати. Якось дивно почува-

лося спочатку. Кожний, сідаючи, линув гадкою в свої рідні сторони, у свою рідну хату, зором душі вдивлявся, як рідня засяє до стола, оставляючи порожнє місце для тих, що десь там, у бойовій обстановці, святкують самі, без рідних, цей самий Свят-Вечір. В одних бракує сина чи внука, в других — батька чи дочки, бо всі вони — орлята, — відлетіли визволяти Батьківщину. В неодного очі заблищали сльозою.

На знак найстаршого частини, всі встають на струнко, і лунає голосна, гаряча молитва до Всевишнього. В ній дякують йому вояки за те, що заховав усіх досі при житті і здоров'ї, та прохають, щоб дав сили і витривалости вибороти волю українському народові. Після молитви грімке "Бог Предвічний народився...".

Настає мертва тиша, командир частини теплими словами здоровить присутніх з Різдва Христовим. Згадує про те, де ми і чого ми тут, згадує про найближчих рідних, і щораз голос його кріпшає, а перед очима слухачів у повному маєстаті виступає Золотoverхий Київ зі св. Софією та Печерською Лаврою, могутній город Льва з величним св. Юром, широкі зани України, широкий Дніпро, українські міста і села, а в них від кількасот років повневоленій український нарід... На цю згадку лиця присутніх міняються, серце б'є твердішим ритмом, а з очей кожного присутнього палає завзяття, і все, що там було, загуло: "Слава Україні!", а далі — "Ой у лузі червона калина...".

Попливла тиха, тепла розмова під час вечері. Згадувалися епізоди із сутичок з ворогом, воєнні пригоди і т. д.

Гарматчики батареї хорунжого М. О. гостять у себе команду Групи, на чолі зі сотником Б. та, славної пам'яті, поручником Ю. Головінським, начальником штабу Групи. Гарматчики, гармати — це ж підпора піхоті. Видно, що й Команда Групи хотіла своєю присутністю виявити гармашам, що й вона надає великої ваги батареї.

Всі частини Групи проводили весело свій перший Свят-Вечір на війні. Крім, звичайно, лучбовиків (телефоністів), які, з трубками в руках та слухавками на ушах, пильно слідкують за подіями дня.

Не довелося Групі спокійно закінчити цей Свят-Вечір. Біля 12-ої години ночі скорими кроками

входить до кімнати вістовий і тихо щось рапортує поручникові Головінському. Такі рапорти — це звичайні події на війні, і вони проходять непомітно, але після цього рапортування обличчя поручникові споважніло, а пальці його правниці відрухоно переграла на столі незнану мелодію. Поручник Головінський, як шеф штабу, видно, не тільки передумував те, що сталося, але, враз із тим, те, що має статися і як до цього має застосуватися його Група. Тільки у поручника Я. Н. (хоробрий старшина!) було видно усмішку, і то таку, що казала догадуватися: справа потана! — але zarazом було видне щось радісне: буде гаряче! — а це він любив.

Перед присутнім вояцтвом не вдалося цілком замовчати змісту рапорту. На першу вістку того, що сталося, стрілецьтво, по так весело переведеній спільній вечері, зніяковіло, а де кого огорнула певна тривога, що буде? Телефон передає щораз то нові вістки. Команда Групи поручника Б., що держить позиції проти Рави Руської, повідомляє, що поляки з більшими відділами виступили вже з Рави і в бойовому порядку маршкують на Добрусин, відкидаючи всі запори Групи поручника Б., що були висунені аж під Раву Руську. Поручник Б. сумнівається, чи його Групі, яка до того ще змаліла через відпустки на свята, вдасться задержати ворога. Зі звітлення виходило, що Група не вдержиться, тим більше, що, як за короткий час виявилось, поляки зібрали більшу силу, щоб прийти Львову на поміч. (Перша одсеч Львову). Так і сталося...

Команда нашої Групи мала до вибору: або 1) зробити скорий перемарш з Грушева в напрямі Жовкви і тим способом вийти з трикутника, або 2) зостатися на місці і бути зовсім оточеною. Дотепер Група була оточена поляками двома бокми трикутника: Львів — Перемишль і Перемишль — Рава Руська. Третій бік: Рава Руська — Львів був відкритий. Беручи до уваги, що за такий короткий час Команді не вдасться вивести всі частини своєї Групи разом із стійками жандармерії та малих відділів, розташованими по найдальших закутках території Групи, і перейти через Жовкву, поки її не заберуть поляки, — від першої можливості довелось відмовитися. Порозумівшись із Командою I Корпусу, Команда Групи рішила зостатися на місцях. Крім нашої Групи, була в цьому трикутнику також Група Яворів, поручника Бл., що, довідавшись про нашу постанову, вирішила також залишитися на місці.

Zараз же наша Група дала своїм частинам наказ відійти в бік Магерова і зайняти позиції Голе

Равське, Магерів, Кунин та інші. Батерія хорунжого М. відходить тимчасово до Яворова і там, в повному поготівлі, очікує на дальші накази. Брати батерію зі собою не було вказане, бо терен, куди вимарширували частини піхоти Групи, був невідомий і не знати було, в яких місцях перебуває ворог. На Різдво рано поляки зайняли Добрусин, а пополудні (години точно не знаю) впала й Жовква, і таким способом сполучили поляки Раву Руську зі Львовом.

Команди обох Груп (Немирів і Яворів) рішили спільною акцією вдарити на Жовкву, але Команда Групи Яворів попередила, що в її Групі захитана бойова дисципліна і за її боекздатність не можна ручитися. Поручник Головінський, шеф штабу нашої Групи, рішив не наступати самій нашій Групі, мабуть, щоб запобігти великим втратам серед цієї Групи. А треба підкреслити, що військо Групи Немирів чи, як її звали, "Кле" (я назвав би її радше Головінський, бо він властиво вів Групу), було справжнім військом. Такі старшини, як поручник Я. Н., четар Х. М., сотник К. та багато інших, чий імена я вже забув, це були старшини в повному розумінні цього слова, і вони були запорукою, що під їх проводом буде і стрілецьтво гідне свого назвища. Особливо ці слова призначення стосуються, сл. пам., поручника Головінського, начальника штабу, званого всієї української і навіть польської суспільності, що пізніше, в 30-х роках, згинув під Вібркою героїською смертю, як борець за визволення свого народу. Я не згадав, що обидві Групи були вже під Жовквою, коли дістали наказ відійти до Яворова, і то якнайшвидше.

... Цікавий наказ мучив не тільки декого із старшин, а також і багатьох стрільців. Пощо до Яворова, чому не зостатися тут, — так думав не один. Про тайну наказу знав тільки один начальник штабу, і, ідучи на бричці попри частини своєї Групи (верхи їхати він ще тоді не міг, бо мав хвору ногу), він був дуже задуманий, мабуть, передумуючи те, що постановив зробити в Яворові. Ці пляни вийшли на яв зараз таки після прибуття частин. Короткі наради з деякими старшинами, стягання частин Групи Яворів з позицій, казали додумуватися, що йде основна реорганізація обох Груп і створення одної. На третій день перебування в Яворові всі Команди частин одержують наказ: о год. 9-ій наступного ранку вмарширувати зі своїми частинами, в повному бойовому виряді, на майдан яворівського ринку. Точно в наказаний час, сотня за сотнею маршують в напрямі ринку. Рівний, твердий ритм

воєцьких ніг, постава, бадьорість усього стрілецтва (також і колишньої Групи Яворів) доказують, що праця начальника штабу поручника Головінського в справі переорганізації і морального оздоровлення підлеглих йому воєнків не пішла марно. На майдан вмаршеровує військо. Яка різниця до того, що було кілька днів перед тим!.. Нараз чути гуркіт коліс та тупіт кіньських конит. Все, що є на майдані, звертає відрухово очі в той бік. Це, в рівному бігу, в'їжджають на майдан батареї хорунжого М. О. та хорунжого К. М. Чунають накази командирів і з гармат зіскакують гармаші, відпинають гармати із передків, і ставлять їх в бойовий лад. На лицах присутніх відбилася радість. Це ж в'їхали батареї — гордість війська. На майдані вишикувались повні два курені, враз із їхніми відділами кулеметів.

На середині майдану гарно прикрашений польовий вівтар. До нього, в нових ризах, підходить бл. пам'яті о. Чайківський. Команда "Струнко", і з уст священника попливла молитва до Всевишнього. По скінченні Служби Божої звертається о. Чайківський до стрілецтва з проповіддю... Після 30 років важко пригадати зміст цієї проповіді, але душею я ще й нині відчуваю її силу. Мабуть, у нікого, хто був там присутній, не затерлося й досі те величезне враження від слів промовця. Це був духовник і жовнір в одній особі. Його слова як священника перемінилися в слова духовника-борця. І не ветиг ще бесідник доказати останнє палке слово, як із двотисячних грудей рознеслося по місті Яворові грімке "Слава!"

Знову "Струнко", і площа заніміла. Нова команда: "До присяги готуйсь!". І все, що було на майдані, виконує наказ. Старшини і стрільці складають присягу українському народові, беручи Всевишнього і Матір Божу на свідків свого приречення. Здобути волю України або вмерти чесною смертю як її борці.

По відспіванні "Ще не вмерла Україна", всі частини дефілюють перед своєю Командою та визначнішим громадянством, і, рівними лавами, з піснею на устах, маршеровують дорогою в сторону Магерова, щоб виконати найновіший наказ "Здобути Добрусин".

В дорозі до Магерова доходить до нас весела вістка, що українські частини, під командою генерала Курмановича, наглим наскоком відбили Жовкву, завдавши ворогові великих втрат. Ця перемога ще більше підбадьорила нас, так, що, маршеровуючи безперервно з Яворова до Вишеньки, ми не відчували ніякої втоми. Курінь поручника Ков. одержав наказ прискорити марш і зайняти необ-

сажені ворогом села та присілки на південь і південний захід від Рави Руської і утворити продовження будучої лінії як праве крило першого куреня поручника Я. Н., що маршеровує до Магерова і тут одержить дальші накази. Враз із I куренем маршеровували і інші відділи, як скорострільні сотні, кіннота, технічні частини, батареї тощо. Вся ця акція відбувалася біля Нового Року. Пізно ввечері, серед поганої погоди: дощу зі снігом, вмаршеровують усі частини в район Магерова. Команда Групи зайняла колишнє приміщення жандармерії, даючи наказ усім частинам держати строге логотівля, не розпалювати вогнів, щоб нічим не чати пізнати, що тут є якісь військові частини. Командири частин були викликані до Команди, щоб заізнатися з теперішнім становищем та пляном дальшої акції.

Коли ми входили до приміщення Команди, то в дверях звертали нам увагу, щоб ми додержувалися якнайбільшої тиші; при цьому вказували вбік телефону, що містився в кутку кімнати. При телефоні сам головний телефонний старшина поручник Б. — Що є? — питаються тихцем прибуваючі. Нам говорять, що поручникові Б. вдалося, злучивши всі телефонічні дроти разом, дістати зв'язок із телефонною централею в Добрусині, де є польська залога, і, якраз тепер, поручник Б. слухає розмови та їх записує. Ці розмови можуть мати велике значення для нашої дальшої акції. З великим зацікавленням і напруженням очікуємо наслідків підслухування. За якийсь час поручник Б., передаючи трубку телефонному підстаршині, наказує далі підслухувати розмови і їх нотувати, додержуючись при цьому обережності, щоб цього підслухування не виявити ворогові.

На це звідомлення із зрозумілим зацікавленням і нетерпеливістю чекав наш начальник штабу поручник Головінський, розуміючи, що воно допоможе вияснити теперішнє становище, а на цій підставі йому вдасться виробити добрий плян дальшої акції. І ось ми чуємо: командант польської залоги в Добрусині капітан З. розмовляв з генералом Роя в Раві Руській. Від генерала він довідується, що на післязавтра плянована друга відсіч Львову з польської сторони, а залога в Добрусині творитиме головну випадову базу, бо вона є найбільшою, є вже на місці та знає докладно про розміщення, терен і т. п. Завтрішній день, — каже генерал, — треба використати на підготовку, на підставі пляну, що його одержить капітан завтра кур'єром. Нині вже зробити всі замовлення, щоб доповнити озброєння, амуніцію тощо. При цьому, — повідомляє генерал, — враз з іншим.

дістанете завтра пів вагона дробу та білого хліба. Вслід за цим залога Добрусина робить таке замовлення: стрільна до гірської гармати на панцирці, стрільна до 4-ьох гармат типу Г. А. 12-см. для скорострільної сотні та для цілого куреня піхоти, заявляючи при цьому, що залога має так мало амуніції, що не змогла б відбити більшого наступу "Гайдамакуф". Рава відтелефонує за якийсь час: "Завтра раненько виїздить потяг з Рави до Добрусина і привезе зі собою все замовлене". Запитаний, чи не завважено тут яких рухів ворога, Добрусин відповів, що про це нема ніяких звідомлень стеж....

Можна собі уявити, з якою увагою слухав це наш начальник штабу. Він після цього дав наказ старшинам задержатися тут, аж він виготовить докладний план акції, заявляючи вже тепер, що призначений на післязавтра наш наступ на Добрусин відбудеться вже завтра, і то раннім ранком, щоб випередити акцію ворога, пляновану на післязавтра. О першій годині вночі план завтрашнього наступу був поданий до відома старшинам. Наступ має початися о 5-тій годині ранку. Де-в'ята сотня, при співдії технічної сотні, о 4 год. 55 хв. висадить місток на залізничній колії біля Камінка-Липник, що унеможливить переїзд потягу із Рави зі зброєю, амуніцією та харчами для залоги Добрусина. Ця сама сотня скриється недалеко висадженого містка, лильнувши, щоб не допустити ворога до його направи. На згук вибуху, обидві батареї, злучені разом під одною командою хорунжого М. О., відкриють барабанний вогонь на ворожі становища. Після цього кинеться в наступ піхота... Всі сотні одержують точні вказівки та місця випадку... На цьому старшини опускають Команду Групи, удаючись до своїх частин, щоб підготувитись якслід до виконання пляну наступу.

Ніхто вже не спав, бо їй не було коли. Лишається дві-три години, щоб приготувати все потрібне, та вже перед п'ятою годиною ранку бути на означеному місці. Войова позиція батареї була віддалена сім кілометрів від Магерова, і треба було поспішати, щоб вчасно бути на місці.

Все готово. Очікуємо на знак, що попереджує наступ. Та погода не дуже то сприяла нашій акції. Після дощу та снігу, густий туман мряки навис над землею так дуже, що у віддалі двох метрів не було нічого видно. Така погода несприятлива головню для ділання батареї, бо вона несила цільно обстрілювати ворожі становища. Треба було стріляти, керуючись мапою, що означає стріляти радше для піднесення духа, ніж для допомоги піхоті.

Точно п'ять хвилин перед п'ятою годиною гук вибуху продирає густу мряку, а вслід за цим батарея відкриває барабанний огонь. Це триває лише кілька хвилин (шкода стрілен!). За цим починають підходити розстрільні піхоти до ворожих становищ. Але де той ворог? — питає кожний... Мрячний туман заслоняє терен, і в ньому тяжко зорієнтуватися. Тут і там малі серії стрілів, і на полі бою запанувала тиша, немов би обидві розстрільні віддалилися одна від одної. Та так не було. Наша піхота зайняла висунені становища близько ворожої позиції та очікує, щоб мряка уступилася. Дві гармати виїхали наперед, майже до позицій нашої розстрільни, щоб у зручний мент підготувати дальше посунення нашої розстрільни. Одна гармата, під командою хорунжого М. О., установилася на дорозі в центрі бою. І так тривало аж до полудня. Десь коло першої години після полудня почала уступати мряка, і перед нами щораз то виразніше показувалися поля, залізничий шлях Рава — Добрусин, а за шляхом, вздовж дороги, село Добрусин із мурованою церквою та приходством. В цьому останньому містилася Команда польської залоги. Штаб нашої Групи зайняв становище біля нашої гармати, що тільки чекала на дальші накази. Десь у половині дороги до ворожих становищ, на мочарах, є наша розстрільна. Ворог сильно відстрілюється, але тяжко знайти було його становища. Начальник штабу поручник Головінський звертається до хорунжого М. О., чи він не міг би стрілами гармати "вимацати" ворожі становища. На це довго ждати не треба було. Хорунжий М. сам взяв гармату в керму і почав обстрілювати залізничний шлях, починаючи від правого крила, тобто від двірця Добрусина — вліво. Перші стрільна поцілили двірць, а саме ждальню III класи, і звідтіль почали тікати польські жовніри через вікна, але багато їх полягло там трупом. Як опісля ми довідалися, то в ждальні була розквартирувалася запасна сотня. Керуючи вогнем вліво по залізничному шляху, завважено, що з-за шляху почали утікати поляки, "намацані" гранатами. Наша розстрільна одержала наказ підсуватися за відступаючою ворожою розстрільною, щоб не дати їй змоги задержатись в іншому місці. Та в тому менті перед нашими очима з'являється ворожа "панцирка", що висунулася із своєї кривки (з-за дерев). Та, на щастя, вона не могла відкрити проти нашої гармати вогню, бо не могла скерувати своєї гармати в той бік, де стояла наша гармата. Наша гармата користує з цього, і весь свій вогонь спрямовує на броневик. Це заприхитила його залога, і броневик, як не

нишний, зараз таки зник за деревами. Ворожа розстрільна, бачачи, що власний броневик не міг устоятися перед гарматним обстрілом, почала масово кидати свої становища і тікати в напрямі церкви. Велід за відступаючою ворожою розстрільною підходить наша. Тут і там чути голоси "Урра!" — це значить наша розстрільна в повному наступі. На північно-східній частині села горить. Цей знак, знаний на війні, означає, що ворог відступає, а вогнем дає знати про відступ власним частинам. Наші вже в Добрусині, але тут не задержалися довго, бо дано наказ переслідувати ворога аж під саму Раву, щоб не дати задержатися йому ближче.

Деся над ранком повернула головна частина Групи з-під Рави, залишивши по дорозі в призначених місцях застави, що охоронятимуть головну залогу в Добрусині. Втрат по нашому боці майже не було.

Цим способом частини Групи Немирів і Яворів (тепер одна Група) привернули положення становищ з-перед часу Різдвяних Свят.

Про значення здобуття Добрусина, мабуть, зайво тут довго пояснювати, якщо до цього пригадаємо собі пляни генерала Роя, а саме: другу відсіч Львову. Залога в Жовкві під ту пору була мала, і ледве чи змогла б видержати натиск ворога. Через втрату Жовкви ми втратили б не тільки боки трикутника, але втратили б також і цілу територію, що її замикали ці боки. Група Немирів не могла б довго вдержатися, будучи замкненою, і, чи раніше, чи пізніше, мусіла б пробиватися, залишаючи територію ворогові. І тут вага наступу на Добрусин велика.

І це заслуга безздатности Групи, заслуга високого зрозуміння положення не тільки старшин Групи, з хоробрим поручником Головінським на чолі, але також і загалу стрільців, які, незважаючи на те, що їх було оточено, відтято від інших частин У. Г. А., вміли задержати притомність духа, витривалість та повну відданість своєму військовому проводові. Отже, іспит військової зрілості був складений на "добре".

О. Мельникович

Ш У К А Ю Т Ь

Візницю Марту, з с. Колтів, пов. Золочів, — Пилтований Володимир.

Подільчик Марію, з с. Старява, пов. Мостиська, — Подільчик Степан.

Рідних і знайомих з села Дубка, пов. Броди, — Фещак Анна.

Рідних і знайомих з с. Долобишів, пов. Грубешихів, — Вільцинівський Євген.

Пріймака Івана, з с. Цапівці, пов. Заліщики, — Ярема Петро.

Стрелка Михайла, — Іванків Василь.

Сотника Скоблика Івана Григоровича, — Кирпа Кузьма Демидович.

Ковалю Миколу, — Коваль Магдаліна.

Княжиків Гриня й Марію, з с. Станькова, пов. Стрий, — Овад Іван, з Канади.

Сусідів з Трійці, пов. Добромиль: *Себенко Анну*, *Дутко Катерину*, *Брус Теклю*, *Саландяк Теклю*, а з с. Посада Реботицька: *Кишеню Марію* і *Кишеню Юстину*, — Себенко Марія.

Сидоренко Ніну, — Тищенко Ніна.

Братчука Костя — Братчук Олекса, з Англії.

Бистраника Федора — Бубнів Федір, з с. Ялинковате, пов. Стрий.

Гайдара Іллу — Гайдар Микола.

Курча Дмитра і *Янова Миколу*, з с. Білич, пов. Самбір — Гамзяк Ярослав.

Макарчука Михайла, з с. Катинці Великі, пов. Коломия — Зварчук Михайло.

Паламаренка Андрія — Деркач Василь, з Англії.

Павлюка Івана, його синів: *Павлюка Йосифа* — Павлюк Григорій, з Лопущанка Хомина, п. Самбір.

Станкевича Юзька, *Андрія* і *Михайла* — Майковський Міке, з Канади.

Односельчан з села Місткович, пов. Самбір — Піцюра Степан.

Василева Гаврила — Малинич Василь.

Кантованця, з с. Сіначин, пов. Перемишль — Саврій Марія.

Семенюка Богдана і *Покиньбороду Григорія* — Свістун Роман, з Канади.

Фляк Марію — Фляк Михайло, з с. Корчичі, пов. Самбір.

Панькова Івана Андрійовича і *Панькова Нікіту Андрійовича* — Фініченко Петро, з Англії.

Палисвіта Івана, з с. Шуптичі, пов. Рудки, — Гранат Анна.

Фацик Марину, з с. Чорнолісці, пов. Товмач, — Гульванюк Петро, з с. Чорнолісці.

Олійник Марію і *Шимрик Марію*, з с. Богданівка, пов. Зборів — Зварич Іларій.

Родину в Америці і Німеччині — Москалик Анна, ур. Мандриків, з с. Сплешевич, пов. Перемишль.

Кваснівську Анастасію, ур. Бомок, з с. Копичинці, пов. Чортків — Рогатич Ярослав, син Павла, з Копичинець.

Шабатуру Василя і *Павла*, *Емілію*, *Марію* і *сестер* — Хілінська Євгенія.

Ониськів Софію, з с. Гайворонка, пов. Підгайці, — Яечник Богдан, з с. Буканів, пов. Підгайці; тепер в Англії.

Гижий Анну і *Євгенію* — родина. Писати до Редакції "Вісника".

Звертатися на адресу:

Service Social Ukrainien en France: 186, Bd Saint-Germain, Paris (6°).

Читайте уважно і давайте читати іншим.

Відповідаємо тільки в разі віднайдення пошукваної особи.

Звіт з діяльності „Української Служби Суспільної Опіки у Франції“ з 1 січня до 31 грудня 1948 року

ПОМІМО всіх труднощів, які стрічала УССОФ, почавши від кінця 1946 року, її провід робив усе від нього залежне, щоб поширити і скріпити цю установу, бо теперішні потреби української еміграції у Франції такі великі, що їх наряд чи змогли б повністю задовольнити навіть кілька установ з таким самим засягом діяння. Та, без сумніву, за цей час у житті нашої української спільноти можна було далеко більше корисного зробити, якби праця наших продиноких організацій базувалась не на поборованні інших, а на творчій взаємодопомозі, не на розпалюванні партійної чи релігійної ненависти, а на великому всепереможному почутті братньої любови, не на вузьких інтересах кожної окремої організації, а на загальному добрі всієї української еміграційної спільноти.

**

Не маючи до розпорядимости більших фондів, крім двісті тисяч франків, уділених щедро, завдяки старанням Високопреосвященного Апостольського Візитатора Кир Івана, Святим Апостольським Престолом, і незважаючи на всі труднощі, УССОФ у цьому році поширила свою діяльність у всіх ділянках праці і допомоги, як матеріальної, так і правової.

Рік 1948-й позначається великим зростанням міграційного руху української еміграції. Міграційний рух у Франції відбувається у двох напрямках: з одного боку — старі й недавно осілі тут емігранти виїжджають у заморські краї, а, з другого боку — з різних країн і діпстських таборів напливають нові емігранти до Франції. Ці два напрямки вимагають збільшеної праці, як українських, так і чужих допомогівих установ. За останній час УССОФ у великій мірі звернула увагу на цю ділянку, що потребує чи не найбільше зусиль.

КАНЦЕЛЯРІЯ

У канцелярії УССОФ'у впродовж цілого останнього року, працювало двоє сталих урядовців та часово одна допоміжна сила. Крім цього, частинно посвячувався праці другий головний Секретар цієї установи. Працю розділено на дві частини: провадження канцелярії і відділ інтервенцій. Один урядовець спеціально займався інтервенціями в різних урядах для полегоджування справ українських емігрантів.

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ:

Вилучено листів	1890
Вийшло листів	1811
Прийнято розшуків	246
Віднайдено осіб	82
Написано подань і посвідок	555
Переписано документів	431
Перекладено документів	124
Прийнято оголошень	98

Відділ інтервенцій провадив незвичайно корисну і потрібну працю. Маси нашої еміграції, як нової, так і старої, не мали змоги ні вивчити відповідно французької мови, ні ознайомитися з усіма правовими принципами щодо чужинців. Майже в кожному випадку, коли чужинець звертається до урядових французьких чинників, він потребує услуг чи то перекладача, чи правового дорадника. Це завдання правової оборони й поради виконувала наша установа, і, завдяки певного роду спеціалізації, в цій діяльності досягнуто добрі наслідки. Найбільше заходів, може, присвячено інтервенціям в ПРО, яка є консулярною владою для бездержавних чужинців.

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ:

Інтервенції в ПРО	481
Міжнародній Червоний Хрест	39
Префектура Поліції	62
Корабельні компанії	114
Лікарі	32
Банки	22
В. Комісар для Чужинців	16
Різні	17
Інтервенції у Міністерствах і Консулятах:	
Міністерство Справедливости	19
Американський Консулят	12
Аргентинський Консулят	54
Канадський Консулят	40
Г. І. С.	36
Інші Консуляти і Міністерства	143

Разом

Разом

Канцелярія була постійно відкрита, бо майже кожного дня приходило від 5 до 10 відвідувачів.

ЧЛЕНСТВО

По день 31 грудня загальне число членів нашої організації виносило 1.058 особи. З них виїхало 256. Лишається у Франції 802 звичайні члени.

Коли зважити на те, що наша організація не провадила жодної пропаганди, не вживала ніяких заохочувальних заходів, не кидала спокусливих патріотичних ключів до збільшення свого членства, тоді ця скромна кількість є поважним доказом довіри до нашої установи з боку наших громадян і, одночасно, найкращим свідомством того, що її праця потрібна й корисна для української еміграції.

РОЗШУКН

Як ми це зазначували в наших попередніх звітах, дуже важливою є справа розшуків. Починаючи з місяця червня 1947 року, почали ми провадити нову картотеку розшуків, більш систематичну. Досьогодні подано 539 розшуків, з чого поміщено в „Українці у Франції“ — 221, а у

“Віснику Української Греко-Католицької Церкви” — 318. Завдяки цьому віднайдено 82 пошукувані особи.

ЕМІГРАЦІЙНІ СПРАВИ

Допомогова акція в справах еміграційних ішла двома напрямками, а саме: облегшення приїзду новим емігрантам до Франції та допомога тим, які, маючи родини за океаном, чи, просто сказавши, боячись нової війни, вирішили виїхати в якінебудь заморські краї.

Щодо спрощення українців-скитальників до Франції, наша інституція робила численні заходи в Міністерстві Населення та в різних інших французьких урядах. Не можна сказати, що ця справа залежала виключно від нас, але по спільних інтервенціях також інших національних груп, врешті, всупереч усяким перепонам, французька влада почала допускати більше число українців до Франції. Але крім осіб, що прибувають до Франції легально, є також і такі, правда невеликий відсоток, що переходять кордони Франції, не маючи на це дозволу французьких консулатів. У цих випадках УССОФ уживала всіх заходів, щоб допомогти цим особам себе правно оформити. Можливо сказати, що в кожному випадку наші заходи увінчалися успіхом.

Через вплив нової еміграції з Німеччини, наша установка була в місяцях жовтні і листопаді, не оглядаючись на брак фондів, вислати своїм коштом одну особу до Ліону, де є збірний пункт тих, що приїжджають на працю до Франції. Її завдання було давати поради новоприбулим, служити їм за перекладача та заступати їх інтереси перед французькими чинниками і працедавцями. Для цього також вислано, в порозумінні з ОЗРФ і спільними коштами, наших представників до інших перехідних пунктів, як Нансі, Мерлебах і Мо.

Тут треба додати, що, починаючи з місяця грудня, еміграційний рух до Франції почав спинюватися. Причиною цього було те, що новоприбулі не знайшли бажаних ними умовин для праці, приміщення, платні тощо.

Щодо виїзду нашої еміграції з Франції за океан, мусимо ствердити, що, крім Південної Америки, а зокрема Аргентини, ніякі інші країни не приймали масової іміграції. Тільки при кінці року збільшилась дещо число тих, які дістали дозволи на виїзд на працю до Канади.

Ще 1947 року нав'язали ми контакт з Українським Допомоговим Комітетом в Аргентині у справах переселення українців із Франції до цієї країни. При цій нагоді складаємо почасти цьому Комітетові, що вживав усіх заходів, щоб списки, які ми йому переслали, були затвержені аргентинським Іміграційним урядом.

Взагалі одержали ми дозвіл на виїзд до Аргентини для 1.266 осіб, з чого виїхало досі 407.

Всі заходи, зв'язані з виробленням документів кожного емігранта, були виконували нашим бюро.

Від трьох місяців видача аргентинських віз є

здержана, і тому еміграційний рух до цієї країни тимчасово припинений.

У багатьох випадках мусили ми, головню тим, що були в переїзді через Францію, видавати грошову допомогу на консулярні оплати та інше.

З інших країн були в переїзді через Францію 16 осіб із Австрії, шість груп із Німеччини, в складі 68 осіб разом, і з інших країн шість груп, разом 61 осіб. Цим українським емігрантам ми дали відповідну опіку і пораду.

Крім Аргентини, також інші країни прийняли наших емігрантів, яким ми допомогли заходами і правними порадами у виїзді: Канада — 42, Парагвай — 37, Венесуела — 12, Уругвай — 5, Чилі — 2, З'єднені Держави Америки — 2.

У загальному, допомогли ми у виїзді або в переїзді за океан — 672 особам, пересічно двом особам денно.

Важливою справою в переселенській акції було одержання допомоги від ІРО на переїзд тим особам, що, на підставі статуту ІРО, могли домагатися безплатного переїзду з Європи в заморські краї. Ці заходи, як відомо кожному, вимагають багато труду і постійних інтервенцій. Майже 80% емігрантів із Франції було оплачено кошти переїзду до Аргентини чи до інших країн.

УЛАШТУВАННЯ НА ПРАЦЮ

Загалом, справами, зв'язаними з улаштуванням на працю займалося “Об'єднання Українських Робітників у Франції”, з яким ми співпрацювали. Однак, у поодиноких випадках ми також допомагали тим людям, що зверталися до нас за працею, а не були членами синдикату. Змусувало нас до цього ще й те, що деякі французькі соціальні установи зверталися до нас постійно в пошукуванні робітників. За працею зверталося до нас 56 осіб, одержало працю за нашим посередництвом 29 осіб. У цій діяльності найбільше ми співпрацювали з французькими установами, як Аквей Католик і Секур Католик. Крім улаштувань на працю, ми помагали також усім заінтересованим в оформленні їхнього становища як робітників, виготовленням контрактів, заходами на Префектурі та в Міністерстві Праці для одержання карт праці.

ІМПРЕЗИ

Щоб допомогти українським мистцям, а водночас піддержати українську театральну групу, наша інституція допомагала і матеріально і морально українській театральній групі під проводом п-ні Чайки. Завдяки цьому, в 1948 році відбулося шість театральних вистав та інших імпрез.

Об'єднанню Українських Професійних Музик у Франції передано 50.000 франків, що їх УССОФ одержала від Високопреосвященного Апостольського Візитатора Кир Івана на уділення відповідних підмог членам цього Товариства. Майже всі виступи мистців і театральної групи були під фірмуванням і опікою нашої установи.

Білянс „Української Служби Суспільної Опіки у Франції“ за 1948 рік

	Обороти		Сальдо		Зиск і втрати		Білянс	
	Винен	Має	Винен	Має	Зиск	Втрата	Стан дозвжний	Стан чинний
Сальдо з 31 грудня 1947 р.		11.616	11.616		11.616			
Каса	3.942.778	3.940.126		2.652				2.652
Поштовий чек	123.656	122.742		914				914
Членські внески	400	101.175	100.775		100.775			
Дари		280.448	280.448		280.448			
Св. Конгрегація		200.000	200.000		200.000			
Позики	176.873	104.473		72.400				72.400
Підмоги:								
хворим								
Союз Музик		63.579.						
Сільсько-Госп. Школа		50.000						
Загальні		207.300						
Адміністрація:								
Подорожі		11.642						
Телефон і телеграф		25.920						
Друки		4.290						
Транспорт		1.260						
Дерваль		5.048						
Загальні		46.890						
Платні	95.050	1.921						
Вакаційна «оселя»	351.047							
Дерваль	188.710	192.265	3.555					
Вірителі	1.806.740	2.088.443	281.703					
Імп्रेसи	26.900	54.600	27.700					
Інвентар	31.249	32.473	1.224					
Інвентар	14.000							
Студентський фонд	1.000.000	1.000.000						
Сальдо на 1 січня 1949 р.								
Ф р а н к і в	8.130.282	8.130.282	907.021	907.021	817.055	817.055	309.403	309.403

ДОПОМОГА УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ

У місяці лютому Адміністративна Рада УССОФ'у, згідно з § 11 статуту, створила окрему Комісію для справ допомоги українському студентству у Франції, під назвою "Допомогова Комісія для Українських Студентів", доручивши їй перебрати на себе всі ці завдання. Склад цієї Комісії такий: голова — Всеєв. о. Мітрат Яків Перрідон, секретар для зв'язків із чужинними установами — о. Брани Роже, секретар для українських справ — д-р Кичун Роман, скарбник — о. Жолкевич Володимир, і член — п. Попович Іван (генеральний секретар "Об'єднання Українських Робітників у Франції"). Згодом, Високопреосвященний Апостольський Візитатор Кир Іван цей склад Комісії затвердив. У місяці листопада долучився до цієї Комісії КОДУС, — друге українське товариство, що провадило допомогову акцію студентству. Всю працю свою провадила ця Комісія під правною і моральною відповідальністю УССОФ'у.

За старанням Високопреосвященного Апостольського Візитатора для українців у Західній Європі, Єпископа Кир Івана, Святіший Отець Папа Пій XII призначив у цьому році для українських студентів, що студіюють у французьких високих школах, 1.000.000 (мільйон) франків підмоги.

З цього Фонду одержали сталу і частинну допомогу в минулому році такі студенти:

Бунь Теодор — 13.000 фр., Винників Іванна — 35.000; Вирета Аристид — 26.000, Вишневецький Вячеслав — 10.000, Гаврилюк Володимир — 41.500, Гаврилюк Петро — 39.500, Гаврилюк Софія — 39.500, Гаврилюк Ярослав — 26.500, Гудков Марія — 20.400, Гуляк Ернест — 1.000, Гайда Іван — 6.500, Гардецький Олесь — 24.700, Дейчаківська Стефанія — 36.298, Дем'яненко Петро — 3.750, Завалинський Євген — 39.000, Завалинська Софія — 34.500, Калиновський Михайло — 42.000, Кодельський Ігор — 31.000, Крушельницький Ярослав — 15.000, Кобрин Люба — 15.000, Кульчицький Юрій — 15.000, Ласійчук Микола — 29.000, Лозницький Юрій — 2.000, Ляторовська Стефанія — 2.800, Малинович Володимир — 25.000, Малиняк Теодора — 47.000, Міня Альберт — 5.400, Нарожняк Тарас — 20.000, Небелюк Мирослав — 42.000, Олійник Василь — 6.500, Напрцький Осип — 8.000, Поліщук Петро — 9.000, Послушний Петро — 2.000, Процик Нестор — 35.650, Прухницький Роман — 13.500, Радкевич Орест — 34.000, Роговський Карпо — 34.250, Роговська Ніна — 5.000, Саламай Осип — 9.100, Сокіл Теофіль і Марія — 5.000, Трухла Наталія — 10.000, Українська Студентська Громада в Парижі — 3.000, Федик Грина — 2.130, Флис Ярослав — 5.000, Хабурецький Мирон — 15.000, Хамуляк Осип — 31.200, Цурковський Адріян — 27.000, Швець Трифон — 36.000 франків.

ОПІКА НАД ХВОРИМИ

Цю ділянку праці, що, особливо в емігрантському житті, вимагає багато посвяти, доручили ми українським Сестрам Службницям, стараючись їм допомогти у веденні цього діла малими грошовими датками та харчовими пачками.

У звітвому часі Сестри опікувалися: 188 хворими в Парижі і околиці, яких вони відвідали і обслужили 255 разів. Крім цього, вони присвятили хворим 41 день опіки та виручали їх в домашній праці. Сестри не тільки відвідували хворих, але також, при тяжко хворих, чергували та виконували різні послуги. Дбали також за їхні родини, приділяючи їм підмоги в грошах і одягу. Так само допомагали вони хворим харчами, які діставали від нашої установи.

Треба тут додати, що наше Товариство старалося розвинути санітарно-лікарську опіку над потребуєчими емігрантами. Ще в 1946 році було порушено перед українським громадянством і Американським Допомоговим Комітетом справу створення в Парижі української амбуляторії. На жаль, з різних причин, ця справа й досі лишається в проєкті. Щоб якось зарадити лихові, ми звернулися до п. д-ра Кичуна, щоб він зайнявся цією ділянкою. У кожному окремому випадку хворий переходив в опіку п. д-ра Кичуна, який його або сам лікував, або, вразі потреби, відсилав до відповідного відділу в шпиталі. Для облегшення йому праці, УССОФ увійшла в контакт із зарядем паризького шпитала св. Йосифа і уклала певного роду умову щодо лікування українців у цьому шпиталі. Рівночасно цей же шпиталь погодився, за нашою рекомендацією, уділювати відповідні знижки для українських незможних хворих. Ці заходи уможливають нашому українському лікареві завжди стежити за лікуванням та бути помічним французьким лікарям. Допомогаємо також хворим із Франції і Німеччини в кінцевих випадках ліками.

ДОПОМОГА ХАРЧАМИ

В звітвому часі виеднано в різних католицьких допомогових товариствах і роздано для бідних для Української четвергової школи, такі харчі: 100 кгр. спорошкованого молока, 25 пачок молока, 30,5 кгр. цукру, 12,5 кгр. шоколяди, 6 кгр. кави, 11,5 кгр. товщу, 23,5 кгр. овочів, 17 пачок какао, 5 кгр. борошна, 7,5 кгр. м'яса, 60 пачок чаю, 1 скриню кексів, 7 кгр. печива, 2 кгр. цукорків, 14 кавалків мила, 3 кгр. рижу, 78 пачок зуп, 86 пачок різних консерв, 135 пачок ярини.

ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ

В цьому році, як і попередніх років, у Дервалі була чинна вакаційна оселя для української дітвори з Парижу й околиць, що тривала півтора місяці. Скористало з перебування у цій оселі 40 українських дітей. Оселю удержувано платнею батьків, харчами, одержаними головню з Америкен Вельфарт Коміте і Секур Католик, власними фондами та даром д'Евр д'Оріян, у сумі 25.000 фр.,

що їх передав на цю ціль Монсеньйор Ляж'є. Завдяки керівництву оселею перейняв на себе о. Жолкевич, а практичний заряд і господарські справи — Сестри Службениці. Опікувалися дітьми 3 учителі, а в кухні шестійно працювали дві особи. Оселя ця мала подвійну ціль: відпочинкову і виховну. Завдяки добрій організації, в обох напрямках одержано гарні висліди, що заохоче нас і в наступному році перенести нашу працю в цій ділянці.

ПЕРЕХОДОВИЙ ТАБІР ДЛЯ СКИТАЛЬНИКІВ У ДЕРВАЛІ

У місяці квітні 1948 року ІРО спроварило до Франції певну кількість емігрантів з Кенії, які тут по певному часі мали бути влаштовані на працю або виїхати в інші краї. Тому, що нам було заповіджено, що це переважно поляки з Галичини, звідки їх були вивезли більшовики 1939 року, то ми, сподіваючись, що між ними можуть бути і українці, вирішили примістити їх у Дервалі, у палаці, яким заряджуємо від 1947 р. І справді, виявилися між ними, хоч і не в сподіваному відсотку, наші брати з Західньої України. Цю важливу справу прохарчування цих 70 скитальників, на наше доручення, перейняли Сестри Службениці, які дуже добре вив'язуються з цього завдання. До кінця місяця грудня забезпечено було понад 12 тисяч харчоднів. Пересічно, кожного місяця користало з цього гуртожитку 50 скитальників. Кошти їх удержання сплачувала нам Делегатура ІРО на Францію.

УКРАЇНСЬКА СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА

Ще в 1947 році звернулися до нас організатори Української Вищої Сільсько-Господарської Школи у Зальцбурзі з проханням допомогти їм у спровадженню цієї інституції до Франції. Через невідравні обставини у зубожілій Австрії, ця Школа, мимо того, що виказалася вона незвичайно корисною, даючи молодим українським скитальникам фахове виховання, не могла розвинути. Наше Товариство почало робити в цьому напрямку відповідні заходи, стараючись вивести дозволи відповідних міністерств і підняти приміщення на Школу. Досі наші заходи частинно увінчалися успіхом.

ЗВ'ЯЗКИ

Як попередніми роками, так і в дальній своїй праці УССОФ наєязувала відповідні зв'язки з французькими та міжнародними інституціями, які мають змогу допомогти нашій еміграції в харитативній і правній ділянці. Піддержувано контакт з різними французькими міністерствами і урядами, чужинецькими консулятами, французькими допоміжними комітетами та найважливішою міжнародньою організацією ІРО. Головно, домагались ми, разом з іншими українськими організаціями у Франції, признання українцям права мати в своїх

документах офіційно виписану національну приналежність. Завдяки цим заходам, ІРО і Міністерства Закордонних і Внутрішніх Справ погодились, щоб ті українці, які цього жадатимуть, мали виписати в їхніх документах не колишню свою державну приналежність, а походження українське. З початком липня цей розпорядок був пересланий усім Префектурам у Франції і масово почали гомоситися наші емігранти для зміни національності на українську. Так само, спільно з іншими організаціями, досягнули ми те, що ІРО в Парижі прийняло як урядовця і дорадника в українських справах п. проф. Шульгина. На черзі намічено зробити всі можливі заходи, щоб українці у Франції мали при ІРО в Парижі своє окреме бюро, назване "Офіс". При ІРО в Парижі мають тепер також українці свою окрему офіційну комісію для розподілу грошей з, так званого, Нансенівського Фонду і харчових дарів. До складу цієї комісії входить також наше Товариство.

Подаючи цей наш скромний річний звіт до відома українського громадянства, можемо зі спокійною совістю заявити, що ми зробили все, що було в наших силах, щоб якнайкраще вив'язатися з того великого й відповідального завдання, яке взяла на себе "Українська Служба Суспільної Опіки у Франції".

Париж, дня 31 грудня 1948 року.

Генеральний Секретар **Хмельок Марія**
Секретар о. **Леськович Іван**

ПОДЯКА НАШИМ ЧИТАЧАМ

Нижче друкуємо список наших читачів, які в останньому часі прислали гроші на "Вісник", чим допомогли в нашій видавничій справі. За це складаємо всім їм сердечну подяку.

Адміністрація «Вісника»

Десів Олекса.
Дрижак Семен.
Мартич Іван.
Кухар Дмитро.
Головацький Василь.
Хирович Михайло.
Швець Микола.
Гашиць Ілля.
Біляк Катерина.
Мацюк Михайло.
Інж. Созонтів Симон.
Синявський А.
Гураль Михайло.
Оверко Іван.
Тоголь Михайло.
Чепіга Петро.
Гайдук Дмитро.
Брух Варвара.
Деріє Катерина.
Дзидик Михайло.
Шулим Микола.

Бойгетич Д.
Близців Йосиф.
Д-р Валицький Лев.
Шевчик Онофер.
Мартинишин В.
Бенедига Ілля.
Стажак Марія.
Мокієнко Василь.
Диган Прокіп.
Качмар Петро.
Грицик Микола.
Мацькович Кость.
Витвицький Юліян.
Олійник Теодор.
Маїк Микола.
Прево Франсуа.
Писар Михайло.
Каміонка Катерина.
Качмар Семен.
Калко Павло.
Якимів Михайло.

MENSUEL

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Не осуджуй!..

«Не судить, щоб і вас не судили, — каже Господь, — бо яким судом судите, таким і вас будуть судити; і якою міркою міряєте, такою і вам відміряють».

Не суди в жодному разі, ані не присвоюй собі Господнього права, бо єдиний суддя — це Бог, що Йому належить судити живих і мертвих; ти ж бо людина, істота земна, себе пильнуй, на себе вважай, бо й ти маєш за що бути осудженим; ти сам за свої провини очікуєш суду, сам свої провини маєш перед собою, а на іншого зухвало накидаєшся; однак, тільки Бог, що все сотворив, хай Сам судить, а ти себе упокорюй.

Не суди, якщо не хочеш бути осудженим; якби ти навіть предосконалий був, то іншого в жодного разі не осуджуй; якщо ж осуджуєш, тоді й ти сам під той суд підпадаєш, що й тобою осуджений. Якщо ти сам, живучи чесно, осуджуєш того, хто погруз у розпусті, то й ти дорівнюєш тому, хто в розпусті перебуває. Якби ти навіть у малому не згрішив, а іншого з ненавистю осуджуєш, то й ти сам такі ж самі провини маєш, як

і той, що грішить, а то й ще більше від того, бо присвоюєш собі виключно Боже право.

Не дивися на чужі гріхи, а на свої провини вважай, бо не за чуже з тебе вимагатимуть, але за своє кожне слово відповідатимеш. Нема тобі ніякої потреби цікавитися іншими, як хто живе і як грішить; а ти себе запитай, чи ти догоджаєш Богові, чи ти милі Богові діла твориш, чи ти наслідуєш життя святих, чи їх слідами ідеш, чи твої вчинки мають якусь заслугу перед Богом? Людина, яка осуджує інших, є немов те злудкаве дзеркало, що всіх у собі зображує, а себе не бачить; або, як та брудна лазня, що всіх обмиває, а сама в болоті стоїть. Подібно і той, хто інших судить, до всіх придивляється, як хто їсть, як п'є, як грішить, усе бачить, а себе не помічає. Коли хтось інший навіть у чомусь малому згрішить, то це вже щось велике, а коли він сам навіть у великому грішить, то це зовсім нічого; він хоче, щоб про його гріх ніхто не знав, ніхто не відав, щоб інші не звертали на це уваги і мов-

чали, а він усіх явно обвинувачує, осуджує і обмовляє.

Не осуджуй, ані не дивуйся людському прогріхові, але радше дивуйся, коли хто зможе ухилитися від ворожих тенет сьогоднішнього часу, коли хто зможе зберегти себе чистим перед Богом; бо сатана ходить, як той рикучий лев, і шукає кого б пожерти; клопочеться, дбає про людську загибель, бажає, щоб ніхто не уникнув його тенет.

Отже, пам'ятай і ти за свої гріхи, бо хоч ти, може, й не хочеш, та багато разів грішиш; і що ненавидиш, те з приємністю робиш; волею і неволею потрапляєш у полон гріха, волею і неволею допускаєшся злочину.

І хто ж є вільний від гріха? Хто знайдеться ні в чому неповинний? Хто непричетний до гріха, хоч би навіть один день тривало його життя? Бо в беззаконнях ми зачаті і в гріхах нас наша мати зродила. Якщо не в тому грісі, то в іншому, якщо не у великому, то в малому, одначе, всі ми грішимо, всі провинувачуємося, всі ми грішні, всі немічні, всі до всякого гріха схильні, всі потребуємо Божого милосердя, всі потребуємо його людинолюбства; бо ніхто з живих не оправдається перед Господом, — каже Пророк.

І тому не осуджуй того, хто грішить, не присвоюй собі Божого права судити, бо це Христос Собі полишив, і ти не будь йому супротивником. Якщо навіть виразно на власні очі бачиш того, хто грішить, не обмовляй його, ані самовпевнено не видавай осуду, щоб і сам цього осуду не зазнав; бо хто кого в чомусь осуджує, може й сам цього всього зазнати; але милостиво його провини покрив, і з людяністю, як можеш, проступок направ, а якщо ні, то мовчанкою збудь, самого себе осуджуючи, бо досить ти маєш своїх провин, щоб іще дивитися за гріхами іншого.

«Чого ж бачиш трісочку в оці брата

твого, а в своєму оці колоди не чуєш», — каже Господь. Бачиш чужі гріхи, а свої переочуєш. Отже, не осуджуй нікого, щоб як той фарисей і сам не осудився. Не говори, як той фарисей у засліпленні казав: «Боже, дякую Тобі, що я не такий, як інші люди: злодії, несправедливі, чужоложники, або як цей митар». Задля того, осуджуваний ним оправдався, а той, хто самовпевнено осуджував його, сам став осуджений. Не думай, що всі грішні, а тільки ти один праведний; всі злі, а тільки ти один добрий. Не інших суди, а себе; не іншим докоряй, але гіршим за всіх себе самого май, бо нікого так не знаєш, як себе, бо нічий прогріхів не можеш так пізнати, як свої власні вади.

Коли бачиш когось навіть найгіршим, не осуджуй, ані не кажи, що він на муки заслуговує, але все неналежне знати людям, — Богові залишай. Він усе це знає, як усього Сотворитель; Він, якщо схоче, все зробить, як всесильний Бог, бож знає, що треба зробити. Пригадай, як то Ангел приніс до старця душу і запитав його, де накаже вкинути її, бо в думках своїх він вже її осудив, — як про те говорить в книзі «Життя святих».

Не наслідуй, ані не приваблюйся тим, хто згрішив, ані не тішся чийсь гріхом, але будь більше милостивий і співчутливий до грішного. Якщо можеш, то поможи йому встати, подай руку помочі; а коли не можеш, то бодай молися за нього; бо нічого великого не одержує той, хто грішить, ані славного не осягає той, хто гріха допускається; не придбання якесь набуває, а радше марноту; не втіху і радість, а сум і скорботу; хто закоштує гріха, мусить і горя закоштувати, чи то тут, чи то там; інакше бути не може.

Не радій упадком ближнього, а радше плач і ридай, вважаючи його упадок, немовби своїм; бо в заповіді сказано, щоб любити ближнього, як самого себе. Якщо

впаде твій ворог, не радій тим, ані його упадком не підноси́ся, — говорить Соломон. Не ті́ся гріхом іншого, щоб і твоїм гріхом біси і люди не раділи, бо не велика радість з гріха, а радше сум і страх за самого себе; тільки біси радіють загибллю грішних тому, що самі загинули назавжди; людина ж спасінням людей по-

винна радіти, щоб і самій одержати спасіння і дістати від Бога милосердя тепер і в день Суду.

З «Алфавиту духовного», написаного церковнослов'янською мовою і надрукованого в Києво-Печерській Лаврі 1857 р.

Українською мовою переклав

о. І. Яцків

ДУШЕВНИЙ ЛІК

«Коли ми кажемо, що не маємо гріха, то обманюємо самих себе, і нема в нас правди.

Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він (Христос), вірний і праведний, простить нам наші гріхи і очистить нас від усякої неправди».

(Перше Соборне Послання св. Апостола Івана, 1, 8-9).

НАДІЙШОВ Великий піст і кожний душпастир з якнайбільшою ревністю буде стреміти, щоб у його душпастирській юкрузі всі вірні відбули св. Сповідь і прийняли великодне св. Причастя. Бо св. Великий піст церковною заповіддю призначений на осягнення того, що для грішного християнина «єдино на потребу» першою і останньою метою життя, це — одержати відпущення гріхів. Тому і розважання страстей Христових, і обряди, і Богослуження, і молитви так уложені, що все схиляє нас до покаяння і св. Сповіді. Це найважливіший християнський обов'язок, що його мусить виконувати кожний вірний Христової Церкви. На жаль, треба завважити, що наші вірні тут, у Франції, занедбують цей релігійний обов'язок, лише дуже малий відсоток найпобожніших людей користує з цієї важливої св. Тайни Божого милосердя, а загал легковажить, а може і не здає собі справи, на які наслідки наражується християнин, що легковажить св. Сповідь. А приписи Церковного права щодо цього питання дуже суворі: хто не відбуває св. великодної Сповіді і св. Причастя, той вилучується від св. Церкви Христової і втрачає всі права, які має правдивий член Церкви, і в разі, наприклад, смерті, Церква мусить відмовити йому церковного похорону.

Тому то і я, маючи, як душпастир, велику відповідальність перед Богом за душі своїх вірних, задалегідь і в проповідях і поза церквою в зіткненню з нашими людьми, звертаю увагу на значення сповіді в житті християнина, намагаючись одночасно виявити причини байдужности чималої частини вірних у цій важливій справі.

З безпосередніх розмов з цими «байдужниками» довідаюсь, що тут, у свободолобний Франції, сповідь узагалі «не в моді», а якщо хто й сповідається, то це тільки деякі капіталісти і трохи жінок; інші «мудреці», перебуваючи під впливом різних сектантських «наук», намагаються довести, що сповідь це щось неприродне і, навіть більше, прикро понижає, бо доводиться ставати навколяшки перед священиком-людиною і йому вчислювати свої хиби і провини.

Щодо першого твердження «знавців» французького релігійного життя, то треба визнати, що воно цілком не відповідає правді. Як показує дійсність, не тільки «деякі капіталісти» і «трохи жінок», а й французькі робітники і інтелігенція, учнівська молодь і поважні вчені обох статей, у великій кількості беруть участь у св. Тайні Покаяння, приступаючи не раз на рік, а далеко частіше, до св. Сповіді і св. Причастя.

Знов таки твердження декого, що це пониження — клякати перед грішною людиною, якою є священик, і визнавати йому свої провини, свідчить, що ці люди не мають віри, яка каже дивитися на сповідаючого священика, як на Божого заступника, що, з волі Ісуса Христа, на це і є священиком, щоб в Імені Христовому судив грішника і відпускав або задержував гріхи. Нагадаю тут одне місце св. Письма, коли Спаситель по Своему воскресінню перший раз являється своїм учням. Він вже задосить учинив Богові Отцеві, жертвуючи Себе на хресті до останньої краплі крові, і приходить тепер з безліччю дарів до своїх учнів. І що ж найперше дає їм? Дає

їм те найперше, що найконечніше для добра людських душ, дає їм дар відпускати гріхи людям: «Прийміте Дух Свят, імже отпустите гріхи, отпустяться їм, і імже держите, держаться». (Ів. XX. 22, 23). Це одна з основних катехизмових правд, це св. Тайна Сповіді, про що, здається, люди забули, і то є головною причиною нашого занедбання і легковаження в користанню з такого великого Божого Милосердя. Якщо ми це ясно з'ясуємо собі не лиш силою нашого розуму, але силою нашої непохитної віри, тоді напевно не будемо оминати сповідальниці і не будемо бачити пониження там, де його нема. Запитаймо себе, коли людина себе понижує, чи тоді, коли допускається богопротивних злочинів, часто таких, що навіть і скотину перевищує, чи тоді, коли в св. Тайні Покаяння, наче в чудотворній купелі, хоче змити зі себе, з своєї совісті і душі, всяку огиду.

Теж саме треба сказати тим, які твердять, що признавання до провини і гріхів узагалі протівиться людській природі. Це твердження не витримує ніякої критики, бо життя свідчить зовсім про інше: іноді, і то досить часто, людина перебуває в такому душевному стані, що якби не мала кому звіритися в усього, як кажемо, виляти свою душу, то або збожеволіла б, або заповдіяла б собі смерть або якась інше нещастя.

Два випадки, що їх свідком я був і що їх не забуду до самої смерті, цьому є найкращим доказом.

Було це в Рідному Краю. Приїхавши якое до міста П., я відвідав в суді свого доброго приятеля ще з гімназійних часів, суддю п. Д. Він радо мене зустрів і в балачці зі мною запитав, чи не хотів би я трохи розвеселитися: сьогодні в залі розправ розбиратимуть самі дрібні «писківки», отже можна буде почути веселі речі... Нашу розмову перервав стук у двері. Не встиг ще суддя сказати «Прошу», як двері хутко відчинились і до кімнати рвучко ввійшов середнього віку чоловік, що мав вигляд божевільного: в очах жах і тривога, тіло трусилося, немов у пропасниці. Докраю схвилюваний, уриваним голосом сказав: «Пане суддю... я далі не годен держати таємниці... Як брилу вогню ношу її в своїх грудях, дарма, що про неї ніхто не знає... Я душо-губець!... Тому 15 літ підрізав горло свому суперникові... Я втік, а замість мене арештовано і засуджено Богу духа винного коляра, що випадково проходив коло місця зло-

чину. Він сидить у тюрмі вже 15 років, а жінка й діти бідують, а я живу свobodно... Покарайте мене, убийте мене, але я не можу далі витримати... Цей тягар мене душить...».

Справа була поважна. Суддя перепросив мене і, відпроваджуючи до дверей, сказав мені тихо: «В нашій судовій практиці це не перший раз таке діється зі скритовбивниками».

Отже людина, що їй нічого не загрожува-ло, пригнічена нестерпучим тягарем совісти, по довгих роках внутрішніх тортур, прийшла до представника судової влади і призналася в злочині, не боючись трізних для себе наслідків, щоб лиш облегшити своє сумління.

Але дехто може це пояснити тим, що над цією людиною тяжило християнське виховання, одержане в дитинстві. Гадаю, що другий випадок таке пояснення цілком заперечить.

Якось восени, пізнього дощового вечора, хтось застукав у вікно мого помешкання. Я ще читав і, гадаючи, що це прийшли, щоб покликати до хворого, підійшов до вікна і запитав, хто це. Крізь шибу я побачив бліде, схвилюване обличчя молодого знайомого жидка, що ніколи не мав до мене ніяких справ. Були це часи по першій світовій війні, часи занепаду релігійно-морального життя, коли хвилі безбожництва зі сходу чимраз більше заливали молодь. Тим більше мене це здивувало, бо навіть занепокоїло, що якийсь тип, до того ж нехристиянин, в таку пору робить мені відвідини. Чого він хоче? Але, коли попри його несамотитий вигляд, я почув його тремтячий голос, для мене стало ясно, що переді мною нещаслива людина. Я впустив цього незвичайного відвідувача до хати і попро-сив сісти. Але він, з судорожно затисненими руками, мов до молитви, сказав: «Рятуйте мене, я далі не можу мовчати, мене щось давить у грудях, я очима не сплю, і, або повішусь, або збожеволю. Слухайте! Я в ганебний спосіб збезчестив тойру, так мене безбожники намовили. Мій тато є старшим в божниці, він про це нічого не знає і далі з шанобою обносить тойру і всі дорожать нею. Я не можу довше на це дивитися, а батькові не маю відваги признатись, бо він викляне мене і виключить з громади і родини. Вам кажу, бо ви священник і татові моему не скажете, але рятуйте мене... Я заспокоїв його і порадив, щоб він, не виявляючи причини, просив батька, щоб він дозволив йому зафундувати нову тойру. В мого Гершуня засяли очі невимовною радістю, він заспокоївся, по-

дякував не тільки за пораду, але й за те, що я не викинув його за двері, що я його трактую, як людину... Моя розмова з Гершунем кінчилась, я дав йому лагідно до пізнання, що він зробив дуже зле, але все можна виправити. Гершуньо відійшов від мене спокійним, мов скинув з себе великий тягар. Пізніше я не раз його бачив і розмовляв. Був це статечний і поважний, ба навіть учинний громадянин села.

Я запитую наших «мудрих», що голосять, що звірювання з своєї совісти це — щось «протиприродне». Чи наведені факти, — а їх, звичайно, в житті тисячі тисяч, — не говорять про зовсім інше...

Скажу одно. Божественний Спаситель, знавць людської природи і душі, цій людській, природній конечності скинути з своєї совісти палячий тягар, надав спасенного, надприродного значення, установивши св. Тайну Покути, легку до виконання в закритому трибуналі сповідальниці, де, по кількох хвиликах

покірного звірення і осудження себе перед священиком, відходиш легкий і спокійний в совісті, очищений і, навіть більше, відроджений до нового життя в Божій ласці, для Божої слави і свого спасіння.

Тож не оминай сповідальниці. Не викручуйся і тим, що ти нікого не вбив і нічого важкого не чуеш на сумлінні. Це гордість тебе оббрихує і присипляє твою совість. Нема в світі людини без провин, може вони і невеликі видаються, але розваж, кого вони ображають, зваж, що ображають Бога, що величчю своєю і маєстатом перевищує всіх царів і володарів світу, — отож нема малої провини супроти Бога, а якщо чуєш і найменшу, іди до сповідальниці і скинь з обридженням тягар, постанови не грішити, будь вдячний милосердному Богові за Його батьківське, любляче серце до тебе, який «не хоче смерти грішника, але, щоб навернувся (покаянням) і жив».

о. О. Бачинський

МИЛОСЕРДНА (Народня казка)

Була собі пані, та така.. така.. Ну, от побачите самі, яка!

Прийшов до неї дід-старець, що милостині просить. Прийшов під двері, молиться та примовляє:

— Подайте, Христа ради! Подайте убогому для спасіння душі, милосердна пані!..

Почула пані та й думає: «А справді! Дам уже я йому щонебудь, от хоч би оце яечко-зносочок! Що вже там жалувати? Тож для спасіння своєї душі». Закликала діда в хату, дала йому яечко, приказуючи:

— На тобі, дідусю, яечко, з'їж, старенький, та помолися за мене Богові!

Узяв дід яечко, дякує:

— Спасибі вам, пані! Нехай вам Господь заплатить за вашу добрість!

Пішов дід, а пані й думає: «От і добре, що я дала йому те яечко, — що вже жалувати! Тільки коли б же то він пам'ятав!». Та й гукає на діда:

— Діду! Діду! Вернися!..

Вертається дід (може, думав, що пані ще що дасть), кланяється. А пані пита його:

— Діду, діду! Чи я ж дала тобі яечко?

— Дали, пані; нехай Господь спасе вашу душу! Нехай вам дає щастя й здоров'ячка, і вам, і вашим діточкам!..

— Ну, іди ж собі, йди! — каже пані, та й думає: «Ні, таки пам'ятає за мій дар».

Але подумала-подумала пані та й знов кличе діда:

— Діду! Діду! Вернися!..

«Що там таке знов?», думає дід, вертаючись. А пані знов його питає:

— Діду! Діду! Чи я дала тобі яечко?

— Дали, пані, нехай вам Бог дає панування! Нехай вам Господь дає, чого ви собі просите!..

«Ну, добре! — думає пані. — Нехай же помить Бога, нехай пам'ятає!».

Коли бачить пані, що дід уже єд ворітьми, — так швиденько пішов. «Ой, забуде, їйбо, забуде!». Та давай гукати вголос:

— Діду! Діду! Вернися!..

Вертається дід знов. «Що це, Боже мій, — думає дід, — не дає мені з двору вийти!». Підійшов, а пані знов його питає:

— Чи я, діду, дала тобі яечко?

Взяла вже тоді старого досада:

— Та дали, — каже, — бодай вам дихати не дало! Подарували те нещасне яечко, та все мені очі вибиваєте! Нате вам його!..

Та й кинув пані яечко.

«Овва! - - думає пані. — Через того діда і спасіння душі пропало, і яечко розбилося!».

ЛЮДИНА

I.

«А Я кажу вам, що кожний, хто даремно гнівається на свого брата, підпадає судові; а хто скаже своєму братові: «мерзотнику», підпадає Найвищому судилищу; а хто скаже: «йолопе», підпадає вогневі пекельнєму. Тому, коли ти принесеш твій дар до вітваря і там пригадаєш собі, що твій брат має щонебудь проти тебе, лиши твій дар там, перед вітварем, і йди помиритися перше з братом своїм, і тоді вернися, щоб принести твій дар». (Матей, 5, 22-24).

До цих слів св. Письма хотів би я навести одну подію, якої вправді нема у св. Євангелії, але вона така гарна, що, якби я міг, радо дописав би її при кінці, на незаписаному аркуші, під наголовком: «Нагорна проповідь у практиці».

На світі діються не раз такі речі, що з них людина вичуває, як властиво повинна бути застосована і практикована в житті наука св. Євангелії. Це буває часами, але не часто. І тоді ми до глибини душі зворушені і розуміємо, що думав Ісус Христос, даючи нам слова своєї Божої науки. Бо інакше жах охопив би нас, чуючи деякі Христові слова, як от, наприклад, вищенаведені слова св. Євангелії. Мій Боже! Коли б ми за одну нерозважну образу мали стати перед судом, або були передані пекельному вогневі, до чого це нас усіх допровадило б! Якщо Христос хотів би дослівно застосувати до нас слова св. Євангелії, чи багато з нас уникнуло б пекельного вогню? Та, з другого боку, ми мусимо зрозуміти й те, що Христос зовсім не мав на думці нас лише страшити, і ніяк не можемо з легким серцем приймати ті Христові слова, коли Він говорить про кару пекла й пекельний вогонь. Бо цілє нашого життя обертається докруги того одного питання: небо або пекло, спасіння чи прокляття? Чи можу я витривати з Богом, чи ні? Чи живу я в Його ласці, чи, може, моє життя змарноване та скінчиться загибеллю? Як, з одного боку, ми не можемо легковажити собі пересторог та упімнень Христа, так, з другого, маймо на увазі ту найвищу Любов Бога до нас, ту безмежну ціну Найсвятішої Крови, що щоденно проливається за нас на престолах, і будьмо далекі від тої думки, що Господь Бог мав би на меті масово загнати наші

душі у прокляття. Ми дивімся радше на додатно сторону наведених слів св. Євангелії, що містяться у словах: « т в і й б р а т »! За наукою Христа, ж о ж н а л ю д и н а е т в о ї м б р а т о м !

І це зрозумів, а, радше, у практиці виявив, один чоловік, що, певно, нічого й не чув про науку Христа! Тим чоловіком був один мароканець.

З нагоди ювілею Братства Серця Христового, в Інсбруці, в Австрії, перед напіврозваленою бомбами церквою св. Якова, відбувалася урочиста Академія. Між іншими, була там виставлена одна сцена, що в ній зображувалася невірність краю супроти християнського духа і традиції батьків. Виведено закам'янілість серцець і самолюбство, випроваджено на сцену матеріяліста, спекулянта та людину жадібну до забав і до легкого розбещеного життя. Потім на сцену входить бувший військовополонений, а тепер поворотець, бідолаха, що шість літ мусів брати участь у безглуздій війні, а тепер у лахмітті повертається додому. І стоїть він, нещасний, серед дороги, голодний, докраю знесилений. До рідного дому не може дістатися, бо границя відділює його, а тут не знаходить ні одної людини, яка йому допомогла б. І коли він підносить свої висохлі руки до неба і в розпуці кличе: «Боже, невже ж я маю тут загинати, не побачивши рідної хати? Невже ж ніхто мені не допоможе?», — сталося щось, чого не було в тексті підготованої вистави і чого ніхто навіть не передбачав. Один вояк французької армії, мароканець, що був між глядачами, схоплюється з місця, біжить на сцену, стискає поворотцеві руку, залишаючи в ній кілька банкнотів, що їх вартість і для вояка була немалозначна, і після цього вертає на своє місце.

Що тут сталося? Чи глядачі це зрозуміли? Сталася тут небуденна подія. Тут нагло віджила людина така, яку Господь сотворив і якою хоче її бачити, і та людина пізнає в тому нещасному чоловікові у «ворожому» однострою також людину, або, як сказав би Спаситель, б р а т а ! А при цьому зовсім не знаю, чи той мароканець був християнином! Можливо... А тоді він показався, в повному розумінні того слова, г і д н и м

християнином. Але найправдоподібніше, що він не був християнином, і в цьому випадку він довів, що людська душа зі своєї природи є християнською, стремить до християнства, і людська природа находить сповнення всіх своїх стремлень лише в науці Христа. І коли тільки хтонебудь піде за голосом свого серця, коли іде за тихою тугою і стремлінням своєї душі, тоді власне він є не лише повновартісною людиною, але поводить ся і діє як християнин. Лише тоді зможемо цілком зрозуміти іншу людину, коли найперше самі хоч раз відважимося бути людиною. Найперше родились ми людьми, а шойно потім стали ми членом того чи іншого народу, тої чи іншої партії. Стремлінням цілого нашого життя повинно бути: стати повновартісною людиною, людиною в повному розумінні цього слова.

Мотивом, що спонукав того мароканця до цього прегарного вчинку, було ніщо інше, як лише те, що всі ми є люди, байдуже, в якому ми вбранні. Одіж є вправді для людей, але вона з нас людей ніколи не робить! І нещастям є те, що на світі так багато людності, а так мало людей, дійсно правдивих людей! Не одіж робить когось людиною, ані гроші, мова чи колір тіла, але серце, серце у своїй повній глибині, що його дав нам Бог! І ми є тоді лише людьми, коли маємо людське серце, хоробре, мужне, але й чутливе, справедливе й чесне. «Брате, ти є в потребі, та це ж усе одно, яке лахміття покриває твоє тіло, байдуже, який колір твого лица, якою мовою ти говориш, байдуже, чи ти коротше чи довше сидів на шкільній лавці, чи заробляєш на хліб пером чи лопатою. Ти є людина, а що перебуваєш у потребі — глян! Я тобі поможу!».

Я не знаю, чи цей мароканець думав і застановлявся так, рядок за рядком. Звичайно, серце не застановляється довго, бо правдиво шляхетне серце, югорнене ласкою Божою, діє

відрухово, само з себе, бо непереможний вплив Божої ласки примушує його по-людськи говорити, думати і діяти; словом, бути правдивою людиною!

Як часто в останніх часах ми чули: «Хай буде благословенне все те, що робить нас твердими!». Ні! І ще раз ні! Ця твердість нашого серця найбільше віддаляє нас від розуміння правдивої людини! Протилежно до того я ставлю: «Хай буде тричі благословенне все те, що робить нас м'якими і для Бога і для ближніх, що робить з нашого серця м'який ґрунт, на якому Божа ласка може глибоко запусити коріння!». Твердими ми повинні бути супроти того, що є в нас низьке, нікчемне і підле, проти жадоби й похотей, що нас манять, та ніколи супроти Бога й свого брата, ближнього!

Яку глибину містять у собі ці два слова: «Твій брат!» Ціла наука про суспільний лад, розв'язка всіх тих величезних проблем, що обтяжують співжиття людей і ведуть усе до воєнних катастроф, — тої найбільшої зради засад християнських, — міститься у тих двох словах «твій брат». Забудьмо про все те, що роками тяжить на нас, та ніколи, хоч би й на найкоротшу хвилину, ми не повинні забувати про те, що кожна людина є нашим братом, нашим ближнім. Ми ж усі в небі маємо того самого Бога Отця й усі належимо до тої самої Божої Родини!

Обов'язком нашим, як людей і християн, є стреміти до того, щоб стати повновартісними людьми! Ніколи не дійдемо до того і не станемося правдивими людьми, коли ми, серед усіх радостей і смутків, успіхів і невдач, щастя та нужди в нашому житті, хоч би й на хвилину забудемо, що кожна людина є нашим братом! Пам'ятати про цю підставу людської гідності вимагає від нас Бог, домагається християнство й наша гідність людини!

За Гайнріхом Сузо Бравном,
переробив о. Г. Б.

Чесність, гідна наслідування

Недавно один англійський лорд дістав несподівано велику скриню з дорогою порцеляною з Китаю, якої він не замовляв. Транспортна фірма вияснила йому, що порцеляну замовив був ще при кінці XVIII століття один

з предків лорда, який відразу заплатив готівкою за товар. Над виготовленням дорогоцінного накриття працювало кілька поколінь одної китайської сім'ї. Тепер роботу закінчено й вислано на пошту колись адресу.

ВІЧНЕ МІСТО ПРОТЕСТУЄ

У неділю, 20-го лютого ц. р., в Римі відбулася велика релігійна маніфестація, зорганізована Католицькою Акцією, щоб і від імени Римської Дієцезії запротестувати проти нещадного винищування Католицької Церкви на теренах Советського Союзу і на землях, куди засягає його контролю, особливо ж проти ганебних насильств, які там в останньому часі заіснували. Малося тут на увазі передусім горезвісне засудження на досмертну в'язницю мадярського Примаса Кардинала Міндсенті; проте участь Папи в цій релігійній маніфестації і його промова надавали тому протестові Римської Дієцезії куди ширшого засягу.

Вже вранці на площу св. Петра стали напливати з усіх сторін Риму маси вірних, несучи прапори Католицької Акції поодиноких парохій і численні таблиці з протестаційними написами проти гоніння, з заявами співчуття для жертв і висловами солідарності і любови до свого Пастиря.

Перед брамою базиліки був поставлений великий вівтар, і на ньому о год. 11,30 почалася череблагальна Літургія, передавана гучномовцями на всю площу. Служив її Архiepіскоп Тралья, вступник Вікарія Риму.

Після Літургії, о год. 12,05, на бальконі базиліки з'явилася висока аскетична постать Найви-

шого Пастиря Христової Церкви. Довго негавали привітальні оплески й оклики: "Віва іль Папа!" ("Хай живе Папа!"). Врешті озвався Святіший Отець. Був видимо зворушений. Він, блискучий промовець, цим разом наче шукав слів. Говорив коротко і майже уривчasto. Зворушення та біль Пастиря удіявся вірним, які частими своїми окликами ширю підтверджували слова Папи. Між зібраними переважали чоловіки. Дуже багато було молоді. У цій маніфестації брало участь багато депутатів, сенаторів, міністрів та дипломатів, що займали окремо приготовані місця. Прем'єр міністрів Альчіде де Гаспері був серед юрби на площі. Всіх учасників маніфестації італійські часописи нараховують на 300.000 осіб.

З приводу засуду мадярського Примаса, Папа промовляв до Кардиналів (на надзвичайній таємній Консисторії, 14 лютого ц. р.) і до Дипломатичного Корпусу при Ватикані (16 лютого ц. р.). Але остання, недільна промова значно сильніша від попередніх. У ній Святіший Отець осуджує не тільки засуд Кардинала Міндсенті, але також заставував нищення Католицької Церкви і в Україні і в Румунії.

Цю історичну вагу промову подаємо тут у цілості.

Святіший Отець Папа Пій XII промовляє до вірних Вічного Міста.

Промова Святішого Отця Пія XII

— Римляни! Любі сини та доньки!

Ще раз, у важку й болючу хвилину, вірний нарід Вічного міста поспішив до свого Єпископа й Батька.

Ще раз сця велична колонада, здається, ледве може обняти в свої велетенські рамена юрбу, що — ніби хвилі, гнані непереможною силою — підпидвила аж до порогів Ватиканської Базиліки, щоб бути на переבלатальній Літургії в осередку всього католицького світу і дати вияв своєму почуванню, що виповнює вщерть їх душі.

Вирок, виданий — серед однозгідного за-судження культурного світу — над Дунаєм на визначного Кардинала св. Католицької Церкви, викликав над Тибром оклик обурення, гідний Риму.

Але факт, що протирелігійний уряд скерував цим разом свій удар на високого церковного Достойника, поважаного великою більшістю свого народу, не є відокремленим випадком, а одним з ланок довгого ланцюга переслідувань, якими деякі диктаторські держави гонять християнську віру та християнське життя.

Характеристична прикмета, спільна гонителям усіх часів, це те, що не досить їм фізичного повалення їхніх жертв; вони хочуть зробити їх безчесними й ненависними для Батьківщини й суспільства.

Кому ж на пам'ять не спадають римські перші мученики, про яких говорить Тацит (Аннали, 15, 44), що впали жертвою за Нерона і що їх виставлено як паліїв, негідних злочинців, ворогів людства?

Новітні гонителі показуються тямущими учнями тієї безславної школи.

Вони, сказати б, наслідують своїх учителів, беруть з них приклад, і навіть перевищують їх у жорстокості, послуговуючись спритно останніми досягненнями науки й техніки, для панування над народом і для його уярмлення, яке не можна було собі й подумати в минулі часи.

Римляни! Церква Христова йде шляхом, який визначив Їй Божественний Спаситель. Вона почуває себе вічною; знає, що не може пропасти, що найлютіші хуртовини не зможуть Її збурити. Не жебрає вона ласк; погрози й неласки земної влади Її не лякають. Вона не втручається в питання чисто полі-

тичні чи економічні, ані не займається міркуванням над корисністю чи шкідливістю тої чи іншої форми правління. Завжди схильна, поскільки це від Неї залежить, бути в мирі з усіма (пор. Рим. 12, 18); Кесареві віддає Вона, що йому належить по праву, але не може зрадити ні покинути те, що Боже.

Загально відоме те, чого тоталітарна і протирелігійна держава вимагає та вичікує від Неї, як ціну своєї терпимости чи свого проблематичного визнання. Вона хотіла б Церкви, що мовчить, коли повинна б говорити;

Церкви, що підриває Закон Божий, пристосовуючи його до смаку людських забаганок, коли повинна б Закон цей явно проголошувати й обороняти;

Церкви, що відривається від непорушного фундаменту, на якому Христос Її збудував щоб вигідно приміститися на хиткому піску гасел дня, або поплисти за першою-ліпшою течією;

Церкви, що не противиться насильству над людською совістю і не забезпечує належних прав та справедливих вільностей народу;

Церкви, що в ганебному прислужництві замикається між чотирма стінами храму, забувши про наказ Христовий: Ідіть на роздоріжжя (Мат. 22,9); Навчайте всі народи (Мат. 28,19).

Любі сини та доньки! Спадкоємці духовні незліченного ряду ісповідників і мучеників!

Чи це та Церква, що ви Її шануете й любите? Чи могли б ви пізнати на такій Церкві риси лица вашої Матері? Чи можете ви уявити собі Наслідника св. Петра, що кориться перед такими вимогами?

Вселенський Архиерей має робітниці Божі; навіть і в своєму людському слабосиллі він непереможний і непохитний; він вісник правди і справедливости, основа єдності Церкви; його голос остерігає перед заблудами, ідолопоклонством і забобонами, осуджує беззаконня, закликає до любови і чесноти.

Чи ж може він мовчати, коли в державі насильством і підступом відривають від осередку християнства, від Риму, Церкви, що є з ним з'єднані; коли ув'язнюють усіх греко-католицьких Єпископів за те, що відмовляються зректися своєї віри, коли переслідують і арештовують священників і вірних за те, що не хочуть відділитися від їхньої правдивої Матері-Церкви?

Чи може Вселенський Архиєрей мовчати, коли режим меншости відбирає батькам право виховувати своїх дітей, бо хоче віддалити їх від Христа?

Чи може Вселенський Архиєрей мовчати, коли держава, переступаючи межі своєї влади, приписує собі право касувати єпархії, усувати Єпископів, чинити заколот у церковній організації і зводити її нижче найконечніших вимог для успішної душпастирської діяльності?

Чи може Вселенський Архиєрей мовчати, коли доходить до того, що карається тюрмою священника за те, що не хотів виявити найбільш священної і непорушної таємниці, таємниці сповіді?

Чи ж усе це є безправне втручання до по-

літичного правління держави? Хто може чесно таке сказати? Ваші оклики вже дали відповідь на це і на багато інших подібних питань.

Хай Господь Бог нагородить нашу вірність, любі сини та доньки. Хай вам дасть силу в борнях теперішніх і майбутніх. Хай зробить вас відпорними на удари ворогів Своїх і ваших. Хай світлом Своїм прояснить уми тих, що їх очі ще закриті для правди. Хай зілле в серця тим багатьом, що ще далекі від Нього, таску широго повороту до віри і почуття братерства, без яких мир людства є під загрозою.

А тепер хай зійде на всіх вас, на Рим і на увесь світ, Наше щедre та сердечне батьківське Благословення.

Дипломатичний Корпус у Святішого Отця

У середу, 16 лютого ц. р., в залі Консисторії зібрався Дипломатичний Корпус при Ватикані, щоб висловити Святішому Отцеві співчуття з приводу засуду Кардинала Міндсенгі.

Святіший Отець, підкресливши вагу цього спонтанного вияву співчуття і солідарности,

зазначив, що це незвичайне зібрання є виразником голосу людського сумління проти небезпеки, яка загрожує правам і священним засадам, що їх цілість є конечною умовою пошани і охорони непорушних життєвих цінностей.

Короткі вістки з католицького світу

РИМ. — Загальна програма урочистостей в Святому Році виглядає так: упродовж цілого Святого Року Св. Отець Пій XII щомісячно відправлятиме в Базиліці св. Петра Архирейські Служби Божі для прочан. 27-го березня 1950 р., з нагоди 1200-ліття народження св. Івана Дамаскина, Св. Отець буде присутній в Базиліці св. Петра на урочистій Службі Божій візантійського обряду. 2-го червня 1950 року Папа Пій XII посвятить церкву на честь св. Євгена, яку римляни вибудували на передмісті столиці на згадку про пощадження Риму в часі війни, що треба завдячити Св. Отцеві. 8-го червня Папа очолить процесію з нагоди Свята Пресв. Евхаристії. Святий Рік закінчиться 24-го грудня 1950 року.

ЖЕНЕВА. — Швайцарська преса повідомляє, що Комінформ оголосив війну Св. Рокові, яким проголосив Папа 1950-ий рік. Центральна організація комуністичної партії виробила плян саботажу цієї величної релігійної маніфестації. Уряди держав-сателітів СССР заборонять своїм громадянам, що збираються на прощу до Риму, виїжджати за межі країни. Лише кілька високих церковних достойників дістануть дозвіл на виїзд. Інші комуністичні організації західних держав одержали наказ провадити запеклу кампанію проти Св. Року.

РИМ. — Італійський Національний Комітет для відзначення Св. Року вирішив роздавати безплатно всім прочанам, що прибудуть до Риму з нагоди ювілейного року, маленький ілюстрований путівник по Риму. Його мають видрукувати сьома мовами.

АМСТЕРДАМ. — Черговий Світовий Конгрес Пакс Романа відбудеться 1950 року в Голандії під знаком Святого Року. Зразу ж по Конгресі відбудеться проща до Риму католицьких студентів і інтелігенції, що численно відвідають центр християнства.

КЕЛЬН. — Кардинал Йосиф Фрінгс, Архiepіскоп Кельну, повідомив Ватикан про бажання німців-католиків узяти участь у будові нової радіовисильні у Ватикані, що має бути дарунком Св. Отцеві з нагоди його священничого ювілею. З огляду на неможливість вивозити з Німеччини валюти, передбачається коштом німців-католиків побудувати в Західній Німеччині деякі частини для цієї радіовисильні.

ПАРИЖ. — Міжнародня проща «Пакс Крісті» відбудеться в Люрді від 21 до 24 липня.

ПАРИЖ. — Багато народу, різних достойників і представників дипломатичного корпусу було в неділю, 27 лютого ц. р., в Соборі Паризької Богоматері (Нотр-Дам), на Службі Божій, що її правив Кардинал Сюар в наміренні Кардинала Міндсенті. По Євангелії, Кардинал, промовляючи до зібраних, сказав: «Ми зібралися, щоб протиставитися вироковій будапештського трибуналу єдиною зброєю християн: молитвою. Ми бажали б також, — сказав Кардинал, — щоб відгук цього процесу став урочистою пересторогою для всіх державних мужів».

БУКАРЕШТ. — Румунський уряд видав недавно закон, що має забезпечити повну контролю держави, тобто комуністичної партії, у всьому релігійному житті. В цьому законі передбачено, що ця контроля поширюється також і на релігійне мистецтво, яке має відповідати всім правилам «протибуржуазного мистецтва».

АТЕНИ. — В той час, коли в Римі ведуться переговори між Ватиканом і грецьким урядом для встановлення форм співжиття і виміни дипломатичних представників, у Греції цивільна і духовна влада допускається вчинків, що суперечать тим заходам. Потягнення нового Вселенського Патріярха Атенагора I, що, в день своєї інтронізації, висловився прихильно на адресу Св. Отця, справило дуже гарне враження в католицьких колах Греції. Підкреслюють, що це вперше, від часу розколу Церков, Константинопольський Патріярх не побоювся подібно висловитись, і мають надію, що його ставлення до католиків буде краще, ніж його попередників. У самій же Греції, навпаки, уряд допускається ворожих вчинків супроти католиків: собор на Родезі, який тому рік забрано від католиків і вдруге посвячено православним єпископом Додеканезу, ще й досі не віддано католикам. Державна Рада, яка мала вирішити ту справу, визнала її безпідставною. Закон, на засаді якого церковні посілості на острові Наксос мали бути розділені селянами, всупереч тому, що двічі відкинула його Державна Рада, був таки схвалений після третього читання. Сподіваються, що подібне рішення Державної Ради буде щодо собору і церкви Благівіщення на острові Корфу, де православний єпископ і війт хочуть їх знищити під претекстом будови нової вулиці. Не маючи змоги добитися справедливості і

цілковитої свободи релігії, католики все таки готуються до Святого Року. Архiepіскоп Атен вже утворив Епархіяльний Комітет, а Національний Комітет має незабаром утворитися.

ЛОНДОН. — В англійських колах чимраз більше скріплюється думка, щоб Святі Місяці були інтернаціоналізовані, як це ухвалила в листопаді 1947 року ООН.

КВЕБЕК. — Законодавчі Збори схвалили пропозицію Рене Шалюль про створення канадської амбасаді при Ватикані.

КВЕБЕК. — Канадський уряд доручив своєму представникові в Празі, Мекдонелові, перевести розсліди про релігійні переслідування у Мадярщині і Болгарії, де канадський уряд не має своїх дипломатичних представників.

РИМ. — Повідомляють з вірогідних джерел, що на прохання єпископату і японців-католиків, св. Отець дав свою згоду, щоб до Японії були ввезені мощі (рука) св. Франца Ксавера, з нагоди 400-ліття перебування святого в Японії.

ВАШІНГТОН. — До Палати був поданий проект, щоб Велику П'ятницю вважати Національним Святом. У 15-ти стейтах день смерті Ісуса Христа визнають святковим днем, а багато громад проголосило його днем молитви.

ВІДЕНЬ. — Цього року на залізничних станціях великих міст Австрії будуть відправлятися недільні читані Служби Божі. Про це оповістив у Великопісному Посланні єпископ Горішньої Австрії.

БРЮССЕЛЬ. — Центральний Комітет Християнського Робітничого Руху зібрався недавно на різні збори. Обговорено підсумок праці за минулий рік і сверджено значний успіх. У синдикальній галузі кількісний склад не перестає зростати і Конфедерація Християнських Синдикатів нараховує понад півмільйона членів, що становить більше ніж половину трудящої класи. Зростання триває також у Взаємодопомогових Товариствах, де кількість членів перейшла 1 мільйон.

БУДАПЕШТ. — Тут закінчився процес «спільників» Кардинала Міндсенті. Всіх тринадцять обвинувачених трибунал засудив на різні терміни (від одного року до восьми років) тюремного ув'язнення.

ВАРШАВА. — Комуністичний уряд Польщі заповідає відібрання всіх посілостей від Католицької Церкви.

Державна поліція арештувала більше як 20 католицьких священників за читання в костьо-

лах пастирського листа, що його написав катовицький єпископ Станіслав Адемовський. Лист гостро критикував антирелігійні вчинки місцевих державних урядовців у Катовицькій провінції.

Цікаво відзначити, що саме тоді, коли в Польщі йде наступ комуністів проти Католицької Церкви, польський комуністичний уряд звільнив з тюрми Митрополита Діонісія, голову Православної Церкви в Польщі. Телеграма з Варшави подала, що Діонісій пересидів 10 місяців у в'язниці і визнав тепер над собою зверхність московського патріярха, чим «вирівняв свої неспрозуміння з Російською Православною Церквою».

ПРАГА. — Чехословацький уряд перестерігає чеських єпископів, щоб звернули увагу на священників, що ніби є зрадниками своєї держави. «Ми чекаємо на відповідь єпископів!», погрожує уряд. О. Йосифа Понара, військового капеляна, засуджено на до смертну в'язницю.

ВАРШАВА. — У Варшаві відбулася 6 лютого інтронізація нового примаеса Католицької Церкви в Польщі, Архiepіскопа Стефана Вишинського. Тисячні маси поляків співали перед катедрою під час торжества: «Боже, верни нам нашу свободу».

ПАРИЖ. — Нещодавно в Товаристві Вивчення Азії, в Парижі, зроблено доповідь про знайдені рукописи з III віку до Різдва Христового, серед них текст книги пророка Ісаїї, коментар на книгу пророка Авакума, частина книги Єноха, кілька псалмів, досі ще незнаних, і опис релігійних жидівських обрядів. Ці рукописи знайшов зовсім випадково один бедуїн у печері, недалеко Вифлеєму, де вони були замуrowані в стіні і зберігалися в глиняних горщиках. Бедуїн продав їх одному мусулманському шейкові, а той перепродав їх монастиреві св. Марка в Єрусалимі. Воєнні дії в Палестині не дозволили досі провести розкопи в печері, де були знайдені ці, найдавніші з усіх відомих текстів Старого Заповіту, рукописи.

УВАГА!

Повідомляємо наших вірних, що в Українській Греко-Католицькій Місії можна набути українські молитовники. Ціна з пересилкою — 150 фр.

Писати на адресу:
186, Bd Saint-Germain, Paris (6°).

ЗАКЛИК ДО ДІТЕЙ МАРІЇ

СЕРЕД тих важких злигоднів, що їх приходить нам, загрузлим у багні численних гріхів, на цій долині сліз переживати, бувають світлі і радісні хвилини, що наче цілюща роса спадають з неба на наші грішні душі, і тоді вони, ці душі, відчувають нестримну жагоду правдивого щастя.

Це ті благодатні хвилини, коли ми маємо змогу в особливий спосіб наблизитися до Бога, до Його Пресвятої Матері і, розкривши перед Ними своє серце, молитовно благати поради й помочі, сили й витримки до дальших життєвих змагань. Кожний віруючий християнин добре знає, що таке зближення до Бога може бути в кожній церкві, а то й на кожному місці, бо наш Небесний Отець всюди приймає щирі молитви Своїх невдячних дітей, ніколи не погорджуючи їх скрушеним і тихим серцем.

Проте є місця на нашій земній кулі, де люди, за посередництвом Богоматері, або святих Божих угодників, зазнають особливо щедрих Господніх ласк та помочі в своїй біді і потребах. Згадати хоч би наші незабутні і славні, піснями оспівані, чудодійні місця, як Гошів, Зарваниця, Крехів, Самбір, Почаїв...

Лютий ворог позбавив нас рідної Батьківщини, відірвав нас від тих, дорогих нашим серцям, святих місць. Але цьому ворогові не вдалося позбавити нас віри у всепереможний Покров Небесної Цариці. І коли ми сьогодні не маємо змоги шукати розради в наших турботах там, у рідних чудодійних і відпустових місцях, то за те можемо використати наше перебування у Франції і не пропустити сприятливої нагоди відвідати нашу улюблену Небесну Матінку в одному з найславніших відпустових місцевостей світу, в Люрді.

А там, як відомо, Божа Мати великі чуда діє! Лікує всякі хвороби, калік, сліпих і немічних уздоровлює, в зболілі серця спокій і радість вливає, а оспалих, збайдужнілих і зневірених — до героїських вчинків побуджує.

Багато з наших вірних ще й досі перебувають під враженням минулорічної прощі до Люрду, про яку так мило згадують і розповідають ті щасливці, які мали змогу брати в ній участь і яку так гарно описували часописи. Неодин, хто про це слухав, або читав, жалував, що не був там приявний, щоб перебути тих кілька година ближче нашої Небесної Матінки і на тому, вподобаному Нею місці, разом з вірними майже з цілого світу, зложити своїй Ласкавій Опікунці щире вдячність і виявити ніжну, дитинну любов.

В цій нашій відозві до Вас, вірні діти Марії, з радістю повідомляємо, що цього року будемо знову мати нагоду спільно зібратися біля Небесної Цариці, милосердної Заступниці всіх виснажених терпіннями, прибитих горем і гонених лихою долею; цілющої Лікарки різних духових і фізичних калік; доброї Матері, що завжди пригортає до Свого лона всіх убогих, бездомних, отже і вигнаних з рідного гнізда скитальників, як колись пригорнула убогу пастушку Бернадетту. Тож користайте, діти Марії, з тієї нагоди, щоб зазнати правдивого, надземного щастя біля своєї Матінки.

В місяці липні, цього року, знову відбудеться міжнародня проща до Люрду, в якій візьмуть участь і українці, під проводом нашого Високопреосвященного Архипастиря Кир Івана. Треба зробити все від нас залежне, щоб між представництвом різних народів і українці були гідно заступлені.

Добре ім'я нашого глибокорелігійного народу вимагає від віруючих українців узяти якнайчисленнішу участь у цього-річній прощі до Люрду, щоб там, під прапором Марії, на чолі з нашим дорогим Владикою, ступати слідами тих соток тисяч вірних прочан, які рік-річно заливають вулиці цього святого міста, та показати перед цілим християнським світом, що довголіття неволя, переслідування і вигнання таки невеликі знищити в нас духа живої віри і жертвенної любови до Бога і Його Пресвятої Матері.

Вікова традиція вірності і любови нашого народу до Пречистої Діви Марії вимагає від нас, щоб ми, при нашій добрій волі, відклавши свої щоденні турботи, знайшли таки одну чи дві вільні днини, і, в обличчі напружених і грізних світових обставин, поїхали в цьому році до Люрду і там, припавши навколішки перед гротою чудесних появ, благали нашу добру Опікунку про заступництво перед Небесним Отцем, щоб Він, милосердний, прислухався до наших щирих пере-

просин за всі зневаги, заподіяні Йому невдячним грішним людством, послав кращу долю для нас, для нашої скривавленої Батьківщини і її страдницької Церкви і нагородив вічною щасливістю наші грішні душі.

Церковні братства і сестрицтва, члени Католицької Акції і всі побожні вірні повинні вже заздалегідь, у порозумінні зі своїми Отцями Душпастирями, розгорнути ревну акцію і пропаганду, з метою якнайкращого зорганізування української прощі до Люрду. Вже від сьогодні заохуємо один одного до численної участі в прощі, і для цього заощаджуймо потрібні для подорожі кошти. А над усе — молимся постійно, щоб українська проща і щодо кількості і щодо величності якнайкраще випала на славу Богу і Пречистій Небесній Неньці, на спасіння душ і тіл учасників та на щастя багатострадного українського народу.

Організаційний референт прощі

о. О. Бачинський

Наше релігійно - культурне життя у Франції

30-ліття соборности України в Мецу

В неділю, дня 23-го січня ц. р., українське громадянство Мецу і околиці вшанувало Академією 30-ліття Соборности України. В залі Фабер, де відбулася Академія, зібралося близько 400 осіб. Серед присутніх не бракувало й французів.

Академію розпочав Всч. о. Цурковський Мар'ян, український душпастир зі Страсбургу, який у яскравій промові змалював присутнім духову єдність України від зарання її історії до наших днів, зв'язуючи ту єдність з невичерпними джерелами духових скарбів, що їх творцем є геній українського народу.

Коротке слово до присутніх французів відчитав молодий студент Сокіл Теофіль.

Після цього мішаний злучений хор Мец — Ромба гарно виконав кілька хороших точок. Марія Сокіл продеklamувала «Різдво тепер у

нас на Україні», а шість молодих танцюристок з Вілерю-Авден-ле-Тіш виконали ряд національних танків. Низку світських пісень відспівала п. Винницька. Хоч, на жаль, бракувало належного фортепіянного супроводу, але присутні були зачаровані її мелодійним чистим голосом і мистецьким виконанням.

З великим успіхом виступив, незнаний ще гут, артист співак і бандурист, а також танцюрист, п. Кравченко, новоприбулий скитальник, що працює в копальні. Знімки нашого танцюриста, схоплені під час захопливого виконання незрівнянних українських танців, появилися в місцевій французькій пресі.

Треба на цьому місці подякувати всім тим, що стараються причинитися до гідного заре-презентування доброго українського імені на чужині.

Свято самостійности в Реймсі

(В р а ж і н н я)

Морозний туман сірим серпанком огортав готицькі вежі Реймської катедри. Правилась українська Служба Божа, «Бог Предвічний народився» велично співав хор «Реймс — Еперне», і луна котилася в найдальші закутки собору.

І здавалося, що це 22-ге січня в Києві, в Софії:

Прають її срібні дзвони, а сонце топиться золотом на банях київських соборів...

На сцені з'являється струнка постать отця душпастиря. Помах руки, і українська чарівна пісня тріпочеться об чужі стіни тугою.

Побіч сцени французький журналіст примружує очі, пильно слухає, розпитує...

То була гарна... З якої нагоди? А то Україна 22-го проголосила самостійність?

А скажіть: що ви сказали у своїй доповіді?

«Через поле широкее» журливо й солодко котиться, мов перший весняний легіт по ще замерзлому чорноземі, який пахне свіжою скибою, нашому серцю люба, як мрія, пісня.

Живчики б'ють живіше — молотком. Голови підносяться бадьоро. В один мент у закурено-плачливих очах іскряться вогники надії, завзяття, боротьби. І маревом у непривітній чужині дзеркалиться, як у небесних толубих водах, нинішня розбурхана, наче на весні степ, геройська Україна...

... Не на печі,

А в лаві у бою! Хмароломом гуде й не стихає концертна зала...

Жан де Гораль

Звіт з діяльності Сестрицтва „Матері Божої Неустанної Помочі“

ПРИ СОБОРІ СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО У ПАРИЖІ ЗА РІК 1948

Перші Загальні Збори Сестрицтва „Матері Божої Неустанної Помочі“, на яких було присутніх 12 членів, відбулися 16 лютого 1948 р. На цих Зборах вибрано Управу Товариства з трьох осіб: провідниця — П-ні Ева Демків, скарбник — П-ні Вішук і секретарка — П-ні Анастасія Федів. На духовного провідника Сестрицтва Всесв. о. Генеральний Вікарій о. Мітрат Яків Перрідон призначив о. Івана Леськовича. Тому, що в цьому часі не були ще затверджені Духовною Владою статuti Братств „Матері Божої Неустанної Помочі“ для країн, де перебувають наші емігранти, а також не була порішена справа їх прийняття до Архібратства, саме Сестрицтво існувало як незалежне побожне Товариство. Загальні Збори схвалили, що кожний член зобов'язаний бути присутнім щомісяця першої п'ятниці ранком на св. Службі Божій, другої п'ятниці ввечері — на молебні, і третьої неділі ввечері — на духовній конференції.

Щойно в грудні 1948 року Всесв. о. Генеральний Вікарій, листом з 3 грудня, ч. 1436/ААВ, дозволив канонічно заснувати згадане Сестрицтво при соборі св. Володимира Великого. Урочисте прийняття членів Сестрицтва відбулося зразу ж у дні празників Введення в Храм і Непорочного Зачаття. Всіх членів дійсних є тепер у Сестрицтві 16. В Управі Сестрицтва зайшла зміна тільки щодо секретарки, на яку вибрано, по відмові П-ні Федів, П-ню Марію Пасечник.

В діловому році відбулося сім засідань Управи і 10 духовних конференцій. На духовних конференціях провідник Сестрицтва виголосив доповіді з обсягу Літургії та на інші релігійні теми. Крім

цього, щомісяця члени брали участь у духовних практиках, які вони на себе добровільно наложили.

Праця Сестрицтва йшла, головню, в двох напрямках: дбати про своє християнське вдосконалення та старатися прикрасити храм, при якому воно існує. Для піднесення духовного життя Сестри не тільки відмовляли призначені статутами молитви, але також брали активну участь у всіх церковних торжествах. Щомісячно, по змові, майже всі члени Сестрицтва присутні до св. Сповіді й Причастя, користали з братських відпустів та були присутніми на братських місячних молебнях на честь Пречистої Діви Марії. Переважна більшість членів Сестрицтва взяли участь у прощі до чудотворної каплиці при вулиці дю Бак, до Люрду і до Лізьє. Провели вони також збірку для придбання прапору, який зложено, в імені української еміграції, в Люрді.

Щодо праці над прикрашенням храму св. Володимира Великого, то вив'язалося наше Сестрицтво дуже гарно, чого доказом є наш касовий звіт. В цьому році власними фондами з добровільних датків і пожертв, зложених у церкві, Сестрицтво закупило два фелони, велику Євангелію в срібному окутті, 26-метровий хідник до церкви, вишиваний рушник на аналой під Євангелію. Зокрема, Сестрицтво перебало на себе завітчування престолів і достало частинно для церкви світло.

На Великдень Сестрицтво влаштувало спільне свячене, в якому брали участь також запрошені гості, та на Введення в Храм — прийняття з нагоди торжественної посвяти членів Пречистої Діви Марії.

Таких гарних успіхів досягнуто завдяки ревності і посвяті як Управи, так і поодиноких членів. Певно, що Сестрицтво розвинулося б ще краще, якби серед нашого громадянства більше вірних розуміло вагу церковних Братств. Сподіваємося, що в поточному році Господь поблагословить нашу працю, і молитимемося, щоб зросло число вірних шанувальників нашої Небесної Невьки.

Провідниця *Ева Демків*
Секретарка *Марія Пасечник*
Духовний Провідник о. *Іван Леськович*

КАСОВЕ ЗІСТАВЛЕННЯ СЕСТРИЦТВА
"МАТЕРІ БОЖОЇ НЕУСТАННОЇ ПОМОЧІ"
ПРИ СОБОРІ Св. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО
У ПАРИЖІ

ПРИБУТКИ:

1. Збірки у церкві	47.204,50	фр.
2. " " на фелони	11.290.—	"
3. " " Євангелію	5.100.—	"
4. " " килим-хідник ..	17.000.—	"
5. " " прапори	70.478.—	"
6. " " свячене	3.560.—	"
7. Продаж свічок	16.069.—	"
8. Різне	4.000.—	"

Разом

ВИДАТКИ:

1. Закуп квітів	16.692,50	фр.
2. Витрачено на фелони	10.956.—	"
3. Витрачено на Євангелію	15.780.—	"
4. Закуп килима-хідника	28.560.—	"
5. Закуп прапору до Лорду	44.478.—	"
6. Витрачено на свячене	9.363.—	"
7. Закуп свічок	10.035,50	"
8. Витрачено на обрусі	2.620.—	"
9. Витрачено на чищення церкви ..	2.625.—	"
10. Різне	4.000.—	"
С а л д о :	29.591,50	"

Разом

ШУКАЮТЬ

Мицзяка Василя, з с. Лопушканка, пов. Турка, і *Січовича Миколу*, з с. Михновець, пов. Турка, — *Мицьяк Микола*; тепер в Австрії.

Братів *Крулікевича Івана* і *Михайла* — *Крулікевич Андрій*, з Канади.

Верхалюк Анну, ур. Козярьську, з с. Горбкова, пов. Сокаль — *Верхалюк Богдан*; тепер в Австрії.

Бачинську Анну і *Катерину*, з с. Жарниці, — *Бачинський Олександр*; тепер в Австрії.

Соколюшина Василя, *Годчака Михайла*, *Годчак Анну* і *Мицю Катерину*, з с. Кільчаки, пов. Ліско — *Сліпчук Дмитро* і *Годчак Розалія*; тепер в Австрії.

Гриндик Гальку. — *Петро Чвакель*, у Франції.
Логіна Юрія і *Теодосію*, — *Логин Олександр*; тепер в Австрії.

Мишовода Михайла, з с. Николовичі, — *Мишовод Степан*, з Канади.

Мулик Марію і *Анну*, з с. Новосілки, — *Ткач Розалія*.

Німченка Івана, — *Німченко Никифор*, тепер у Німеччині.

Пона Олександра, *Яцка*, *Миколу* і *Ілька*, з Підболоня, — *Пона Микола*, з Дрогомишля; тепер у Німеччині.

Читайте уважно і давайте читати іншим.
Відповідаємо тільки в разі віднайдення пошукваної особи.

Зголошуватися на адресу:

Service Social Ukrainien en France:
186, Bd Saint-Germain, Paris (6^e).

ПОДЯКА НАШИМ ЧИТАЧАМ

Далі друкуємо список наших читачів, які в останньому часі прислали гроші на "Вісник", чим допомогли в нашій видавничій справі. За це складаємо всім їм сердечну подяку.

Адміністрація "Вісника"

Бомарницький Михайло.	Максимів Василь.
Лука Марія.	Чепіль Михайло.
Слободян Онуфрій.	Тягур Йосиф.
Паранчак Микола.	Сокур Вартоломей.
Бордюх Григорій.	Лисак Михайло.
Тинів Михайло.	Семанів Іван.
Гуцалюк П.	Волошинівська Анастасія
Дмитрів Марія.	Янішевський Ілля.
Назар Михайло.	Ваньо Василь.
Напора Іван.	Павлюк Іван.
Маціборський Михайло.	Хадай Микола.
Муравська Харитина.	Шевчук Олекса.
Лісевич Василь.	Закальницький Василь.
Піх Василь.	Тимчина Генрик.
Заворицька Стефанія.	Пищик Павлина.
Шафран Іван.	Вараниця Лев.
Зарицький Симон.	Шатинський Стефан.
Прип'як М.	Станко Теодор.
Когут Дмитро.	Ліщинський Іван.
Бербелюк Іван.	Сухий Гнат.
Швець Іван.	Гавриш Михайло.
Піщора Стефан.	Пришинський Іван.
Войтович Семен.	Ступак Іван.
Перило Іван.	Зварич Михайло.
Окатий Сергій.	Панкевич Юрій.
Вовк Теодор.	

ВІСНИК

УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬ-

КОЇ ЦЕРКВИ У ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

THE HERALD

A MONTHLY REVIEW OF THE
UKRAINIAN GREEK-CATHOLIC
CHURCH IN WESTERN EUROPE.

MESSAGER

DE L'ÉGLISE UKRAÏNIENNE
GRÉCO-CATHOLIQUE EN
EUROPE OCCIDENTALE.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Христова перемога — наша перемога!

ВЕЛИКОДНІЙ ПРИВІТ І БЛАГОСЛОВЕННЯ З ВІЧНОГО МІСТА РИМУ
ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНОГО АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА КИР ІВАНА
ВСІМ УКРАЇНСЬКИМ СКИТАЛЬНИКАМ НА ЧУЖИНІ

Дорогі в Христі Браття і Сестри, Христос Воскрес!

У Світлий Празник Христового Воскресіння пересилаю Вам з Вічного Міста Риму мій сердечний привіт, Христос Воскрес, і, старим нашим християнським звичаєм, додаю для Вас усіх мої найкращі побажання і благословення.

Хоч на холодній чужині, здалека від нашого любого Рідного Краю, мусимо стрічати цей великий Празник над Празниками, хоч серце стиснене тяжким болем і тугою за тим, що ми втратили, до того ще й тривогою про завтрашній день, радісна пісня — Христос Воскресе — нехай оживить нашу віру, нехай скріпить нашу надію, нехай радість з Христового Воскресіння поконе природні почування болю і смутку, бо це «день, єгоже сотвори Господь, возрадуємся і возвеселимся в онь». Радіймо з Христового тріумфу і перемоги над ворогами Його святої правди, бо Христовий тріумф це наш власний тріумф, Христова перемога це наша власна перемога.

Недовго раділи вороги Христові, недовго насичували свою ненависть почуванням перемоги над Ним. Це правда, що розп'ятий на хресті Христос помер у тяжких муках і, вкінці, поховано Його у гробі, а вороги припечатали і поставили над гробом військову варту, щоб забезпечити собі вповні свою перемогу над Ним. Але правда також, що сталося те, що провіщали Пророки, і сам Христос про Себе сказав, що Він справді піддасться мукам смерті для довершення спасіння людей, та вже на третій день по смерті Він Своєю Божою силою воскресне.

Цим наймогутнішим чудом Христос потвердив Свою Божу науку, Свою Божу релігію, Свою Євангелію для нас, Своїх учнів, щоб ми не мали ніяких труднощів для віри в Нього, щоб не вагались віддати Йому нашу найвищу любов понад усе. Тим то й Празник Христового Воскресіння такий радісний для нас, бо, святкуючи пам'ятку тої наймогутнішої Христові перемоги над смертю, ми тішимося, що

маємо щастя належати до Його учнів. Тішимося, що ми повірили в Нього і пішли за Ним, таким могутнім, чи, радше, всемогутнім нашим Вождем і Царем, що для Нього нема нічого неможливого, бо Він — Цар неба і землі, а «перед Його ім'ям клониться кожне коліно небесних, земних і підземних». Тим то й Празник Воскресіння Христового — це Празник тріумфу нашої віри і нашої надії.

Сяйво Христового Воскресіння золотим блиском падає на Голготу й на хрест, на якому Божий Син приніс жертву, щоб примирити людство з Богом. Таїнство хреста, терпіння, еже не є для нас, — як колись було для живих, — спскусою, ані безумством, — як було для поган, — бо Христос для нас «Божа сила і Божа премудрість» (I, Кор., 1, 24.). Якщо Він вибрав таку дорогу для довершення спасіння людського роду, то й для кожного з нас зокрема немає іншої, кращої, мудрішої дороги для запевнення спасіння власної душі, як тільки дорога хреста, — терпіння. Кожний з нас мусить перейти через свою Голготу й смерть, але смерть вже не страшна для нас, бо Христос воскрес, то й ми воскреснемо і, як Христос прославлений навіки в небі, то й на нас, по нашій Голготі, чекає вічна прослава в небі.

Які ж бідні і засліплені ті світові люди, що шукають щастя у переминаючій розкоші і у змінній славі. Вони нічого не навчилися з Божественного приміру Христа розп'ятого і воскреслого. Зате великий Апостол народів, св. Павло, задивлений у розп'ятого і воскреслого Христа і залюблений в Нього, не хотів нічого іншого знати, як тільки Христа розп'ятого, бо, знаючи Його, він посідав найбільшу мудрість, а всі страждання для нього були джерелом радості чи навіть і розкоші. Тому й каже він у другому листі до своїх любих Коринтян (12, 10): «Радію в недугах і прикроцах, у злиднях, у переслідуваннях, у гнобленнях за Христа», бо він знає, що терпіння цього життя це мало що супроти тої слави, що об'явиться в нас, коли скажемо з Псалмопівцем (90, 15): «Радуємося за ті всі дні, що в них ми зазнали лиха».

Це правда, мої дорогенькі, що ми струджені вже нашою скитальщиною, бо роки минають, а ми ще не певні завтрашнього дня. І хоч вибираємося в мандрівку в світ за очі, то серце стискається з болю, що ми ще більше віддаємося від нашої любові Батьківщини, а й те, що чекає нас там, за океаном, таке непевне. До того ми й не знаємо, як довго прийдеться нам ще скитатися в поневіріці на чужині, та й чи діждемо такої щасливої хвилини, що ангел волі, свободи дасть нам вістку про можливість вернутися до Батьківщини, вже свобідної, щоб ми могли бодай припасти до могил наших найрідніших і сказати: «Тату, Мамо, ми вже тут, ми вже свобідні». Нераз чорна розпука готова б нас опанувати, але віра у Христове Воскресіння, надія на Його вселилу й милосердя, вливає в серце потіху. Для віруючої людини Воскреслий Христос немов відкриває Своє пробите серце і каже в Ньому шукати потіхи, і та потіха напевно сплине на нас усіх; ми ж знаємо, що терпимо через тих самих ворогів, що Христа розп'яли на хресті за Божу правду, за Його заповідь любови. Ті самі вороги, що Христа замучили на смерть, що не признають Його заповідей, і нас переслідують. А де ж нині ті вороги, що Христа на хресті розп'яли? Хто про них згадає? А якщо і згадає їх, то тільки з обридженням до того їхнього злочину. До Свого пробитого Серця запрошує нас Воскреслий Спаситель такими милими словами: «Прийдіть до Мене усім трудом зморені і перетяжені, і Я вам дам спочинок». (Мат. XI, 28.). Не тільки спочинок, але потіху і радість, таку, яку дав Апостолам і учням Своїм по Воскресінню, вітаючи їх солодкими словами: «Мир вам!».

Тієї потіхи і радості, того миру святого бажаю Вам з цілого серця, мої дорогенькі браття і сестри. З Христового Воскресіння черпаймо солодку надію, що перемога наша певна, бо Христос Воскрес! Ангел Господній відва-

лить скоро камінь неволі нашої Батьківщини і задзвонять знову весело Великодні дзвони, і по нашій Україні понесеться радісна пісня: Христос Воскресе із мертвих... Воскресення день, просвітімся людіє і друг друга обіймім...

До оцих моїх побажань для Вас додаймо ще всі, кожний, свої найкращі побажання, і перешлім їх спільно на крилах вітру до наших Родичів, до наших Братів і Сестер, до наших Рідних і Приятелів, що осталися в Рідному Краю, до тих усіх, що страждають по тюрмах, по засланнях, на примусовій роботі, а зокрема, до наших безстрашних борців, що готові тисячу разів на день умерти, щоб тільки для Батьківщини волю здобути. Та не забуваймо, що для них усіх буде наймиліша вістка, якщо довідаються, що ми тут, на чужині, вірні Христовим заповідям, живемо в згоді і любові, бо боїмося, щоб Празник Воскресіння не застав нас розсварених і роз'єднаних. Ми таки на правду змагаємо до того, щоб нас об'єднувала одна думка, одне бажання, щоб Христос якнайскорше царював уповні в наших серцях, у цілому нашому народі, в цілій вселенній, — на небі і на землі.

Віддаю вас усіх під опіку Матінки нашої Небесної, Пречистої Диви Марії, що в іконах плакала над недолею нашого народу, і благаю її, щоб потішала Вас з Празником Пасхи солодкою надією, та й додавала сили і відваги до мужнього зношення нашого всенароднього горя.

«А накінець, Браття і Сестри, радійте, удостоюйтеся, тіштеся, будьте одностайні, майте спокій, і Бог любови та спокою буде з вами!». (II, Кор., 13, 11.).

Дане в Римі, дня 11 квітня 1949.

Іван,
Єпископ, Апостольський Візитатор.

У СВІТЛИЙ ПРАЗНИК ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ ВІТАЄМО ВСІХ НАШИХ ПЕРЕД-
ПЛАТНИКІВ, ЧИТАЧІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ РАДІСНИМ «ХРИСТОС ВОСКРЕС!».

РЕДАКЦІЯ

ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВЕ

Після вечора, як почало світати, у перший день по суботі, прийшла Марія Магдалина й друга Марія побачити гріб.

Та ось повстав великий землетрус, бо зійшов з неба ангел, приступив, відвалив камінь (від дверей гробу) й сів на ньому. Вигляд його був, як блискавиця, а одежа його біла, як сніг. І від страху перед ним затрусилась сторожа й стала як мертва. Ангел же, озвавшись, сказав жінкам: «Не бійтесь; бо знаю, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого. Нема його тут, бо Він воскрес, як сказав. Підійдіть, погляньте на місце, де лежав (Господь). І підіть хутко й скажіть його учням, що Він воскрес із мертвих, і ось попередить вас у Галилеї, там його побачите. Ось я вам сказав.

А вони хутко відійшли від гробу зі страхом і радістю великою й побігли сповістити його учнів. (Як же йшли сповістити його учнів), ось Ісус зустрів їх і сказав: «Радуйтеся!». Вони ж, приступивши, припали йому до ніг і поклонились йому. Тоді каже їм Ісус: «Не бійтесь; підіть, дайте знати братам Моїм, щоб вони йшли в Галилею і там Мене побачать».

(Матей, XXVIII, 1-10.).

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ВОСКРЕС воскресінням, якого ще не було, про яке не чував ще з людей ніхто. Воскресінням, яке не повторилося більше ні впродовж довгих тисячоліть минулого, ні за пам'яті всього людства, ні ніде в усьому світі, від Сходу до Заходу і від Півдня людської землі до її Півночі.

— Христос Воскрес! Воістину воскрес!

Він — Божеський Месія блаженної віри і неземної, пречистої Своїм вогнем любови до Господа, як доброго Отця небес і всього створіння. Він — Христос. Солідко милосердний серцем Провісник вивольнення вбогих і принижених, безправних рабів, поневолених жінок і кинених на поталу немічних дітей. Він — єдино чудотворний співчуттям Господній Ісус, добрий Пастир і Спаситель загублених ягнят, Божий друг польових лелій і птиць небесних...

І прибілділо, взялося присмерком у світлих сяєвах Христового Воскресіння все, що перед Ним хотіло називатися Богом, святістю і релігією...

— Христос Воскрес! Воістину воскрес!

Воскрес найсвятіший у світі Провісник **любови**. Любови, що прощає всі провини і очищує душу спасенним гісопом. Любови, що оздоровлює подихом Господньої, небесної ласки. Любови, що творить чуда.

І це було те, чого перед Христом ще не було на світі, про що не думали і наймогутніші з царів і чого не проповідали ні мудреці Халдеї, ні Вавилону, ні багатвідаючі жерці Єгипту могутніх фараонів, ні боговити мудрістю філософи Геллади.

Перед Ним, перед Божим Христом, суттю всієї мудрости людини було змагання до насолод власного, і тільки власного, щастя. Царі й цариці світу думали при тім про щастя особистої могутности і слави, а мудреці й філософи про те, як і чим заспокоїти тугу людини за щастям найбезжурнішого і найрадіснішого життя.

Власне Я цінувалося людиною понад усе, турбота про нього була найважливішою турботою людини поганського світу і

засвіту ідолів з головами сердитих хи-
жаків.

Покласти ногу на шию переможеному
супротивникові і стоптати його на порох
— ось ідеал володарів світу перед Хри-
стом. Забути про все і про всіх у солодко-
му сп'янінню цюнайвибагливішої розкоші
— от чим промишляла людина поганської
стародавності.

А доля, а горе **ближнього**? Хто відчу-
вав спонуку думати про таке? І що воно
таке оте «ближній», питали тоді мудреці
так, як Пилат питався Христа, що воно
таке — правда?

«Природа дала мені подобу жінки, —
читаємо на одному з монументів ассирій-
ської цариці Семіраміди, — але доверше-
ні мною подвиги перевищують діла най-
хоробріших героїв. Моє царство межувало
з чотирма морями, я примусила наймо-
гутніші ріки плисти туди, куди мені тре-
ба було, я заселявала народами дикі пу-
стині, перемагаючи найтяжчі труднощі з
боку природи...».

Чуєте?

Я, я, я, я!..

І так вони всі — оті земні царі і воло-
дарі... Бо навіть філософ і мудрець між
ними, римський цісар Марк Аврелій, не
виявив кращої мудрости, коли писав про
велич смерти таке: «Скільки ж то вели-
чавости душі є в тому, коли людина в ім'я
самопожертви хоче добровільно розлучи-
тися з цим життям! Але це мусить в неї
вийти з власної спонуки, а не з **нерозум-
ної впертости**, *), як це бачимо у **хри-
стіян...»**.

О ти, поганський царю і філософе!
Який же немічний і сліпий ти розумом
своїм!

Далеко глибший духом був мудрець

старовинного Єгипту, достойний жрець
Птаготеп, що на 2.500 літ до Христа пи-
сав пропам'ятні слова: «Нехай раб **не
стоїть позаду інших**», натякаючи отак на
презирство вельможів до людини з суспіль-
них низів.

Але скільки ж то людей пішло за його
думкою? І хто з фараонів хотів слухати
наук жерця Птаготепа?

Ні, ще треба було довгих — довгих сто
— і тисячоліть, поки прийшов Господом
вибраний Провісник любови до ближнього!

Мали ще проминути цілі епохи людсько-
го існування, поки у смарагдовій долині,
долині голубів, де в подібі величавої, три
милі простору охоплюючої арфи, розлилося
кришталевими чистими водами, в тіні
пальм та олеандрів, — Генезаретське озе-
ро, пронеслася **Проповідь на горі**, — те
найкраще слово, та найсвятіша молитва,
та найглибша мудрість, що її вчуло люд-
ство впродовж довгих тисячоліть уперше
і на віки вічні!

Об'явлення дев'яти блаженностей для
богих і принижених, для лагідних і ми-
лосердних, для тих, що смутні, і для тих,
що голодні й спрагли; для чистих серцем
і для тихомірних, і для тих, що їх за
Правду переслідують.

І ніби вмолені чудесним словом Христа
Спасителя, схилилися тоді Господні небе-
са близько до бідного, тьмою віків муче-
ного людства, а людська земля дивну-
лась на крилах могутньої, Ісусом Христом
створеної і проведеної молитви, — до неба,
до Господа, до вічного Бога-Отця.

І засяло Світло, як ще ніколи. Світло
Божої, вічної Правди і Мудрости, Любови
і Спасіння. Світло науки і чудів Христа.

І не скрили того Світла ніякі Голготи,
ніякі смерті, ніякі кесарями тричі опеча-
тані гроби. Бо от, скоро тільки сповни-
лися дні муки і смерті, з Єрусалиму про-
нісся голосом Архангела:

— Христос воскрес! Устав із мертвих!

— Воістину воскрес!

*) За володіння цього цісаря (161-180) на-
стала нова хвиля лютого переслідування християн,
при цьому Марк Аврелій в їх геройській поставі
не добачив нічого іншого, тільки "нерозумну впер-
тість".

І воскрес Ти, Господи, і для наших днів сьогодні, днів страшних гроз і руїн, тривоги і розпуки, мук і смерті, лютих можновладців і ложних пророків, учителів безбожництва! О ізійди, Божеський Месіє, і до нас, видвигни світ з руїн, поверни бідних, бездомних скитальників на шлях до ви-

зволеної Батьківщини, і об'єднай загибаючий світ ще раз і на віки під чудотворним омофором Твоєї Любови і Віри, Христе!

Воскресни і в нас великим Воскресінням душ і серць, воскресни, Небесний!

Д-р Остап Грицай

ВЕЛИКДЕНЬ

«Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, а тим, що в гробах життя дарував». Воскресний тропар.

Що властиво означає Великдень? Чи це для нас лише свято весни і пробудження природи, свято підсніжок, зелених лук і співу пташок? Чи це свято вдоволених людей, що знову зможуть вийти з задимлених і понурих міст, зі своєї зимової буденщини, на лоно відродженої природи, звільненої з оков твердої зими? Чи на тому мало б полягати ціле воскресіння і таємниця Великодня?

Безперечно, те все є високе, величне і гарне, і також якоюсь мірою стосується до Великодня. Та то є тільки шата Великодня, поволока, образ, порівняння і символ. Християнство — це таке світосприймання, — якщо взагалі воно є світосприйманням, а не чимось більшим, Богосприйманням, що докладно знає про непевність, зникомість, спотвореність і сталу змінливість обличчя і краси цього світу. Християнство не дається ошукати й тисячам весен, бо знає, що за красою цього світу криється ще більша краса, ще глибший зміст, ще одна чудесна дійсність, і в порівнянні з нею вся краса весни є лише порівнянням і символом, бо цей світ для християнина — це немов розчинене вікно до правдивої радості і дійсності. Ми не є так мало вимогливі, щоб нашій душі вистачало лише те, що ми зможемо тішитися новими барвами і новим життям весни. Ясно, що весна є святом життя, перемогою над смертю, але це для нас, християн, є лише символом, за яким криється ще могутніша перемога, тріумф духа над матерією, душі — над владою гріха, віри — над сумнівом, надії — над розпукою, любови — над ненавистю, перемога Сотворителя над збунтованим сотворінням, перемога Христа над дияволом, тріумфом і смертю. Так, як у Велику П'ятницю, цілий всесвіт стояв у жалобі при хресті Спасителя і сонце померкло в тій

страшній годині світу, скелі розпадалися, земля стряслася у своїх основах, так сьогодні, у день Воскресіння, радість усього сотворіння перетворюється у гимн воскреслому Спасителю. Не лише артист-маляр не знаходить досить фарб, щоб змалювати радість Воскресіння, і композитор тонів, щоб передати те, що душа відчуває в ту радісну хвилину, але й Церкві бракує слів і обрядів, щоб виявити безмежну радість і глибоку віру, що не страшна Велика П'ятниця з її скорботою, бо не вона, а Воскресіння і Великдень, не сумнів, а віра, не темні демони, а Бог світла і святости стоїть на кінці людського життя і історії.

Що за чудесна віра, яку приносить нам Великдень словами: «Христос воскрес!». І ми разом з Ним! Христос визволив світ і сотворіння з влади пекла, із загибелі й смерті! І це великоднє визнання віри у воскресіння є підвалиною в будівлі нашої віри. І це не є лише пуста віра! Немає тут нічого з фантазії і міту! Наша віра спирається тут на історичних фактах!

Зі св. Письма знаємо, що першими свідками Христового воскресіння були жінки. Чи нема тут визнання, що якраз жінки лишилися вірні Спасителю під хрестом у Велику П'ятницю, тоді, коли про нас, чоловіків, цей день не говорить нічого похвального? Всі ми завели того дня!

Та радісна вістка жінок про Христове Воскресіння, що її ранком принесли вони для Апостолів, не знайшла у них відгуку. Петро й інші Апостоли цілковито кинулися в розпуку й готувалися покинути місто якнайскорше. Та вскоротці стає Христос між ними. Не може вже бути мови про сумнів, привид і злуду! Він сідає з Апостолами до столу, їсть

і не, говорить з ними, як звичайно, немов нічого не сталося, бажає, щоб вони Його доторкалися, дає їм науки й вказівки, навіть ганили їх! А все це було таке природне і ясне.

Одного лише Томи не було між Апостолами. І коли Апостоли звістили Томі, що бачили воскреслого Христа, почули від нього: «Коли не побачу на Його руках ран від цвяхів і не вкладу в ці рани від цвяхів свого пальця, і не вкладу своєї руки в Його бік, не повірю». (Іван, XX, 25.). Направду, ми повинні бути влячні Томі за цю недовірливість. Так говорить обережний, не легковірний чоловік, який радше віритиме, що його змисли мілять і здоровий розум заводить, ніж повірить у чудо. І багато такому потрібно, щоб сказав: «Господь мій і Бог мій!». (Іван, XX, 28.). Але Тома мусів так сказати, коли з'явився Христос і розвіялись його сумніви.

Якби хтось хотів, усупереч усім тим свідощтам, заперечити воскресіння Христа, то став би ще перед більшим психологічним чудом, яке ніколи не кінчиться, а йде щораз далі в історію і безустанно, впродовж цих двох тисяч літ, має на неї вирішальний вплив, і буде далі на неї впливати, а саме: як ті боязливі, приголомшені, розгублені та недовірливі люди, ті, що їх розум після величезної трагедії Страсної П'ятниці не бачив жодного виходу, як вони в мить ставали переконаними, завзятими носіями Божого післанництва, як стали вони правдивим Петром, Іваном та Андрієм, що радше давали себе висміювати, в'язнити, мучити, розпинати та вбивати, ніж відректися хоч би й одного слова з цього Великоднього післанництва!

Не до подумання і зрозуміння є, щоб та героїчна постава, що не має собі рівної, та духовна сила, що проникає всі висоти та глибини людського серця, віра, що охоплює людське життя, надія, що навіть при смерті не уступає, любов, що не знає ніяких меж, ніякого кінця, щоб це все мало своєю основою і спиралося тільки на самій злуді! Ні! Не лише жінки-мироносиці, не лише Апостоли, і учні Христові, і Тіма є свідками Христового воскресіння! Ціла історія Його Церкви, всі століття та їх великі діла, безмір любови, героїства мучеників і молитви праведників, вірність віруючих і щастя в серцях правдивих християн, є свідощтом і доказом, що в Єрусалимі Великоднього досвітку сталося щось, що стало дійсним на цілу вічність! Ми знаємо, що того досвітку постало нове людство!

Ми, християни, визнаві воскреслого Христа, відчуваємо через благословенство нашої св. віри, що ми є членами того відкупленого й воскреслого нового людства!

Але тут не так ідеться про якусь давню історичну подію, хоч би вона була ще раз такої великої ваги й сили. Воскресіння Христа мусить бути для нас завжди теперішністю. Бо так, як Христос мусів встати з Свого гробу, воскреснути, так мусить Він воскреснути і в Своему містичному перебуванні в нас. Ф.Салезій сказав: якби Христос родився був у Вифлемі тисячу разів, а не в нас, то ми були б навіки пропащі. Те саме стосується і до воскресіння: хоч би Христос і тисячу разів повертався з краю умерлих, перемігши гріх, пекло й смерть, а ми оставалися б у темряві гріхів, то нам це ані трохи не помогло б! Коли ти, брате, завертаєш з дороги оспалости та байдужности, може навіть бідний, занедбаний і змучений життям, як той блудний син, то в тобі воскрес Христос, а Великдень став дійсністю! Коли ти очистишся з гріхів і постанеш до нового життя в Божій ласці, то тут воскрес Христос! Коли ти увільнишся від вузькості і дрібничковости власного «я», а піддасися широчині і величі Христової любови, коли ти відкинеш низьку ненависть та жадоху пімсти, а простягнеш своє серце і руку ближньому до згоди і порозуміння, то тут воскрес Христос! Коли ти, брате, видвигнешся, може й з великим зусиллям, з темряви безнадійности та сумніву, що опанували твою душу, до ясного дня любови Бога та віри, то тут є Великдень!

Де постає право і справедливість та гамує брутальну силу, де пробуджується совість і перемагає низькі нахили серця, там воскрес Христос! Де чоловік видвигнеться з темряви гріхів душевної смерти та марева пекла і поверне до свого Отця Небесного та Його ласки, то там є Великий день Воскресіння! І коли ми будемо обходити Великдень не тільки як згадку про воскресіння Христове, але передовсім, коли ми воскреснемо до нового життя в ласці Божій, коли Христос воскресне в наших душах і серцях, коли «ми друг друга обнімемо і скажемо: браття, а тим, що ненавидять нас, простимо все з воскресінням», тоді щойно «той день, що його створив Господь», буде на правду Великим днем правдивого Воскресіння.

За Гайнріхом Сузо Бравном
переробив о. Г. Б.

Два ювілеї

Два, один по одному, визначні ювілеї відсвяткував Рим і, разом з ним, увесь католицько-християнський світ: 10-ліття вступу на Апостольський Престол Святішого Отця Папи Пія XII і 50-ліття його священничої діяльності.

12-го березня ц. р., з нагоди 10-ої річниці коронації Папи Пія XII, в папській каплиці, званій Сикстинською, була відправлена урочиста Служба Божа, яку правив Його Еміненція Кардинал Альойзі-Маселля, перший кардинал, що його призначив Святіший Отець Папа Пій XII. На цій Службі Божій були присутні Найвисокодостойніший Ювілят, кардинали, що мешкають у Римі, і члени Дипломатичного Корпусу. По Службі Божій у Святішого Отця відбулося прийняття членів Святої Колегії.

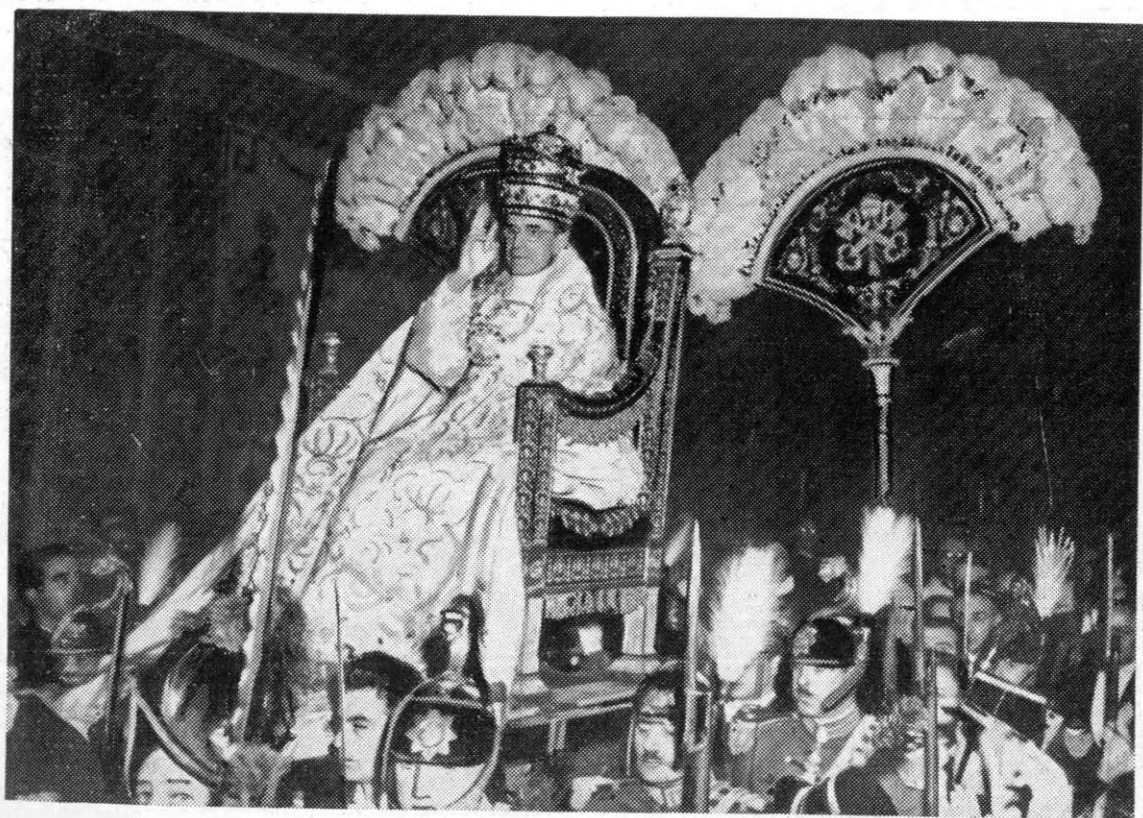
У неділю, 3 квітня, Папа Пій XII відслужив у Базиліці св. Петра свою ювілейну Службу Божу в присутності незчисленного натовпу зі-

браних представників тих мільйонів вірних, що в цей самий день у цілому світі лучилися серцем і в молитві з подячним наміренням Найвисокодостойнішого Ювілята.

Ця церемонія відбулася без жодної бучности на бажання Святішого Отця, який хотів, щоб його священничий ювілей був відсвяткований під знаком суворости, в молитві і умертвленні, з огляду на ті переслідування, що їх визнають вірні в різних краях.

Затримавшись коротко в каплиці Св. Евхаристії, Святіший Отець подався до Престолу Сповідання, довкруги якого вже були зібрані Кардинали, інші високі церковні достойники та члени Дипломатичного Корпусу. Натоп вірних згромадився за бар'єрами, що ділять базиліку вздовж.

На прохання Папи, присутні стримались від привітальних окликів, якими його завжди вітають в базиліці. Привітано його тільки піс-

Святкування 10-ої річниці вступу Папи Пія XII на трон св. Петра. Святіший Отець на переносному троні в дорозі до Сикстинської каплиці.

нею «Ти є Петро». Святіший Отець приляк-
нув у стіп віттаря і почав убиратися, з огляду
на Великий піст, у червоні ризи, які є для
Папи знаком жалоби. І після цього почав
свою першу Службу Божу, під час якої спі-
вав хор Сикстинської каплиці.

Потім слідувала друга Служба Божа, пока-
янна, подібна до тої, яку цієї неділі відправ-
ляли всі священники в цілому світі, в намірен-
ні «відпушення гріхів».

Відак Святіший Отець довший час відмов-
ляв свої подячні молитви, по скінченні яких
уділив зворушеним присутнім Апостольське
Благословення.

Трохи згодом Святіший Отець вийшов на
один з бальконів базилики, відповідаючи цим на
захоплені привітання незліченної юрби, що зі-
бралася на майдані св. Петра, звідки лунали
вигуки: «Хай живе Папа!».

Діти — Святішому Отцеві

50.000 школярів міста Риму вітали Папу з
нагоди його священничого ювілею в часі вели-
кої авдієнції, яку їм уділив Святіший Отець
на подвір'ї Бельведеру, в суботу, 2-го березня.

Тисячі школярів привітали Святішого Отця
співом народніх пісень, виконаних під супро-
від електричного органу. Під час авдієнції ше-

стеро школярів, в імені своїх товаришів, пе-
редали Святішому Отцеві місіонерський (пере-
носний) престол і гроші, що були зібрані в
різних дієцезіях Італії на збільшення потуж-
ности Ватиканської радіовисильні у зв'язку з
надходячим Святим Роком.

Святіший Отець, помітно зворушений, роз-

Делегація школярів передає Святішому Отцеві ювілейний дарунок.

мовляв з малими дарівниками, а потому виголосив до дітей промову, яку вони вислухали з великою увагою.

— Любіть одні одних. Мої дорогі дітвонки, ви знаєте, що Христос любить усіх дітей, до якої частини світу вони не належали б, яка не була б барва їхньої шкіри: біла, чорна, чи жовта; де вони не мешкали б: по великих містах, селах чи хуторах; де вони не жили б: у пустелі, у джунглях, чи серед північних снігів.

Ісус вислуховує всіх дітей і бажає забезпечити їм спасіння, яка не була б їхня мова...

Далі Святіший Отець закликав малих слухачів, щоб вони «допомагали своїм товаришам, які терплять через недугу, або через голод, без притулку, без одежі, без батька і матері», і він додав: «Серце Папи щасливе сьогодні перед видовищем вашої любови». На закінчення Святіший Отець уділив присутнім і всім дітям цілого світу Апостольське Благословення.

Українці Парижу моляться за Ювілята

Цілий католицький світ з великим піднесенням відсвяткував цього року два ювілеї Його Святости Папи Пія XII. Українці Парижу також відзначили ці два історичні дні в греко-католицькому соборі св. Володимира Великого в Парижі.

13-го березня, по Службі Божій, в десятиліття вступу на Апостольський Престол, відспівано Святішому Отцеві сердечне многолітство, святкування ж обох ювілеїв Його Святости відбулося 3-го квітня, тобто в день п'ятдесятиліття його священства.

Вже від раннього ранку того дня відправлялися Служби Божі в наміренні Святішого

Отця, а о 10-ій год. 30 хв. почалася урочиста св. Літургія, що її відправив Всесвітліший Генеральний Вікарій о. Мітрат Я. Перрідон, у сослуженні о.о. І. Леськовича, В. Жолкевича та І. Яцкова; дияконував о. З. Нарожняк. Ювілейну проповідь виголосив о. І. Яцків.

Спосеред тісних мурів святині пливли щирі благання перед престол Христа Царя, щоб там, злучившись з палкими молитвами Його Намісника, випросити ласки миру і правди на землі та переблагати Небесного Отця за зневаги і беззаконня грішного світу.

По Службі Божій відспівано «Тебе Бога хвалим».

Від слуги Христа — до Його Намісника

Проповідь, виголошена 3-го квітня ц. р., у храмі св. Володимира Великого в Парижі, з нагоди ювілеїв Його Святости Папи Пія XII.

«Симоне Йонин, чи ти любиш Мене більше ніж вони?».

«Так, Господи, Ти знаєш, що люблю Тебе».

«Паси ягнята мої... Паси вівці мої».

Іван, XXI, 15-17.

БУЛО це в сиву давнину, коли ще в Єгипті панували в блиску слави і багатства могутні фараони. Вони проживали в столиці своєї розлогої держави Геліополісі, що по-нашому значить «Сонячне місто», в казково розкішних палатах, наповнених пахощами бальзаму.

Одного дня станув перед фараоном якийсь старий дідуган і сказав: «Віддай мені свою зброю, покинь ці палати, бо вони так, як і святині і ціле місто, будуть знищені, а сам забирайся звідсіля!». Фараон розсміявся і запитав з кпинами: «А хто ти такий, що смієш наказувати мені, могутньому володареві Єгип-

ту, що так легко розправився з усіма своїми супротивниками, що покоровив усіх сусідніх князів і знищив їх силу і могутність. Хто ж ти, дідугане, такий будеш, чи не божевільний?». Старий потряс головою і промовив самовпевнено: «Я таки дужчий за тебе, бо я — час!». Фараон зблід і покійно схилив голову перед ним, справді сильним, дідуганом-часом, випустив зі своїх костенючих рук владу; його пишні палати згодом розсипалися на порох і поросли хабаззям, зброя поржавіла, а ціла столиця зрівнялася з землею.

І так цей старий мандрівник з'являвся скрізь:

у Вавилоні, в Атонах, у Картагені і по всіх державах землі. Горді володарі корилися йому, все і всюди занепадало, нищене сильним зубом часу.

Аж одного дня, у своїй безупинній мандрівці, зайшов цей старий дідуган до Риму і вступив до Ватикану. Там дав він такий самий прізвний наказ, як давав фараонам, царям, імператорам, королям, князям і всім могутнім цюло світу. Одначе, ватиканський Господар, сивоволосий, біловбраний муж, поглянув спокійно на старого і запитав лагідно: «А хто ж ти є, старче Божий, і від кого приходиш, щоб мені цей наказ передати?». «Я є час», сказав владно старий. «А я є вічність, що стоїть понад часом і знищенням», відповів спокійно Папа.

Так оповідає легенда... Але це й дійсна правда, бо головування в Христовій Церкві є вічне; воно буде доти тривати, доки існуватиме Христова Церква, а св. Церкву не тільки скороминущий час не знищить, але, як казав Її Божественний Основник Христос, навіть і самі пекельні сили Її не переможуть. Коли один найвищий Архиєрей, Голова Христової Церкви, Володар Ватикану, відійде до вічності, то на його місце приходить інший. І так вже триває 2.000 літ.

I.

3 ТАКОЮ сильною вірою у незнищимість Христової Церкви і Христового Царства на землі, ми повинні обходити сьогодні, в неспокійних часах «холодної війни нервів», у часах жорстоких переслідувань Христової Церкви і руйнування основних засад Христової науки, — п'ятдесятилітній ювілей священства Намісника Христового, 262-го наступника св. Апостола Петра, Святішого Отця Папи Пія XII.

Півстоліття минуло відтоді, як, Року Божого 1899, молодий неопресвітер, доктор богослов'я Євген Пачеллі відправив у Вічному Місті свою першу Службу Божу і посвятив своє життя і свою працю на службу Христові. Але як блискучий самоцвіт не може довго лежати непомітним між звичайними сірими камінчиками, так само не лишився непомітним блиск незвичайних духових цінностей о. Євгена. Його непересічне знання, організаційний хист, аскетична святість життя і інші чесноти, допроваджують його ближче Апостольського Престолу. Він стає незамінним співробітником двох Папів: Венедикта XV і Пія XI.

1917 року, висвячений на Архиєпископа, Високопреосвященний Кир Євген був висланий як нунцій Ватикану до Німеччини. В кінці 1929 року одержує кардинальську гідність, а вже на початку наступного року стає Секретарем Стану. Відтоді Папа Пій XI доручає Кардиналові Євгенові Пачеллі заступати себе у всіх найважливіших справах Церкви. Згадати б хоч би величаві Евхаристійні Конгреси в Буенос-Айресі і в Будапешті, що їх очолював теперішній Папа, або важливі переговори з президентом Злучених Держав Америки Франклином Рузвельтом, які він провадив в імені Папи Пія XI.

Всебічне життя Христової Церкви стало згодом так тісно зв'язане з особою Його Еміненції Кардинала Пачеллі, що багато з церковних достойників Ватикану добачували вже тоді в ньому майбутнього Папу. Цікаво згадати, що під час однієї приватної аудієнції кількох кардиналів у Папи Пія XI, Святіший Отець виразно сказав, що між ними є майбутній Папа, — маючи на думці приявного там кардинала Пачеллі.

По смерті Папи Пія XI, 1939 року, світ довідався, що Конкляв Кардиналів доручив дальшу керму Христової Церкви Його Еміненції Кардиналові Євгенові Пачеллі, теперішньому Святішому Отцеві Пієві XII, якому ми, в цьому самому храмі, три тижні тому, однодушно співали многоліття з нагоди десятиліття його вступу на Петрів Престол Всесвітнього Архиєрея. Цей час його десятилітнього понтифікату збігся з часом безприкладного винищування людства, з часом запеклих воєн і нечуванних страхіть, коли переважна частина людства потопала в морі крові і сліз. Через ті бурхливі літа, Його Святість зумів перепровадити корабель Христової Церкви так певно і з такою достойною гідністю, що не тільки підніс дуже високо повагу Христової Церкви в очах християнського світу, але навіть і Її запеклих ворогів примусив з Нею числитися. При цьому і його власне ім'я набрало небувалої популярності як у християн, так і визнавців інших релігій, а то й у зовсім релігійно байдужих людей, що Його Святість увійде у всесвітню історію як «Папа миру».

Святішому Отцеві ніколи не йде про особисте задоволення, що витворюється звичайно в людей у наслідок дочасного панування, бо все дочасне не має вартости для того, хто думає про вічність. Нема в Христового Намісника й

особистих амбіцій, як не було їх у самого Христа, коли Його хотіли були одного разу оголосити царем, але Святіший Отець мусить дбати про повагу, належну пошану і любов народів землі до св. Христової Церкви як Божої установи, і про пошану до того уряду і тієї гідності, які він, в ім'я і в заступстві Спасителя світу Христа Царя, тут, на землі, справує.

II.

СВІТ у своєму матеріялістичному засліпленні часто забуває, що Апостольська Столиця є найсильнішою саме тоді, коли, за оцінкою людей, вона видається найслабшою. Подібно думали й ті, що приглядалися умираючому розп'ятому Христові і з насмішкою говорили про Його слабкість і безсилість: «Інших спасав, а Себе не може спасти», а не знали вони того, що саме в тій смерті виявилась могутня сила Спасителя, бо Він Своєю смертю переміг смерть і не тільки Сам переможно й славно воскрес, але й нам привернув вічне життя.

Непереможність Христової Церкви лежить у правді і любові, Її зброєю є духовний меч Божої науки, а найбільшим Її заборозом — це сила молитви. Кілька літ тому «великі» цього світу уклали в Тегерані повоєнну долю людства, і один з приявних там піддав був гадку, щоб на ту нараду запросити Святішого Отця. На це Сталін з насмішкою запитав: «А скільки він має полків війська?». Цим червоний диктатор підкреслив, що він тільки матеріяльній силі надає поважного значення. Як відомо, дійсність пізніше насміялася з кремлівського володаря. Адже під час війни з гітлерівськими ордами цей самий Сталін, хоч мав величезну матеріяльну допомогу від свого багатого американського союзника в найкращих і наймодерніших військових матеріялах, хоч мав мільйони вишколених бійців, не зміг подолати ворога, поки не звернувся до найсильнішої зброї, зброї духової, а саме — до релігійного почуття совєтського народу.

Так, Володар Ватикану не має вимуштруваних полків, але цей поважний старець у білому одязі, з аскетичним обличчям, є духовним провідником 400 мільйонів католиків і мільйонів інших його симпатиків-християн, які, згідно зі словами Христа, також почують Його голос «і буде одне стадо і один пастир» (Іван, X, 16.). А це все являє вже поважну силу на землі, і з цією силою, чи хоче того «вождь трудящих», чи ні, таки мусять числитися мо-

гутні. Тож не диво, що в цих часах несправедливості й матеріялістичного гніту, народи горнутья до священної особи Святішого Отця, сотисячні маси вітають його з захопленням, уряди держав світу вважають за честь мати своїх представників у цій найменшій у світі державі, а світова преса широко розписується про зріст духової могутности Ватикану.

Ми, як діти Христової Церкви, повинні не тільки відчувати в серцях палку любов і прив'язання до нашого найвищого Архiereя і Голови Церкви, як містичного Христового Тіла, але треба ще завжди пам'ятати і належно шанувати його моральні терпіння, його мучеництво за Церкву Христову, а як українці — то ще повинні бути вдячними й за його батьківську любов до нашого знедоленого народу.

Христова Церква — це живе тіло, що складається з пребагатьох клітин, зв'язаних в одну органічну цілість, подібно як це є в тілі людини. Головою цього містичного Тіла Христового є Сам Христос, а видимим Його заступником на землі є саме Святіший Отець, Римський Папа. Членами цього Тіла є ті сотки мільйонів людей, що через тайну Хрещення св. Церква прийняла їх за своїх дітей. Св. Апостол Павло виразно згадує про це в своєму листі до Коринтян: «Ви всі є Христове Тіло, а Його членами — кожний зокрема». (I Коринтян, XII, 27.). І на цьому містичному Тілі св. Христової Церкви, від початку Її існування, виступають часто криваві рани, подібно, як їх мав колись на Своему Пресвятому Тілі розп'ятий Божий Син. По тих саме ранах, що виявляються мучеництвом і жорстокими переслідуваннями Христової Церкви, пізнається Її правдивість. Саме такі рани кривавляться й тепер на Ній. Ціла Її східня частина стала немовби спаралізована. А як сказав Великий Апостол народів св. Павло: «Коли один член терпить, то разом з ним терплять і інші члени; коли ж один член прославиться, то й усі інші члени радіють спільно з ним». (I, Коринтян, XII, 26.). Отже, коли тепер терплять мучеництво і гоніння наші брати по крові і по вірі в східніх і середніх країнах Європи, то терплять з ними всі вірні Церкви, а з ними разом терпимо цей біль і ми, як члени цього самого живого організму Христової Церкви, а найбільше з нас усіх терпить Голова цього містичного Тіла, бож до мозку сходяться нерви з цілого організму і передають увесь його біль і страждання.

Терпить наш Святіший Отець Пій XII мучеництво і наруги з усіма своїми ув'язненими й засудженими єпископами і священниками, відчуває насильство, що його зазнають вірні Вселенської Церкви, боліє трагедією Української Католицької Церкви і незавидною долею нашого народу, чого яскравим виявом була його Енцикліка «Орієнталес Омнес», що з'явилася була в 350-ліття Берестейської Унії. І треба тут особливо підкреслити, що голос Вселенського Архидієєса про мучеництво на-

них у тих краях нашого примусового розсіяння, де вони, гнані ворогом, змушені були шукати захисту, і та батьківська харитативна поміч, якою Христовий Намісник спомагає через свого Апостольського Візитатора Високопреосвященного Кир Івана наші наукові інституції, школи і загал українського громадянства на скитальщині. І коли в сьогоднішній день усі християни-католики линуть своїми думками і побажаннями до Апостольського Трону, то й наш український католицький загал не може

Святіший Отець на молитві.

шої Церкви і українського народу залунав тоді, коли західний світ зі сліпим захопленням дивився на Советський Союз, як на великодушного виконавця шляхетної місії визволення з гітлерівського ярма поневолених народів.

Виявом співчуття Святішого Отця в терпіннях нашої Церкви є та особлива спіка, якою Його Святість огортає нашу Церкву і її вір-

лишитися байдужим.

Який же дарунок маємо ми перестати Його Святості? Пам'ятаймо, що найкращим і наймилішим нашим дарунком для Святішого Отця, духовного провідника всіх християн-католиків цілого світу, в радісний і великий день його золотого ювілею, буде наша сильна постановка провадити своє дальше життя згідно з нау-

кою Христа Спасителя, виявляти любов, пошану і послух Його св. Церкві і своїми щирими, гарячими молитвами та добрими зразковими вчинками намагатися, бодай частково, сплатити Божій справедливості і люблячому серцю нашого Спасителя за ті страшні злочини безбожництва і ненависти до Бога, що їх на кожному кроці зустрічається в теперішньому зіпсутому матеріалізмом світі.

Благаймо Христа Господа, щоб Він уділив Своему Заступникові на землі здоров'я і сили та допоміг і дає вести нещасне людство на кораблі Церкви крізь бурхливе, криваве море ненависти, ворогувань і грізних воєн до спокійної пристані миру і любови тут, на землі, а згодом і до вічної щастливості в Царстві Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.

о. Іван Яцків

Короткі вістки з католицького світу

ВАШІНГТОН. — Конгресова бібліотека в Вашингтоні, що має велику кількість книг, писаних, так званих, письмом для сліпих, має тепер записане на 160 плитах Святе Письмо, призначене для сліпих. Передача цілого Святого Письма з плит триває повних 85 годин.

ЧІКАГО. — В катедральному соборі Св. Імени Ісуса в Чикаго телевізійний апарат передавав перебіг свячення трьох нових американських єпископів.

ТОКІО. — Один з найславніших японських композиторів, д-р Кунігіко Гашімото, що був упродовж довгих літ професором цісарської музичної консерваторії, перейшов на католицизм.

РИМ. — Настоятель Чину Августинів заявив, що советський уряд відмовив уділення поворотної візи до СРСР о. Лябержеві, який упродовж багатьох років був єдиним католицьким американським священиком у Москві. О. Ляберж виїхав з Москви в січні на двомісячну відпустку. Його поворотна віза була дійсна до 20-го березня ц. р., але советський представник повідомив, що та віза уневажена. Прохання про видачу в'їзної візи до СРСР, яке подав його наступник ще 5-го лютого ц. р., залишилося покищо без відповіді.

ОТТАВА. — Прем'єр-міністр Канади С. Лорент повідомив Палату, що його уряд думає вислати кваліфікованого дипломата в різні країни Східної Європи. Він буде мати завдання збирати точні відомості про стан релігійних переслідувань у цих країнах. Канадський уряд виводить законність такої інтервенції з того, що, згідно з Хартією Об'єднаних Націй, мусить бути забезпечена охорона прав людини проти будь-якого переслідування та утиску.

ЛЕЙК СЕКСЕС. — Делегація Куби була уповноважена порушити на Засіданні Ради Безпеки Об'єднаних Націй справу Кардинала Міндсенті і 15-ох протестантських болгарських пастрів.

БУДАПЕШТ. — За мадярською радіовисильнею, в Злучених Державах Америки готується фільм про процес Кардинала Міндсенті. В Голівуд, на запрошення однієї кінематографічної фірми, для порад у цій справі, має прибути Кардинал Спелман.

КРАКІВ. — Архиепископ краківський Сапіга вислав президентові Польської республіки листа, в якому просить, щоб той «силою своєї влади забезпечив Католицькій Церкві релігійну свободу». В цьому листі підкреслено, що католицькі школи були закриті всупереч існуючим законам. Архиепископ протестує рівночасно проти натиску, який робиться на молодь, щоб вона записувалася в протирелігійну організацію «Союз національної молоді», а також проти постійного втручання до внутрішніх справ Церкви. На цей лист відповіді досі не одержано.

ВАРШАВА. — Ув'язнення священиків у Польщі множаться. Здається, вони ясно вказують, що влада сподівається завдати рішучого вдару Церкві на протязі 1949 року. Церква залишилася останньою і єдиною твердинею проти натиску влади, метою ж влади буде вигнати її з останнього духового бастиону, тобто виховання, яке має бути спрямоване шляхом, натхненим марксистськими теоріями. Наступник Кардинала Гльонда, Примає Вишинський, мусить зробити вибір: між підкоренням владі та одвертою боротьбою. Тим часом довідуємося, що влада хоче закрити всі парохіяльні школи та скасувати релігійне виховання у державних школах. Одна третина парохіяльних шкіл була примушена замкнути двері. Один з комуністичних провідників Польщі дав зрозуміти, що для того, щоб усунути Церкву з ділянки виховання, не будуть ужиті нові закони, але мета буде досягнена походом дискредитуючої пропаганди та позбавленням державних субвенцій.

Вшанування нашого Владика

5-го березня ц. р., в Мюнхені, Український Вільний Університет, в урочистій обстанові, надав почесне звання доктора філософії Високопреосвященному Апостольському Візитаторові для українців-католиків у Західній Європі, Єпископові Кир Іванові Бучкові.

Той факт, що професорський склад, маючи в своїх лавах католиків і православних, одногослосно надав найвищу почесну гідність, якою розпоряджає, католицькому єпископові, найкраще свідчить про вагу і значення цієї небуденної події. Цим почесним відзначенням Український Вільний Університет ушанував усіма поважаним Владика і Єпископа з широким кругоглядом, для кого «нїсть Еллінъ, ни Іудей», а також невтомного опікуна української науки, бо хто ж не знає, що наш Владика, який одержав вищу освіту в Римі, завжди брав до серця інтереси рідної науки, а, опинившись з волі Провидіння в ролі оборонця українських скитальників, уживає свою небуденну енергію на підтримку української науки? Показна видавнича діяльність Наукового Товариства ім. Шевченка, цієї найстаршої української наукової установи, Української Вільної Академії, Греко-Католицька Духовна Семінарія в Голяндії, Студентський Дім у Лювені, десятки і сотні українських студентів, що студіюють тепер на чужині (ми вже не кажемо про підтримку окремих науковців, чиї імена сам лиш Владика знає), все це завдячує доброму серцю і глибокому розумові нашого Єпископа, що в його особі український нарід, дяка Богові, має такого переконливого і красномовного представника при Апостольському Престолі.

Яка не була б дальша доля українських скитальників чи України взагалі, ім'я Владика Кир Івана вже записане золотими літерами в історію вільної української науки, як її безкорисливого опікуна.

Колись, на початку середніх віків, коли Римська Імперія завалилась і в Західній Європі запанувало безладдя, коли цю Західню Європу топтали вздовж і впоперек «варварські» народи, що від них ніхто не мав порятунку, коли занепадала і нищилася греко-римська культура, Церква була єдиним чинником, що стала на захист цієї культури. Хто знає, який вигляд мала б сьогодні європейська культура, якби не ті видатні єпископи і ченці, що за монастирськими мурами зберігали і як учені приумножували загальнолюдські культурні скарби.

Не буде перебільшенням ствердити, що наша Батьківщина переживає сьогодні друге темне середньовіччя, і знову, як колись у Західній Європі в V-IX віках, смолоскипові нашої вже рідної культури не дає згаснути греко-католицький єпископ, доктор *honoris causa*, Кир Іван Бучко!

Редакція «Вісника» з радістю подає цю вістку своїм читачам і закликає їх у своїх щоденних молитвах згадувати (про дорогу для всіх нас особу нашого Архипастиря та благи Всевишнього, щоб Він, Милосердний, обдарував нашого духового провідника і опікуна кріпким здоров'ям і довгим життям, упродовж якого він ще багато прислужиться для нашої рідної культури, науки і до збереження духово-релігійних цінностей українського народу.

Повідомлення

Подаємо до відома вірним нашої Церкви, що дня 25-го січня ц. р. було вручено Високопреосвященному Апостольському Візитаторові для українців у Західній Європі Владичі Кир Іванові дарунок від українського робітництва у Франції, — Герб-Тризуб, мистецько виконаний за проектом артиста-малювача О. Савченка-Більського.

Цей Герб-Тризуб, перед його відправленням до Риму на адресу нашого Владика, у день

Воскресіння Христового буде виставлений в соборі св. Володимира Великого в Парижі, щоб усі ті, що причинилися до його придбання, але, живучи поза Парижем, не були приявні при врученні, мали змогу, під час Великодніх Свят і відвідин Парижу, оглянути цю мистецьку річ.

За Ініціативний Комітет

С. Чорномаз

Наше релігійно - культурне життя у Франції

Шальон над Марною

День української пісні

ЗАХОДАМИ місцевого душпастиря о. Гаврилюка Івана та Окружної Церковної Ради, відбувся 27 лютого цього року З'їзд українців Реймсу, Еперне, Вітрі ле Франсуа та околиць Шальону для вшанування четвертої річниці смерті світоча української пісні Олександра Кошиця.

Свято почалося о годині 10,30 урочистою Службою Божою в церкві «Нотр Дам». Співав знаний вже з інших виступів хор «Реймс — Еперне» з вірними. На Службі Божій були присутні: Генеральний Вікарій, делегат шальонського Єпископа; духовенство, студенти теології та українські і французькі вірні, які щедро вивповнили простору церкву.

Місцевий французький парох пояснював присутнім французам різницю обох обрядів та підкреслював велич і красу нашого українського католицького обряду. В короткій, але ядерній, проповіді він указав на тяжку хресну дорогу нашої Церкви та українського народу.

По полудні, о 16-ій годині, в залі Сент-Клер, відбувся концерт, на якому, крім численного свідомого нашого громадянства, були присутні з французьких гостей: Делегат Єпископської Консистерії, духовенство, чільні громадяни Шальону та дівоча католицька середня школа.

Крім пісні «О, спмагай нас, Діво Маріє» та колядок, хоч малий числом, та добре зіспіваний хор виконав низку вибраних патріотичних та народніх пісень. Концерт був переплітаний добре виголошеними деклямаціями та двома доповідями, українською та французькою мовами, про українську пісню та блаженної пам'яті О. Кошиця.

Французька преса похвальними словами відгукнулася на цей український день у Шальоні.

Ось, що пише тижневик «Ля Марн», з 6-го березня ц. р., про нашу Службу Божу:

Що за прегарна церемонія, та, на якій ми були присутні цього недільного ранку, в церкві Божої Матері, у цій перлині мистецтва, що завжди є добірною оправою для

всякої релігійної маніфестації.

Це Богослуження видається вельми дивним для західного християнина, звиклого до суворой латинської Літургії. І справді, служить український священик, а вірні, його земляки, досконало узгоджують свої голоси у зворушливому діалозі старослов'янською мовою...

Упродовж півтори години перебули ми на цій Службі Божій, що в ній усі разом: і священик, і вірні, беруть діяльну участь у тій самій жертві. Як було б добре, якби ми в наших відправах віднайшли подібну єдність навколо престолу! Може, тоді краще зрозуміли б ми суть нашої Служби Божої, яка вимагає від нас чогось більшого, ніж пасивної присутности, а саме — діяльної і правдивої участі в ній.

Уміймо наслідувати в цьому наших братів з України, що в надзвичайній гармонійності вміють сполучити свої молитви в спільній жертві...

Про концерт той самий тижневик, у тому ж числі, пише:

Майже три години ці робітники з мозолястими від хліборобських знарядь руками чарують нас своїми піснями: релігійними, патріотичними і народніми. Помимо незрозумілої мови, музична виразність, так досконало віддана, швидко розкрила перед нами глибоку, овіяну смутком, душу української пісні...

Кожний, покидаючи залю «Сент-Клер», шкодував, що вже скінчилися ці чарівні години, в яких так добре була віддзеркалена така багата душа України...

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ

у соборі св. Володимира Великого в Парижі
в Світлий Празник Христового Воскресіння

24 квітня: Празник Воскресіння Господа нашого Ісуса Христа. — 0 9 год. — Воскресна Утреня. 0 10 год. — Торжественна Служба Божа і священна пасок. 0 18 год. — Вечірня.

25 квітня: Світлий Понеділок. — 0 8 і 9 год. — Читані Служби Божі. 0 10 год. — Співана Служба Божа. 0 20,30 год. — Вечірня. 0 21 год. — Служба Божа для працюючих.

26 квітня: Світлий Вівторок. — 0 6,30 год. — Служба Божа для тих, що йдуть до праці. 0 8 і 9 год. — Читані Служби Божі. 0 10 год. — Співана Служба Божа. 0 20 год. — Вечірня.

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Directeur : A. Savtchenko-Belsky.

Redacteur responsable : Abbé J. Leskovycz.

Impr. de Navarre, 11, rue des Cordeliers 3, Paris (13).

Вихваляймо Найкраснішу над всі діви

МІСЯЦЬ травень задля подивугідної краси природи, з пишнobarвними квітами і буйно порослими травами, і задля життя, що знов пробуджується в цілій природі, — найліпший і найлюбіший місяць, — у Католицькій Церкві присвячений особливому пошануванню Препоблагословенної Диви Марії, — найкращому і найвеличнішому Божому Сотворінню в природному і надприродному світі.

Пригадаймо собі Рідний Край. Чи були в нас якісь, хоч би й найбідніші церкви, або опущені каплиці, в яких образи чи фігури Матері Божої не були б у травні уквітчані вірними дітьми Марії, щоб вечорами, на травневих Богослуженнях, не уносилися аж ген під ряснозоряний небозвід вихвальні пісні на честь Небесної Неньки?

Та й тут, на далекій чужині розсіяні, ми бачимо, як тисячі побожних християн горнуть-ся до престолів Матінки Божої, щоб звеличати Ту, Яка дала нам Спасителя.

І ті спогади і ця дійсність нехай спонукають нас, щоб і ми, українці, мимо нашого змучення денною працею, посвятили кілька хвилин та в рідному обряді, рідними піснями і короткими розважуваннями про чесноти Марії, віддали належну пошану Небесній Неньці. Тим більше, що Католицька Церква через уділення різних відпустів заохочує нас до ревної участі в цих травневих набоженствах. Тож учащаймо всі охотно на вечірні травневі відправи і горнімося під омофор Пречистої.

Та цього року є ще одна, незвичайна, при-

чина, що заохочує нас використати травневі відправи: це — цьогорічна Міжнародня проща до Люрду, що в ній братимуть участь, як окрема національна група, також і українці. Коли візьмемо під увагу, що цю прощу уряджує міжнародня організація «Пакс Хрісті» під знаменним для нас кличем: «Молімося за Церкву Христову, переслідувану на Сході, а зокрема за Українську Греко-Католицьку Церкву», то кожному свідомому українцеві повинно бути ясно, яке велике значення може мати для нас ця проща. Таж у Люрді промовить віруючий католицький Захід, і понесуться благання соток тисяч прочан, за посередництвом Чудотворної Люрдської Богородиці, до престолу Всевишнього в наміренні переслідуваної Української Церкви і нашого страдницького народу. Вона, Небесна Лікарка, стільки дивних чуд зробила в Люрді! Якщо ми щиро, з повним довір'ям, з великою вірою прийдемо до Неї, Вона зможе нам допомогти, бо в Її силах є не тільки поставити на ноги хвору, безвладну особу, але й обдарувати чудом визволення з неволі наш уярмлений і мучений нарід.

Тож берімо ревну й побожну участь у травневих відправах та благаймо палко Небесну і вашу Неньку, щоб цьогорічна Міжнародня проща до чудесного Люрду увінчалася якнайкращим успіхом і щоб, зглянувшись на наші молитви, Пречиста ввєднала у Милосердного Бога багато ласк для нашої страдницької Церкви і нездоленого українського народу.

о. Й. БАЧИНСЬКИЙ

СИЛА МОЛИТВИ

“Бо поправді кажу вам: коли матимете віру як зерно гірчичне і горі олій скажете: “Перейди звідсіля туди!”, то й перейде, й нічого не матимете неможливого”.

(Матей, XVII, 20.).

Не маю на меті говорити проповіді, чи духовної науки про молитву. Ні! Хочу лише оповісти про одну подію, яку довелося мені пережити в тюрмі, в Тарнові, в місяці травні і червні 1944 року. Це був час, коли Німеччина валилася на всіх фронтах і зі сходу червона армія зближалася вже до українського княжого городу Льва. Та ми, в'язні, не знали про це майже нічого і лише з посиленого темпу відсилок в'язнів з тюрми та з гарячкового переслухування гестапа й так вже до краю виснажених в'язнів ми відчували, що щось не є «в порядку». І тоді сталася та подія. Не знаю, як ви її зрозумієте й приймете. Для мене, однак, ця подія — це ще один з тих незбитих доказів могутньої сили молитви й правдивості слів Христа: «Поправді, поправді кажу вам: чого тільки попросите ви від Отця в Мое ім'я, Він вам дасть». (Ів. XVI, 23) і «Все, чого ви в молитві попросите з вірою, — одержите» (Мт. XXI, 22), як і всесильності заступництва і опіки нашої Небесної Неньки.

— Проше ксендза, ксьондз достане такон селен, з якої еще нікт на вольность не вишедл, — «потішаючо» сказав до мене тюремний ключник.

— Пане, це не залежить ні від вас, ні від мене. Все лежить у Божих руках, і, якщо така буде Його воля, то й з тої цілі я вийду на волю.

— Ксьондз мисльє, же в а ш Буг поможе вам?

— Вірю, що якщо м і й Бог схоче, то зломить те, що в и встановили!

Така розмова велася між мною і тюремним ключником, коли він вів мене в'язничними коридорами з одної цілі до тої, з якої ще ніхто не вийшов на волю.

Заскреготів у замку ключ, і я опинився в тій страшній цілі. І знову слова, повні кпин, глуму й ненависти: «Маце тутай свего ксендза. Не рубше му кшивди», — і двері з луском зачинилися. Одинадцять в'язнів з напру-

женням і вичікуванням вдвляються в мене. Ще й досі немов бачу вираз їх облич, в яких відбивається рівночасно і переляк і якась дивна радість.

— Слава Ісусу Христу, — поздоровляю їх.

— Слава на віки, — відповідають усі, і знову залягає тяжка й прикра мовчанка. Ніхто й словом до мене не відзивається, лише одинадцять пар очей вичікуючо вдвляються в мене.

— Чому ви, панове, такі здивовані? — питаю.

— Чи ви, пане, напавду таки, наш український отець? — падає питання.

— Так, — відповідаю. — А хіба ви не вірите в це?

— Ні, не віримо, — відзивається рішучо один (старший чоловік. — Я тут вже вісімнадцять місяців і бачив вже «наших» професорів, різних інженерів, і всі вони були «наші». Та згодом виявлялося, що це провокатори й німецькі шпигуни.

Тяжке було моє становище. Навчені попередніми тюремними методами, вони нікому й нічому не йняли віри. Навіть і своїм братам! Хоч, може, й почасті зовсім слушно. А мені так залежало на тому, щоб переконати їх і здобути довір'я тих нещасних з тої страшної цілі.

Довго тяглася наша розмова, а радше моє переконування, і я бачив зміни, які заходили на їхніх обличчях, як дуже хотіли б вони, щоб я напавду був їх с в я щ е н и к о м.

Усі мої товариші по цілі — це українці з Сянїччини. За виїмком двох, що були в 45 і 51 літах, це були молоді хлопці, від 17-26 років. На щастя, будши ще на волі, в часі одної подорожі, заїзнав я о. Н., з околиць Сянока, і з ним за короткий час заприятелював. І тепер згадав я між іншим і про цього священника з Сянїччини. «Це мій брат», — відзивається один з моїх співбесідників. І коли я оповів йому про кілька подій з життя його брата, сталося щось, чого я найменше сподївався. Н. припадає до моєї руки: «Отче, те-

пер я вірю, що ви є нашим священиком», — і починає плакати, а за ним усі. Та це не був плач жалю чи розпуки. Це був плач радості і щастя, тої радості, яку може дати людині хіба сповнення його найбільших бажань.

З трудом вдалося мені їх трохи заспокоїти. Сідаємо на ліжка, дарма що за такий «проступок» карають темницею, і починають вони переді мною фрективати квої серця. З трудом ловлю зміст, бо кожний хоче сказати щось від себе й про себе.

Всі вони, крім одного, діти села. За що арештовані — не знають. Одні — на доноси поляків, інші — зловлені німцями і сидять тут як закладники. Одне певно знають, що звідси вони вже не можуть вийти на волю. Та вони вже й перестали мріяти про волю. Деякі з них сидять по два роки, сидять без жодної розправи, лише від часу до часу кличуть їх на переслухання, а радше на катування. Багато вже їх співтоваришів з тої цілі розстріляли. І всіх їх також чекає розстріл. Одно, чого вони дуже бажали, і то всі, без винятку, це — перед смертю висповідатися. Коли вже тратять у такому молодому віці життя дочасне, не хотіли б за ніщо в світі втратити вічного. Вони розуміли, що бажують чогось неможливого, бо німці ніколи нікого не питали про останню волю, а вже про допущення священика до в'язня не було й мови. Та помимо того, вони вже від місяців моляться про цю ласку, а тепер, у місяці травні, вони, як уміли, так співали тихенько «За всіх молишся, Благая» і просили Матінку Небесну про поміч. О, як дуже просили вони про ту ласку сповіді перед смертю. Та коли ключник сказав, що я священик, вони не могли повірити в це. Коли ж побачили, що Господь вислухав їх молитов і заступництва Пречистої Матері, вони плакали з радості.

— Отче, просимо вас, висповідайте нас, і то негайно, бо ми не є певні, чи сьогодні нас усіх, або когось з нас, не заберуть звідси. Коли ми були на волі, ми не думали про свою душу. Та тепер, у тюрмі, щоденно очікуючи смерті, ми мусіли про неї думати... І щойно тут ми пізнали, які ми грішні... Як часто ображали ми Бога і як далеко ми відбігли від Нього. А чейже мусимо ставати таки перет Ним, може, й у коротці. А так бажали б ми стати перед Ним чисті, без гріха...

І почалася моя небуденна душпастирська праця у тюремній целі.

По короткій духовній науці, довго тяглася св. Сповідь, а відтак — спільна молитва. Бачив я і чув у своєму житті різні молитви. Бачив я людей, зломаних довгою недугою, чув їхні молитви й молився разом з ними. Бачив я вірних, заглиблених у молитві в часі місії і реколекцій, людей, що розпучливо молилися в останній війні під градом бомб, але жодна з тих молитов не робила такого, просто надземного, вражіння, як молитва тих нещасливців, які місяцями невинно караються в тюрмі з тою свідомістю, що жодна людська сила не зможе видерти їх звідси. Так хіба молилися колись мученики на аренах римських в очікуванні диких звірів, що мали їм принести вічну щасливість. Ні слова скарги, ні слова нарікання не чув я від них, а ціле їхнє ество немов говорило: «Нехай станеться воля Твоя».

Мою пропозицію перевести спільно реколекції прийняли всі з великою радістю. Про що ж говорити бідному в'язневі, як не про волю? І, нав'язуючи до того, що Господь дав вже наглядний доказ на те, що завжди вислуховує доброї молитви, змальовував я їм безмежну доброту й милосердя нашого Небесного Отця, на Якого треба покласти всю надію і віддати у Його всемогутні руки нашу долю.

Наперекір усім твердженням, що в'язень найрадше любить говорити й чути про волю, мої співтовариші просили мене, щоб говорити їм більше про вічність. Вони дуже хотіли б вийти на волю, але вже так привикли до думки про смерть, що радше хотіли б чути щось більше про вічність.

Скоро й непомітно упливали нам дні на молитві, розважання, розмовах про Божі справи, співанні Молебня до Пречистої Диви Марії та релігійних пісень. І ніякого вражіння не робили на нас шикани в'язничних ключників - поляків, яких ми майже не запримічували.

Прийшов день 26 червня 1944. Відчиняються двері, входить ключник, і, вичисливши сімох моїх співтоваришів, наказує:

— Зберацьсен!..

— З речами чи без? — питаємо, і, затамувавши віддих, чекаємо. Коли з речами, то це звичайне пересунення з одної цілі до другої. а коли «без», тоді звичайно розстріл, а в найліпшому випадку — транспорт до концентраційного табору.

— Без! — із садистичною насолодою відповів ключник.

Та всі вже віддавна приготовані на це, і

тому це повідомлення не справляє приголомшливого враження, що його сподівався викликати ключник. Немов найближчі рідні, цілуємося на прощання, перекидаємося ще востанє словами.

— Отче, молись за нас, — чую вже з-поза замкнених дверей.

Надслухуємо останніх відгомонів кроків, відтак клякаємо і довго молимося за тих, що, може, вкортці стануть перед престолом Всевишнього.

Сумно стало. Так, певно, почувуються домашні, коли винесуть з дому домовину з дорогою особою.

Та ще не освоїлись ми з тою думкою, що забрали нам немов частину нашого «я», — знову відчиняються двері:

— Вензень Б., зберацьсен!

— З речами?

— Без!

І знову тяжке прощання.

— Ксьєндз ідзе на вольносьць...

— Чи не можете ви, пане, бути хоч трохи людиною?

— Запевням ксьєндза, же ідзеце на вольносьць, — а по хвилині, немов соромлячись своїх слів, додає тихо: — Відзен, же Буг на правден ест сільни...

Неодин, може, з вас, читаючи про цю подію, подумає: от, щасливий збіг обставин; другий, може, скаже: припадок. Ні! І ще раз ні! Не припадок, не збіг обставин, а воля Божя і ще один доказ на силу молитви. Та думати може хто як хоче, для мене, однак, є зовсім певне, що милосердний Господь вислухав щирих і втривалих молитов тих невинних жертв і заступництва своєї Пречистої Матері, і післяв мене, щоб улегшити їм дорогу у вічну щасливість.

о. Г. Б.

До всіх вірних Української Церкви

— Дорогі Брати і Сестри!

Цьогорічна Міжнародня проща до Люрду відбудеться під гаслом: «Молимося за Христову Церкву, переслідувану на Сході, а зокрема за Українську Греко-Католицьку Церкву!».

Отже, покажімо нашу релігійну і національну свідомість! Хай серед представників усіх християнських народів, що з'їдуться цього року до Люрду, гідно зарепрезентується і наш релігійний нарід!

— Вірні Української Церкви!

Доведіть ділом свою прив'язаність і любов до нашої Небесної Неньки!

Упорядкуйте свої справи так, щоб 20-25 липня ви мали змогу, разом із своїми братами і сестрами українцями, відвідати це святе і чудодійне місце, прославлене на цілий світ.

Своїми ревними молитвами виблагаймо у Пречистої щастя побачити наш Рідний Край, звільнений від усіх загарбників, ворогів і супостатів.

По докладні вяснення в справі прощі звертайтеся до своїх душпастирів, або безпосередньо на адресу організаційного референта прощі:
R. P. Waczynsky, 186, Bd. Saint Germain, Paris (6).

ЦІЛЮЩА РАНА

Лежанка була вигідна, накинута кожух грів, мов добра піч, але бризки води з Валентинових рук принесли раптову згадку про вранішню купіль, кинули мене в лихоманку.

Надала ж бо мене лиха година послухатися друга, викупатися вранці в холодній воді із крижинами. Досі чую в костях оту купіль. А Валентині байдуже, наніс у відрі води, пощеться ще перед сном, як качка. Ні, це якась людина без нервів, той Валентин! І мої слова набрали в'їдливості:

— У тебе, Валентине, мабуть, і душі немає?

Друг повернувся до мене очі в німому запитанні, підвів густі брови.

— Поглянь на себе, тут, на своє тіло! — я висунув з-під кожуха руку, тицькав пальцем у Валентині оголені груди.

— Увесь ти в згоїнах і рубцях, як советський генерал в орденах. Якщо б у тебе була душа, вже давно мусіла б вона вилетіти крізь одну з тих колишніх дір...

Валентин засміявся так вільно й сердечно, що моя досада почала зразу танути. Витираючись рушником, він присів до мене на лежанку.

— Твоя правда, Саньку, мабуть, нема в мене душі. А може була, та забрали її в колектив. А ці «ордени», як ти кажеш, досталися мені від чужих і своїх...

Я знав, що в мого друга рідка хвилинка, коли він любить розказати про своє життя, тому мовчав, не перебивав йому, щоб не сполохати зайвим словом ту дружню щирість.

Валентин водив пучками пальців по розчервонілих від миття шрамах на своєму тілі, вчисляв, коли й де їх здобув:

— Оце під Харковом якийсь німчик пробував на мені свого автомата... тут сидів осколок гранати... осьдечки дряпонував штик... А ці дві подряпинки, знаєш, від кого, Саньку?

— Валентин показав дві великі згоїни, глянув на мене ясними сірими очима, намагався вкласти в них удаваний гнів, але веселі вогники грали, як сонячні зайчики на двох озерах:

— ... Від теперішніх моїх друзів, наших повстанців. Половали на мене, як хорти на зайця...

Я усміхнувся тепло. «Ще недавній ворог, за яким наш відділ ганявся, мов за вовком ловці, тепер наш, друг, брат рідний...».

Валентин наче б вгадував мої думки, снував їх голосно:

— Не раз треба було перед ними накиувати п'ятами, бо били здорово, що й досі болять.

Він підвівся, розправив дужі плечі, посміхнувся:

— Тяплю, як застукав я вас коло Рогатинського лісу... Ну, думаю, голубчики, тепер вам і амба! «Бий бандьоров!», рететує до своїх «бойців». А ви, як парнете з кулеметів, так, гляди, мої «сталінські соколи» куди й ділися...

Валентин, наче з сумом, покивав головою, наморщив перенісся, театральні заломив руки:

— І мусів «товарищ Валентин Іванович Світнік, командир боевого отряда по бе-бе, *), так сказати, удирать!». От, що ви з мене зробили! Мало того, дожився, що й сам став таким «бандьорою», як ти... — і Валентин, пустуючи, придавив мене своїми руками.

Я заборсався під дужим потиском, мов кошеня.

— Певно, плаче по тобі «любимий вождь», ти, сталінський соратнику! — впав я у тон друга. — Ну, пусти, бо мені боляче! — почав я вже проситися в нього. — А скажи мені, орденоносцю, звідкіля ти придбав оцю квіточку на грудях, — показав я на погано загоєну рану в околиці серця, наче б верчену яким свердлом.

Валентин раптово затих, знерухомів у дивній тужавості, що я мимохіть злякався.

Тиша стала дошкульною, томила. Друг підійшов до вікна, вдивився в невідоме ночі...

Я надаремно шукав слова, щоб привернути недавній настрій, важив його.

Врешті, Валентин знову глянув на мене. Та це не був той друг, з яким я жив достоту, як з братом. Далекий, з дивним болем ув очах, із зміненим виразом хорошого обличчя, здався мені, наче б я зустрів його вперше.

Я дивився в його очі, видержував їх незнану мені досі таємну глибину, й намагався розгадати причину зміни.

*) «По боротьбі з бандітизмом», — так звуть більшовики спеціальні свої відділи для поборювання українського повстанського руху.

І раптом я відчув: так дивиться людина, якій болить душа!

Валентин підійшов до мене. Нахилиючись ближче, сказав твердо:

— Ця рана від моєї власної руки, Саньку!

Я слухав, як стукотить моє серце, мов сильно накручений годинник, мовчав далі.

Валентин посміхнувся, але його посмішка не змінила болю в очах:

— Так, Саньку, це я сам собі заподіяв цю рану. Але, бач, і тоді душа не вилетіла. Мабуть, таки її немає, а, може, треба було, щоб досталася туди краща...

Я мовчав, тільки моя рука по-дружньому лягла на міцну руку прибраного брата.

— Не можна завжди жити з собою, Саньку, — почав Валентин голосом рівним, але тихим, і зразу додав, вяснюючи. — Не добре, кажу, друже, жити все тільки з власними думками, власним болем; треба поділитися ним... «Поділене горе — тільки півгоря!». Тому слухай! Оповів про інші рани, оповім і далі...

Валентин добув цигарку, оглянув її, і знову заховав:

— Гуляв я, брате, здорово! Як тільки вміють гуляти ті, що їх виростила комунна... От і досяг того, що почали звертати на мене увагу ті, вищі. Орденом нагородити хотіли. А мені топо тільки й треба. Злигався я з комісаром Наркіним, знаєш, що його зліквідував відділ Остапа... Дружу з ним, у вічі зазираю...

Валентин їдко скривився:

— Одного разу гуляємо з ним при чарці, веселі, раді. То він і признається: «Мушу сьогодні їхати в Довге, Валю, там така тобі історія, що просто чудо. Таки тобі справжнє-сіньке чудо, що з попівської Біблії. Божа Мати об'явилася! Ні, ти, Валю, не смійся, бо контра не спить. Націоналістичні недобитки хочуть зірвати колгосп, який постав у Довгому, відтягають людей... Ех, і погріюся я ними!».

— Тут мені й заблисло. І я кинувся до Наркіна. «Колю, приятелю, дозволь мені, я поїду зі своїми хортами. Ну, право, дозволь!».

— Торгувалися ми довгенько, поки згодився. А в мене, бач, думка забавитися, погрітися теж, захопити дещо. Це ж така нагода!

Зібрав я своїх горлорізів: так і так, сучі сини, їдемо! Рвонули ми з копита, аж пилотка знялася.

Прийшли в Довге вже над вечір. Знайомий сексот попровадив. Зайшли ми тихо, без гамору.

Дивлюся, натовп людей, сама жінота, діти, старики. Обступили якусь капличку при роздоріжжі, моляться, свічки палять. У капличці образ.

Розставив я своїх кругом, миша не пролізе, сам їду в натовп.

Обличчя Валентина приблизло, коло уст готра зморшка.

— Зауважили мене, дали дорогу. Оглянув я всіх, мовчать. Підступив до каплички, дивлюся: звичайний тобі образ, Мати Божка на ньому. Лице темне, довгасте, на ньому дві риски, як шрами. Очі широко відкриті, чорні, мов вуголь.

Ніякого тобі чуда, чи об'явлення!

Усміхнувся я весело, торкнув якогось старика. «Гей, дядя, а чого це в Неї шрами на лиці?», — питаю. — «Чи не порізав піп?».

«Це ще татари пустили були стріли в людей, а Мати Божка відвернула, прийняла на себе», — шамкає він беззубим ротом.

Хміль весело шумів мені в голові, зареготався я. «Ану, попробуймо й ми!». Добув я нагана, стрелив. Таки просто й в обличчя. Розвіявся дим, гляджу: нічого, й сліду нема. Мабуть, прсмаху дав.

А юрба з жаху аж напірає на мене. «Стій, релігійне барахло, не шуткуй!». Кивнув я своїм, дали залпом понад голови. Юрба принишкла, зсіріла.

Ну, думаю, спокірієли, тепер, Валентине, не прогав...

Валентин добув цигарку, закурив.

— Почав я говорити: так і так, мовляв, громадяни, вас одурили попи й націоналісти. Ніяких чудів нема...

Розгарячився я, захопився сам своїми словами. У мене, бач, була думка, щоб по доброду розвяснити тим темнякам. Всі слухають, підступили ближче. Але не дивляться на мене, шукають очима образу. Чую, якась жінка скрикнула, ламає руки, як у гістерії, інші й собі щось гомонять, показують пальцями.

Обернувся я до образу й оствів.

Валентин замовк, похилив голову. Я ждав його слів, як відіння.

— Це смішне, Саньку, — почув я знову його голос, — але й досі вірю. Бачу, обличчя Богматері суворе, поряд двох шрамів червоніє нова ясна пруга, в чорних очах дві сльозини, як перли.

Протер я нишком ючі, дряпонував себе, щоб пройшов хміль. Ні, таки бачу рану. Мабуть, і вони бачать, бо так голосно моляться.

«Це він, це його куля!», — кричить хтось з натовпу, агітує.

Кров ударила мені в скроні пекуча, як жовч. Довелося знову махнути своїм. Запахло кров'ю, як у бійні...

Валентин заходив по хаті, і я бачив, як важко здіймалися його груди. Зупинився, стоячи, з лицем сірим, пристарілим.

— Капличку ми розібрали, образ знищили... Як знімав його один харциз, загойдалася поличку Божої Матері кривава тінь. Тоді вияснилося. Світло свічки відбилося в шматку шибки, впало червоною смужкою на святім обличчю.

Валентин знову заходив, обер піт з чола.

— З того часу пропала моя кар'єра, моя безтурботність, ну, й звірство. Я почав лякатися. Часто привиджувалася мені Вона. Лице довге, смуглясте, на ньому три шрами. Два сірі, старі, один кривавий. Отак, з'явиться колінебудь, глядить на мене. Почав я запиватися.

То й згубило мене, чи, радше, врятувало.

Валентин підвів голову, морщини вигладилися.

— Застукали мене якось повстанці. І прикро й дивно мені було. До того ж боляче, як воякові. Поставили нас таки живцем, як баранів. Як воно тоді сталося, не вгадаю.

Вивели нас на лісову галявину, поставили в ряд. Моїх солдатів окремо, мене осторонь. Ну, що ж, гадаю, Валу, тут тобі й кришка. Прочитали засуд, перебили моїх москвинів і калмиків, отих людських чортів, а мене залишили: гляди, мовляв, що тебе жде.

Виступив повстанський командир, звернувся до своїх:

«А цього сатану», — показав на мене, — «пустимо. Він у Божу Матір стріляв, свій нарід зрадив, хай іде й тиняється світом, як проклятий. Він сам себе заріже, а ми не будемо каляти своєї зброї таким виродком».

— Ну, думаю, дурний ти, «бандьора», хай тобі всячина. Та мені краще. Житиму, тоді розчитаюся з вами!

Зникли вони, мов тіні, навіть не глянувши в той бік, де я стояв. Запекла мене ота зневага вогнем.

Повернувся я до своїх, і знову, з новим «отрядом», почав ганятися за повстанцями. Та не везло мені. Завжди з'являлася Вона. Очі в слізній суворості, на смуглявому личку кривава пруга.

Навіть у розгарі боротьби... Розгубив я себе.

Одного ж разу, тямши, Саньку, як ми вчепилися в бою з вами, станула таки перед моїм обличчям, не дала поглянути, що діється. Знову добув я нагана, хотів стрелити, осікся. Тоді я ножем. З люті, з жаху, з неприємності вдарив у порожнечу, і, наче збожеволів.

Найшли мене твої хлопці з цією раною в грудях. Мабуть, вертів я у ній ножем, тому згоїна шарпана.

Валентин замовк. Я зітхнув глибоко, й він поглянув на мене.

— Далі знаєш сам. Мене вилікували в повстанському шпиталі, я віднайшов свій нарід і своїх братів...

Тиша дзвонила тихо, ніч проходила.

— А Вона не з'являється тобі, Валентине? — запитав я несміло.

Валентин поглянув на мене. Лице його знову стало хлоп'яче й спокійне:

— Ні, Саньку, не бачу більше, тільки... тільки я вірю: знову прийде тоді, коли я відходитиму.

Голос Валентина переходив у шепіт соромливості:

— Та на лиці в Неї не буде смуг, а в очах сліз, як перли...

О. Д.

Змарноване життя

Доктор Спринг оповідає таке:

— За 55 літ моєї праці я бачив смерть великого числа людей, а між ними багатьох безбожників, але ані один з тих безбожників не вмирав спокійно. Свіість їх мучила і непевність, що жде їх поза гробом. Бачив я людей з войовничою вдачею, людей, що шукали в

житті лише радощів, людей, що захоплювалися дуже літературою, оперою, театром, всім, лише не релігійними, не Божими справами. І ніхто з них не вмирав спокійно. Яке було їх життя, така була й смерть. Життя було порожнє, не мало вартного і поважного змісту. Змарноване життя, а за ним не було дороги й до гарної вічності.

Короткі вістки з католицького світу

МАДРІД. — Еспанські дипломати доручили еспанському амбасадорові при Ватикані просити Папу, щоб Архангел Гавриїл був проголошений патроном дипломатів усіх католицьких держав. Архангел Гавриїл є вже патроном еспанських дипломатів і вони в цьому році вчисто відсвяткували його свято 24 березня. З цього приводу в Мадриді були організовані численні конференції і релігійні церемонії.

ПАРИЖ. — Зібрання французьких кардиналів і архієпископів ухвалило піднести Святішому Отцеві, у зв'язку з його ювілеєм, радіоприймач телевізії (телебачення).

БЕРЛІН. — З нагоди 10-літнього ювілею Голови Католицької Церкви, одній з вулиць Берліну надано ім'я Папи Пія XII. Тут майбутній Папа проживав від 1920 до 1929 р.р. як Апостольський Нунцій.

ВАТИКАН. — Як повідомляє Ватиканська радіовисільня, в Талліні советська влада ув'язнила Делегата Папського Престолу о. Генріха Берлінга. Ні подробиці арешту, ні дальша доля ув'язненого — невідомі.

БАЗЕЛЬ. — Монсеньйор Шар'єр, єпископ Фрібургу, Льозанни та Женеви, оголосив у єпархіяльному журналі послання з висловами пошани та симпатії до 15 протестантських пасторів, які були недавно засуджені у болгарській столиці. «Могутній зв'язок нашого християнського співчуття, — пише єпископ, — мусить охопити всі жертви релігійних переслідувань, католиків і протестантів, усі віровизнання, священників і людей світських, які стали ісповідниками або мучениками за свою віру. Нехай спільні страждання за релігійну свободу перед лицем нелюдської диктатури матеріалізму, приблизять час щільнішої співпраці всіх християнських віровизнань».

ЛЕЙК-СЕКЕС. — Незважаючи на гострий виступ советського представника Я. Маліка, Бюро ООН ухвалило 11 голосами проти 2 (СССР і Польща) і при 1, що утримався (Іран), поставити на порядок денний питання про справу Кардинала Міндсенті, а також про процес болгарських пасторів. У політичній комісії ООН вже почалося обговорення цих двох справ.

МЮНХЕН. — В одному листі до Агенції Християнської Пресової Служби парох Кенерсройт повідомив, що Тереза Нойман і її родина категорично відмовилися бути фільмованими і зробиють усе, щоб цьому перешкодити.

ТОКІО. — В Токіо вийшов 1. 4. ц. р. новий католицький місячник «Сейкі» («Століття»). Цей місячник, що в головних рисах наближається до наукового журналу, дасть змогу почути голос католицтва в колах японської інтелігенції і тим зрівноважити шкідливий вплив матеріялістичних або безбожницьких журналів, які поширюються в країні й роблять страшне зло.

КЕЛЬН. — Цими днями в Райнській області була проведена енергійна кампанія проти непристойних друків, які у вигляді періодичних ілюстрованих журналів, романів тощо, починають переповнювати край. А в той самий час пастреби Католицької Церкви скрізь натрапляють на перешкоди і не можуть бути задоволені через нібито брак паперу. Дієцезальний Комітет у Кельні гостро протестував проти такого стану.

ПРАГА. — Архієпископ Праги і Примас Чехо-Словаччини Монсеньйор Беран повідомив вірних, що він незабаром буде проголошений ворогом робітничої класи. Згідно з пресовою інформацією, Архієпископ сказав дослівно таке: «Я довідався, що в короткому часі я буду обвинувачений як ворог робітничої класи. Я одверто заявляю, що я не є ворогом робітничої класи, ніколи ним не був і ніколи ним не буду». Крім того, він заявив, що «Церква хотіла б зацікавитися соціальними питаннями в Чехо-Словаччині, але обставини зробили так, що вона була примушена обмежити свою діяльність навіть у справах релігії». Згадавши про свій досвід у концентраційному таборі в Дахав, Архієпископ Беран закінчив такими словами: «Я походжу з родини рільників і всі мої предки були робітниками. Я бажаю від усього серця бачити соціальний поступ робітничих станів».

ВАШІНГТОН. — 26. 4. ц. р. відбулося в Вашингтоні урочисте відкриття статуї Христа заввишки 7 метрів, спорудженої на фасаді центрального будинку Народного Католицького Добродійного Комітету, організації, що безпосередньо залежить від американського єпископату. Статуя стоїть у величезній ніші посередині фасаду будівлі, недавно збудованої в дуже модерному стилі.

АМСТЕРДАМ. — У червні цього року в муніципальному музеї Амстердаму відбудеться виставка нового релігійного мистецтва.

ГААГА. — Католицьке населення Лімбургу зібрало за останні три роки суму $4\frac{1}{2}$ мільйона фльоренів, які призначено на відбудову пошкоджених церков у єпископстві Рюремонд.

БРЕМЕН. — Радіовисімка у Бремені, дарма, що знаходиться в районі цілковито протестантському, виявила цього року великий такт і розуміння. З огляду на пошанування тиші Страсного Тижня, вона здержалася впродовж цілого тижня вислати танцювальну або джазову музику. У Велику П'ятницю вона переслала своїм слухачам «Убивство в соборі», — славу трагедію англійського письменника католика Т. С. Еліота.

КЕЛЬН. — Тоді, як «Об'єднання робітників і службовиків протестантів», яке було засноване в Райнсько-Вестфальській області, не погодилося належати до єдиного синдикату, організація робітничого католицького Руху в Західній Німеччині заявила: «Незважаючи на деякі порушення нехристиянськими угрупованнями цілковитої неутралності релігійної і політичної, об'єднання всіх робітників в єдиному синдикаті є в принципі річ потрібна. Не заснуванням відрубного християнського синдикату можна покласти край цим зловживанням, але лише в активній співпраці з усіма, хто дає докази доброї волі в поборюванні ще існуючих перешкод».

БУДАПЕШТ. — Офіційні угорські католицькі часописи подали до загального відома про рішення угорських єпископів відмовитися від надісланого їм угорською інтелігенцією запрошення взяти участь у світовому Конгресі Миру, що відкрився 20 квітня ц. р. в Парижі. Цю відмову вони мотивують тим, що лише Ватикан має право репрезентувати Церкву на Міжнародному Конгресі. З другого боку, цей документ додає: «Мир, для якого Церква прикладає всіх своїх зусиль, є Мир Христовий, оснований на справедливості і любові».

ВІДЕНЬ. — Під час урочистого зібрання Кардинал Інніцер передав у прелатії абатства шотландських бенедиктинців у Відні остаточні статuti Академії і дипломи Комітету. В промові Кардинал сказав: «Наука і віра не є вороги, вони — приятелі; наука вже пройшла цю сумну для нас добу, добу матеріалізму. Католицька Академія служитиме науці».

НЬЮ-ЙОРК. — Один з нью-йоркських театрів, званий Блекфраєрс Театр, що спеціально дає вистави, просякнуті християнським ду-

хом, присвячує свій щорічний сезон загальноприсутним виставам, які мають показати, якою повинна бути правдива християнська реакція супроти соціальних лих. Після вже здійснених вистав цього року, театр почав виставляти четверту п'єсу, що викликала особливе зацікавлення глядачів, бо в «Місті королів» (назва п'єси) змальовано життя одного чорного бенедиктинця, блаженного Мартіна де Порєс. Автор, о. Урбан Негл, є сам чернець домініканець. Поважний успіх п'єси серед різноманітної публіки є найліпшим доказом своєчасности цього починання.

ВІДЕНЬ. — Католицьке театральне об'єднання у Відні «Приятелі св. Степана» (за назвою катедрального собору) придбало собі театр, в якому будуть ставити драми, комедії та оперети, що відповідають католицьким поняттям про мораль. Вже тепер прають з великим успіхом драму Ганса Надерера «Розп'ятий на рід», яка своєю темою має долю переміщених народів в Європі. Кардинал Інніцер і канцлер Фігель були присутні на виставі цієї драми.

ФРАЙБУРГ. — Об'єднання католицьких радіопересилань в Архідієцезії Фрайбург заснувало свій власний орган під значущою назвою «Амвон в етері», що буде виходити відтепер точно кожного місяця та подаватиме читачам усю документацію та вичерпні відомості щодо цього питання.

БЕРЛІН. — Різні жіночі християнські об'єднання в Берліні звернулися до всіх споріднених організацій з одвертим листом, в якому вони пропонують зміни в тексті «Хартії Дитини», що була проголошена 1924 року з ініціативи Світової Жіночої Ради. П'ять пунктів Хартії, — читаємо в листі, — не відповідають більше дійсності нашої епохи, яка цинічно зробила з дітей потенціал до війни. Організації Берліну пропонують поширити перший пункт Хартії, додаючи до параграфу: «Кожна дитина має право на нормальний фізичний і духовий розвиток (виховання)» таким уточненням: «Дитина має право бути вихована своїми батьками матірньою мовою в своїй вірі, визначеній її батьками». З другого боку, вони вимагають, щоб п'яти заповідям Хартії відповідало п'ять обмежувальних пунктів, які забороняють: 1) Примусове відокремлення дітей від їх батьків; 2) Вживання дітей для примусової праці; 3) Депортація дітей; 4) Ув'язнення дітей, як закладників; 5) Приділення дітей у військові, або військового типу, організації.

Де що про „Церковний індекс“

НЕДАВНІМ рішенням св. Апостольської Столиці твори відомого французького письменника і філософа Сартра поставлено на індекс. У зв'язку з цим пригадало собі багато людей, і то як католиків, так і не-католиків, про право й практику Католицької Церкви ставити на індекс ті книжки, що є небезпечні для вірних.

Щождо творів самого Сартра, що є досить голосним філософом модерного, так званого, екзистенціального напрямку, то один визначний італійський філософ сказав про нього:

— Сартр та його твори становлять велику небезпеку для молоді. Доказ: велике число самогубств, що їх допустилося багато молодих людей, що, перейняті негативними теоріями філософії Сартра, не знаходили більше ніякої цілі в житті. В основу філософії Сартра лягло почуття страху, позбавлене всякого релігійного змісту та коріння. Людина поставлена нарівні з усіма речами, що знаходяться в світі, губиться в цьому світі, а у висліді, не маючи ніякої моральної підпори, може робити, що їй подсбається.

Як зазначила в своїй постанові св. Конгрегація Уряду, що є компетентна до осуджування книг, із творів Сартра небезпечніші для молоді — романи та комедії, в яких він у гарній літературній формі подає свої філософічні міркування.

Сьогодні не часто трапляється, що окремі твори, чи всі писання поодиноких авторів спиняються на індексі. Перед тим, як якийсь твір мають поставити на індекс, триває довгий процес, під час якого два Прелати св. Конгрегації Уряду уважно розглядають даний твір. На їх пропозицію, поставити розглядуваний твір на індекс, св. Конгрегація Уряду, на чолі якої стоїть сам Святіший Отець, проголошує даний твір як заборонений для читання католицьким вірним.

(Св. Конгрегація Уряду має за завдання дбати про чистоту віри, католицьку мораль та наглядає за всіма книжками та журналами, що появляються, щоб, на випадок потреби, перестерегти перед їх читанням вірних).

На шкідливість якоїсь книги може вказати св. Конгрегація Уряду кожний католик, одначе з правила роблять це Єпископи. Трибунал св. Конгрегації Уряду збирається тоді на засідан-

ня і розглядає внесок двох референтів-Прелатів, що докладно з'ясовують справу. Після ствердження, що розглядуваний твір є небезпечний для католицької віри, Трибунал ухвалює поставити його, або і всі твори даного автора, на індекс. Остаточне рішення має Святіший Отець, який в новітніх часах нерідко не допустив поставити якийсь твір на індекс, або звужив заборону читання його. З цього бачимо, що Католицька Церква мусить мати справді важливі причини, коли ставить якийсь твір на індекс.

Є подвійна заборона читання книг: обмежена та остаточна.

Коли візьмемо до рук офіційний список заборонених книг (латинською мовою він називається: «Індекс ліброрум прогібіторум»), що охоплює 508 сторінок друку, побачимо, що коло одних творів є зірка, а біля інших — хрестик. Ці останні є остаточно заборонені і заборона з них не може бути знята; інші, зі зіркою, підлягають тільки перехідній забороні, доки автор не змінить тих місць, що суперечать католицькій вірі та моралі. Багато творів на протязі історії було знято з індексу, після того, як автор змінив шкідливе місце. Але чимало авторів уперто держалося своїх поглядів і ні в чому не хотіло змінити своїх писань. Після їх смерті твори були остаточно заборонені. До таких упертих авторів належав і померлий італійський король Віктор Емануїл, відомий масон, що 1910 року видав книжку про монотеїзм, в якому деякі місця суперечили науці Католицької Церкви. Його твір і залишився на індексі.

Очевидно, що індекс не охоплює всіх заборонених книг, а тільки ті, що безпосередньо заторкують справу католицької віри, без огляду на те, чи їх написали католицькі чи не-католицькі автори. Натомість, усі писання, що їх змістом є неморальні та протирелігійні речі, загально заборонені кодексом церковного права, що спирається на природному та Божому законі. Природний та Божий закон забороняє читати всі ті книги, що пропагують неморальність та виступають проти віри. А Католицька Церква тільки повторила цю заповідь Божого та природного закону в кодексі права та шостій Церковній Заповіді: «Заборонених книжок та письм не читати!».

ДВА СВІТИ

(УРИВКИ ЗІ СПОМИНІВ)

Хведір Іванович був розумною людиною і любив дискутувати на важливі питання нашого життя, а зокрема залюбки багачко розказував про систему правління в Радянському Союзі, про методи виховання і про всі негативи марксо-ленінського світогляду.

Я належав до тих багатьох, які не мали змоги жити під більшовицьким режимом, а яким німецько-радянська війна дала нагоду зустрінутися з нашими братами східньо-українських земель і довідатися багато про такі речі, які були закриті перед нами до того часу. Та не тільки довідатися, але й децю побачити на власні очі.

І Хведір Іванович, що весь час панування більшовизму на Україні жив у світі, відмежованому від вільного світу Західної Європи, розкрив нам неодну правду про жахіття варварства і деспотизму більшовицьких володарів.

— Ви тільки уявіть собі цю диявольську систему, що своє вістря і всю свою енергію спрямувала на те, щоб убити в людині навіть підсвідоме прагнення особистої незалежності, свободи думки і совісті; ви тільки уявіть собі її і зрозумійте духа більшовизму, бо щойно тоді вам буде зрозумілий цей новий для вас світ: світ без Бога, світ без твердих моральних і високо-шляхетних засад життя, світ безідейности, низького матеріалізму, світ безхарактерних істот і темних індивідуумів, для яких єдиними життєвими засадами є тільки право сили і право сильнішого, тільки засади тероризму і деспотизму. Вся більшовицька система, вся наука Леніна і інших більшовицьких теоретиків спрямована проти основ західно-європейської культури. А що ця культура основана на християнізмі і наскрізь переповнена християнським духом, то вони, в першу чергу, повели в практичній і теоретичній площині акцію на знівечення всього того, що приніс християнізм. Більшовизм, що безпосередньо виріс з марксизму і мав своїх предтеч у різного роду соціалістичних доктринах, є в цілому антихристиянський і антиєвропейський, точніше, проти основ західно-європейської культури. Знищення основ суспільного ладу і життя — родини, знівечення і обезцінення таких вагтостей, як віра, чеснота, справедливість, любов і посвята для ближнього,

які то вартості є найціннішими для кожної культурної і свободної людини, є для більшовизму першою і основною ціллю в його плянах зробити людину бездушною і безсовісною, бездумною і безвільною твариною, готовою виконати кожний наказ свого начальства. Це диявольська система, — любив повторяти Хведір Іванович.

Він вкладав усю душу в свої слова. Мовчки ми слухали його слів. Його дружина часом нишком втирала мимовільну сльозу, а син Вадим уважно, широко відкритими очима, дивився на батька. Він хіба вперше чув від нього такі тверді слова. Він теж пізнав більшовицьку систему, але не мав змоги так оцінити її, як його батько, що пережив і першу велику світову війну, і революцію, і Визвольні Змагання, та ніколи не говорив на цю тему із власним сином. Тепер він знав, що батько поверить правду. Він краще від нас розумів це, бо й він був предметом більшовицьких диявольських експериментів і виховання.

Над широким, окутим кригою, Дніпром, недалеко від старої козацької церкви, що її дзвони виліті з козацьких гармат, з написами, що говорили про давню славу, недалеко від могили Ютамана Сірка, у містечку Нікополі, довелося пережити чимало радісних хвилин та зустрінутися з новим для нас світом, що народився за «залізною заслоною» та пішов походом на широкі степи України, щоб поневолити свободолюбний народ, щоб відібрати йому Бога, щоб знівечити його мораль і зробити його своїм погноєм...

По широкому засніженому шляху йдуть десятки людей, молодих і старих, старців і дітей. У червоних ранішніх проміннях вилискують машинні пістолі конвою, що гордо і без найменшої позначки милосердя і людяности в очах веде цих селян, робітників і інтелігентів, батьків і дітей, на розстріл.

— Більшовики теж так робили, як німці, нищили нас, стріляли, засилали на Сибір, але вони це робили скрито, свою злочинну, розбишацьку роботу вони ховали перед людським оком, — казав Хведір Іванович, показуючи тремтячою рукою на засуджених на смерть.

— Нині їх, а завтра, може, мене поставлять над чорною ямою і стрілятимуть в потилицю... Ні, це варвари, це не люди західноєвропейської культури, це дикуни, що відrekliся від Бога і забули про Його святі закони. Це слуги диявола, як і більшовики, тільки одні насадили на свої шапки криваву зірку, а ці другі знак смерті: череп... Ні, ні, не «Бог з вами», а сатана; смієтесь з Бога, виписуючи на вояцькому поясі святе ім'я Бога!..

Глухі стріли приневолили його замовкнути. Глибокий біль душі відбився на його обличчі. Він зробив знак хреста і вийшов мовчки з кімнати...

**

Вантажне авто вже ждало на мене. Я поїхав до Дніпропетровська і зайшов до своєї квартири при вулиці Шевченка. Там вже ждали на мене Галина І. та Валентин Ш. Вони повели мене до поблизької церкви, де я мав стрітнутися з о. Василем Оп-ком. Ми ввійшли до гарної колись, але знищеної більшовиками, церкви. Перед убогим вівтарем клячав о. Василь. Його сива борода і сиве волосся, могутня козацька постать і великі чорні очі приковували увагу кожного із нас.

Помолившись, о. Василь підвівся і попровадив нас до захристії.

— Тепер можемо спокійно побалакати про наші справи. Ми будемо говорити коротко, бо наша мета ясна. Акцію, яку ми зачали та яку треба б розгорнути, мусимо проводити обережно. Німці, як відомо, бояться вас, молодих патріотів, та національно свідомих священиків; зокрема, тих, що їх мрією є бачити в Україні з'єдинену українську Церкву. До цих священиків я належу вже дуже давно, ще з того часу, як я мав нагоду, в першу світову війну, познайомитися особисто з Митрополитом Шептицьким і провести з ним півгодинну розмову на тему нашої Церкви. Більшовицькі агенти, що потаємно діють і видають німцям свідомих українців, як нібито більшовицьких «агентів» чи «агентів» чужих держав, є надзвичайно небезпечними для нас, бо вони хитріші від німців та мають більш випробувані методи провокації і нищення своїх противників.

— Ви вже мали нагоду пізнати цілі обидвох наших ворогів: німців і москалів. Одні з вас на власній шкурі зазнали «благодатей» більшовицько-комуністичного світогляду, інші пізнали їх тепер. Одні з вас краще знають антихристиянського духа німецьких наїзників, ін-

ші ж пізнали його тепер та мають нагоду пізнати його основніше. Ми ж становимо цей «другий світ», ми мусимо бути оборонцями правдивого і шляхетного, перейнятого християнським духом світогляду західної культури і християнської науки. Спустошення, яке довершили більшовики в душах нашого народу, є надто велике, щоб його скоро можна було вилікувати від заподіяних йому ран. Це в першу чергу торкається молоді...

— Ви, — звернувся о. Василь до мене, — багачко розказували мені про ваші спостереження, які ви зробили під час свого перебування у Нікополі, Дніпропетровську, Кирово, Ново-Українці, Кривому Розі, Умані та за короткий час вашого учителювання в десятирічці в селі Т., Кировоградської області. Тому вам не бажко буде співпрацювати з вашими друзями, — тут о. Василь показав рукою на Валентина Ш. та Галину І. — Вони ж, пізнавши правду та знаючи основні більшовицькі методи виховання, без великих труднощів зуміють викривати марксо-ленінську науку та впоювати в молодь нового духа і правди християнської науки.

— Я, з Галиною та Валентином, далі організуватимемо в Дніпропетровську потаємні гуртки молоді і старших, щоб проводити в них усвідомлюючу роботу в християнському і національному дусі...

Докладно обговоривши цю справу, ми попрощалися.

Це було взимку 1942 року. О. Василя я вже більше не бачив. Перебуваючи в Кривому Розі, я декілька разів діставав від нього листи, в яких він розповідав мені про свою працю. Не раз згадував я о. Василя, як одного із тих українських патріотів і священиків, що все своє життя віддали на службу великій ідеї...

**

Ідеї і цілі, про які ми говорили з о. Василем, були в більшості швидко сприймані, але страх, який впоїли більшовики в народ, та терористична політика німців не давали змоги ширшому загальному показати свого обличчя і виявити свої думки і волю. Тільки небагато, — на початку, — знайшлося відважних визнавців ідей національного і релігійного, морального і культурно-політичного відродження, небагато знайшлося всеціло відданих апостолів цих ідей, що в обличчі небезпек і смерті йшли б рятувати народ від морального і фізичного загину.

Коли доводилося бачити тисячі зруйнованих родин, відчуження батька від сина, матері від своїх дітей; коли бачилося незрозуміння шляхетних «вартостей» любови до брата свого, рідного народу, своєї культури, історії, традицій; коли чужим бачилося, головню у молоді, такі ідеї, як особиста свобода, свобода совісти і думки, легковаження і обезцінювання ваги і значення релігії і Церкви для народу, брак культу для померлих родичів, кривих або заслужених людей для народу і Церкви; коли бачилося спустошені цвинтарі, а людське життя цинилося на рівні з ціною звірини, то тоді спадали на думку незабутні слова о. Василя: «Треба багато літ, щоб вигоїти рани, заподіяні більшовиками нашому народові! Треба гуртуватися і об'єднуватися всім, хто розуміє небезпеку, хто її свідомий! Нам треба відважних апостолів ідеї релігійного й національного

відродження, що боролися б зі злом серед українського народу в усіх ділянках життя та скрізь, де ця небезпека проявляється. Хай допоможе нам Бог у нашому шляхетному і святому ділі!»...

Два світи: один несе загибель і упадок, другий — світло і життя! Перший світ носить знамено криваві зірки, другий — знак життя і любови, знак хреста, знак голубого неба і золота, — теплодайного і життєдайного сонця, — знак України.

І коли доводиться не раз згадувати недавно пережите, то із сірої минувшини заєдно глядить на мене спокійне і ясне обличчя о. Василя, а його слова, наче хтось невидимий, повторює:

— Хай допоможе нам Бог у нашому шляхетному і святому ділі релігійно-національного відродження народу!..

3. Матла

Архів української еміграції у Франції

15-го лютого ц. р. в Парижі засновано наукову установу (Архів української еміграції у Франції), що має за мету зібрати й впорядкувати різні матеріали, які стосуються до всебічного життя української еміграції у Франції, щоб полегшити в майбутньому працю історикам.

Архів є власністю Французької Держави і зберігатиметься в Державній Школі Східних мов.

На чолі Архіву стоїть Наукова Рада, в складі: голови — о. Мітрата Я. Перрідона, Генерального Вікарія Апостольського Візитатора для українців у Західній Європі, і членів: проф. І. Боршачка, пані Мевре, кустоса бібліотеки Школи, п. Фішеля, проф. історії і географії Східної Європи, п. Буасена, секретаря Школи.

Подаючи що вістку до відома українському громадянству у Франції, закликаємо допомогти в цій справі, надсилаючи до Архіву (Ecole Nationale des langues orientales vivantes, Archives ukrainiennes, 2, rue de Lille, Paris VII):

фотографії;

друки українською мовою, що з'явилися у Франції;

друки французькою мовою, зложені

українськими емігрантами, або французами, про українську еміграцію;

рецензії на ці праці;

відтинки з французької преси про українську еміграцію;

комплети, чи окремі числа, українських газет у Франції, або французьких газет, що їх видавали українці;

театральні афіші й програми;

листування, яке освітлює громадське і робітниче життя українців у Франції;

ex libris українських емігрантів;

коректурні сторінки українських праць;

каталоги видавництв;

тексти рукописів та промов;

календарі;

архіви редакцій;

печатки, бланки, посвідки організацій;

жалобні оголошення;

відзняки, копії або фото з старовинних фамільних документів та тербів;

статути товариств;

летючки;

портрети (фото) українських емігрантів і т. ін.

Імена тих, хто пришле до Архіву відповідні документи, будуть надруковані.

Архівар,

д-р В. Сенютович-Бережний

Наше релігійно-культурне життя

Туніс, Північна Африка

На терені Тунісу, у Бен-Метір, проживає досить велика група українців, — близько 300 осіб. Це — наші експатрианти, що переїхали з діїстських таборів Німеччини і Австрії на будову греблі. Про цю нашу колонію при нагоді напишемо обширніше. Сьогодні подамо лише дві замітні події з релігійно-культурного життя цієї колонії.

Польова Служба Божа

РОКОВИНИ 22-го січня і Крут українська колонія у Бен-Метір відсвяткувала урочисто. Вранці, о 10-ій год., відправлено Службу Божу в наміренні українського народу, яку

По Службі Божій над могилою відправлено панахиду за 300 українських лицарів, що впади під Крутами. З тої нагоди о. Чеховський виголосив проповідь, що помітно зворушила присутніх:

— Немає сьогодні в цілому світі клаттика землі, на якому не перебували б українці. Доля розкинула нас далеко від Рідного Краю, та всюди в сьогоднішній день линує перед престол Всевишнього молитви за тих, що не жаліли свого життя за наше краще майбутнє. А ця могила хай буде для нас символом єдності в наших тяжких змаганнях для Божої

відслужив душпастир Всч. о. Чеховський Степан. Під час Служби Божої співав дуже гарно мішаний хор під батугою п. інж. Кореня Володимира.

На поляні, в горяній околиці, наші пластуни урядили престол, прибраний українськими килимами і вишивками. Перед престолом уряджено символічну могилу, що була засипана квітами. На могилі виднів дубовий хрест з терновим вінцем. (Берези в тих околицях взагалі немає). Під час відправи наші пластуни в одностроях держали почесну варту.

слави і добра нашого народу...

І злунала в африканських горах щира і тужлива молитва: «Вічная пам'ять»...

О год. 16-ій все громадянство зійшлося до залі, де відсвятковано святочну Академію.

У програмі були: доповідь, хорові співи та деклямації. Усі точки програми були належно підібрані і добре виконані.

Урочисто відсвяткувала наша колонія в далекій Африці ці дві незабутні для кожного українця річниці.

Українська Служба Божа в архикафедральному храмі в Тунісі

ВЕЛИКА радість огорнула українське громадянство Бен-Метір на вістку, що Архiepіскоп Картагени і Примас Африки Високопреосвященний Туно дозволив відправити в архикафедральному храмі в Тунісі співану Службу Божу, що відбулася в неділю, 27-го лютого цього року.

Вже напередодні, в суботу, українські хористи з Бен-Метір виїхали до Тунісу. Нічліг був приготований для всіх хористів у французькій школі, де готується старша молодь на інструкторів дитячих садків під час вакацій. Цей вечір наші хористи використали для поширення слави нашої української пісні. Директор школи, що є рівночасно директором радіовисильні в Тунісі і визначним знавцем музики, запросив хор, щоб виконав кілька пісень, на що хор дуже радо погодився.

Коли хор зайшов до залі, на нього вже чекали 80 учнів і учениць тої школи і привітали його французькою привітальною піснею. Директор школи в щирих словах привітав наших хористів, на що відповів йому Всч. о. Чеховський.

Вечір пройшов у дуже милій атмосфері. Наш хор, лід гучні оплески присутніх, проспівав низку пісень, а наші танцюристи виконали кілька національних танків. Так само учні школи проспівали кілька французьких пісень. З приємністю можна ствердити, що цей непередбачений виступ нашого хору справив дуже миле враження на присутніх. Директор школи з повним признанням висловився про красу наших пісень і мистецький рівень хору. При тій нагоді запросив наш хор до виступу в туніському радіо в найближчому часі.

Служба Божа, призначена на 9-ту год. ранку, а вже чверть перед дев'ятою величезна архикафедра була заповнена французьким громадянством Тунісу. В перших рядах — найвизначніші особистості уряду. Присутні також консули: американський, англійський, бразилійський, аргентинський і італійський зі своїми родинами.

Точно о годині 9-ій починається Служба Божа. З захристії урочисто випроводжують нашого о. душпастиря. Попереду несуть хрест, за ним ідуть 40 малих хлопців, убраних у біле, потім вісім французьких священників. За ними наш о. душпастир і чотири каноніки в

фіолетах, а цей величавий похід замикає Високопреосвященний Архiepіскоп. Владика сідає на свій трон, духовенство на свої місця, а наш о. душпастир іде до проскомидійного престолу відправляти Проскомидію. В тому часі мішаний хор, зложений з 32 осіб, під диригентурою інж. В. Кореня, велично співає церковну пісню. При мікрофоні французький священник пояснює присутнім усі церемонії нашої Служби Божої і їх значення.

Під час Служби Божої понад 200 осіб приступило до св. Причастя в нашому обряді.

Хор виконував літургичні пісні укладу нашого славного музики Кошиця. Про велич і красу нашого співу дали свої рецензії чотири французькі часописи, які з захопленням висловились про наш хор.

По закінченні Служби Божої хор відспівав «Боже Великий, Єдиний», що вислухали навколішках усі присутні, а священник, який пояснював Службу Божу, зазначив, що сьогодні молимося за український нарід, який в теперішній час зазнає за святу віру утисків і переслідування.

Того ж дня, о 14-ій годині, Високопреосвященний Архiepіскоп і Примас Африки прийняв наш хор на авдієнції у своїй палаті. О. душпастир Чеховський в щирих словах подякував Владикі за велику увагу, яку він виявляє до духовних потреб українських вірних і за його над ними опіку. Від усієї української колонії у Бен-Метір зложив Високопреосвященному подяку інж. Тим'як Сидір, а хор відспівав «Многая літа». У відповідь Владика висловився з повним признанням про красу нашого обряду і нашої Служби Божої, яку він мав нагоду сьогодні побачити у повній величі. Він тишиться також з того, що українська колонія перебуває в його дієцезії.

— Ви переслідувані і гонені за віру. Та пам'ятайте про те, що так, як Христос був гонений і розп'ятий, а потім воскрес, так і вас, після вашої тернистої дороги, чекає радість і щастя. На пам'ятку даю вам оцей хрест з розп'ятим Христом у терновому вінці, хай він висить у вашій каплиці до часу, коли ви разом з ним зможете вернутися в свою Україну.

Навколішках прийняли присутні архипастирське благословення і, піднесені на дусі, верталися знову до своїх щоденних тяжких занять, а в усіх було одне бажання: щоб слова Високопреосвященного Владика якнайскорше справдилися.

В ІМ'Я ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЛЮБОВИ — ВІДГУКНІТЬСЯ !

— Дорогі брати і сестри!

Серед наших братів, українців, розкинутих по розлогій Франції, є й такі, що терплять на різні тяжкі недуги. Незважаючи на довге лікування, дехто з них сподіваної полегші не дістав. І лишається в них остання надія: спробувати виблагати для себе здоров'я в Небесній Лікарки, що вже не одного нещасного обдарувала цією ласкою в славнозвісному Люрді.

Але не кожен з цих немічних має змогу дістатися до цього чудодійного місця, бо через затажну хворобу, довгий час не працюючи, вони, річ ясна, перебувають у великій матеріальній скруті.

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРА СЕСТРИЦТВА МАТЕРІ БОЖОЇ НЕУСТАННОЇ ПОМОЧІ ПРИ СОБОРІ СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО В ПАРИЖІ

У Квітну неділю, 17 квітня ц. р., по торжественній Літургії, яку відслужив Всесв. о. Мітрат Яків Перрідон, посвячено Марійський прапор Сестрицтва Матері Божої Неустанної Помочі при соборі св. Володимира Великого в Парижі. В житті Сестрицтва — це незвичайно урочиста хвилина.

По заамвонній молитві, винесено перед трапод синьо-жовтий прапор, на якому з одного боку вигаптований образ Пречистої, а на другому — голубка з оливною галузкою. Мистецько виконаний прапор заграє усіма барвами райдуги. Управа Сестрицтва й члени зо свічками сточили цей символ і вияв любови до Небесної Неньки.

Всесв. о. Мітрат, в асисті о. І. Леськовича, відчитує молитви посвячення, крестить прапор свяченою водою, а відтак передає його в руки голови Сестрицтва пані Марії Филипів, закликаючи всіх до вірного служіння Небесній і нашій Матині.

Хай ця небуденна подія стане заохотою для тих, що шукають помочі й розради в цих важких часах, щоб і вони гуртувалися під цим прапором у стій нашої Небесної Опікунки.

І тут, власне, ми, християни, маємо нагоду довести ділом, що почуття любови ближнього, до якого закликав Божественний Учитель, не чуже для нас.

Хай кожен поспішить бодай з невеличкою лептою, а разом це дасть потрібну суму, що уможливить нашим хворим і потребуючим братам узяти участь у цьогорічній прощі до Люрду.

З свого боку, вношу на цю ціль 200 фр. і закликаю всіх наших вірних зробити те саме.

о. ІВАН ЛЕСЬКОВИЧ

Гроші слати на адресу:
Paris c/c 3325-44. Revue «Wistnyk»,
186, Bd Saint Germain, Paris (6),
з допискою: «Хворим до Люрду».

ПОДЯКА НАШИМ ЧИТАЧАМ

Далі друкуємо список наших читачів, які в останньому часі прислали гроші на «Вісник», чим допомогли в нашій видавничій справі. За це складаємо всім їм сердечну подяку.

Адміністрація «Вісника»

Погребняк Стефан.	Пастернак.
Баган Микола.	Дуда Семен.
Шелета Стефан.	Дук Михайло.
Колодка Василь.	Винницька.
Приймак Юстина.	Стасюк Стефан.
Струк Михайло.	Затильний Андрій.
Ізра Барто.	Сайко Микола.
Кіт А.	Шевчук Олекса.
Рудий Петро.	Дригант Григорій.
Заремба Анна.	Пищик Павлина.
Канюк Василь.	Якимович Микола.
Барило Микола.	Тарасюк Іван.
Пачеха Григорій.	Сенюк Атаназій.
Кук Микола.	Швець Микола.
Недошитка Катерина.	Мотиль Петро.
Лобур Іван.	Пільний Павло.
Артимюк Іван.	Дмитрів Марія.
Гайдук Андрій.	Зарічний Іван.
Роллянд Марія.	Панчук Анна.

Крім цього, зложили на Пресовий фонд «Вісника»:

Дуда Семен	100 фр.
Пришинецький	150 "
Збірка на хрестинах у п. Мартинюка	600 "
Семанів	100 "
Швець Микола	400 "

Усім жертводавцям наше щире спасибі.

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Directeur : A. Savtchenko-Belsky.

Redacteur responsable : Abbé J. Leskovyecz.

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Пресвята Евхаристія і ми

“Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога”.
(Іван, 8. 47.).

Ще ніколи досі світові події не кричали до нас таким могутнім голосом, як ті, що їх ми тепер переживаємо. У світі панує хаос і зневіра. Та хто з розмислом не закриває очей на це світове безголов'я, той може пізнати, що це Бог хоче збудити людство із байдужності та ворожості до Себе, зневіри і самолюбства та прив'язання до марнот світу цього. хоче, щоб ми в житті були правдивими християнами. Люди, навіть і християни, не трактують належно Бога і Його справ, і тому з таким натиском пригадує Бог про Себе! Він вимагає, щоб ми знову повернулися до Нього, жили за Його наукою і стали правдивими Божими дітьми! І ми повинні зважити на цей могутній голос Божий, **оновити наше християнство**, а обнову цю належить нам почати від себе самих!

Наш Божественний Спаситель, покидаючи цей світ, аж до другого свого пришествя, з любови до людей не залишив їх самих, без Своєї видимої присутності між ними? Ні! Надто полюбив Він нас, щоб покинути нас сиротами, щоб не лишити нам ще одного, найбільшого видимого знаку Своєї безмежної любови до нас! Він же знає нашу неміч, нашу кволу природу, і хотів лишитися між нами на стало,

щоб кріпити наші душі, провадити їх аж до вічності! І це Своє бажання Він здійснив, залишаючись між нами у Пресвятій Тайні Евхаристії, під видом хліба і вина. І не тільки лишається. Він дає Себе нам на поживу! «Прийміть, споживайте, — це тіло Моє... Пийте з неї всі, бо це кров Моя» (Мт. 26, 26-28). «Бо тіло Моє — то правдива пожива, Моя ж кров — то правдиве життя» (Ів. 6. 55). Що більше! Він жадає від нас і ставить, як умову нашого спасіння: «Поправді, поправді кажу вам: якщо ви споживати не будете тіла Сина Чоловічого, і пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя і того воскресну Я останнього дня» (Ів. 6. 53-54). І слова Христові стануть для нас зрозумілими, коли ми зважимо, яку велику вагу клав сам Христос на Пресв. Тайну Евхаристії. «Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені пробуває, а Я в ньому... Хто цей хліб споживає, той жити буде повік» (Ів. 6. 56-58). Установлюючи напередодні Своїх страстей це велике Таїнство, Христос дав виразно доручення апостолом: «Робіть це на спомин про Мене» (Лк. 22, 19), щоб на будуче «показати в наступних віках безмірне багатство ласки Своєї» (Еф. 2. 7.), як каже св. Апостол Павло.

І від перших початків християнства Пресв. Тайна Евхаристії була осередком релігійного християнського життя. Як оповідають Діяння Апостольські (2. 42.), перші християни «перебували в науці апостольській, і в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах», — і так постали перші Богослуження, що їх ми сьогодні називаємо «Служби Божі». Та як же далеко відбігли ми, теперішні християни, від того первозору християнства, якими були перші християни! Вправді, Пресв. Евхаристія залилася й далі осередком нашого церковного і духового життя, вправді, дух християнства впродовж століть прикрасив її прекрасними обрядами, але то, що було першим християнам **самозрозумілим**, тепер Церква мусять **пригадувати** нам своїми законами. Чи ж не є доказом страшного занепаду нашого духового життя, що багато-багато християн не тільки не відчуває тієї глибокої душевної потреби брати участь у цьому найбільшому Таїнстві, але, помімо виразної церковної Заповіді, від часу до часу або й стало, відтягається від участі в цій Безкровній Жертві Нового Завіту! Не мале число є й тих, що вишукують марні причини, щоб лише оправдати свою неприсутність на Службі Божій, а як вже зроблять цю ласку Богові і підуть до церкви, то відстоять той час на вулиці або при дверях церкви, і то часто лише половину Служби Божої!

Ми знаємо, що перші християни в часі «ламання хліба» всі приймали Ісуса у Пресв. Тайні Евхаристії. Що ж бачимо тепер? Скільки то разів в неділі і свята правиться Служба Божа для вірних, в часі якої ні один вірний не приступає до трапези Господньої? А скільки є таких, що, знову таки, помімо закону Церкви: «Щороку хоч раз сповідатися і коло Великодня причащатися», роками, а навіть десятками років, не приймають Ісуса до свого серця! Чи ж не свідчить це про звиродніння деяких християн, які не тільки самі не відчувають потреби прийняти в себе Христа, але навіть Церква своїми законами не може спонукати їх до того! Чи ж не свідчить це про брак розуміння для того найблишого Таїнства, про занепад нашого християнського духа, а, може, й занепад нашої віри! Чи ж не можна сьогодні до багатьох-багатьох християн віднести слів Христа: «Ці люди устами шанують Мене, серце ж їх далеко від Мене» (Мр. 7. 6).

Дві тисячі літ історії нашої Церкви і християнства доводить, що чим більше панівне і

осередочне місце займала у християнському житті Пресв. Тайна Евхаристії, тим сильніша була Церква, тим шляхетніше життя вірних! І коли ми хочемо стати правдивими християнами, ми повинні передусім віддати Пресв. Тайні Евхаристії належне місце в нашому духовому житті і через Неї йти до досконалости в нашому житті та до обнови правдивого християнства!

Звичайно ми шукаємо Бога в тиші, далеко від людського ока і світового гамору. Та ми, люди, і наші внутрішні, найбільш глибоко укриті почування бажають виявитися та вийти на зовні, бо й речі ззовні впливають на нас, підносять та ушляхетнюють. І тому св. Церква встановлює величне рокове свято і каже нам вийти з Ісусом, утаємним у Пресв. Тайні Евхаристії, на вулиці міст і сіл.

Чи ж не є це правдиво глибоке душевне переживання, коли в часі походу Ісуса у Пресв. Евхаристії ми клякаємо посеред вулиці, Ісус благословляє нас, а ми молимося тоді і славимо Його? Пригадаймо собі ці величні процесії... Усі доми прикрашені. Вулицями, де стало лунав гамір будня, тепер лунають співи і гимни та розносяться пахощі кадила. При вулицях споряджені чотири престולי. Ціле море вірних, відкинувши всі свої щоденні клопоти та журби, тепер заглиблене в таємній глибокій пошані, а поміж ними, у золотій монстранції, вулицями та дорогами йде наш Ісус, і перед Ним ми, малі діти, сипали квіти...

Чи ж це не була одна з найшасливіших хвилин нашого життя, хвилин, що їх ніколи не забувається! Чи ж не були ми тоді душею найближче до свого Бога?! А тепер? Чи ж не є це незрозумілим, що, коли ми доросли, то віддалилися від Бога, замість іще більше наблизитися до Нього!

Та в останніх роках у деяких краях заборонено Богові виходити на вулиці міст, мовляв, Він здержує вуличний рух. Якщо наш Бог не сміє здержати людині руху на одну годину, то тоді диявол затримує рух на довгий-довгий час! Заборонено Богові вступ на вулиці міст, натомість на Його місце виходить страшна процесія смерті, що тягнулася роками! Не чути було іспівів та гимнів на Божу славу, натомість рев гармат та вибухи бомб лунали на радість дияволові! Не линули молитви до Бога, натомість розлягалися прокльони, стогін та зойки! Не танув у повітрі пахучий дим кадила, натомість клуби отруйного диму зі

згарищ сіл та міст з ясного дня робили темну ніч! Не стелено пахучих квітів вулицями, натомість трупами встелялася земля! Оце наслідок того, коли нашому Богові не можна вийти поміж нас! Тоді є вільне місце для всіх сил пекла!

Так само, коли Господь не має місця в серці людини, тоді воно стоїть отзором для диявола! Чи ж не бачимо людей, які не мають нічого людського, тим більше Божого, хіба лише зовнішню подобу людини! А серце, душа, те, що відріжняє людину від тварини, стало в них місцем гнилі, нечисти, найнижчих звірячих інстинктів, стало престолом для диявола! А діла їх і вчинки? Такі ж самі, як і серце! Переглядаючи щоденну пресу, скільки там знайдемо злочинів, душоубств, грабунків, морального збочення! Брат убиває брата, діти — родичів, матері — своїх безвинних дітей! А скільки щоденно злочинів, про які ніхто ніколи не довідається! І хто це робить? Люди! І то багато з них християни! Аж жах подумати, що то були також діти Божі, що й за них Христос умирав і дав їм на поживу Своє Найсвятіше тіло і кров!

А як ми, що вважаємо себе правдивими християнами, протидіємо тому страшному здичинню? Чи робимо щонебудь, щоб здержати той сучасний похід антихриста? Нічого або майже нічого! Ми, немов та сіль звітріла і світильник, що світить, накритий посудиною! (Мт. 5, 13, 15.).

Віддаль між часом перших християн і нами, безперечно, дуже велика, століття цілі. Та хоч змінилися подекуди життєві обставини, хоч часи, в яких ми живемо, з багатьох поглядів інші,

але серед тяжких турбот нашого щоденного життя, в обличчі важких і нерозв'язаних життєвих і світових проблем, ми мусимо пам'ятати, що розв'язку їх знайдемо тільки **в науці Христа, у правдивому християнстві.** Ми повинні вернути до Бога, застосувати в житті Божі Заповіді, послухати слів св. Павла: «Відкиньмо вчинки темряви і зодягнімся в зброю світла. Як удень живімо чесно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздрощах, але зодягнімся Господом нашим Ісусом Христом» (Рим. 13, 12-14).

Наші часи вимагають **діяльного і живого християнства**, а не оспалого і німого, **суттєвого**, а не зовнішнього християнства! А життєдайним джерелом правдивого християнства є Пресв. Тайна Евхаристії. Йї знову ми повинні віддати чолове місце в нашому житті! Вершком нашого християнського життя має стати св. Безкровна Жертва! В ній правдивий християнин черпає силу по-християнськи перебути робочий тиждень і щоденну працю виконувати з думкою про Бога. В ній учиться по-християнськи зносити всі терпіння і допустити. В ній навчиться прощати своїм ворогам, бо й за них умер Христос. В ній навчиться стати правдивим християнином, воїном Христовим і Йоґо св. Церкви. Бо в ній Христос є з нами, хоч утаєний і захований, але могутній і правдивий. І в ній укріпиться «твердість нашої віри в Христа» (Кол. 2, 5), і в правдивість християнства, а рівночасно запорука, що колись будемо радуватися «невимовною і преславною радістю, осягаючи ціль нашої віри — спасіння душ» (І. Пет., 1, 9.). Амінь.

ю. Г. Брездень

У поважну хвилину

(ДУМКИ НА СУЧАСНІ ТЕМИ)

Тиждень католицьких інтелектуалістів, що саме покінчився в Парижі, був не тільки блискучою маніфестацією живучости християнської філософії, не тільки проявом незламної віри у всеосяжні й незаперечні правди людського існування і призначення, але, водночас, також голосним протестом проти занепаду морального світу сучасної людини. З крипти Сент Оділь, переповненої тисячами слухачів, пронеслися голоси чільних представників католицького інтелектуального світу, голоси, що були осторогою і закликом до оборони перед но-

вою хвилею розкладу, що, — як це окреслив еспанський католицький філософ Хуліан Маріяс, — проявляється у грізній формі чимраз глибшої «дехристиянізації» мас.

Безперечно, на Європу іде хвиля духового занепаду, більшого ніж колинебудь, бо глибшого; хвиля, що вдаряє в основи цілої християнської духової структури сучасної людини, поринаючи аж у нетри народніх мас. У нас дома, на сході Європи, виконує цю роботу комуністичний матеріалізм, тут, на Заході, вторує йому куди грізніша, бо

власновільна, самогубна атмосфера зневіри. Зневіра в силу людського духу, у переможний світ християнських ідей, у шляхетність людських поривів, що стремлять до досконалости, коротко: зневіра в усе, що є нематеріальне, не егоїстичне, не низько шкурне, що не вміщається у світоглядні рамки матеріялістичного лібералізму.

Душа Європи, цієї інтелектуальної матері й учительки всіх континентів, хворіє. Вона нездухає переростом матеріялізму, соціальним невдоволенням мас, вичерпанням своєї збунтованої, замстаної у тенети безнадійного шукання думки. Вона хвора, бо сама необачно застала джерела життєдайних сил, бо шукає богів, проходячи водночас з полудою на очах **попри** Бога. Шукає визвольних ідей у мрячних печерах, забуваючи, що ідеї визволення промінюють на ясносйяних висотах.

Ми, покоління війни й руїни, є співучасниками небувалої у своїх розмірах боротьби добра зі злом. Вільний людський дух, що, підіймаючися до Бога, запанував над матерією, змагається з духом упалим, що дав опануватися матерії.

Боротьба ідей, а в цьому випадку апокаліптичний змаг добра зі злом, вимагає великих сил. Ці сили мусять своєю ідейною потугою чину, щонайменше, дорівнювати фанатизмові зла. Коли ці сили існують, але не вміють чи не хочуть викресати в собі святого вогню чину, тоді зло мається з його шансами перемоги. Тоді, власне, твориться вільне поле для зневіри. Навіть найкраще військо, якщо не має на всіх своїх бойових фронтах великих вождів і запальних, жертвених і свідомих своєї ролі старшин, зневірюється. Не в слухність справи, за яку б'ється, але в ударну силу своїх лав.

Зневіру саме цього роду переживає, здається, нині християнський світ. Такий сильний світ, а водночас такий слабкий!

Отож, бачимо, як зневіра (співпричинник того, що великий Папа Пій XII назвав з докором «пасивною невтральністю») **втискається** нині всіма щілинами в парину людської думки, вповзає у філософію (цю високу, абстрактну, і цю приземну, «для мас»), у соціологію, в літературу, в мистецтво, підточує підвалини суспільного устрою, іде в маси, розкладає, і, **п**очерез дефетизм, страмить до... капітуляції.

У цій атмосфері зневіри ростуть чорні квіти

зла, як отруйні рослини на тропічних багнах.

Якби нині піднявся з гробу Шопенгауер, радість його не мала б меж. У нього могло б скластися зовсім оправдане враження, що його теза, яку він з такою завзятістю висував проти Гегеля, здається, тепер перемагає. Отже, — не людський дух, не Найвищий Розум Творця, не Боже Провидіння, керують світом і створюють вічний порядок речей, а «безпідставна сліпа воля», тупий гін, що має свою розв'язку і свій кінець у хаосі, — ось, що є всевічною Правдою!..

А наша роля, ставлення людини до такого стану речей?..

— Ніщо інше, як тільки зневіра і співчуття нам самим, нещасному людству цієї нещасної землі.

Таке проповідував сто років тому Шопенгауер, а що каже нині Гайдегер, цей похмурий учень великого Гуссерле, що опановує нині філософічну думку Німеччини і промінює на цілу Західню Європу і далі, на другу півкулю?..

Західня інтелігенція (ці кола є куди ширші ніж нам здається) захлинається нині вульгаризмами його «філософії смерті». Не «філософія життя» з її безсмертністю душі, з її боротьбою проти гріха, що є синонімом зла в усіх його проявах, не з Відкупленням і Спасінням, з їх чудесною гармонією земного з неземним, вічним і предвічним, але філософія зневіри, що для неї життя є без сенсу, безнадійним, сліпим випадком і бездонною трагедією.

А Сартр?.. Цей популярний французький «філософ», що, натхнений саме Гайдегером, заперечує людину в людині, що життя називає «огидою» (la Nausée), а кінець усього бачить у «великому нічому» (le Néant), що проповідує нову концепцію «надлюдини», зводячи його на ділі до «підлюдини», жалюгідного, безвірного, морального каліки XX сторіччя...

Хто стоїть нині проти цих носіїв морального заломання сучасної людини?..

— Церква??

Безперечно, Церква. Ця єдина, незломна і вічна опора спрагненого людського духа, що перетривала всі бурі, всі зради і всі навернення... Що обіймає в собі всю любов і весь біль світу.

Чим був би нині світ без своєї віри у Хрест? Без цієї Віри, про яку сказав так гарно і ви-

разно св. Павло у своєму першому «Листі до римлян» (1, 16.): «Я не соромлюся Євангелії, бо вона — сила Бога на спасіння кожного»...

Історія довела вже не раз, до чого докочується людство без цього джерела сили, що його дає релігія. Бачимо це у зіпсованій етиці епохи Ренесансу, в якій нажива, біологічне задоволення, скритовбивство і затруєний стилег були сумними стимулами щоденного життя. Наука Макіявеллі про «доцільність у діянні» є таким самим доказом цього, як глибокий песимізм супроти природи людини, що сповнює Шекспірові драми. Картину такого світу без віри, без моральної керми, дають, зокрема, жорстокости французької революції, звірства розбещеного, одурманеного фантомом всесили гітлеризму, а врешті — більшовизм з його приниженням людини, поневоленням духа, невірльництвом, утотожнюванням зла з добром, неправди з правдою.

Зневіра і осамітнення сучасної, морально заломаної людини, що хоче порожнечу душі перевиповнити надмірно вибуваюлою політичною активністю (тоталізм, диктатура, безкомпромісна і асоціальна боротьба за дійсну або уроєну всевладу), це також ніщо інше, як доказ, що висохло в неї джерело релігійної сили. Дарма, що ця людина інколи це заперечує, що при всякій нагоді покликається на Бога, беручи Його негідно за покривку своїх цілей (Гітлер), аморальний зміст його діл свідчить сам за себе.

**

Нещодавно Франсуа Моріак, член Французької Академії та один з мілних стовпів французького католицизму, писав у «Фігаро» про сучасний стан провідних кадрів католицької інтелектуальної Франції. Наголовок статті: «Les dernières colonnes de l'Eglise». Тривожні слова і ще тривожніший запит Моріака: «Хто прийде нам на зміну?.. Непокоюся. питаюся... і яка мовчанка довкола!..».

А проте тисячі зібраних на викладах «Тижня Католицьких Інтелектуалістів» рясними оплесками покривали кожний виступ доповідачів, сотки тисяч читали зі зворушенням передруки їхніх промов, мільйони і десятки мільйонів думають так само, як вони.

Тільки ці мільйони сердець християнського світу, ці мільйони душ, віруючих і гарячих, треба зрушити до активності, треба згурту-

вати і повести, підбадьорюючи втомлених, захитаних і розгублених. Цих останніх є також мільйони.

І тут вириває на весь зріст велике завдання інтелектуальних католицьких верств. Не тільки світських, але й духовних.

Християнство потребує ще більше провідників, бо християнство знаходиться тепер у стані загальної мобілізації.

Думаю, що не перебільшу, коли скажу, що всі ми, крім нормального заспокоєння індивідуальних релігійних потреб душі, не зглиблюємо в собі християнства, як світогляду. А чейже нині стоїмо саме в огні боротьби світоглядів!.. Змаг іде нещадний за рятунок людства, його культури, його достоїнства, його душі, його віри в себе і в те, що понад ним, у те, що є Початком і Кінцем усіх речей.

Нині вже замало співати «Ми хочем Бога»... і чекати в покорі духа на Його приход; нині треба самому йти Йому назустріч і брати зі собою всіх, хто вірить і чекає...

Аж дивно, які ми обмежені в усьому, що торкається вияву нашої віри. Передусім ми, світські. Молимося, бо молитва має в собі чудодійну силу моральної полекші, заспокоєння совісті, відірвання від земного тягару життя. Ходимо до церкви частіше, або рідше (частіше, коли нам зле, рідше, коли нам добре), бо потребуємо душевного відсвіження, або, буває, просто тому, бо... традиція ввійшла нам у кров. Бо, мовляв, Церква і Народ... і т. д., і т. д. фрази «великого дзвона»... Вважаємо себе християнами, відчуваємо емоційно терпіння нашої Церкви і віримо в непереможну силу Петрової Скелі, християнського світу, у тріумф християнської справедливости й у воскресіння Нації, як у своє власне. У своєму переконанні ми є вірні сини Католицької Церкви, і кожний її виступ в обороні прав людини сповнює нас гордістю «співчинників».

В пересічному, це, приблизно, все, — і це далеко не світогляд. Бо світогляд — це ясна і повна свідомість причини і мети нашого існування, включно зі всіма його проявами, і докладне окреслення нашого місця і нашого ставлення до цих проявів. Характер людини — це вірність власному світоглядові й оборона його завжди і всюди, словом і ділом, як в обличчі спокус, так і насильства.

Теперішні часи вимагають від нас більше ніж коли виробленого, твердого, християнського світогляду. Бо тільки твердий світогляд тво-

рять людей твердих, а єдино тверді люди витримують у бурі.

З черги питання: що робимо ми, українські католицькі інтелектуалісти, як світські, так і духовні, у напрямі розроблення і закріплення християнського світогляду серед нашого емігрантського оточення?..

Майже нічого. Це приkre, але правдиве. «Католицька Акція», що могла б у великій мірі виконати це завдання, працює серед нас, тут, на еміграції, незвичайно кволо. На терені Франції про неї взагалі не чути. Наше духовенство, перетяжене душпастирськими обов'язками на чужині, серед дуже тяжких умовин праці, не має просто часу, щоб як слід охопити цю ділянку. При цьому, саме ця ділянка вимагає величезного вкладу енергії не тільки фізичної, а насамперед інтелектуальної.

Проповідництво!.. Як рідко, як дуже рідко можна почути в наших церквах проповіді, що порушують, зглиблюють помотану проблематику сучасного життя, з його соціальними, етичними, психологічними конфліктами, що дають відповідь на безліч тривожних питань, які родяться в душі нинішньої людини! Не забуваймо, що сучасний рівень загальної культу-

ри робить шлях віри пруднішим, тяжчим. Щоб сіяти віру, її закріплювати і боронити не тільки на фронті почувань, але й розуму, треба добувати засобів, міцніших і глибших від тих, з якими підходять нині до людини сили зла і зневіри.

Християнство, а зокрема Католицька Церква, має ці засоби. Маємо не від сьогодні крім догматичної наукової системи, теж католицьку соціологію та філософію; маємо буйну, животворну католицьку публіцистику. З цих джерел треба брати повними пригорщами, формуватися самому, щоб могли формувати інших.

Багато є людей-поворотців, що перебилися назад до Віри, до Христа, почерез гущавину заперечення, самі, власною силою пізнання, релігійної снаги, а, може, й власного розпачу. Але ще більше є людей, що цього зробити не вміють, що їх сили ослабі, зневіра завелика. Їм треба допомогти віднайти їхній світогляд.

Це можна тільки тоді зробити, коли сили християнської апологетики і сили апостоліату будуть повністю кинуті на фронт.

Роман Голіян

ЛЮДИНА

II*)

Останнього разу дійшли ми до висновку, що християнство не вимагає від нас нічого іншого, як лише того, щоб ми були повновартісними людьми, а наше ставлення до своїх ближніх має бути таке, якого вимагає від нас людська гідність. Хто є дійсно справжньою, чесною і гідною людиною, той є властиво християнином.

Можливо, що дивним видалося декому мое твердження і не один, може, здвигнув рамена, коли я попереднього разу сказав, що на світі є багато людности, але мало, дуже мало справжніх людей. А якщо поняття справжньої людини покривається з поняттям християнина, то чи тим самим маємо так мало християн на світі? На жаль, так воно й є! На світі є дуже мало справжніх християн, тому й так мало справжніх людей; беручи, звичайно, слова християнин і людину в повному значенні цього слова! Дуже багато з нас є щойно в дорозі, щойно майбутні християни й майбутні

люди! Можливо, що ми щойно християни в початках, у всякому разі ніхто з нас не є досконалий. Найдивніше, що якраз ті, в кому ми бачимо ідеал і досконалість християнина, бачать якнайбільше своїх вад і недосконалостей так, як це пише св. Апостол Павло про себе: «Брати, я не думаю про себе, що я дійшов до мети. Та тільки, забуваючи те, що позаду, а поспішаючи до того, що попереду, я жемуся до мети по нагороду високого покликання Божого в Христі Ісусі». (Фил., 3. 13-14). Отже, коли св. Павло говорить про себе, що він не дійшов іще до мети, то наскільки ми мусимо це саме й про себе сказати! Дав би Бог, щоб ми могли, подібно як св. Павло, закликати: «Біжу до мети, забуваю про все те, що мене оточує, бо хочу осягнути ту найвищу мету, стати справжньою людиною!»

Хай ніхто не робить християнству заки-

*) Продовження. Див. початок у «Віснику», ч. 3, за 1949 р.

ду, що ми, визнавши християнської віри, не є всі святими чи досконалими, що ми всі майже початкуючі християни, обтяжені тисячами вад і недосконалостей. Того ми й не заперчуємо. Ми свідомі того! Тому ми, діти Христові, мусимо кожного дня падати навколішки перед Розп'яттям Спасителя і покійно просити: «Ісусе, май милосердя над моїми вадами. Та, помімо своїх вад, я хочу бути Твоєю дитиною та справжнім визнавцем Твоїм». Щоб бути справжнім християнином та людиною, мусимо усильно просити ласки і помочі від Бога на цій тяжкій дорозі.

Ви, певно, зі здивуванням прийняли моє твердження, що християнство не вимагає від нас нічого більше, як лише того, щоб ми стали справжніми людьми. Ви, певно, вкажете на постаті святих, які чейже в житті так мало були до нас подібні.

Не можна заперечити того, що деякі свята провадили надлюдсько строге життя, але того властиво Церква ніколи не жадала від нас, вірних, і не ставила умови, що ми лише тоді будемо справжніми християнами, коли відречемося від життя, закопаємось десь у пустині і віддамося всеціло духовному життю. Навпаки! Церква жадає від нас якраз чогось зовсім іншого! Християнами ми маємо бути у світі, у своєму званні, на вулиці, в домі і своїй родині, християнами маємо бути у своєму щоденному житті! Бажання Церкви і християнства, воля й доручення Бога до тебе, щоб ти була матір'ю-християнкою серед твоєї родини, при дрібних щоденних заняттях, журбах та клопотах, і тут жила згідно з наукою святої Євангелії. Якщо ти рільник, ходиш по цій землиці, управляєш її та зрошуєш своїм потом, якщо ти робітник чи ремісник і стоїш при своїй машині чи варстаті, чи ти шахтар і глибоко під землею тяжко працюєш, не бачачи днями Божого сонця, мусиш пам'ятати, що при всіх своїх заняттях мусиш виявити себе християнином, маєш сповнити волю Богу. Коли ж ти інтелігент і Господь доручив тобі вище післанництво, тим більше мусиш виявити себе справжнім християнином і гідною людиною, пам'ятаючи про те, що на тебе звернені очі твоїх братів, які, вірячи тобі, йдуть за твоїми вказівками і беруть з тебе приклад, і ти не сеш тяжку відповідальність не лише перед Богом, але й перед своїм народом, бо «хто спокусить одне з цих малих, що вірять у Мене, то краще було б такому, якби млиновий камінь на шию йому почепити — і його пото-

пити в морській глибині... Горе людині, що від неї спокуса приходить». (Мт. XVIII, 5-8). Кожний рух руки, кожний труд твій має бути подиктований наукою Христа і просякнутий ласкою і любов'ю Бога. Так, як Христос став задля нас людиною, так ми мусимо стати людьми в усіх ділянках свого життя!

Та щоб бути людиною, не вистачить, — як це деякі думають, — уродитися від людини-матері, мати людський вигляд, прямий хід, трохи розуму, говорити одною з багатьох людських мов, та десь набути трошки людської оглади. Коли б ми так думали, то зійшли б зовсім на манівці. Бо якраз саме те дешеве набуття людської оглади в того, хто від землі відірвався, а до неба не долетів, відбирає людині її людську гідність і найчастіше знижують її до людини без серця, до рівня тварини.

Може, це виглядає сухою банальністю, коли ми скажемо, що не так легко бути людиною, але у зв'язку з нашим розважанням, це поняття «людина» набирає куди глибшого значення, як це звичайно привикли ми думати. Бо дійсно, не легко бути повновартісною людиною, бо забагато небезпек чигає, щоб лише понизити нашу людську гідність, коли навіть Христос вставив у «Господню молитву» слова: «І не дай упасти нам у спокусу». Він знав, як легко людині втратити свою людську гідність через марну і дурну спокусу.

Кожна людина має в своєму серці ями, де брешуть і собаки, і клітки, де виють bestії, і небагато потрібно, щоб їм дати вільну дорогу й випустити на волю.

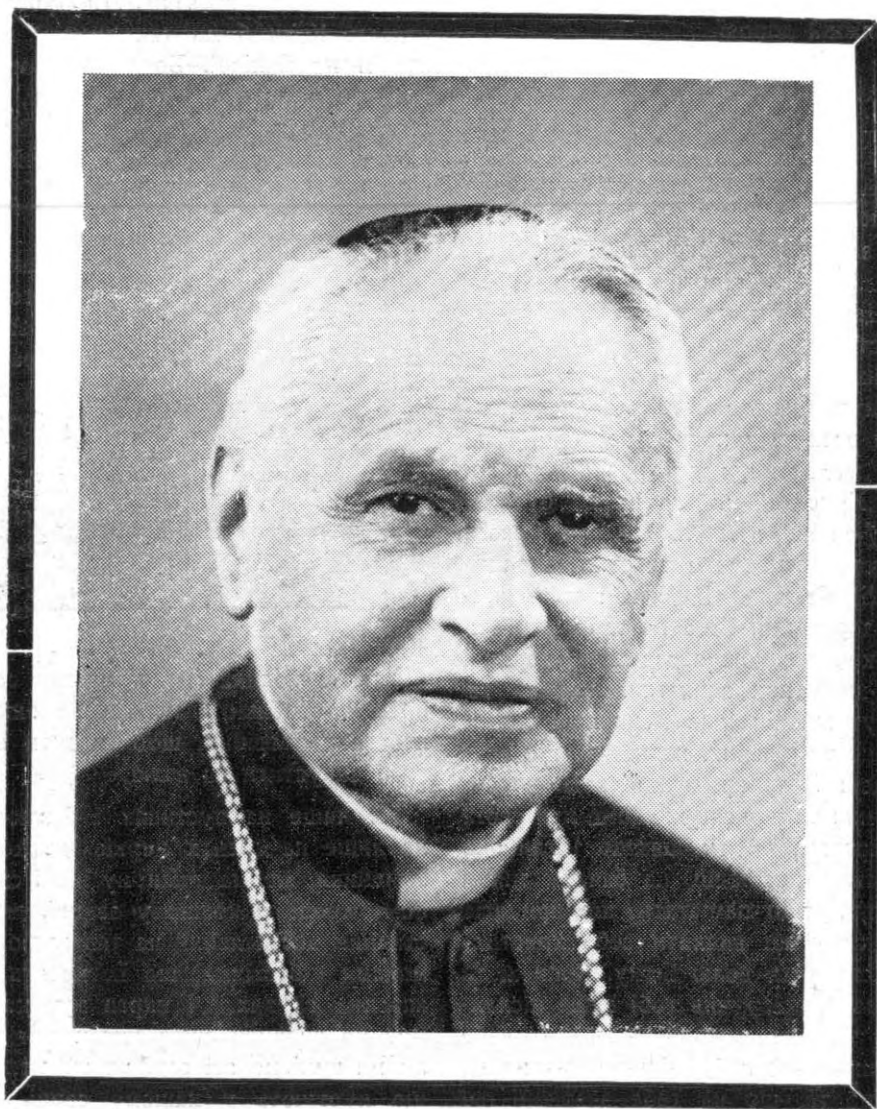
Не лише на пустинях і безлюдних місцях, не лише на аренах цирків, де колись гинули мученики, але на кожному місці світу, на кожному кроці, в кожному званні, людина і християнин виставлений на тяжку боротьбу з демонами і bestіями, що їх носить він у своїх власних грудях. І якраз тут насамперед ми мусимо виявити свою людську гідність! І коли ми зуміємо всі свої низькі похоті, всі bestії, що нуртують у нашому серці, опанувати і вміти вдержати їх кріпко в руках, тоді ми вже зробили великий крок на тій тяжкій дорозі, щоб стати таким християнином і людиною, якої взірєць дав нам Син Божий Ісус Христос.

За Гайнріхом Сузо Бравном
переробив о. Г. Б.

133-ій наступник св. Дениса вдійшов у вічність

30 травня, в понеділок, над ранок, в архиепископській палаті, в Парижі, найближчі друзі й співробітники Його Еміненції Кардинала Сюара виряджали в дорогу до вічності дорогого їм Архипастира. Поблагословивши зі

ською працею серце, повне любови й жертвості, перестало битися... Сумна вістка блискавично рознеслася по всій країні, бо ж Польський був духовним провідником цілої Франції і то в найтяжчих її історичних хвилинах.

смертельної постелі свою паству і створені ним релігійні інституції, великий Кардинал заснував праведних на віки... А ще в суботу Його оточенню здавалося, що небезпека минула й що Архiepіскоп подолає тяжку недугу. Але так тільки здавалося... Перевтомлене апостоль-

Згаслий Архипастир ^{**}Емануїл-Целестин Сюар народився 5-го квітня 1874 року в Бренсюр ле Марш, у департаменті Майєн. По закінченні наук у Малій Семінарії, а згодом у Великій, у Лявалі, молодий студент теології

був висланий до Риму, де одержав ступінь доктора теології. Від 1898 року, коли Його висвячено на пресвітера, він упродовж повних 30 років викладав догматику у Великій Семінарії у Лявалі, провадячи життя замкнене, присвячене виключно вихованню кадрів духовенства. Та Боже Провидіння зарядило інакше... По цих тридцяти роках теологічних викладів і студій, Апостольський Престол надав Йому єпископської гідности, даючи цим змогу виявити свої знання й ревність на ширшій ниві діяння. 1928 року стає він єпископом Байе і Лізьє, а два роки згодом — архієпископом Реймсу, де за Його почином розвивається сильне католицьке життя. 16-го грудня 1935 року Святіший Отець іменує реймського архієпископа кардиналом. Не можна на цьому місці не згадати, що це під Його безпосереднім керівництвом почався відбудовуватися славнозвісний Реймський собор, зруйнований за першої світової війни, і 1938 року кардинал Сюар, як Папський Легат, довершує його урочистого

відкриття в присутності 50 кардиналів, великого числа архієпископів і єпископів з усіх країн та тодішнього президента Французької Республіки Лебрена. У травні пресумного 1940 року, напередодні важливих і повних нещастя подій для Франції, в початках останньої світової війни, Святіший Отець доручає кардиналові Сюарові зайняти місце померлого тоді архієпископа Парижу, кардинала Вердьє.

Впродовж дев'яти років ясна велична постать кардинала Сюара на паризькому архієпископському престолі. Подаючи своїм вірним Христову науку, згаслий Архипастир завжди пристосовував її до сучасности, життєво пов'язуючи важливі соціальні і релігійні питання. Пастирські листи покійного паризького архієпископа сміливістю і глибиною думок зворушували не тільки католицькі кола Франції, але справляли величезне враження в цілому світі. Його імення буде назавжди зв'язане з історією християнізації ХХ сторіччя. Під час війни, як добрий батько, Він старався всіляко

На подвір'ї архієпископства. Останні хвилини перед жалобним походом.

допомагати кожному, хто був у нещасті, утерти сльози покривдженим і бідним.

Багато зрозуміння й прихильності виявив Покійний до нашої Греко-Католицької Церкви у Франції. При кожній нагоді Він уважно розпитував про наші потреби на чужині, особливо ж брав до серця мучеництво Української Католицької Церкви на наших рідних землях. Це за Його перебування на паризькому архієпископському престолі розвинулася наша Українська Греко-Католицька Місія і за Його ласкавими заходами одержала приміщення, де тепер міститься наша церква св. Володимира Великого в Парижі.

*
**

10 днів в архієпископській палаті був відкритий доступ для всіх тих, хто хотів попроситися зі згаслим Архипастирем. З ранку до пізнього вечора приходили вірні віддати Йому останній поклін і відмовити молитви за спокій Його шляхетної душі.

Листовно висловивши Капітулярному Вікарієві Його Ексцеленції Монсиньйорові Боссарові співчуття в імені всіх українців у Франції, Всесв. о. Мітрат Я. Перрідон з паризьким українським духовенством прибув 2-го червня ранком до архієпископської палати, щоб у щирій молитві коло тлінних останків великого Кардинала скласти влячний поклін незабутньому добродієві.

У середу, 8-го червня, вранці, загули паризькі дзвони. Це — день похорону. На про-

сторому подвір'ї архієпископства зібралися найвищі церковні достойники. Серед них, як представник Української Церкви, Преосвященний Кир Андрій Роборецький. Винесено труну і довезений похід рушив вулицями Парижу до собору Паризької Богоматері, де під престолом ховають паризьких архієпископів. Згідно з останньою волею Покійного, в жалобному поході взяли участь майже виключно школи, Товариства молоді і Католицької Акції.

38 єпископів і архієпископів, Його Ексцеленція Монсиньйор Ронкалі, Апостольський Нунцій, і 4 кардинали виступали попереду скромного похоронного везу; на ньому, також згідно з волею згаслого паризького архієпископа, не було ніяких прикрас, ні квітів. У рядях єпископів відрізнявся наш Владика в прегарній червоній мантиї.

По двох годинах жалобний похід увійшов до собору. Почалася заупокійна Служба Божа, що її служив Його Еміненція кардинал Жерлье. По Службі Божій Його Ексцеленція Апостольський Нунцій і 2 кардинали відспівали приписані три панахиди.

По закінченні жалобних відправ, домовину залишено до 5-ої години пополудні в соборі, щоб вірні востаннє могли попроситися зі своїм Архипастирем. О 17-ій год., в присутності дуже обмеженого числа традиційно вибраного духовенства, труну спущено в підземелля собору, де й спочинуть тлінні останки 133-го наступника св. Дениса, першого єпископа Парижу.

Достойний Гість з-за океану

Єпископ-помічник для українців-католиків Середнього Екзархату Канади, Преосвященний Кир Андрій Роборецький, відбув, у травні ц. р., подорож до Апостольської Столиці, щоб там поклонитися гробам св.св. Верховних Апостолів і зложити чолобитню Христовому Намісникові, а також, у заступстві Високопреосвященного Архієпископа Кир Василя Ладика, здати загальне звітлення Голові Христової Церкви Папі Пієві XII, про розвиток життя українців греко-католиків у новостворених Екзархатах Канади.

Повертаючись з Вічного Міста, задержався Преосвященний Владика на кілька днів у Па-

рижі. Близька зустріч з нашими вірними в Парижі відбулася в неділю, 5-го червня ц. р., в храмі св. Володимира Великого, коли то Преосвященний відправив Службу Богу і сказав принагідну проповідь.

Наш Достойний Гість, репрезентуючи Українську Католицьку Церкву, узяв участь у похороні покійного архієпископа Парижу Кардинала Сюара.

В середу, 8-го червня, пополудні, відлетів Владика Андрій до Канади, щоб, по одномісячній перерві, продовжувати далі свою архипастирську працю і клопотатися про покращання долі наших європейських скитальників.

Події у Празі, Католицька Церква і... українські „політики”

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ між комуністичним урядом Чехо-Словаччини і Католицькою Церквою, що з лютого місяця ц. р. почали погіршуватися, останнього часу досягли крайнього напруження.

Спершу, як видно, більшовицькі верховоди мали надію, що їм пощастить підкорити Церкву волі комуністичної партії, але незабаром вони пересвідчилися, що католицький єпископат, на чолі з празьким архієпископом Бераном, і не думає наслідувати ганебну ролю Московської Православної Церкви й підтримувати насильницьку політику безбожницького режиму. Навіть більше, цей єпископат одверто виступив проти втручання держави в церковні справи.

10 січня, чеські єпископи відвідали президента Готвальда і вручили йому відповідний меморандум. Уряд відповів на нього 17 лютого, вказавши, що переговори стануть можливими тільки після того, як Церква заявить про свою лояльність щодо держави.

Єпископи зібралися в Словаччині 22 березня, щоб обміркувати що урядову вимогу. Однак, ця нарада вони змушені були другого ж таки дня перервати, бо в приміщенні, де вона відбувалася, були виявлені мікрофони, сховані в радіаторях центрального ogrівання.

З того часу, відбулася лише одна нарада єпископату, 22 квітня, коли був укладений і висланий президентові Готвальдові останній меморандум.

Нещодавно архієпископ Беран вислав листа до міністра транспорту Петера, що є водночас головою народньої (католицької) партії.

«Хіба ви не знаєте, що робиться проти Церкви? — питає в цьому листі архієпископ. — Хіба ви не розумієте, що й ви, й решта інших католиків винні в усіх заходах, що їх уживають проти Церкви?».

І архієпископ гостро протестує проти того, що Петер і інші католики, які співпрацюють з комуністами, виступають в імені всіх католиків. Він нагадав також, що всім тим, хто діє проти Церкви, загрожує відлучення.

Крім цього, архієпископ звернувся до своїх вірних з посланням, в якому обвинувачує уряд у скасуванні релігійної свободи, що її мала б забезпечувати конституція 1948 року. Як за-

значається в посланні, уряд закриває школи, що належать Церкві (у Словаччині і Моравії вони всі закриті), забороняє католицькі часописи, запроваджує цензуру тощо.

5 червня, в усіх празьких часописах з'явилися статті, присвячені церковному питанню. Найбільш показова щодо цього стаття, надрукована в «Руде Право». В ній містяться цілком одверті погрози на адресу архієпископа Берана, що його комуністичний орган обвинувачує в небажанні порозумітися з урядом.

Зі свого боку, архієпископ оприлюднив листа, в якому осергігає свою паству від пропаганди, що її тепер провадить уряд проти Католицької Церкви.

Після цього, події набрали ще більшої напружености.

14 червня, до архієпископської палати прибуло троє поліцаїв. Архієпископа в цей час не було. Покликуючись на статтю закону 1874 року, поліцаї заявили, що держава має право контролювати дії духовної влади. Тому, віднині всі акти церковного управління повинні затверджуватися представником міністерства народньої освіти, що буде приділений тепер до секретаріату управління. Заявивши, що вони будуть жадати доступу до приміщення секретаріату, поліцаї відійшли.

Другого дня, 15 червня, архієпископ Беран повернувся до Праги. Цього ж таки дня, під його головуванням, зібралася нарада єпископів. Ранок минув спокійно. Несподівано, під час, коли єпископи снідали, до палати прибув поліцейний загін. Від архієпископа зажадали ключів від секретаріату. Почався трус, що тривав 24 години. Є відомості, що заарештовано двох священиків, найближчих співробітників архієпископа.

16 червня, вранці, перехожі побачили біля головного входу до палати агента політичної поліції, озброєного ручним скорострілом. Інші виходи з палати були замкнені. В юридорі, біля дверей кімнати воротаря, теж вартував озброєний чекіст. Кількох озброєних посіпак можна було бачити й у дворі. Таким робом, архієпископська палата була відіпорожена від зовнішнього світу.

19 червня, з нагоди свята «Божого Тіла», архієпископ служив у соборі, але традиційна

процесія не відбулася. Коли архієпископ почав промовляти до вірних, у храмі почувся свист. Це більшовицькі бешкетники намагалися цим способом заглушити слова архієпископа. У відповідь на цю нахабну вихватку, вірні, клякнувши навколішки, заспівали національний гімн. Коли спів закінчився, архієпископ Беран вийшов з собору. Діти кидали йому до ніг квіти, а присутні кричали: «Хай живе наш архієпископ!».

Увечері, архієпископ відвідав церкву Страговського монастиря, де його захоплено зустріли вірні. З натовпу лунали крики: «Ми вас оборонимо!». Архієпископ після цього виголосив слово до присутніх. Між іншим, він сказав:

— Можливо, незабаром, вам почнуть говорити різні нісенітниці про мене. Вам, напевно, скажуть, що я визнав свою провину. Гадаю, що ви довіряєте мені. Я ж знаю, що чекає мене. Вас, можливо, повідомлять, що я пішов на угоду з урядом... Заявляю перед Богом і нацією, що ніколи не піду на угоду, противну засадам Церкви. Ніщо й ніхто не примусить мене це зробити.

Натякаючи на лист, підписаний деякими священиками, в якому міститься заклик до примирення з урядом, архієпископ сказав:

— Існують Юди, що їх навіть любов до Христа не може стримати від зради...

Чеські католицькі єпископи звернулися з посланням до вірних, в якому вони заявили, що відновлять переговори з урядом тільки тоді, коли цей уряд прилюдно визнає християнські засади і скасує всі обмеження супроти Церкви.

Останні поліційні заходи, зокрема, арешт двох близьких співробітників архієпископа Берана, на думку більшості журналістів, свідчить про те, що празкий комуністичний уряд готується до політичного процесу, на зразок угорського процесу кардинала Міндсенті.

Цікаво, що московський пропагандний журнал «Новое Время» (ч. 25) містить брутальні нападки на Католицьку Церкву і Ватикан. Це яскраво доводить, що похід проти Католицької Церкви в Чехо-Словаччині й у всіх інших країнах, так званої, «народної демократії», розпочато з наказу і за вказівками червоного Кремля. В даному разі, як і в усіх подібних випадках, празкий уряд є лише виконавець, рішення ж приймає не він, а його кремлівські господарі!

**

Так виглядає, за часописами, фактичний перебіг подій з боротьби розпаношеного матеріалізму проти Католицької Церкви в Чехо-Словаччині.

Як будуть далі розгортатися ці події, ми сьогодні докладно знати не можемо, але остаточний наслідок цієї боротьби для нас не підлягає сумнівові: **це буде перемога Католицької Церкви!** Адже празькі події — це тільки окремих епізод у довгій історії боротьби матеріалізму з християнством, історії, що почалася ще за римських цезарів. Проте цей епізод викликає цілу низку міркувань, що їх не можна тут не подати.

Чехія — це стара католицька країна, що перша з усіх країн слов'янських прийняла християнство. Але гуситський релігійний рух (на ньому ми тут зупинятися не будемо, висловимо лише думку, що він є далеко складніший, ніж це подають в принагідних згадках про нього), війни таборитів, політичні події, що сталися в Чехії після національної поразки під Білою Горюю (1620 р.), панування Габсбургів, чеський романтизм початку XIX віку, позитивістична школа другої половини XIX віку, а також певний вплив російської нігілістичної школи, — все це призвело до того, що властива Чехія (Богемія), на чолі з Прагою, хоч формально й належала до Католицької Церкви, але її інтелігенція була здебільшого безвірницька або байдужа до справ віри. Доходило до того, що в історії чеського відродження замовчувалося величезну роллю чеських єзуїтів у XVIII віці, що перші почали писати чеською народною мовою. З цього погляду, безперечно, заслуговує на увагу вельми цікава наукова полеміка, що точилася в часі між двома війнами між чеськими істориками, так званої, масарікової школи (сам Масарік був протестант) і відомим чеським істориком Пекаржем. Останній якраз у низці своїх творів доводив значення чеських єзуїтів у справі національного чеського відродження і висвітлював правдиву роллю Католицької Церкви в історії Чехії, що її, цю роллю, більша частина чеських істориків XIX і XX в.в. значно спрощувала й недооцінювала.

Не можна на цьому місці не згадати, що, хоч з інших причин (пропаганда козацьких хронік, козацький романтизм, впливи російських інтриг), але майже такі самі обставини були витворилися й на колишній російській

Україні. І тому зовсім не треба дивуватися Грушевському, коли він, перебуваючи у Львові, здіймав з дива руки догори, не мігши збагнути галицьких українських діячів, які не раз гворили йому, що в тій чи іншій справі вони мусять порадитися з Митрополитом Шептицьким...

У всякому разі, хоч ставлення відродженої Чехо-Словаччини (Масаріка і Бенеша) до Апостольського Престолу були вельми коректні, проте, повторюємо це з притиском, майже всі політичні діячі цієї доби (за винятком словацьких діячів) були безвірниками або байдужими до питань віри.

Та от сталася катастрофа 1948 року, і в Празі запанував комуністичний режим. Що ж ми бачимо? Один по одному безслідно зникають з поля бою проти нового тоталітарного режиму колишні демократичні чинники, як, наприклад, синдикати, «ссколи» тощо... Навіть чеський спротив, що героїчно боровся проти німців, не спромігся витримати в боротьбі проти спадкоємців гітлерівських метод, і тільки окремі газетні повідомлення про страту того чи іншого учасника цього руху, серед них і такого відомого генерала Піку, організатора за другої світової війни чеської армії на чужині, якоюсь мірою нагадують про те, що цей спротив колись існував.

Одна тільки Католицька Церква, очолювана архієпископом Бераном, священником, що вийшов з народу, діяльним учасником чеського спротиву, що був депортований у гітлерівські концентраційні табори, і далі мужньо й непохитно стоїть в обороні топтаних лютим більшовизмом людських прав.

І це, звичайно, не випадково, що в сьогоднішній повоєнній Європі існує лише одна духовна сила, яка може боротися проти комунізму; цією силою є Католицька Церква. Інакше й бути не могло. Між нею й комунізмом ніколи не може бути компромісу, як не може бути компромісу між духом і матерією. Не можна ж одночасно служити Богові і Мамоні! Комунізм прагне силою заволодіти душею народу, але володіти нею може лише той, хто відповідає прагненням цієї душі і може її задовольнити. А цим є лише одна установа, установа Божа, — правдива Христова Церква.

Шляхи Господні невідомі. Чеський нарід, що під впливом своєї інтелігенції не завжди дооцінював значення своєї Церкви, бачить тепер на власні очі, хто є його справжній оборонець.

І хто зна, чи не цим тяжким і, може, довгим шляхом страждань цілий чеський нарід повернеться до віри своїх предків.

Цікаво, що деякі чеські діячі закордоном, що їх важко назвати «клерикалами», також вже починають розуміти це. Кілька днів тому, ми читали у «Фігаро» (за 22 червня ц. р.) знаменне інтерв'ю Губерта Ріпки, теперішнього голови Комітету «вільної Чехо-Словаччини», колишнього міністра й одного з найближчих співробітників президента Бенеша. В цьому інтерв'ю п. Ріпка, що досі мало надавав значення Церкві в житті чеського народу, підносить роллю Католицької Церкви і її пресвідника в Чехії архієпископа Берана. Ось, що сказав цей видатний політичний діяч:

«Щодо гуситської традиції, яку сучасний режим думає воскресити, вона завжди жива, і це, якраз, прихильники цієї традиції найбільше чинять опір режимові, і поміж ними в с і (підкреслення оригіналу) католики і сам архієпископ Беран; старий бо гуситський конфлікт віддавна вже забутий, те, що від нього залишилося, — це тільки бажання жити в свободі, відповідно до людської гідності. Я — історик, отже, не боючись, що історія мене спростує, я заявляю, що архієпископ Беран є спадкоємець Яна Гуса». (А в нас ще й досі знаходяться «мудреці», що й далі торочать про «шкідливість Католицької Церкви в житті українського народу», підпираючи ці свої «мудрощі» покликанням на поетичний твір Шевченка «Іван Гус», як на вірогідне історичне джерело!).

Ніяк не можна при цьому не згадати нашої української емігрантської дійсності. У той час, коли цілий світ є свідком мужньої боротьби Католицької Церкви з безбожним людоненавистницьким комунізмом, коли засідання **американського сенату** (а не Української Національної Ради **на вигнанні!**) відкривається молитвою Кардинала Спелмана, коли українського митрополита Йосифа Сліпого, за повідомленням французького католицького щоденника «Ля Круа» (18 квітня ц. р.), більшовицькі тюремники катують на сибірському засланні за непохитність у вірі, у цей самий час наші політики, що взяли на себе провід в Українській Національній Раді, зі спокійним сумлінням вважають можливим у своїй урочистій декларації ні словом не згадати про Бога і Христову Церкву. Коли ж католицький єпископ звернув на це увагу, — а це ж був його безпосередній обов'язок, — знайшовся, на преве-

ликий жаль, у Парижі український орган, що в повній нещастя статті «нешадно скритикував» цей виступ єпископа.

Скільки ж ще років вигнання і якого ж ще більшого духового й фізичного більшовицького знушання з нашого страдницького народу потрібно, щоб українські політичні провідники, нарешті, зрозуміли те, що зрозумів Губерт Ріпка вже після одного року вигнання? (А він, нехай вибачать нам наші політики за порівняння, з погляду освіти й інтелігенції, напевно, не стоїть нижче від кожного з них).

Ми не можемо закінчити цієї статті, не звернувши уваги на ще один красномовний факт з протикатолицької кампанії червоного чеського уряду. Останній скрізь і всюди твердить, що він нічого не має ані проти релігії, ані проти Церкви, але хоче лише малого, щоб чеські вірні і їх клір зірвали з «Римом» і створили б свою, «національну» Церкву!

Стара пісня! Завжди і скрізь так починали ті, що боролися з Католицькою Церквою, бож її сила якраз і полягає в її універсальності, в її безумовній підлеглості єдиному Голові — Римському Папі. (Дехто з наших громадсько-політичних мудрагелів називає це «релігійним інтернаціоналізмом»!).

Що ж залишилося б від Католицької Церкви без цього єдиного проводу? Десятки різних «національних» Церков, що з них кожна розколюється на менші Церковки, мало не за кількістю існуючих Владик, як це ми бачимо, наприклад, і в Православній Церкві, зокрема, на превеликий жаль, і в Українській!

Саме тому німецькі цесарі в середні віки твердили, що вони не борються проти Церкви, а лише проти Папів; саме тому французький революційний уряд Робесп'єра твердив, що

він не бореться проти Церкви, а лише проти Римського Папи, і з цієї причини створив категорію «заприсяжених урядові» священників, незалежних від Риму; саме тому «геніяльно мудрий батько всіх народів» нищив на Україні не Церкву взагалі, а якраз Українську Греко-Католицьку Церкву, що, з'єднана з всесвітньою Церквою, являє собою велику духову силу.

А знаючи все це, нас не одурять деякі українські громадські провідники у Франції, що намагаються переконати легковірних, що вони нічого не мають проти Української Католицької Церкви, а виступають лише проти окремих її представників.

Але ніякі хитрощі тут не допоможуть!

Твердо вірячи в Христа, вірячи, що Католицька Церква є Церква правдиво Христова, ми тим самим твердо віримо в те, що ця Церква, збудована на Петровій Скелі, навіть пекельні сили не зможуть перемогти.

Та, маючи таку непохитну віру в силу Христової Церкви, ми, може, через нашу людську недосконалість, на превеликий жаль, не маємо віри, навіть на гірчичне зерно, в те, що наші заблукані брати зрозуміють колинебудь простісіньку істину: **в сьогоднішніх часах, коли Католицька Церква стоїть у важкій боротьбі проти міжнародних темних сил зла, виступати в будь-який спосіб проти цієї Церкви — злочин і ганьба!** Той, хто це робить, стає вільним чи невільним поплічником міжнародного більшовизму, цього запеклого ворога всіх вільнолюбних народів, зокрема й нашого мученицького народу українського.

Якщо ж ми, все таки, вирішили про це їм тут сказати, то тільки з почуття нашого християнського обов'язку.

Отже, хто має вуха — хай чує!

3 малої зернини — хосенний плід

8-го й 9-го травня ц. р., в столиці Бельгії Брюсселі, відбувся Конгрес Українських Професійних Організацій на чужині.

З нагоди цієї небуденної події в житті української еміграції, Генеральний Вікарій Апостольського Візитатора у Західній Європі о. Мітрат Я. Перрідон, що багато причинився до заснування першої української професійної організації у Франції, вислав до учасників цього Конгресу таке привітання:

З цілого серця вітаю всіх вас, учасників і свідків знаменної події народження Європейської Конфедерації Українських Незалежних Профспілок. Разом з тим радію широким, що з малої зернини, киненої нами ще перед чотирма роками на французькій землі, виростає такий хосенний плід.

А сіяти ж нам довелося в часах, коли в зруйнованій і виснаженій війною Франції українська спільнота була позбавлена будь-якого громадянського проводу: одні з колишніх громадських провідників сиділи по німецьких концентраційних таборах, дехто з різних причин не міг узяти керми в свої руки, інші, знов та-

ки, в нових обставинах розгубилися й не знали, з чого починати.

Річ зрозуміла, що в тих загрозливих обставинах громадського безладдя й непевності церковний провід Української Греко-Католицької Церкви у Франції не міг лишитися байдужим до долі своїх вірних, переважно, звичайних робітників. Отже, довелося н а м узятися до цих, здавалося б, суто світських справ.

Бачивши з досвіду, що існуючі перед тим різні культурно-національні організації чи товариства не можуть уповні охоронити й забезпечити українського робітника на чужині, ми, шукаючи нових певніших засобів його організування, увійшли в порозуміння з Французькою Конфедерацією Християнських Робітників і створили при ній, як секцію, «Об'єднання Українських Робітників у Франції». Ту новостворену організацію ми введовзі, коли на то дозволили обставини, передали безпосередньо в руки вже зорганізованого українського робітництва.

Чотирирічна праця цієї п е р ш о ї української синдикальної організації на чужині довела на ділі, що синдикальна ідея, хоча й була новою для українського робітника, проте не була чужою йому. Значна частина українського робітництва у Франції свідомо пішла в цю новостворену християнську організацію робітничої солідарності, розуміючи, що саме в ній, а не в якійсь іншій, можна знайти потрібний захист і правну оборону своїх, часто загрожених прав, не втрачаючи рівночасно своєї національної і суто людської гідності.

Тими успіхами українського зорганізованого робітництва у Франції ми щиро тішимося і до його праці ставимося з належним признанням, але разом з тим доводиться уболівати, що деякі одиниці у своїй зашкорублості, обмеженості і вузькоглядності, не в силі ще й досі зрозуміти, яке велике значення в житті україн-

ського робітника на чужині має ця організація вже тепер, а ще більшу вагу матиме в майбутньому. Кидаючи різні колоди на шляху, вони намагаються перешкодити її рухові. Але марні їх зусилля! І сьогоднішній ваш З'їзд є цьому найкращий доказ!

Ми всі з вами є свідками вже другого етапу в змаганнях українських робітників на чужині за свою долю, а саме — створення Європейської Конфедерації Українських Незалежних Профспілок, що підготує вступ до Міжнародної Синдикальної Конфедерації. Ця історичної ваги подія, безперечно, матиме в житті українського робітництва н е т і л ь к и н а ч у ж и н і далеко більше значення ніж ми це можемо сьогодні уявити. Це ж уперше в історії не тільки українського робітництва на еміграції, а навіть української держави, в міжнародньому робітничому русі існуватиме окрема національна у к р а ї н с ь к а професійна організація, що користуватиметься рівноправним голосом у всіх справах міжнароднього робітничого життя, співпрацюючи, як рівний з рівними, з представниками робітництва інших, вільних народів.

З нагоди цього великого організаційного почину для покращання долі українських працюючих мас, пересилаю всім учасникам справді історичного З'їзду свої найщиріші привітання.

У своїх молитвах я проситиму Господа, щоб Він поблагословив розпочате вами діло і допоміг довести всю працю до щасливого кінця. Також благатиму Милосердного, щоб Він охоронив цю новонароджену організацію від різних руйників, які, на жаль, за сумною українською традицією, скрізь і завжди намагаються нищити все те, хоч і добре, що не від них починається.

Отже, хай добрий Господь благословить вашу працю!

о. Мітрат **Яків Перрідон**

Париж, 7 травня 1949.

До українців у Франції

Як ми вже повідомляли («Вісник», ч. 5), у Парижі заіснувала нова французька наукова установа: «Архів української еміграції у Франції».

Пам'ятайте, що історія пишеться за документами.

Історія української еміграції у Франції та-

кож писатиметься за документами, що збержуться.

Отже, надсилайте все, що стосується до життя української еміграції у Франції, на адресу:

Ecole Nationale des langues orientales vivantes. Archives ukrainiennes. 2, rue de Lille. Paris (VII).

Короткі вістки з католицького світу

ВАТИКАН. — Голова Православної Церкви, царпородський патріарх Атанагорас, з нагоди недавнього 10-ліття понтифікату Папи Римського і 50-ліття священства, переслав Святішому Отцеві Пієві XII свій привіт і побажання.

ВАШІНГТОН. — Кардинал Спелман відкрив засідання сенату у Вашингтоні молитвою, в якій просив Всевишнього кермування для провідників ЗДА в питанні про досягнення свобод для держав, що перебувають тепер у кайданах рабства.

ВАТИКАН. — Принцеса Маргарита, молодша дочка англійського короля, перебуваючи в Італії, склала, 10-го травня ц. р., візиту Святішому Отцеві. Папа Пій XII прийняв принцесу на приватній аудієнції у своїй бібліотеці.

**

Останнього разу, Папа Пій XI прийняв був у Ватикані короля Юрія V, як він ще був престолонаслідником. Першим членом королівського роду, що був прийнятий Папою Львом XIII, 1898 року, був Едвард VII, коли він також був престолонаслідником. Перед тим ніхто з британського королівського роду не мав зустрічі з Папою від часу, коли Англія, за Генріха VIII, в шістнадцятому столітті, стала протестантською. Як у випадку Едварда VII і Юрія V, так і тепер, протестантські організації в Англії протестували проти візиту принцеси Маргарити до Святішого Отця. Але... візита відбулася.

Папа Пій XII прийняв на півгодинній аудієнції також британського міністра Кріпса і його жінку. Кріпс, за віровизнанням, протестант, а за політичним переконанням лейборист.

МІЛЯНО. — Директора мілянської комуністичної газети «Уніта» засуджено на вісім місяців тюремного ув'язнення за статтю, що містила образливі вислови на адресу Папи.

ВАТИКАН. — З Будапешту одержано відомості про стан здоров'я Кардинала Міндсенті. Походять вони від матері прелата і кількох священників, що дістали дозвіл відвідати Кардинала. Всі вони переказують, що загальний фізичний стан ув'язненого можна вважати задовільним. Проте цього не можна сказати про його душевний стан. Кардинал цілком утратив пам'ять, і нічого не пам'ятає про свій процес.

ЛЕЙК-СЕКЕС. — Тригве Лі, генеральний секретар ООН, підписав доповідь у справі обладнання каплиці в будинку, що споруджується в Нью-Йорку й буде місцем осідку Організації Об'єднаних Націй. Це рішення було прийняте як відповідь на відновлені прохання, що надходили з різних кінців світу, в справі одержання при осідку ООН відповідного приміщення, де члени всіх віроісповідань могли б молитися про Божу присутність під час нарад.

БЕРЛІН. — Комуністичне управління російського сектора в Берліні, за посередництвом поштово-телеграфного уряду, оголосило заборону друків і поширення католицьких газет і журналів, включно з офіційними органами німецького єпископату. Ця заборона торкається східного сектора Берліну і довколишньої зони. За причину заборони подано, що мешканці цієї зони відмовляються купувати ці публікації, бо ніхто їх не потребує. Зі свого боку, Кардинал фон Прейзінг заперечує цю причину, а його секретар доводить до відома, що незважаючи на заборону, все буде зроблене, щоб релігійні друки доходили до всіх вірних.

ВАРШАВА. — 16-го червня, на вулицях Варшави, відбувся справжній бій між учасниками церковної процесії і комуністами. Кілька осіб поранено. Довелося втручатися поліції. Галабурдники, що напали на мирну процесію, були, переважно, зі «студентів». Їх ганебний вчинок викликав велике обурення в столиці, але, річ ясна, цих бешкетників поліція не затримала.

ПАРИЖ. — Заходами інтернаціонального Центру «Пакс Хресті», 30 березня, 1, 7 і 27 квітня в Парижі відбулося кілька викладів на тему відношень між Церквою і державою в країнах Центральної й Східної Європи. Ціллю цих викладів було ознайомити кола французької інтелігенції з правдивим положенням Церкви в країнах під пануванням чи впливами Советів. Доповідачі з різних країн подали короткі, але й вичерпні, дані на згадану тему. Від українців виступили з доповідями, о. Іван Леськович, д-р Кичун і пані Завалинська.

УВАГА.

Розшуки будуть уміщені в наступному числі «Вісника».

Редакція.

Поглянь, Маріє, на наш Край...

Почуй слова тривожних уст,
Що шлють Тобі сини і доні,
Щоб сяли Київ, Львів і Хуст,
Як перли, на Твоїй короні.

Поглянь, Маріє, на наш Край
І Україні волю дай.

(О. Стюарт).

НА МУРАХ старовинних, історично-пропам'ятних будівель, можна часто побачити на видному місці таблиці з написом, що в цьому домі проживав або вмер, такий то король, або вкритий славою вождь, або великий вчений, або якась інша загально відома людина. В одному з більших міст Австрії є стародавня гостиниця, де при вході виписано прізвища всіх тих австрійських вельможів, що їх вона впродовж кількох століть гостила під своїм дахом.

До таких пропам'ятних домів, що їх звичайно перетворено на музеї, люди ставляться з великою пошаною, залюбки їх відвідують, приглядаються кожній найменшій дрібничці, що там зберігається, потихеньку ступають і шепотом розмовляють, щоб не порушити пануючої маєстатичної тиші, бо, як кажуть, у такому домі відчувається приявність духа тієї історичної постаті, що з її пам'яттю він зв'язаний.

**

ВЖЕ тільки кілька днів ділить нас від тієї хвилини, коли матимемо щастя відвідати одну з найславніших історичних місцевостей на цілій земній кулі... Своїми грішними стопами топтатимемо улюблене місце Цариці Небес, своїми негідними устами дотикатимемося святої скелі і питимемо кришталєво чисту цілющу

воду, що витриснула у славному на весь світ Лурді.

Прислухаймося тоді уважно, і почуємо, як уся жива й мертва природа, і ті благословенні хмаросяжні шпилі Піренеїв, і вкриті буйним лісом пагорбки, і кам'яні скелі, що вітають сходяче сонечко своїм матово-сірим відблиском, і ті прудкобіжні шумливі води річки Гав, і все, все навкруги буде нам шептати про великий вияв небесної любови до нас: тут була Пречиста Діва Марія, тут була Божа Матінка!

... І той завжди молитовно-піднесений настрій, що панує в цьому святому місці, і та непорушна тиша, переривана тільки від часу до часу важкими зітханнями діткливого болю й терпіння, та рясний дощ слізних краплин людського горя, свідчать кожному, навіть і тому, хто не знає добре історії цього святого місця, що тут колись мало статися щось надзвичайне, що тут здійлося велике чудо, — тут була приявною й доступною для людського ока Сама Божа Мати, Преблагословенна Марія!

Вправді, та добра Мати відкупленого людського роду перебуває всюди: і в усіх наших храмах святих, і в християнських домах, і в серцях своїх вірних дітей. Це та сама Небесна Матінка, що в Гошеві, Кальварії, Зарваниці, Крехові, Почаєві і Самборі ми так набожно

перед її чудодійними іконами колись молилися.

Та все ж таки тут, у Люрді, Пречиста Діва Марія була дещо інакша... Тут, на кам'яній скелі, в 1858 році, стояла Непорочно Зачата в авреолі небесної краси і розмовляла з убогою, чистого серця, пастушкою Бернадеттою.

І від того часу сотки тисяч людей з різних сторін світу рік-річно відвідують це святе місце, щоб і собі відчути тут приявність Небесної Цариці.

Отже, й ми прибудемо туди з поклоном... Прибудемо, щоб виявити нашій Небесній Неньці насамперед нашу любов і вірність та щоб у її матерніх обіймах щастя забути бодай на хвилину про все горе й недолю, що нас давить далеко від Рідного Краю. Для немовлятка нема більшої радості й щастя, як спочити в обіймах рідної неньки, і хоч воно в терпінні

не вміє розповісти про свій біль, то мати розуміє добре своє дитя, вона вичитує з його очей і щастя, і смуток, і все те, що йому долягає.

З глибини наших наболілих сердець ми засилатимемо благання Небесній Цариці про повернення Божої слави на всій морально спустошеній земній кулі, про Божий мир для народів, про милосердя для грішників світу, про щастя й долю для нашої страдницької Батьківщини і для наших так важко гноблених братів.

А для нас самих проситимемо Страдальну Матір сили й помочі зносити без нарікань ті важкі терпіння, що їх зазнаємо в нашій гіркій скитальчій мандрівці... та діждатися радісного й шасливого повороту в рідні, батьківські пороги.

о. Іван Яцків

Друга міжнародня проща до Люрду

ПРОГРАМА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРУПИ

під проводом Високопреосвященного Апостольського Візитатора для українців у Західній Європі Кир Івана Бучка

21 ЛИПНЯ, ЧЕТВЕР:

о 18 год., при Гроті, урочисте відкриття. Привітальні промови Преосвященного Тесаса, Єпископа Люрду й Тарбу, і Його Еміненції Кардинала Сальєжа, Архиепископа Тулузи.

о 20 год. 30 хв. Сповідь прочан.

22 ЛИПНЯ, П'ЯТНИЦЯ:

о 8 год. ранку, в каплиці св. Бернадетти, співана Служба Божа.

о 10 год. 30 хв., у базиліці "Розер", 1-ша конференція з доповіддю Високопреосвященного Гаррона: "Христове Царство — основа миру".

о 14 год. Збори "Паке Хрісті" для української групи, під головуванням Владики Кир Івана. По Зборах — відвідини музеїв.

о 16 год. 30 хв. Процесія зі Св. Тайнами.

о 17 год. 30 хв. 2-га конференція з доповіддю Монсеньйора Вандрі, ректора Квебекського університету Ляваль. Головує Його Еміненція Кардинал Фаульгабер, Архиепископ Мюнхену.

о 20 год. 30 хв. Процесія зі свічками.

о 21 год. 30 хв., на майдані "Розер", Вечір Молоді. Виступ української групи (діти й хор).

23 ЛИПНЯ, СУБОТА:

о 8 год. ранку, в Базиліці, Архиерейська Служба Божа. Відправляє Високопреосвящений Кир Іван, у послуженні о.о. душпастирів Франції, Бельгії й Німеччини.

о 10 год. 30 хв., у Базиліці "Розер", 3-я конференція з доповіддю Преосвященного Келлера, Єпископа Мюнстеру: "Христове Царство — основа миру".

о 16 год. 30 хв. Процесія зі Св. Тайнами. Проводить Високопреосвящений Кир Іван.

о 21 год. 30 хв., в Базиліці "Розер", 4-та конференція: "Царство Марії — основа миру".

о 22 год. 30 хв. На Еспланаді: Урочиста Архиерейська Служба Божа. Відправлятиме Високопреосвящений Кир Іван у послуженні всіх українських священників.

24 ЛИПНЯ, НЕДІЛЯ:

о 8 год. ранку, в каплиці св. Бернадетти. — Служба Божа.

о 10 год. Урочиста Служба Божа латинського обряду. Відправлятиме Його Еміненція Кардинал Шустер, Архиепископ Міляно.

о 15 год. Хресна дорога для української групи.

о 17 год. 30 хв. Закриття Прощі. Промова Його Еміненції Кардинала Жерльє, Архиепископа Ліону.

ЛЮДИНА

III*)

*“А коли хочеш увійти в життя, сповняй заповіді”
(Мт. 19. 17.).*

ІЩЕ раз хочу говорити про те, над чим ми застановлялися в попередній частині. Ми дійшли до висновку, що метою християнства є виробити з нас повновартісних людей, іншими словами, християнство нічого іншого не вимагає від нас, як лише того, щоб ми були гідними, правдивими людьми, тобто, що християнська мораль уповні покривається з тим, чого вимагає від нас наша людська гідність і наш здоровий розум.

Пригадаймо собі, як в останніх роках дехто з погордою висловлювався про християнство, з особливою про Х Божих Заповідей. «Що обходять нас ті Х Заповідей, що їх три тисячі років тому зніс з гори, десь там в Азії, якийсь старий жид?», — вигукували ті, що хотіли будувати «новий світ» без Бога. Не задумувалися вони над тим, що якби Бог був дав ті десять Своїх Заповідей не на горі Синай, а десь на островах південного моря чи на якійсь екзотичній горі, то мимо того вони обов'язували б нас, бо в них виявлена Божа воля для людей. Ми ж не можемо робити Богові застережень, що тільки тоді будемо слухати Його слів і Його Заповіді будуть нас лише тоді обов'язувати, коли Він буде промовляти до нас там, де ми того хочемо.

А втім, гора Синай не є «десь там в Азії»! Вона є всюди! Де лише людина приходить на світ, приносить вона з собою на цей світ точно ті Х Заповідей, що їх дав Господь Мойсей! І так, як Господь колись виписав Свої Заповіді на двох кам'яних таблицях, так само глибоко вписує в серце кожній людині ті самі Х Заповіді! Мойсей, огірчений невірністю свого народу, був розбив ті таблиці з Заповідями, але Господь дав йому інші на доказ, що ніколи не можна знищити Його волі! А людина? Вона може пробувати подерти ті сторінки Катехизму, де виписані ті Заповіді, може намагатися вимазати їх зі свого серця, та це нічого їй не допоможе! Людина подре лише папір, приглушить лише тимчасово голос Х Заповідей, що тим сильніше відзветься по яко-

мусь часі в серці тієї людини! Бо творцем їх є Бог, і жодна сила не зможе їх затерти чи знищити, бо: «Істинно кажу вам: Поки не минеться небо й земля, одна йота*» або одна риска не минеться з закону». (Мт. 5. 18.).

Та чи справді ті Божі Заповіді є такими недорічними, як дехто старається вмовити в нас? Чи, може, навпаки: вони є зовсім самозрозумілими й глибокого змісту?

Ми мусимо здати собі раз на завжди ясно справу з тією глибокою і незбитою правдою, що понад цим світом і людиною є Бог, — це Йому світ і людина завдячує своє існування; поза Богом не існувала б узагалі ніяка мораль і чеснота, без Нього дослівно зникли б усі моральні вартості, ідеали і стремління до досконалости. Думаю, що я не дуже розминуся з правдою, коли скажу, що тоді на світі була б лише одна зграя диких звірюк, що тільки називалися б людьми. Та, на щастя, є Бог і Його Х Заповідей; вони й надають людям і світові зовсім іншої вартости і форми.

Ми сказали, що Х Заповідей Божих є цілком самозрозумілі.

Наприклад, ця перша Заповідь, котра підкреслює, що ми повинні мати лише одного Бога, Його шанувати, всі свої вчинки і ціле своє життя Йому одному посвятити, що не можемо ділити свого серця ніж Ним — нашим Творцем і Паном — і якиминибудь божками чи півбожками, що ніколи не можемо садовити якогось сотворіння на престол, який лише єдиному Творцеві всесвіту належить. Чи ж то є лише Заповідь, чи, може, то є така сама озрозумілість, що можемо цю Заповідь назвати першим домаганням нашого здорового розуму, який нам каже, що, хто вважає, що поза Богом, від Кого ми вийшли й до Кого знову мусимо вернути, ми можемо де-небудь знайти щастя і сповнення наших найвищих стремлень, — той дурень і злочинець! А якщо Господь обдарував нас, людей, Своєю безмежною любов'ю, чи ж не є самозрозумі-

*) Закінчення. Див. початок і продовження у «Віснику» ч.ч. 3 і 6, за 1949 р.

*) Йота — найменша буква жидівської азбуки.

ле, що й людина мусить ціле своє серце віддати Богові, ціле своє життя Йому посвятити, і не сміє ставити побіч чи нарівні з Богом марноту цього світу! На жаль, багато є таких, що ставлять проминушу земну марноту не лише нарівні з Богом, але виносять її понад Нього! І чи ж можна таких назвати християнами і людьми? А тепер поспитаймо кожен себе: як та Заповідь у мене виглядає? Чи можу я сказати, що «супроти цієї Заповіді я є добрим християнином і повновартісною людиною?»

Або друга Божа Заповідь: «Не взивай імени Господа Бога надаремно». Чи ж вона не є зовсім ясною? Навіть більше! Ця Заповідь мусить нам, людям, великого сорому завдати, коли Бог мусів аж таку Заповідь для нас дати! Якщо зважити, хто є для нас Бог, яка велич Його Маєстату й всемогутности, а передусім любови до нас, то тяжко зрозуміти, що знаходяться серед нас люди, які вживають імени Бога на те, щоб виявити свій гнів чи злість і дати волю своїм низьким інстинктам! При цьому такий проклінник думає, що соковиті прокльони є доказом його мужеськості і сили. Навпаки! Кожний проклін є виявом людської безсилости, підлоти і злоби, а в найліпшому разі — глупоти.

А чи кожен з нас може спокійно сказати, що супроти цього я є повновартісною людиною і ніколи не переступаю цієї, другої Заповіді?

«Пам'ятай день святий святкувати», — каже третя Божа Заповідь. Якщо ми цілий тиждень думаємо про працю, поле, варстат, фабрику, їдження й прожиток, чи ж не можемо один день присвятити для Бога, а радше для своєї власної душі, і щось доброго зробити для свого вічного життя? Чи ж то не є зовсім наглядне і самозрозуміле? Так, це є самозрозуміле, але для повновартісних людей і правдивих християн. Ті, що є лише з п о д о б и л ю д ь м и і з і м е н и х р и с т и я н а м и, на жаль, зовсім не думають про свою душу, про вічність і свого Творця, а життя їх мало чим різниться від життя бездушної тварини. І чи ж не дивно, що в теперішніх часах поступу, є чимало таких, які, замість зближатися до ідеалу християнина і повновартісної людини, в духовому житті відступають назад і зближаються до людини перших часів.

А четверта Божа Заповідь, що наказує нам шанувати батька й матір. Чи ж не є це дома-

гання здорового розуму? Чи ж сама вже людяність не вимагає від нас того, щоб ми шанували і любили того, кому ми завдячуємо своє існування, шанувати ті натружені руки свого батька і ніжно-дбайливе серце своєї неньки?!. Для кого це не є самозрозумілим, той не є людиною, а хіба нелюдом!

П'ята Божа Заповідь шоглошує недотикальність людського життя. Ще різним політикам і державним мужам і не снилося проголошувати всякі декларації прав людини, що їх і так, як показує дійсність, майже ніхто не додержує, а вже Господь п'ятою Своєю Заповіддю охороняє наше життя, нашу свободу і здоров'я, і то не лише перед зазіханням нашого сусіда, але й перед загарбницьким насильством іншої держави чи сильних світу цього, дає підставу до співжиття поодиноких людей і народів. Чи ж цього не жадає й людська природа? І зайвим були б усі урочисті декларації і забезпечення прав людини, якби люди хотіли бути повновартісними людьми і додержували б цю п'яту Заповідь! А так ні на що не приладуться хоч би й найкращі фрази і слова, коли людство відбігає від Бога і Його Заповідей!

Шоста Божа Заповідь, за твердженням деякого, накладає на нас надлюдські домагання, бо в ній визначено, як неморальне, те, чого нібито домагається людська природа. Певно, що тут (але чи лише в цій Заповіді?) бажання тілесної людської природи стоїть у супротивності до цієї Заповіді. Але чи людина має лише ту одну природу, — тілесну? Чи ж вона є лише звіриною і тварюкою? Чи ж людина не має іще д у ш і і д у х а, що вивисшують її понад рівень звірини і вони властиво роблять її людиною?!. Багато дечого, чого вимагає від нас тілесна наша природа, не є добре, розумне і без закиду. Людина має високе й величне — і треба признати — не легко здійснимо завдання с п р я м у в а т и в с і с и л и с в о є ї п р и р о д и д о н а й в и ш о ї м е т и с в о г о ж и т т я, — д о Б о г а, і кермувати тими силами згідно з г і д н і с т ю л ю д и н и і л ю д с ь к и м р о з у м о м. Чи ж здоровий розум не вимагає від нас, — передусім, з огляду на дітей, — забезпечення родинного життя і подружньої вірности? Чи ж наша людська гідність не вимагає, щоб наші звірячі інстинкти і бажання були підпорядковані нашому духові, а не навпаки?

Отже, і ця Заповідь є нічим іншим, як лише доцільною вимогою нашого здорового розуму

і нашої людської гідності! А поспитаймо кожен себе, перед Богом і своєю совістю, як у мене справа з цією Божою Заповіддю? Чи можу я сказати, що у виконванні її я є правдивим християнином і повнswартісною людиною? Якщо ні — треба стати нею!

Сьма Божа Заповідь — Не кради! — охороняє нашу приватну власність і є підставою цілого порядку в світі. Та ж ця Заповідь така самозрозуміла! Того ж жадає від нас здоровий розум і людська гідність! Навіть у людей на найнижчому рівні культури порушення цієї засади вважалось найпоганішим вчинком, а стародавні культурні народи накладали найсуворіші кари на злодіїв, навіть відтинаючи їм праву руку. Оскільки більше ми, християни, не сміємо ніколи сплямити собі рук і чести, переступаючи цю Заповідь? А чи кожен з нас з цього погляду християнин і людина?

І восьма Божа Заповідь, що забороняє кривдити ближнього на честі, не вимагає від нас нічого неможливого і так само є самозрозумілою! Вона пригадує нам лише те, чого повинна кожна повнswартісна людина вистерігатися. Чи ж людина, що шанує свою гідність і честь, буде понижувати і відбирати честь іншій людині? Лише той, хто сам не має чести, буде безчестити іншого. Та, на жаль, мало хто виконує цю Заповідь як слід. Очернення, наклепи і обмови у нас на денному порядку. На кожному кроці стараємося обдурити свого брата з чести, з того, що в повнswартісних людей є найцінніше, а тим самим понижуємо свою не лише християнську, але й людську гідність! Чи ж можемо ми вимагати, щоб шановано нашу людську гідність, коли ми самі її не шануємо?!

Так само і дві останні Заповіді, що вимагають від нас не лише чесноти й чистоти в наших зовнішніх ділах, але й у внутрішньому способі думання, поскромлення всіх наших бажань і настроїв, згідно з нашим розумом і

людською гідністю. І це не є лише деспотична Божа постанова, щоб ми вгиналися під усякими надмірними Заповідями, законами і вимогами Бога, але це є наслідок Божої волі, щоб людина все своє життя погодила зі своєю внутрішньою природою, а саме тією, що людина є образом і подобою Бога.

Ні! Не «якийсь там старий жид з незбагнаних спонук» винайшов Х Заповідей, але Господь, у хвилині, коли створив людину на Свій образ і подобу, також дав і ці підставові закони людської гідності! І коли людина щиро, чесно і з одвертим серцем вслухається у своє власне ество, вона чує той самий голос Бога, що його чув Мойсей на горі Синаї: «Я є Господь Бог твій! Не будеш мати інших богів, крім Мене»... і всі інші Заповіді!

І християнство може з повним правом сказати, що мірою нашої моралі є розумна природа людська! Отже, законодавцем нашої моралі не є безпосередньо Бог, але сама людина, її честь, гідність і розум! Вже в дитинстві вчили нас, що «гріх — це образа Бога». Так воно в дійсності й є! Але передусім гріх, кожний гріх, — це образа нашої людської гідності, утрата людської шляхетності, злочин проти розуму, найбільша глупота! Та мусимо при тому вважати й на те, що нашу людську природу і здоровий розум до деякої міри ушкодив первородний гріх, і через те ми часто сходимо на манівці. Та здоровий розум, просвічений Божою ласкою, є правдивим небесним світлом, що, з одного боку, охороняє нас, щоб ми не впали до рівня звірини, а, з другого, підносить у шляхетності нашу правдиву людську гідність і допомагає зблизитися до того ідеалу повнswартісної людини, що його ми бачимо в особі Бого-чоловіка, нашого Спасителя Ісуса Христа!

За Гайнріхом Сузо Бравном
переробив о. Г. Б.

Материнська подяка Небесній Лікарці

Цією дорогою складаю свою найсердечнішу подяку Небесній Лікарці за чудесне uzдоровлення мого маленького Льодя. По важкій операції, коли земні лікарі вже втратили надію задержати мого синочка при житті, я звернулася тоді з благанням до Пречистої врятувати мою дитину. Сьогодні — синок мій вже вдома

При цьому дякую і всім нашим приятелям та знайомим, а особливо Сестрицтву Матері Божої Неустанної Помочі при соборі св. Володимира Великого в Парижі, що, на заклик о. Бачинського, приєдналися до молитов і також просили для моєї дитини ласки uzдоровлення.

Софія Завалинська

Стародавня Русь і Західня Європа

“Бо Русь Дніпрова ще тоді постала,
Як про Москву Европа й не чувала”...

П. КУЛІШ

Генеалогією (родоводами) наших Рюриковичів займаються вже давно, але майже до останніх часів ми не могли похвалитися, що ця ділянка нашої історії досліджена глибоко і поважно. Тимчасом ніхто не заперече ваги дослідів у цій галузі.

Часто в цих старовинних родоводах криються відновіди на те, що спонукало володарів до тих чи інших учинків, залежність подій від певних родових зв'язків і викликаних тим спільних інтересів, політичних комбінацій, союзів, торговельних стосунків тощо.

Родовідні досліді вимагають праці не лише в наших, а і в закордонних архівах, вивчення і дослідження величезного історичного матеріалу, порозкиданого часто в приватному листуванні, офіційних актах, різних реляціях, щоденниках та договорах. Людиною, що надзвичайно прислужилася нашій історичній науці, саме в галузі генеалогії, є знаний вчений генеалог-дослідник Н. де Баумгартен. Наслідком його багаторічної праці над родинними зв'язками Рюриковичів з володарями інших земель упродовж X-XIII століть, з'явилася надзвичайно цінна студія французькою мовою, під назвою: “Генеалогії та західні шлюби руських Рюриковичів з X-XIII ст.”. Студія вийшла 1927 року в Римі. (N. de Baumgarten. *Généalogies et mariages occidentaux des Ruriki des russes du X au XIII siècles.* Roma, 1927. Накладом Pont. institutum orientalium studiorum).

У передмові автор підкреслює, що в часах до татарського іґа Русь була правдивим членом єдиної європейської сім'ї. Його праця це блискуче доводить, бо чисельні шлюби Рюриковичів з представниками державних домів інших країн були б неможливі, якби Русь не була могутньою, культурною і багатою державою. До нас дійшли оповідання чужинців про Русь тих часів.

За часів Володимира Великого приїздив до Києва єпископ Бруно Квертфуртський. З Києва мав він їхати проповідувати християнську віру до диких печенігів. У своєму листі до німецького цісаря він писав, як його гарно був прийняв великий князь, як не хотів відпустити до печенігів, бо передбачав загибель єпископа. Коли ж єпископ не послухався, сам князь проводив його аж до кордонів своїх гарно укріплених земель. “Князь

Русів великий і багатий володар”, — каже єпископ Бруно.

Другий єпископ, Тітмар Мерзбургський, відвідавши Київ 1017 року, писав, що в Києві є понад 400 церков, 8 ринків, а людей — незчислена сила. Він, безумовно, перебільшує, але це якраз свідчить, яке гарне й велике враження зробило на нього це місто, що було не тільки престольним градом великого князя, а й осередком нашої тодішньої торгівлі з цілим відомим тоді світом. У той час наші князі вже остаточно об'єднали під своєю владою слов'янські племена, скріпили їх і надали землям державного устрою.

Дійсно, за князів Володимира Великого та його сина від подружжя з Рогнідою, Ярослава Мудрого, українська держава доходить до найбільшого розвитку могутності і культури, а все це йшло вже під знаком християнської віри. Володимир Великий, бажаючи знати, як живуть інші народи, розсилав своїх людей у чужі краї “соглядати земель ихъ и обычаевъ ихъ”, Ярослав же Мудрий дбав про храми Божі, про науку. Він “насія книжними словесы вѣрныхъ людей”. Щоб мати богослужбні книги, він “собра писцы многи и прекладаше отъ Грекъ на словѣнское письмо и списаша книги многи”...

За великого князя Ярослава Мудрого в Києві перебувало чимало чужих володарів, деякі жили по багато років, бо обставини не дозволяли вернутися в свої землі. Так, наприклад, довгі роки жив у Києві норвезький король Олаф Святий, якого вигнав з його держави данський король Канут. Олафів син, Магнус Добрий, виріс і виховався при дворі Ярослава. Довго жили на Русі венгерські принци Андрій і Леванта, сини Владислава Плішивого. Андрій одружився з княжною Анастасією, донькою великого князя Ярослава, та незабаром після цього стає королем Венгрії.

Два англійські принци, Едвін та Едвард, сини короля Едмунда, вигнані з батьківщини королем Канутом, знайшли в Києві притулок. На службі у Ярослава перебував не один хоробрий чужинецький лицар, а між ними і славний Якун, син короля шведського Олафа, принц Торальд норвезький та інші. Знаний французький історик Люї Паріс, у передмові до перекладу на французьку мову Несторового Літопису, говорячи про Київську Русь

Ярослава, називає її лицарською і дуже подібною до решти Європи.

Н. де Баумгартен подає відомості про таку велику кількість шлюбних зв'язків наших Рюриків, що згадати про всі в звичайній статті неможливо. Тому зупинюся лише на найважливіших та до сухої генеалогії додам деякі історичні факти.

Згідно з дослідями автора, було двосторонніх шлюбів у згаданому часі, X-XIII ст.: зі Скандинавією 12, з Візантією 12, з Болгарією 3, з Моравією і Богемією 7, з Німеччиною 14, з Англією 2, з Грузією і Осетією 7, з Угорщиною 15, з Литвою 5, з Францією 1, з Польщею 27, з Померанією 5, зі Шлезьком 2.

Великий князь київський Володимир, ще доки був поганином, мав чотири подружжя зі скандинавками. Це були: Олава, Адлага, Малфреда і Рогніда. Про перших трьох докладніших відомостей не маємо. Рогніда була донькою варязького вікінга Рогволода, що князував у Полоцьку. Вона славилася надзвичайною красою. Володимир мав ще жінок чужинок: одну болгарку, другу чешку, третю візантійку (вдову по князеві Ярополкові). Вже охрестившись, одружився він з візантійською принцесою Анною, донькою базилевса Романа. Великий князь Ярослав Мудрий одружився 1019 року з донькою шведського короля Олафа Стетконунга, Інгігердою, що, прийнявши християнську віру, одержала ім'я Ірини. Незадовго до своєї смерті, вона переселилася до Новгороду та постриглася там у монахині під іменем Анна. Померла 10. 2. 1051 року та була зачислена до лику святих, а мощі її спочивали в новгородському Софійському соборі.

Напіврідний брат короля Олафа Святого, Гаральд, хоробрий лицар, прозваний сміливим і грізним, мусів також шукати притулку при дворі великого князя Ярослава, куди він приїхав у 1030 році. Тут він закохався в гарній доньці великого князя, Єлисаветі. Її зображення є в Києві на одній з фресок у Софійському соборі, що його побудував, як відомо, її батько. Гаральд просив руку Єлисавети, але йому було відмовлено. Тоді він з варязькою дружиною вступив на службу до візантійського імператора, довго воював на Середземному морі з африканськими розбійниками та невірними сарацинами. Побував і в Єрусалимі.

В одній скандинавській сазі, яка дійшла до нас, виспівує Гаральд красуню, — блакитнооку руську княжну. Прославившись і з багатими дарами, він повернувся до Києва і одержав руку Єлисавети 1044 року. Пізніше, 1047-1066 р.р., він був королем Норвегії. Заснував місто Улсалу. Загинув 1066 року в битві з королем англійським Гарольдом II.

Єлисавета одружилася вдруге, з королем Данії Свенном Ульфсоном.

Донька згаданого англійського короля Гарольда II та його дружини Альгіти, принцеса Гвіда, одружилася, близько 1070 року, з Володимиром Мономахом, великим князем київським, що його мати була донькою базилевса Константина Мономаха, з якою його батько, великий князь київський Всеволод I, одружився 1046 року.

Продовжимо перегляд шлюбних зв'язків зі Скандинавією: Христина, донька шведського короля Інгуостенкільсона, одружилася 1095 року з Мстиславом, великим князем київським.

Сігурд Йорсалафер, король норвезький, помер 1130 року, пошлюбив київську княжну Мальфрїду.

Вальдемар I Великий, король Данії, одружився 1154 року з руською княжною Софією Володимирівною.

Згадаю ще кілька шлюбів з візантійським двором: Варвара Комнен коло 1103 року одружилася зі Святополком II, великим князем київським.

Базилевс Ісаак Комнен пошлюбив 1104 року княжну перемиську Ірину Володарівну.

Андронік Комнен, пізніший базилевс, одружився 1122 року з Іреною Мстиславівною, княжною київською.

Коло 1200 року Роман, князь Володимир-Волинський і Галицький, одружився з візантійською принцесою. Близькі відомості про цей шлюб, на жаль, не збереглися.

Із шлюбних зв'язків з Богемією та Моравією вкажу лише на три:

Вратислава, моравського маркграфа з Брна, що одружився 1142 року з теребовельською княжною.

Богемської принцеси, доньки короля Владислава III, що вийшла заміж 1149 року за луцького князя Ярослава, та

Пржемисла-Оттокара II, короля Богемії, який одружився 25. 10. 1261 року з княжною чернігівською Кунігундою.

Про родинні зв'язки з литовськими володарями докладно говорити не буду, вкажу лише, що король Данило Галицький був одружений з литовською княжною, племінницею славного Мендовга.

Шлюби з німецькими домами бували нерідко:

Бернгард, маркграф Нордмарку, мав дружиною одну з доньок великого князя Володимира Святого.

Святополк II, великий князь київський, був одружений з донькою графа Етелера.

Княжна Євпраксія, донька одного з наших найкультурніших князів тієї доби, Всеволода Ярославовича, що знав 5 мов, славився своєю добротою, побожністю і праведністю, — своє виховання

одержала в Саксонії, куди поїхала, маючи 12 років. Там вона 1086 року вийшла заміж за маркграфа Генріха Штадена, званого Довгим, що незабаром помер. Під час відвідин монастиря Клендіншурд, її примітив присутній там імператор німецький Генріх IV, що закохався в гарній вдові. По смерті своєї дружини, він одружився з Євпраксією в 1089 році. Імператор мав тяжкий характер, і шлюб вийшов нещасливим. Відній Євпраксії довелося етикати від чоловіка, і вона знайшла собі притулок у графині Матильди Тосканської, що жила в Каносі. Це був 1095 рік, і саме в Каносі збирався Собор. Євпраксія одверто розповіла Палі і Соборові про все, що вона перетерпіла від чоловіка, і Собор прихильно її вислухав. Цей момент став початком політичних невдач для Генріха IV. Кілька років пізніше Євпраксія вернулася до Києва і там вступила до монастиря.

Гертруда, герцогиня австрійська, донька герцога Генріха, взяла шлюб 27. 6. 1252 року з Романом галицьким, князем Слонимським.

Часті шлюбні зв'язки були у наших князів і з володарями Угорщини.

Владислав I, король угорський, одружився з княжною київською Премиславою Володимирівною.

Андрій I, як вже було згадано, пошлюбив Анастасію Ярославну, коло 1046 року.

Принцеса угорська Олена одружилася 1064 року з Ростиславом, князем Тмутараканським.

Коломан, король угорський, одружився 1112 року з Євтимією, княжною київською, донькою Володимира Мономаха. Кілька місяців по шлюбі, вже вагітною, вона етикла додому. Горда і гарно вихована, княжна не могла знести обставин чужого краю і, очевидно, немилого їй чоловіка. Її син Борис, вихований в Києві, загинув молодим, домагаючися венгерського престолу, на яке мав законне право.

Найцікавішою постаттю з наших князівен, що одружилися з закордонними володарями, була, безумовно, Анна Ярославна, княжна київська, донька великого князя Ярослава Мудрого. 1048 року, король Франції Генріх I, що був удівцем, вислав до Києва посольство на чолі з єпископом з Мо, Готье Савейром і лицарем синьйором Госленом де Шаліньяк, сватати княжну Анну. Анна виїхала до Франції, і вінчання відбулося в Реймсі 14. 5. 1049 року. Савейр мав бути здивованим величчю і багатством Києва. Французький історик Левеск на одному з засідань Академії Наук 1802 року подав у своєму звіті, що єпископ Савейр висловився про Україну так: "Краї цей більш об'єдна-

ний, більш щасливий, більш могутній, більш значний, більш культурний ніж Франція".

Анна Ярославна жила щасливо з чоловіком, який, здається, радився з нею в державних справах, бо на деяких актах або наданнях король пише: "За згодою дружини моєї Анни", або "В присутності королеви Анни".

1 серпня 1060 року король помер. Анна залишилася вдовою з двома синами, Філіпом, майбутнім королем, і Гюгом, що став родоначальником вітки королівського дому Вермондуа (Орлеани). Третій син, Роберт, помер малим.

По смерті батька, на трон вступив Філіп і правив під опікою матері і Бодуена, графа Фландрського. Королева жила недалеко від Парижу, в Сенліс, де вона побудувала монастир св. Вінкентія. В молодій і надзвичайно гарній королеві закохався хоробрий і могутній лицар, кривний короля, Рауль III де Креспі і Валюа. В другій половині 1062 року він захопив королеву в Сенліс, вивіз її в свої землі, де з нею повінчався. Цей факт викликав велике обурення в народі, і гострий осуд Папи Олександра II. Анна щасливо прожила 12 років з другим чоловіком, а після його смерті, 1074 року, повернулася до сина і жила при дворі, але лише як мати короля. *)

**

Як бачимо, історія виразно свідчить проти тих, хто хоче бачити нас тільки племенем рабів і пастихів. Наші предки колись стояли на вершкун слави й могутности, аж поки руїницький дух братонависництва не заповнив провідників нашого народу: в братовбивчих війнах Русь-Україна вичерпала силу свою та в пожежах і крові підкорилася ворогам лютим, сусідам ненажерливим.

У сумні часи, що їх переживаємо, лине думка до тієї славної доби, коли щасливою була Батьківщина наша, а зболіле серце наповнюється тихою гордістю й... надією...

В. Сенютович-Бережний

*) Дати і головні відомості про Анну Ярославну подаю за проф. І. Борщаком, який написав до цього часу єдину в нашій історіографії розвідку про цю українську княжну на французькому престолі та подав критично перевірені історичні бані про її життя, два її портрети і герб (див. "Анна Ярославна, королева Франції", "Стара Україна", Львів, 1925 р., Ч. 6).

В жалобному поклоні

У неділю, 10-го липня цього року, в сороковий день смерті блаженної пам'яті Паризького Архієпископа, Кардинала Емануїла-Целестина Сюара, в соборі св. Володимира Великого в Парижі відправлено урочисту панахиду за спокій душі вмерлого Архипастира.

Це заупокійне Богослуження відправив Всесвітліший о. Міграт Яків Перрідон, в асисті Впр. о. Канцлера Леськовича Івана і о. Жол-

кевича Вслодимира. Наші вірні, що не мали змоги віддати покійному Владиці останньої прислуги в дні його похорону, взяли в цій панахиді численну участь та благали Всевишнього про вічний спокій для душі згаслого Князя Христові Церкви, що своїми благородними, просякнутими християнською любов'ю ближнього вчинками записався в сернях не тільки своїх духових дітей-французів, але й українських емігрантів.

Зустріч з Архієпископом Сюаром

(УРИВОК ЗІ СПОГАДІВ)

Було це 22 травня 1934 року.

Організуючи духовні концерти «Української капелі» по французьких церквах, я завітав до Реймсу, колишньої Civitas Remorum, Реймсу, де король Хлодвіг, цей Володимир Великий Франції, дістав 496 року хрещення від єпископа Ремі, де коронувалися всі французькі королі від початку династії Капетингів аж до Карла X, де 14 травня 1049 р. архієпископ Гюї де Шатійон вінчав Анну Ярославну з Генріхом Першим, Реймсу, давнього релігійного осередку Франції, що був метрополією найбільшої за дореволюційної Франції єпархії.

Щоб одержати дозвіл на концерти в Реймській єпархії, треба було, річ ясна, скласти візиту архієпископові, тоді ще не кардиналові, Сюарові. Я мав до нього рекомендаційного листа тепер вже згаслого абата Шарля Кене, Генерального Вікарія для чужинців у Парижі (див. наші спогади про абата Кене в «Соборній Україні», квітень 1947 р.), але, як сказав мені симпатичний протопресвітер реймського собору: «Архієпископ і так прийняв би вас; двері його розчинені для всіх».

Отже, о четвертій годині, 22 травня, я пішов до величавої архієпископської палати, збудованої в XV віці, згадуючи великих попередників Сюара на реймському троні, єпископів і архієпископів, що мали колись титул «постійних легатів» Св. Престолу, що були прешими «перами й дюками Франції», згадуючи славу колись єпископську школу, де 972-982 р.р. навчав Жербер д'Орійак, пізніше Пана Сильвестр II.

Протопресвітер мав рацію: з першого погляду на постать архієпископа Сюара видко

було, що він прийняв би мене й без усяких рекомендаційних листів. Від нього віяло якоюсь незвичайною лагідністю, лагідністю людей, що посідають таємницю віри, таємницю, що не всім людям дана. Була це, як кажуть французи, *une belle figure sacerdotale*.

Сюар відразу сказав мені, що знає про чудові співі Східної Церкви, що не тільки дозволяє «Українській капелі» співати в своїй єпархії, але й сам головуватиме на концерті в «своєму соборі», додаючи при цьому: «Він подвійно мій, бо це архієпископський собор і я його відбудовую». Дійсно, це архієпископ Сюар відбудував реймський архитвір, що його не помилювали німецькі гармати за першої світової війни.

Перебув я тоді в архієпископа майже півтори години. Що розмова з згаслим прелатом була цікава, про це зайво тут твердити. Я вже мав чималий досвід з розмов з французьким духовенством, від кардиналів починаючи й скромними «сільськими кюре» кінчаючи, і знав, які це освічені люди, — справжня еліта французької нації. Вже я знав також, що, всупереч байці, яка походить від французького романтизму, — а в нас і досі ця байка має характер «новинки», бо ми в усьому спізнаємося, — французьке духовенство в питаннях соціальних стоїть на ділі куди «лівіше» від різних так званих, «лівих» партій; отже, знав я, що Церква у Франції не є «підпора капіталу»... Незважаючи на все це, мушу сьогодні визнати, що погляди Сюара на робітниче питання, що про нього тоді так багато мовилося у Франції, мене здивували. Тепер, коли мені відомі вже пастирські листи паризького архієпи-

скопа Сюара про «Розвиток або занепад Церкви» (1947), або про «Роллю священика в державі» (1949), я добре розумію, що ідеї реймського архієпископа, висловлювані 1934 року, були в нього глибоко передумані...

Розмовляли ми також на світлі теми, властиво, про, так звану, «вільну школу», тобто не удержавлену, і в цьому питанні голос колишнього віце-ректора семінарії в Лявалі та доктора теології й філософії, не був голос пересічний. Та не з цими розмовами я хочу сьогодні познайомити читачів, а з розмовами на українську тематику.

Ці «українські» розмови в Реймсі мусили, очевидно, розпочатися з Анни Ярославни, що про неї архієпископ чув, як про «Anne de Russie». Він вельми зацікавився справжньою історією славнозвісної доньки Ярослава і прохав мене надіслати йому французький зміст моєї колишньої розвідки, що я й зробив кілька днів пізніше. Тут таки на прохання Сюара я зредагував коротку замітку про Анну Ярославну для реймських газет, що з'явилася там, коли вони повідомляли про концерт «Української капелі».

Анна Ярославна привела нас до відомої реймської церковно-слов'янської Євангелії, що навколо неї зібралось стільки легенд, які й були здебільшого джерелами відомостей Сюара. Проте вчений архієпископ з помітним задоволенням слухав мої пояснення про справжній характер реймської Євангелії, що невідомо яким чином дісталася в 70-х р.р. XVI віку до Кардинала де Льорен, далекого попередника архієпископа Сюара на реймському троні. Рукопис має дві частини: одну, писану кирилицею, пражського походження, що її цар Карл IV подарував бенедиктинському монастиреві в XIV віці; другу, писану пізніше глаголицею, більш цікавою для філологів. Уперше про реймську Євангелію згадується в реєстрі собору з 1669 року. Все інше, що писали про Євангелію, про те, що її привезла Анна Ярославна, що цар Петро оглядав її в 1717 р., — все це чиста легенда. Щождо того, чи французькі королі присягали під час коронації на реймській Євангелії, — ця справа так і не в'яснена досі.

Архієпископ згадав, що від часів революції цей рукопис зберігається в реймській міській бібліотеці, де другого дня я його оглядав.

Коли я сказав, що Леже, який дав 1899 р. наукове палеографічне видання Євангелії, скаржився мені, десь за рік перед смертю, що ви-

ще духовенство Росії, через відразу до Римської Церкви, не схотіло передплатити жодного примірника його видання, а Києво-Печерська Лавра, натомість, передплатила примірник, архієпископ жваво відповів: «О, Київ це не те, що російський Синод...».

А це навело розмову на сучасне російське православ'я і на старе київське православ'я та на просто незрозумілу ненависть старого російського режиму до всього католицького. Сюар згадав тоді про книжку Бердяєва «Нове середньовіччя», і розмова перейшла на Українську Католицьку Церкву в Галичині.

Архієпископ загалом був досить добре поінформований про сучасне становище Церкви в Галичині, про її недавню історію, про діяльність Митрополита Шептицького, додаючи про останнього: «Я його глибоко поважаю» (*Je le vénère*). Проте щодо давньої історії Унії, відомості Сюара не йшли далі праці Дом Альфонса Гепена (*Guepin*) про св. Йосафата (1874), праці з полонофільськими тенденціями. Але чи міг я брати за зле такі інформації французького прелата, коли десь місяць перед тим, у Парижі, один український інтелігент, людина досить освічена, зовсім поважно твердив мені, що «Унію вигадали поляки» (!).

А з Унії зовсім непомітно розмова перейшла на Польщу, точніше про її терепішне ставлення до Греко-Католицької Церкви. Хоч і обережно та з належним тактом, — мова мовилася про католицьку країну й розмовляв я з католицьким прелатом, — я оповідав про ставлення польського уряду до Греко-Католицької Церкви й до Західньої України взагалі, про пацифікацію 1930 р., покликуючись, між іншим, на відповідні статті паризької католицької газети «Ля Круа». Реймський архієпископ мовчки хитав головою, повторюючи кілька раз: «Це сумно...» (*C'est triste...*).

Потім він запитав: «Чи є український католицький священик у Парижі?».

— Ні, на жаль.

І я мусив коротко пояснити Сюарові, що це питання підніс ще 1928 року отець Кене, який писав у цій справі до свого приятеля, перемиського єпископа Коциловського. Писав також і я до Митрополита Шептицького, але польський уряд чинив цьому опір.

Обличчя Сюара ще більш посумніло, він усе хитав головою. Не треба було бути великим фізіономістом, щоб зрозуміти, що цієї хвилини реймський архієпископ не був по боці польського уряду.

— Я буду молитися, — сказав наприкінці Сюар, — за українців у Франції і щоб українці-католики дістали свого священика...

Вже більше як півтори години сидів я в домі архієпископа, кілька разів підводився, щоб попрощатися з ним, але він, з питомою йому симпатичною лагідністю, все затримував мене. Та прийшов усе таки час кінчати цю вельми цікаву розмову.

— Можете сподіватися, — сказав архієпископ, прощаючися зі мною, — що я зроблю все належне, щоб наш собор мав численну публіку в день вашого концерту. Отже, до побачення! До жовтня!..

**

Звичайно я рідко бував на концертах «Української капелі», бо завжди їздив попереду, підготовляючи нові місця для її виступів. Але реймському архієпископові не відмовляють...

Отже, 23-го жовтня 1934 р., вночі, я виїхав з району Бордо й другого дня вже під вечір я вийшов з реймського двірця. Коли я підходив до собору, концерт уже розпочався.

Увійшовши до середини, я аж остовпів: стільки там було народу, що майже з побожністю слухав спів. І в цьому готичному архитворі, з його чудовими вітражами, це було незвичайне видовище. У вітварі, оточений духовенством, головував архієпископ, по боках собору стояли семінаристи й учні католицьких шкіл.

З вітваря лунали такі знайомі мені слов'янські співи: Бортнянського, Архангельського, Леонтовича, Львова, Лисенка, Демущького...

Перша частина концерту скінчилася молитвою за Францію. Протопресвітер увійшов тоді на амбону й виголосив дуже добре казання про Україну взагалі, про страдне життя Греко-Католицької Церкви за царських часів, про її ролі в житті галицько-українського народу, про український духовний спів... І хоч головний зміст його казання я знав заздалегідь, бо залишив йому відповідну документацію, але цей зміст здавався новим в устах натхненного промовця, що висловлювався добірною французькою мовою й був справжнім оратором.

Почалася друга частина концерту, проспівали наше чудове «Вірую», що його ніколи не можна чути без зворушення. А потім прийшов урочистий Salut, з латинським Tantum Ergo. Концерт скінчився.

Тоді поволі підвівся з свого крісла Сюар і звернувся до присутніх:

— Ви слухали, як і я, з незвичайною увагою цей незрівнянний спів. Ось що може зробити щира віра. Вона не лише рушить гори, вона підносить до височини генія людські здібності. Ніякі злидні не можуть зламати віри в людей, що передають такі співи. Цей концерт є прикладом для нас усіх Божої величності, що благословив українських музик і співців...

Я прощтовхнувся крізь приплив людської хвилі, що сунула мені назустріч, і увійшов до захристії, де знайшов Сюара й цілу капелю, яка вишикувалась, чекаючи прийняття, що його робила для неї Парохіяльна Рада, якщо можна так перекласти існуючий при кожній французькій парохії «Conseil de fabrique».

Архієпископ дякував співачкам і співакам, сказавши таку незабутню фразу:

— Я хотів би, щоб на тому світі янголи так співали мені!..

Тут таки, в захристії, в присутності архієпископа, протопресвітер собору на письмі підсумував загальне враження від концерту:

«Парохія Богоматері. Реймс. Будинок священика, 1, вулиця Гійом-де-Машо.

«Під склепінням собору Корюнування, собору-мученика, ми слухали славу Українську Капелю. Це було водночас чарівне й хвилююче слухання: могутні й чисті голоси прекрасно виявляли віру, страждання й невмирущі надії цілого народу віруючих.

«Архієпископ, духовенство і вірні винесли з цього духовного концерту незабутні спомини.

Ф. Гайе, Протопресвітер.

Реймс, 24 жовтня 1934».

**

Більше я Архієпископа Сюара не бачив.

Провидіння бо так зробило, що 1940 року смиренний архієпископ став 23-им з черги паризьким архієпископом та 134-им головою паризької дієцезії: він став наступником Гонді, Гарлея, Аффра, Вердьє...

У своїй новій єпархії, вже Кардинал, Сюар знайшов таки Українську Католицьку Церкву, знайшов таки українських католицьких священиків, що відновили з куди більшим успіхом діло о. Терлецького *). Віднині про українські справи, надто українські релігійні справи, вже компетентніші чинники сповіщали паризь-

*). Див. про о. Терлецького «Вістник» 1945 р. ч.ч. 1, 2, 3-4. — Редакція.

PAROISSE NOTRE-DAME
REIMS

PRESBYTÈRE :
1, RUE GUILLAUME-DE-MACHAULT

32349

*Sous les voûtes de la
Cathédrale des Sacres, de la
Cathédrale martyre, la cèleste Chapelle
ukrainienne s'est fait entendre. Ce fut une audition
aussi délicieuse qu'émotionnante : les voix puissantes
et pures expriment magnifiquement la foi, les
souffrances, et les éternels espoirs de tout un
peuple de Croisants.*

*Archevêques, clergé et fidèles emportés
de ce concert spirituel un incroyable souvenir.*

Reims, 24 octobre 1934.

*F. Gayet
archevêque*

Факсиміле листа о. Протопресвітера реймського собору.

кого Кардинала-архієпископа. Всни ж засвід-
чать українцям, як прихильно ставився небіж-
чик Кардинал до Української Церкви.

8-го червня 1949 року я був присутній на
незабутній величавій церемонії в соборі Па-

ризької Богоматері, де найвищі достойники
Католицької Церкви відпрваджували в остан-
ню путь «раба Божого Емануїла Сюара». То-
ді ж на пам'яті мені стали ті, далекі вже, дні
22 травня й 24 жовтня 1934 року.

Ілько Борщак

Покажіть діла свої в лагідній мудрості...

Неділя 29-го травня н. р., мабуть, надовго
залишиться в пам'яті як українського, так і
французького громадянства Тіонвілю милою
згадкою. У цей день, о 10 год. ранку, у про-
сторому парохіяльному храмі, при великому
здвизі народу, Всесв. о. Мітрат Яків Перрідон
з Парижу, у сослуженні о. Івана Яцкова і міс-
цевого душпастиря о. Григорія Онуфрова, від-
правив урочисту Службу Божу. Дияконував
о. Володимир Жолкевич. Змістовну проповідь
про нашу переслідувану в Рідному Краю Гре-
ко-Католицьку Церкву і про східній літургіч-

ний обряд виголосив місцевий французький
парох о. Каде.

Під час Служби Божої багато наших і фран-
цузьких вірних приступило до св. Причастя.

Довершенням цього небуденного свята було
посвячення прапора для Тіонвільської Філії
«Об'єднання Українських Робітників у Фран-
ції». Передаючи посвячений прапор як символ
змагань за кращу долю українського робітни-
тва на чужині в руки п. Луцеві, голові Тіон-
вільської Філії, Всесв. о. Мітрат виголосив
слово:

— Дорогі Брати і Сестри у Христі,
Христос Воскрес!

З великою радістю прийняв я запрошення
вашого отця душпастиря відправити сьогодні-
шнє урочисте Богослуження і разом з вами

помолитися за переслідувану Українську Хри-
стову Церкву, її владик, за духовенство і вір-
них та за весь поневолений і катований во-
рогом український нарід.

З неменшою радістю перед хвилиною я по-

святить прапор вашої місцевої української синдикальної організації.

Ті, що служили у війську і були на війні, знають, що коли у вирішальному рукопашному бою ворог починає перемагати, а в серця вояцтва закрадається зневіра в успішність і доцільність дальшої боротьби, тоді досвідчений полководець наказує піднести високо вгору полковий прапор. І відомо багато випадків, коли така дія прапора на полі бою спричиняла незвичайні наслідки. У вояків живіше вдарили серця, вони здобувалися на найвищі зусилля, щоб таки перемогти, щоб не дати ворогові подерти і потоптати того, дорогого їм, прапора, що їх вже не в один бій водив, що був свідком, як вони не раз заглядали смерті в вічі, — але таки перемагали.

Сьогодні ви дістаєте прапор «Об'єднання Українських Робітників у Франції», що так само, як і прапор бойовий, має вас провадити до успішної перемоги в змаганнях за ваші слушні робітничі права. Цю вашу установу організацію, створену на взір французьких християнських професійних організацій, покликана до життя пекуча потреба боронити українських робітників на чужині і виєднати їм та їхнім родинам належну заплату за їх працю та забезпечити їм відповідні життєві умови, згідно з чинними французькими соціальними законами.

На жаль, дехто з українських громадських діячів у Франції не хоче зрозуміти, що ця професійна організація має зовсім іншу мету, цілком інші завдання, ніж їх мали і мають різні культурно-національні організації, які існували до війни та існують тепер у Франції. Вони, ці українські громадські діячі, дивляться на «Об'єднання Українських Робітників», просто як на конкурента, що може поменшити ряди їх послідовників, і тому в багатьох випадках провадять проти цієї синдикальної організації приховану, а то й одверту боротьбу.

Шкода, що й українські робітники не завжди здають собі справу, в чому полягає засаднича різниця між новоствореним «Об'єднанням Українських Робітників» і, наприклад, «Українською Громадою», «Просвітою», або якоюсь іншою подібною культурно-національною організацією, що їх завданням в першу чергу є ширити національну свідомість, плекати живого духа в українській еміграції, виховувати в національному дусі молоде покоління та скріплювати незламну віру в слушність змагань за краще майбутнє українського народу. Як ба-

чимо, величезні завдання! І щоб їх як слід виконати, потрібно багато сил, енергії і самопосягати. Отже, злочином є витратити ці сили на непотрібне й шкідливе політикування, гру у великих всюдів, що обіцяють ушасливити не тільки українську еміграцію, якщо вона піде за ними, але й цілий український нарід.

У сьогоднішніх часах ми з вами є свідками, як одна відома всім потуга, що загарбала ваш Рідний Край і примусила вас поневірятися на чужині, прагне брехнею, підступом і грубим насильством здобути і підкорити собі цілий світ. Перед лицем цієї смертельної небезпеки державні мужі вільних демократичних країн не бачать іншого рятунку, як тільки в об'єднанні всіх вільнолюбних сил світу, чого доказом є хоч би укладений недавно Атлантийський пакт.

Отже, навіть така велика держава, як Америка, маючи зорганізовану армію, велику промисловість, невичерпні фінансові можливості і всеруйнуючу атомову бомбу, не почувується на силі стати на посидинок зі смертельним ворогом усього християнського світу.

Чи ж не смішно після того, що в той самий час деякі українські провідники на чужині обіцяють вам силою своєї власної партійної або культурної організації перемогти цього ворога і здобути волю для України.

Безперечно, українська еміграція могла б прислужитися справі визволення Рідного Краю. Вона повинна і може виступати в імені поневоленого українського народу, але, щоб до її голосу прислухалися, щоб на її слово зважали різні держави й народи, вона повинна бути сильна, тобто об'єднана. Поки ж існує стан, коли два українці, що їх один і той самий ворог позбавив змоги жити на рідній землі, ладні перегризти один одному горло, бо один з них належить до «Просвіти», а другий до «Громади», або іншої якої організації, така еміграція, річ ясна, ніякої, навіть найменшої, ролі у визволенні Рідного Краю не зможе відіграти.

Отже, нехай кожен з вас уважно задумається над простим питанням: у чийх це интересах дехто розпалює між українською еміграцією братоненависництво, релігійну ворожнечу, або намагається підірвати авторитет Церкви, сіючи серед вас наклепами і брехнею недовіря до церковної ієрархії. А давши відповідь на це питання, спробуйте усвідомити собі раз назавжди, хто є правдивий і безинтересовний ваш провідник, чи Церква, що навчає любити свого брата українця і навіть життя за нього віддати, чи ті, які нацьковують українця на україн-

дя так, що, наприклад, Академію на честь великого сина України Тараса Шевченка в одній місцевості треба уряджувати стільки разів, скільки є там українських організацій.

В останніх часах, щоправда, ніби можна було зауважити деяке покращання у взаєминах серед нашої еміграції у Франції, але як далі воно піде — сьогодні ще важко сказати. У всякому разі, в цьому, такому потрібному братньому замирінні ваша організація могла б і повинна відіграти не останню, а провідну роль. Для цього треба кожному з вас, від провідника до звичайного рядовика, завжди пам'ятати, що не партійна непримиренність, не групова замкненість, не ненависть до інакомислячого брата-українця, а всепереможна християнська любов повинна керувати вашими діями. Саме ця безмежна, заповіджена Христом любов має передусім відізнати вашу організацію від усіх інших існуючих українських організацій.

А як добре було б узагалі, якби українські організації на еміграції змагалися між собою на здоровій християнській zasadі, що її так ясно й просто висловив св. Апостол Яків: «Хто мудрий і розумний між вами, хай покаже діла свої в лагідній мудрості добрим поведженням...

Бо де заздрість і сварка, там безлад і всяка зла річ». (Лист св. Ап. Якова 3, 13, 16).

Сьогоднішнє ваше свято збігається з роковинами Роттердамської трагедії. Сьогодні якраз українці, що проживають у Голляндії, складають поклін перед могилою світлої пам'яті полковника Євгена Коновальця, що так високо був підніс прапор українських визвольних змагань.

Перешліть і ви до тієї дорогої могили своє приречення, що не тільки будете вірно любити свою рідну Батьківщину, так, як він це робив, але, насамперед, будете Богові вірні, як був Йому вірний незабутній полковник-лицар, що з хрестом ніколи не розлучався, і в Ньомо сили в змаганнях черпав. І хай укритий славою шлях, що ним ступав світлої пам'яті Євген, стане у вашому житті шляхом кожного свідомого українця і кожної української установи, а це — слава Богові і воля України.

Передаючи вам оцей посвячений прапор єдиної у Франції української робітничої християнської організації, благаю милосердного Бога, щоб Він поблагословив вас і ваші родини Своєю ласкою і допоміг вам успішно боротися за свої робітничі і людські права на чужині, аж поки настане радісний для вас і такий довгожданий день Воскресення України. Христос Воскрес!

Голос українського робітника з Австралії

Від одного з наших читачів, українського скитальника, що його доля закинула в далеку й мало відому Австралію, прийшов лист, в якому наш земляк докладно описав усю подорож переселенців ДП з Європи і перші свої враження з місця нового поселення.

З огляду на те, що в останніх часах зацікавлення Австралією серед української еміграції зростає, вважаємо не зайвим подати цю просту й щире розповідь українського робітника до загального відома.

РЕДАКЦІЯ

Слава Ісусу Христу!

Шановні Панове!

Вашого листа отримав, за котрого дуже дякую. Лист Ваш дуже мене владував і звеселив мою душу, бо бачу, що брати українці в далекій Європі, хоч теж на чужині, не забувають і не цураються тих українців, яких доля закинула в різні далекі заоканські країни, і допомагають їм, як можуть. За Вашу опіку і висилку газет і журналів я щиро Вам дякую і читаю їх з великою цікавістю, бо вони сповіщають мені багато цікавого і нового.

До нас тут дуже мало доходить новин, тим менше — українською мовою.

Ваше прохання написати про Австралію, її звичай і життя в ній, я опишу, як умію і оскільки я вже орієнтуюся, бо щойно 8 місяців, як я сюди приїхав.

Дня 20-го березня 1948 року, з переходового табору у Дінгольц, у Німеччині, виїхав у напрямі Бремену поїзд, заповнений скитальниками різних національностей. Комуś сторонньому могло б видатися, що це туристичний поїзд, в якому приїхали прогульковці оглянути невідому їм країну. З кожного вікна і дверей з цікавістю виглядали люди, одні курили, інші їли цукорки, що їх одержали перед виїздом. На перший погляд, усі, здавалося, були веселі, але, ближче приглянувшись, можна було завважити задумані обличчя й почути розмови, які велися про далеку й любов Батьківщину. Згадувалося про рідний дім, батьків, братів, сестер та про цілий нарід, що карається в більшовицькому ярмі. Кожний думав про те, як тому кілька років мріяв пережити війну і дочекати

часу, коли зникне фашизм, що в ХХ столітті перемінив мільйони людей у рабів і вигнав їх з дому, та вернути на Батьківщину, до своїх рідних, до свого народу та його звичаїв і зажити вільним життям у своїй незалежній державі. Та вийшло не так. На місце одного рабства прийшло друге і мрії не здійснилися. А тепер доля кидає їх у далеку Австралію... І хоч серце стискалося, що доводиться їхати чимраз далі від своєї Батьківщини, та всі твердо вірять, що таки прийде час, коли українські скитальники зможуть повернутися на рідні землі, — якщо така буде воля Бога, — чи то з австралійських пустинь, чи з бразилійських джунглів, чи з кавадійських снігів...

Усі тиснулися до вікон і прощалися, може, востаннє, з непривітною німецькою землею. Кожний радів, що вирвався з кривавої, розбитої та голодної Німеччини, яка немало висмоктала крові з тих бідолашних людей.

У Бременському порту на наш поїзд вже чекав великий, колишній американський транспортний, корабель "Генерал Блек". Представники ІРО переглядали візи і, відповідно до їх номерів, уставляли прибулих ДП.

При вході на дерев'яний місток, прокладений від корабля на берег, стояли американські МП, і, разом з німецькою поліцією, також переглядали кожну візу. Речей ніхто не контролював. З валізами та напечениками йшли люди на корабель, де їх розпроваджувала по кімнатах, так звана, "робоча група", що складалася також з ДП, які прибули сюди на кілька днів раніше. Вони варили їсти, підтримували чистоту на кораблі, за що платили їм долярами та цигарками.

Наша група, в числі 26 людей різних національностей, пошла в 2-ий відділ кімнат, в низу передньої частини корабля. В кімнаті були триповерхові ліжка з натягнутої целюти, матрац, два простирала та два коци. В кожного над головою було місце на речі. Впорядкувавши їх і зайнявши собі місця, ми всі повиходили на чардак корабля.

Сигнал — і корабель почав відпливати. З берега бажали нам щасливої дороги та найкращого життя в Австралії представники ІРО, американські поліцаї та принагідні присутні. Ми теж прощалися з ними, з усією Європою. Коли наш корабель виплив у море, назустріч йому перевалювалися величезні хвилі, що злегка колисали ним, і він ніби зустрічав їх та кланявся їм і обмивався в темно-синіх чистих морських хвилях від німецького брудного розваленого порту і скривавленої європейської води і землі. Надворі щораз більше темнішало, але люди не поспішали йти в середи-

ну корабля. Одні втупили погляд у темні морські хвилі, інші гляділи на маяки, які виднілися з боку порту і то світилися, то погасали, ніби прощаючись з нами; ще інші вдивлялися в світла пристані і згадували ті тяжкі часи, що довелося перебути в Німеччині. Всі були щасливі та дякували Богу, що допоміг пережити каторгу, холод і голод Третього Райху, війну, різні скринінґи, насильну репатріацію на "родіну" та повевіряння по діпівських таборах.

Поволі розмови втихали. Старші, змучені за цілий день, розходилися по своїх кімнатах і лягали спати. А молодші ще ознайомлювалися з кораблем і його будовою, деякі шукали своїх жінок, бо жінки були відокремлені від чоловіків, а дехто поблудив, бо всі кімнати були на один штиб, і хто не запам'ятав нумера своєї кімнати, тому трудно було знайти своє місце. Таке було, звичайно, тільки в перні дні, а потім, коли ближче ознайомилися з кораблем, були вже, як у себе вдома.

Першого ж вечора подали до відома через радіо, яке було в кожній кімнаті, як треба поводитися на кораблі. Передавали англійською, німецькою і балтійськими мовами. Після 11-ої години майже всі спали, крім тих, хто вже почав слабувати на морську хворобу. Дуже хворих брали в госпіталь і давали таблетки, які трошки помагали.

На другий день, ми в 7 год. 30 хв. вже снідали. Сніданок був дуже смачний, хоч матроси казали нам, що це сніданок для пасажирів 3-ої класи, — найдешевший: з трьох страв, а їсти можна було хто скільки хотів.

Після сніданку всі останки з казанів викидали в море, білий хліб, м'ясо, консерви тощо. Це нам показалося дивним після голодної Німеччини; люди дивилися на це і нарікали: "От яка правда на світі: одні з голоду вмирають, інші ж викидають продукти в море!". В цей день нам видали різні ігри, шахи, дамки, доміно, боксерські рукавиці тощо; радіо з усього світу грало нам цілу дорогу.

Сьогодні ми виливли в Ля-Манці, і о 5 год. 30 хв. вже стояли біля Англії, недалеко від міста Довру, і здавали пошту. Англія в той час була похмура і туманна, густі чорні хмари стояли над містом і берегами, туман обкутав хати і дерева. Над Ля-Маншем повівав легенький вітрець. Усі ДП вийшли подивитися на Англію і пригадували своїх знайомих, що виїхали сюди на працю.

Після 1 години стоянки, корабель взяв напрям на Панаму, через Атлантик. Під час дороги нам показували кіна, були танці, боксерські змагання, шахові турніри і різні забави. Їхалося дуже весело, тільки два рази в Атлантику майже всі були хворі, бо були сильні шторми, буря дохо-

дила до 9 балів. У такі дні всі забави втихали, майже ніхто нічого не їв, а їсти примушували насильно, бо хто не їв, той ще дужче слаб. Одні слаби на голову, інші на шлунок, а ще інші позбувалися всього того, що з'їли. Це все тривало так довго, доки не скінчився шторм.

Погода мінялася, ставало чимраз тепліше, люди почали опалюватися, і в самих коротеньких штанцях лежачи на коцах, грали в шахи, читали, або спали солодко і безтурботно. Це на чардаку корабля. А внизу, в кімнатах, увесь час можна було розважитися іншими іграми, боксом, музикою, танцями тощо.

Поки доїхали до Панами, то дехто так опалився на сонці, що аж шкіра почала дупитися, а в декого і рани відкрилися через те, що по два рази облязла шкіра. Треба знати, що екваторіальне сонце за один день спалить так, що рани пізніше будуть. Тут опалюватися треба дуже обережно, починаючи від 15 хвилин, і щодня по троху збільшувати час.

Вранці 4-го квітня показалися береги Америки-Панами. Впродовж години ми пливли затокою, де стояли на якорах океанські кораблі. Коли наш корабель теж став, до нас припливли озброєні американські МП. Через 10 хвилин через радіо попереджено всіх, що в Панамі нічого не вільно фотографувати, і МП, власно, уважало на це.

Ми поволі впливали в шлюзи. На берегах виднілися величезні військові касарні, гарні асфаль-

тові дороги і все автоматичне устаткування каналу. Навколишня природа, багата й мальовнича, нас усіх зачарувала. Береги були горяні, гори не дуже високі, вкриті лісами і травою до одного метра високою. Деревя були різної товщини і величини, з малими й густими листками, і такими, що під одним можна людині від дощу схватися; інші були з колючими листками, багато з них цвіло різними кольорами, а трава, як море, різної породи, і тоненька, як шовк, і з великими і довгими листками, і колюча, вся покривалася різнобарвними квітами. А пальм, куди не глянь, різних сортів, усі дороги були ними обсажені, біля будинків і на горах; хати потопали в зелені і квітах. Вдалині виднілися негритянські села, дерев'яні і бляшані хатки на стовпах; це, мабуть, від різної мурашви, гадюк і звірів. Тут мешкали негри, що працювали на каналі і в порту в американців.

Наш корабель декілька разів опускався і піднімався в шлюзах і, перепливши канал, зробив зупинку біля міста Панама, де ми й стояли один день.

На берег нас не пускали, і увесь час, удень і вночі, навколо корабля плавав і вартував портовий човен із МП. Матроси вільно пішли на берег до міста. В цей вечір, на знак того, що ми перебуваємо на американському континенті, була в нас найбільша і найдовша забава.

(Далі буде)

ШУКАЮТЬ

МАЛУ ДИТИНУ, хлопця, прийме за свого жінка, українка, заміжня за французом. Відомості слати до Редакції "Вісника".

Івана Генду, з села Ванькова, пов. Лісько, шукає Генда Йосип.

Клачка Осипа — Гриневич Константин, з Австрії.

Миронова Василя — Шандурський Порфирій, з Англії.

Анну Октабу, Михайла Максимця, Михайла Ковальського, — Анна Октаба, з Австрії.

Розалію Винарчик — Винарчик Антін.

Падюх Теклю з роду Бабій, **Шуновича Олександра, Грабала Володимира** — Семеренко Микита, з Німеччини.

Гайворонського Івана, що виїхав до Франції в 1937 р., — Яечник Михайло, з Англії.

Андрія Онушака, Антона Тимкова, що емігрували в р.р. 1933-34, — **Надиський Микола**, з Австрії.

Губика Григорія, що емігрував в 1927 р. — **Грохольська Софія**.

Величківського Олексія, що перебував у Франції в 1942 р., — **Величківський Константин**, з Німеччини.

Ізя Юліяна, що був у французькому війську, — **Грочко Григор**, з Австралії.

Возняка Андрія, з Франції, — **Возняк Михайло**, тепер в Англії.

Галіна Артема, — д-р Лефєбюр Франсіс, з Франції.

Читайте уважно і давайте читати іншим. Відповідаємо тільки в разі віднайдення пошукуваної особи.

Зголошуватися на адресу:

Service Social Ukrainien en France:
186, Bd Saint-Germain, Paris (6°).

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6°). Tél.: Littre 48-65.

Directeur: A. Savtchenko-Belsky.

Redacteur responsable: Abbé J. Leskovycz.

THE HERALD

A MONTHLY REVIEW OF THE
UKRAINIAN GREEK-CATHOLIC
CHURCH IN WESTERN EUROPE.

MESSAGER

DE L'ÉGLISE UKRAÏNIENNE
GRÉCO-CATHOLIQUE EN
EUROPE OCCIDENTALE.

Д Е К Р Е Т

Найвищої Священної Конгрегації Святого Уряду ПРОТИ КОМУНІЗМУ

ОШИЙ Найвищій Священній Конгрегації було поставлено такі чотири питання:

1. Чи дозволено вписуватися до комуністичних партій або давати їм підтримку?

2. Чи дозволено видавати, поширювати або читати книжки, часописи, газети або листівки, що обстоюють вчення або практику комунізму, або дописувати в них?

3. Чи можна допускати до Св. Тайних вірних, що свідомо й добровільно роблять учинки, зазначені в першому й другому питаннях?

4. Чи ті вірні, що визнають матеріялістичне й протихристиянське вчення комунізму, а особливо ті, що захищають або поширюють його, вже через те саме, як відступники від католицької віри, підпадають відлученню від Церкви (анатемі), застереженому в особливий спосіб Апостольському Престолові.

Їх Емінінції Високопреподобні Отці, що поставлені на сторожі віри й обичаїв, беручи до уваги думку Високопреподобних Отців Дорадників, на загальному засіданні, що відбулося у вівторок, 28 червня 1949 року, ухвалили, що відповідь має бути така:

На 1. — Н і. Комунізм є справді матеріялістичний і протихристиянський; а провідники комунізму хоч іноді й заявляють на словах, що вони не поборюють релігії, однак у дійсності, чи то своєю теорією, чи то практикою, виявляються ворогами Бога, правдивої релігії і Христової Церкви.

На 2. — Н і. Ці дії заборонені самим церковним правом (Канон 1399).

На 3. — Н і. Відповідно до засад про відмсу Св. Тайних тим, хто не є належно до них приготований.

На 4. — Т а к .

Наступного четверга, 30-го того самого місяця й року, Його Святість Папа Пій XII, на звичайній аудієнції, уділений Його Ексцеленції Високопреподобному Отцеві Асесорові Святого Уряду, схвалив повністю вищезгадану постанову Їх Емінінцій Отців і наказав проголосити її в Урядовому Збірнику Актів Апостольського Престолу.

Дано в Римі 1 липня 1949 року.

ПЕТРО ВІГОРИТА

Нотар Найвищої Священної Конгрегації
Святого Уряду.

ДЕКРЕТ І УКРАЇНЦІ

І побачив я звіря о десяти рогах та семи головах, що виходив з моря. А на рогах його було десять вінців, а на головах його слова богозневажливі...

І дав йому змії свою силу, і престол свій, і владу велику...

І цілий світ дивувався, слідкуючи за звірем.

І вклонилися змієві, що наділив владою звіря.

І дано було звіреві уста, що говорили зухвало й богозневажливо...

І розкрив він уста свої на знебагу Бога, щоб зневажати ім'я Його, оселю Його та тих, що живуть на небі.

І дано було йому провадити війну зі святими й перемогти їх; і дана була йому влада над усяким родом і племенем, людом і народом...

Хто має вуха, хай чує.

Об'явлення св. Івана Богослова, XIII, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9.

I. — Український загальне розуміє суті Католицької Церкви

ДЕКРЕТ Священної Конгрегації Святого Уряду, що з його змістом ознайомилися наші читачі, як відомо, викликав у цілому світі найжвавіші відгуки. Хоч після твердої і рішучої промови Його Еміненції Кардинала Тіссерана, Папського Легата на Евхаристійному Конгресі в Нансі, в якій він говорив про жакливі переслідування Католицької Церкви у Східній і Центральній Європі, такий захід з боку Католицької Столиці не мав би бути несподіваним, проте, як показала дійсність, цей Декрет був для цілого світу, якрім з погідного неба. Мабуть, цим і можна пояснити, що відгуки на нього були такі різноставні, а тлумачення такі довільні й здебільша невідповідні, що аж довелось Апостольському Престолові виступити з офіційним коментарем цього Декрету. Але цей вичерпний коментар має на увазі, головне, західний світ. Що ж торкається світу східнього, зокрема — українського, він потребує спеціальних уваг.

Український світ, більше, ніж хто інший, потребує цих уваг, бо він загалом і в цілому не знає і не розуміє суті Католицької Церкви. Не розуміють її, найперше, наші нез'єдинені брати, православні українці. Цьому, звичайно, дивуватися не слід. Річ бо в тому, що властиво Української Православної Церкви не існувало вже щонайменше з XVIII віку, натомість була лише Православна Церква на Україні, або, точніше, московська Православна Церква. І сталося так, що на початку XX століття свідомо українська інтелігенція переважно була мало релігійна, або й цілком безвірницька. Гадаємо, що не буде перебільшенням твердити, що, напередодні першої світової війни, ледве чи можна було знайти в Києві одного українського інтелігента на тисячу, який знав би, наприклад, прізвище київського митрополита.

Та й як воно могло бути інакше, коли Православна Церква на Україні, так само, звичайно, як і ціла московська Церква, була запряжена до виконання поліційних функцій. Адеже, по державному закону Російської Імперії, кожний православний священник повинен був повідомляти відповідну владу, наприклад, про кожну спробу змови на царську родину, дарма, що про це він міг довідатися на св. Сповіді. Коли ми пишемо про це, перед нашими очима виникає «гідна постать того «здібного і освіченого священника», що, з наказу шефа миколаївських жандармів, 27 березня 1847 року, з'явився в тюремній камері, де сидів славний кирило-методіївець Микола Гулак, і намагався випитати в цього «важливого арештанта» те, чого не змогли довідатися на допиті жандарми.

Відомо також, що ніхто не міг у цілій Російській Імперії дістати матуру, якщо не має офіційної посвідки про відбуту св. Сповіді і св. Причастя. Отже, нема нічого дивного в тому, що, по одержанні матури, зв'язок інтелігента з Церквою переривався аж до його смерті, та й то, мабуть, тому, що громадянський похорон у Росії був заборонений.

Але хоч українська інтелігенція й трималася осторонь чужої їй по духу Церкви, проте казенна ідеологія російського уряду і православного синоду, спочатку через школу, потім літературу тощо, мала свій шкідливий вплив на цю інтелігенцію (і не тільки на загальне, а навіть на передову її частину), що вона, наприклад, на справу католицизму, також дивилася крізь московські православні окуляри, і собі вважаючи католиків якимись кровожерними «езуїтами», а рідних братів українців, уніятів, — зрадниками (хоч невідомо властиво кого?).

Що ця московська отрута глибоко увійшла в свідомість наших нез'єдинених братів, най-

краше свідчить сьогоднішня дійсність. Незважаючи на те, що православним українцям на еміграції доводиться проживати в країнах переважно католицьких, і вони вже могли на власні очі пересвідчитися, що католик — така сама людина, як і кожний, однаке серед них і далі панує дух злобної ворожості до всього католицького, а тому й до Української Католицької Церкви. Прикладів на це є сила, але не будемо на них зупинятися, хіба що згадаємо тут тільки дещо з нашої найостаннішої дійсности. Перебував нещодавно серед нас у Парижі високий достойник найвищої урядової української установи закордоном і мав, між іншим, розмову з одним нашим громадянином. Той, інформуючи високого гостя про становище української справи у Франції, висловив думку, що в демократичній Франції, яка сьогодні підтримує такі приязні взаємини з Апостольським Престолом і в якій католики мають не раз вирішальний голос, добре було б у загально-українських справах спиратися на Українську Греко-Католицьку Церкву у Франції, що в останніх часах посіла тут поважне місце. На це високий достойник, безперечно — український патріот, але так само, безсумнівно, російський інтелігент по духу, відповів своєму співрозмовникові повчально: «Як же це можна? Та вони ж католики!» (?!). А що такий погляд на Українську Католицьку Церкву не є окремим, приватним поглядом цього достойника, видно хоч би з сумного факту, що стався також цими днями в одному з наших українських осередків. Там, померлого свідомого українського патріота, учасника визвольних змагань, мав ховати... московський православний священник. Тільки завдяки рішучій поставі кількох молодих українців, що спротивилися цьому, й, не боючись «видатків», викликали українського православного священника з Парижу, покійний був похований своїм священником. На жаль, у Бельгії, знаємо з часописів, у цілком подібному випадку, українського священника не запросили, і українського патріота поховав московський священник. Сумно, але так воно є! Цікаво, що сказали б православні українці, якби так якогось українця греко-католика поховав би польський ксьондз?!.

Щодо українців-католиків, очевидно, переважна більшість їх, за винятком деяких зарозумілих і хворобливо амбітних осіб, є вірними дітьми своєї рідної Церкви, але треба одверто сказати, що вони також не розуміють

суті Католицької Церкви, часто підмінюючи що суть тим чи іншим українським «націоналізмом». Причина цього непорозуміння походить з історії західної галузі українського народу. Поперше: Унія запанувала в Галичині лише тому два століття з полсвиною, що, річ ясна, в історичній перспективі є час занадто короткий; подруге: українці-католики, маючи перед собою поляків римо-католиків, які цілий час ототожнювали своєю Церкву з польським «націоналізмом», цілком зрозуміло, намагалися протиставити цій «національній» польській Церкві свою «національну Українську Церкву. А тим часом Католицька Церква є Божа установа в с е с в і т н я, як про це твердить і її назва (католикос — слово грецьке, і значить всесвітній), вона не знає поділу на «національні» Церкви, цього дошкульного місця Православної Церкви, і в цьому власне й полягає велика сила Церкви Католицької. Тому омішно, коли противники Української Католицької Церкви закидають їй, як велику ваду, те, що вона з а л е ж н а від Всесвітньої Христової Церкви. Та саме завдяки цій залежності вона також являє собою значну силу. Адже якраз н е з а л е ж н і с т ю Української Православної Церкви й можна пояснити той жалюгідний стан, коли навіть церковні фахівці не можуть відразу відповісти, скільки є сьогодні українських православних Церков?

II. — Українці також «критикують» Декрет

Враження від проголосшеного Декрету в цілому світі було таке незвичайне, що зовсім не дивно, що відразу знайшлися, з одного боку, люди, які всіма способами намагаються зменшити вагу цього чину, а, з другого боку, чимало різних політиканів хоче використати Декрет у своїх суто політичних цілях.

Перші закидають Апостольському Престолові «небезсторонність», бо він, мовляв, засудив тільки комунізм, а не інші тоталітарні ідеології. Хоч відомо, що Апостольський Престол, виходячи з загальних засад церковного права, засудив свого часу і матеріалістичну ідеологію французької монархічної партії «Аксьйон Франсез», ну й, річ ясна, поганський гітлерівський нацизм. Зрештою, як це рішуче ствердив Його Ексцеленція Монсеньор Боссар: «Церква не заважається також засудити матеріалістичну доктрину в капіталістичному одязі». А Святіший Отець, 3 вересня ц. р., у своїй радіопрові до 73 Конгресу німецьких католиків у Бохумі, підкреслив: «Від Енцикліки

Папи Льва XIII соціальні проблеми найбільше займали Католицьку Церкву... Церква завжди була захисником добробуту всіх людей і ніколи не займала становища противного будь-якій соціальній групі й будь-якій соціальній класі». Церква зовсім не є, як це хочуть довести її вороги, прислужницею капіталізму, вона не засуджує, а, навпаки, підтримує робітників у їх справедливій боротьбі за покращання своїх життєвих умов. Як знаємо, цей Декрет не застосовується до членів робітничих синдикатів, незалежно від їх політичного напрямку.

Так само треба внести ясність щодо твердження других, які хочуть з цього церковного акту зробити суто політичну подію, тлумачачи Декрет Апостольського Престолу, як початок якогось хрестового походу проти Советського Союзу і, так званих, народних демократій. Довелось нам читати подібне тлумачення і в українській пресі.

Треба тут рішуче і з притиском зазначити, що Католицька Церква, як установа Божа, політикою не займається. Вона визнає всяку політичну владу, незалежно від її партійного забарвлення, якщо ця влада не зазіхає на релігійні почування своїх громадян і на їх людську гідність. Але та сама Церква, з притаманного їй призначення, не може потурати владі, що, керуючись у своїй діяльності матеріялістичною протихристиянською ідеологією, прагне вирвати з душ підлеглих громадян найбільший дар у світі — віру в єдиного Бога, щоб перетворити їх на слухняних і безмовних рабів комуністичного молоха.

На щастя, тут, у Франції, українців-католиків, що своїми вчинками сприяють антихристиянському матеріялізмові, є мало, а для тих, що є, Декрет показав шлях, яким їм треба йти, щоб залишитися в лавах вірних Христової Церкви. Він нагадує ще раз євангельську правду, що не можна одночасно служити Богові й Мамоні. Про це слід пам'ятати особливо тим українцям, що ще недавно воліли читати й підтримувати українську, або й російську, комуністичну пресу, боячись, як чорт хреста, передплачувати й читати орган Української Греко-Католицької Церкви «Вісник».

Але помилятиметься той, хто, прочитавши Декрет, скаже: «Слава Богу, це мене не торкається, бо я до комуністичної партії не належу». Декрет Святого Уряду не відлучає всіх без різниці членів комуністичних партій або співчуваючих, але лише тих, хто проповідує

або здійснює комуністичне протихристиянське вчення, бо самий факт перебування в партії ще не є достатньою причиною для застосування Декрету. Натомість, цей Декрет відлучає навіть не членів комуністичної партії, на словах, може, й «великих католиків», що на ділі своїми вчинками сприяють протирелігійному матеріялізмові.

У зв'язку з Декретом, серед українців можна було почути розмови, що в них вони, хоч у цілому і схвалюють цей захід Апостольської Столиці, але разом з тим висловлюють і деякі свої «критичні» зауваження. Одні з них з наївною, як не сказати більше, вибачливістю, кажуть: «Н а р е ш т і Святий Престол узявся до комунізму». Інші ж, з неприхованим докором, питають: «А чому ж Папа мовчав і не виступив проти комунізму т о д і, коли більшовики нищили в Західній Україні Українську Католицьку Церкву?».

І одні, і другі, звичайно, не мають рації.

Адже комуністична доктрина була вже давно засуджена Римом, наприклад, в Енцикліці попередника теперішнього Папи, а в цьому щойно проголошеному Декреті по суті нове є тільки те, що віднині загальні закони церковного права, що стосуються відступництва (канон 1325, § 2) і відступників (канон 2314), будуть застосовувати до комуністів.

А щоб зрозуміти, чому тільки тепер Рим так рішуче виступив проти комунізму, а не тоді, коли це хотілося б нам, для цього треба усвідомити собі дві прості речі. Перша річ: реченні Католицької Церкви, що мислить століттями, цілком відмінні від реченців людини, що мислить роками, а то й днями; друга річ: Апостольський Престол, що посідає найліпшу інформацію в світі, напевно, краще за нас знає, коли саме він мусить сказати своє тверде, незаперечне слово.

Не можемо на цьому місці не подати думки паризького російського православного еміграційного органу «Русская Мысль», що в своїй вельми цікавій вступній статті «Гаятись не можна» (ч. 156, 22 липня 1949 р.), вважає цей виступ Папи проти комунізму саме на часі, бо раніше він був би передчасний і не мав би такого значення, як тепер. «Ні, ми віримо в те, що Римський Первосвященник мудро додержав належних реченців і його ухвала була винесена в тій формі і в тому часі, коли вона завдає найдошкульнішого вдару войовничому матеріялізмові, що несе загрозу поневолення

і духового вбивства цілому людству». Ми цілком погоджуємося з цією думкою.

Щождо твердження деяких наших «перечудлених на національному пункті вірних, про те, що Папа мовчав, коли більшовики переслідували в Західній Україні Греко-Католицьку Церкву, то це твердження є або наслідком утраченої пам'яті, або свідомою неправдою. Адже вже 23 грудня 1945 року, в Енцикліці з нагоди 350-ліття з'єдинення Української Церкви з Апостольським Престолом (див. український переклад у ч. ч. 3 і 6 «Вісника» за 1946 р.), залунав на цілий світ мужній голос Святішого Отця про тяжкі переслідування Української Католицької Церкви, її владик, священників і вірних. А це ж був час, коли цілий західний світ, сп'янілий перемогою над Гітлером, був до безтями закоханий в свого червоного більшовицького союзника і потурав усяким його забаганкам аж до кривавих примусових вивозів «на рідину» тих нещасних утікачів, що шукали на Заході рятунку від нестерпного більшовицького ярма. Отже, для чого потрібні брудні наклепи на особу Святішого Отця, що вже не раз виявляв свою батьківську дбайливість до українців, що їх нещадно переслідує сталінський більшовизм?

Як відомо, вороги Католицької Церкви, намагаючись сіяти серед вірних католиків-українців недовір'я до Апостольського Престолу, подають, як доказовий матеріал проти нього, що, мовляв, якогось там Божого року Папа не виявив до українців надзвичайної любові.

Не будемо дуже суворі, і тому не розбиратимемо тут питання, чи ми, українці, заслуговуємо взагалі на будь-яку любов Святішого Отця, скажемо лише тим, хто до цих закидів прислухається, що тільки неук або дурень може вимагати від Святішого Отця, щоб він українців більше любив, ніж якийсь інший нарід. Святіший Отець, як Христовий Намісник на землі, не є, і не може бути, ані українолюбом, ані україножером, так само, як не може він бути москвожером або москволюбом, чи полонофілом або полонофобом, бо для Святішого Отця всі християни, католики і нез'єдинені брати різних рас, білої, чорної, жовтої, брунатної, — всі однакові.

III. — Католицька Церква — єдина духова сила в боротьбі проти московського бузувірства

Узагалі, добре було б зрозуміти, нарешті, в с і м українцям, що в наш страшний апо-

каліптичний вік єдиною духовою силою, яка може поставити спротив московському войовничому комунізмові, є тільки Католицька Церква, бо це єдина Церква, що в своїй діяльності незалежна ні від якої державної або «національної» світської влади. Ми, наприклад, певні, що Царгородський Патріярх, так само, як і Римський Архієрей, не співчуває комунізмові, але чи міг би він на власну руку видати такий декрет, як його видала Апостольська Столиця? Звичайно, ні, якщо не матиме на це згоди турецького уряду. Бо хоч Царгородський Патріярх і є цілком незалежний від «ч у ж о т ю» йому Римського Папи, що, так само, як і він, визнає Христову науку, але натомість він підлягає с в о є м у н е х р и с т и я н с ь к о м у магометанському турецькому урядові, і мусить свої дії погоджувати з ним. І так є з усіма провідниками некаатолицьких Церков.

Цікаво, що не-українці вже, видно, що річ зрозуміли. Як довідуємося з паризької газети «Ль'Ом Нуво»: «На прохання православних священників і вірних православних утікачів, Святіший Отець узяв під свою високу опіку Румунську Православну Церкву, що перебуває поза залізною заслоною». (Заява румунських письменників з 1 червня 1949 р., надрукована у вищезгаданій газеті за 24 липня 1949 р.).

Отже, румунські православні втікачі, шукаючи на чужині правдивого захисту, звернулися з довір'ям по цей захист до Апостольського Престолу. І, як бачимо, вони в своїх сподіваннях не завелися. Римський Папа взяв цих знедолених під свою високу опіку, не роблячи жодного замаху на їх віру, — вони й далі лишаються православними, як і дотепер.

До речі, коли бувало іноді «відсталі й не-свідомі» українці, дивлячись із сумом на розсварених наших політиків, зверталися до них з щиросердим закликком: «Та об'єднайтеся ви вже, нарешті, бодай в ім'я страдної й поневоленої Неньки України! Адже ділять вас дрібниці, а смертельний ворог у вас усіх один і той самий!» — на це наші фахові політики, без різниці їх партійної приналежності і територіяльного походження, в цьому випадку, у зворушливій «одностайності», відповідали повчально: «Говорити сьогодні про єдність — це хуторянство. «Де згода в сім'євстві...» можна співати тільки під чаркою. Ви подивіться на державні народи! Хіба ж у них є та єдність? Там теж багато партій. Чи ж ми гірші за інших?»...

Після таких «авторитетних» і переконливих

вияснень, ніхто вже більше не пробує відмовляти наших поступових політиків від наслідування інших державних народів. Але от тепер, коли ми довідалися про надзвичайної ваги крок, що його зробила православна румунська еміграція, мимоволі насувається питання, а чи в цьому випадку українці спробують наслідувати представників державного народу? Овва! Аякже!..

Це не значить, що православні українці взагалі проти допомоги з Риму. Ні, вони з неї, звичайно, скористалися б, але тільки, щоб про це ніхто не знав! Ми маємо, наприклад, досвід з грошевою допомогою, що її дав Папа на українських студентів. Нам не відомо жодного випадку, щоб хтонебудь з православних студентів відмовився взяти ці «езуїтські» гроші, а от, коли був, як ведеться, видрукуваний («Вісник», ч.ч. 1-2 за 1949 р.) річний звіт, із зазначенням прізвищ усіх, хто з цієї допомоги скористався, серед студентів були ображені й обурені, що їх прізвища подані до загального відома.

Як можна назвати таку поведінку? Хай кожен наш читач сам відповідь на це запитання.

Ні, ми, звичайно, не сподіваємося, що православні українці могли б зробити подібний до румунів крок, але хочемо вірити, що в них знайдеться досить здорового розуму, щоб принаймні перестати, нарешті, виписувати по своїх часописах різні нісенітниці про Рим і його Первосвященника, переповідаючи своїми словами старі байки наших славних предків, при тому беручи собі за літературний взір славнозвісний легендарний лист запорожців до турецького султана. Таке писання, звичайно, Папі Римському пошкодити не може, але й українцям воно великої честі не принесе. Не забуваймо, що сьогодні в деяких країнах, зокрема у Франції, у спеціальних школах вивчають також і українську мову, отже, наші часописи починають вже читати й чужинці. Уявім собі тепер, якої думки можуть бути ці читачі про український нарід, якщо його ніби верхівка вважає своїм «святим» обов'язком бодай трохи болста кинути на світлу особу Святишого Отця, в той час, коли цілий культурний світ з великою пошаною ставиться до Голови Католицької Церкви. ..

IV. — Що має бути вирішним сьогодні для українців: давня історія чи сучасне життя?

Ми вже не кажемо взагалі про полемічний тон православних українських церковних орга-

нів щодо своїх братів, українців греко-католиків. Гадаємо, що якби православні полемісти XVII віку, або відомий ненависник Католицької Церкви з XVI віку Іван Вишенський, встали б сьогодні з домовин і прочитали б, що їх нащадки пишуть проти католиків, їм би напевно здалося, що вони й не вмирили, так все нагадує в цих писаннях ті стародавні часи. А насправді за цей час у світі багато змінилось. Люди покультурнішали, і те, що колись було цілком звичайним, сьогодні видається дивним, а іноді й диким. У наші часи звичайна вихованість вимагає від людей, щоб вони, розмовляючи, наприклад, з мусулманином, з шансю говорили про Магомета, а в розмові з китайцем нічого образливого не мовили про Конфуція, з японцем — про Будду, з протестантом — про Лютера тощо. А от для наших православних братів справляє якесь незрозуміле для нормально-здорових людей задоволення, пишучи про греко-католицького архієпископа, святого Йосафата, називати його престо, як звичайного чоловіка, — Йосафат Кунцевич.

Колись, як відомо, англійці спалили на вогнищі, як «дочку диявола», французьку дівчину Жанну д'Арк. Сьогодні вона для французів і, взагалі, для всіх католиків, свята. І в наші часи навіть найдурніший англієць не пробує витратити паперу й атраменту, щоб доводити французам, що вони п о м и л к о в о визнають святою якусь там підозрілу й темну особу. Так само, сьогодні нікому французові, навіть найбільшому патріотові, не спаде на думку накидатися на англійців за те, що 518 років тому їх предки завдали такої великої кривди французькому народові. Так стоїть справа з історичними поррахунками в культурних народів. Чому ж у цьому ми не беремо прикладу з них?

Вже 1861 р. Микола Костомаров висловився щодо цього: «Про минуле можна писати історичні книги, вчені дисертації, можна про минуле читати лекції, минуле може придатися на картину, драму, повість, оперу, але все це не припадає на практичні міжнародні зносини». Цілком погоджуючись з авторитетною думкою славного історика України, хочемо лише додати, що минуле не припадає не тільки «на практичні м і ж н а р о д н і зносини», а навіть на зносини е д и н о г о народу українського, що ісповідує дві віри.

На це нам можуть відповісти, що деякі греко-католицькі органи також пишуть у зневажливому тоні про православних. Це також недоб-

ре, але воно не може правити за оправдання тим, що вважають себе правдивими послідовниками Христової науки. Які ж з нас християни, коли ми на зло відповідаємо злом, забуваючи, або свідомо нехтуючи, Христові заповіти всещирості й любові?!

Замість витратити сили й час на боротьбу з Українською Католицькою Церквою (все одно в цьому ніхто не зможе дорівняти більшовикам!) ліпше було б, якби церковні православні чинники, подолавши свої дрібні людські амбіції, об'єднали б усіх православних українців в одній Українській Православній Церкві, що, безперечно, буде позитивним явищем у житті всієї української еміграції.

Православні «критики» Католицької Церкви закидають, між іншим, що в ній вірні не мають ніякого голосу в церковних справах. І це правда. Але саме це ми вважаємо великою силою Католицької Церкви, силою, що допомогла й допомагає їй перетривати всі бурі й лихоліття, бо думка вірних це річ змінлива. Сьогодні «Осанна!», а завтра «Розпни Його!». Та припустимо, що ці православні «критики» мають рацію. Саме тепер, є найкраща нагода для українських православних церковних до-

стойників не на словах, а на ділі, показати, яку силу мають їх вірні щодо церковних справ. А, як знаємо, вірні православні українці хочуть єдиної Православної Української Церкви.

Отже, побачимо, що в цій переважливій справі буде вирішним для українських православних церковних достойників, чи загальне добро їх вірних, чи власна дрібна людська амбіція? На превеликий жаль, як показує наша історія, в подібних випадках майже завжди брало гору останнє. Саме ця дрібна людська амбіція штовхала українських православних єрархів у минулому на такі кроки, що їх краще тут докладно й не згадувати. Чого варті, з цього погляду, хоч би прізвища єпископа Методія Филімоновича, що так прислужувався Москві в XVII віці, або Феофана Прокоповича, колишнього панегіриста Мазепи, а потім найближчого дорадника царя Петра... Дай Боже, щоб таке не повторювалося в майбутньому!..

Ось ті думки, що ними ми хотіли поділитися з нашими читачами у зв'язку з Декретом, а деякі, може, й без зв'язку з ним.

25 серпня 1949 року.

Уважливість Святішого Отця до праці українців

Як повідомляє Пресове Бюро з Брюсселю. Його Ексцеленція Монсиньор Ф. Ченто, Апостольський Нунцій у Брюсселі, переслав на руки інж. А. Кішки, Генерального Секретаря Комітету «Про Україна», листа з датою 10. 8. ц. р., в якому передає задоволення Святішого Отця з праці Комітету «Про Україна».

Ось переклад цього листа:

«Державний Секретаріат Його Святости доручив мені повідомити Вас про отримання Вашого експозе, що Ви йому переслали, накреслюючи в ньому працю, що її виконав Комітет «Про Україна» в Бельгії. Державний Секретаріат передав Вашого листа Святішому Отцеві до розглянення. Його Святість зволив висловити своє повне й величне задоволення за зроблений цим Комітетом почин, що має на меті допомагати українським скитальникам у цій країні.

Прийміть, Високоповажаний Пане, за певнення моїх відданих почувань у нашому Спасителі.

† Фердінад Ченто,

Архиепископ, Апостольський Нунцій».

Вітаючи від себе «Про Україну» і його Генерального Секретаря п. А. Кішку з цим високим відзначенням, Редакція «Вісника» вважає не зайвим ще раз звернути увагу своїх читачів на цілковиту безпідставність твердження ворогів Української Католицької Церкви, про те, що, мовляв, Папа Римський ставиться вороже до українського народу.

Те, що серед навали різної важливої праці, Святіший Отець знаходить час, щоб відповісти на листа, де заторкано справи допомоги українським скитальникам, якнайкраще свідчить про уважливість Голови Христової Церкви і до нашого знедоленого народу. І це тоді, коли ніхто з можновладців цього світу навіть чути не хоче про українську справу!

Не забуваймо також, що тільки радіовисильня Ватикану урядово надає пересилання українською мовою, а такі великі держави, «оборонці справедливості», як Злучені Держави Америки і Англія, вже довгий час лише обіцяють.

Правду казали наші діди: «Казав пан: «Кожух дам», — та й слово його тепле»...

Українське і московське православ'я

(Уривок із студії «Католицизм і Україна»,
що вийде небавом німецькою мовою у віденському видавництві Гердера)

ЯК ВОНО НЕ ДИВНО, але ні історики України, ні історики Української Церкви, а то й українські церковні кола, не поцікавилися цією незвичайно інтересною різницею, яка не тільки існує між українським та московським православ'ям і чимраз більше поглиблюється, але яка вже в своєму зародку була одною з чільних прикмет цілковитого духовного відмежування між одним і другим православ'ям. Так, як складові прикмети української психіки є стовідсотково різні від московської психіки, так, як українська народня творчість є цілковито різною від московської народньої творчості, так, як українські народні звичаї і обряди є цілковито різні від московських народніх звичаїв і обрядів, так і релігія цих зовсім не братніх *) і психічно та фізично зі собою цілковито відмінних народів, хоч і носить спільну вивіску «православ'я», в основному, як побачимо, не мала ніколи, й досі не має, нічого спільного.

Та поки приступимо до докладної аналізи різниці між українським і московським православ'ям, треба нам відповісти на одне питання: чому саме сьогодні нам треба усвідомити собі цю різницю? Чому саме тепер є це пекучим питанням, на яке кожний українець, чи він католик, чи православний, мусить дати речеву і вичерпну відповідь?

Щоб відповісти на це питання, треба усвідомити собі цілу низку причин, які зложилися на українське православ'я, з одного боку, й на сучасний стан української православної і української католицької Церкви, з другого боку.

Не маючи ні одного джерельно-безстороннього підручника історії всеукраїнської Церкви, тобто, не маючи змоги насвітлити цю різницю між московською і українською Церквою від початків одної і другої, — бо, як відомо, московські історики Церкви, так, врешті, як історики Московщини, намагались упродовж століть довести, що Київ часів Володимира Великого був тотожний з Москвою часів Івана Лютого чи Ленінградом часу Сталіна, — ми му-

симо взяти під увагу інший метод, а саме насвітлити розвиток обох православних Церкв з погляду сьогоднішнього дня. Ми, таким чином, прийдемо до висновків, чи, докладніше кажучи, до тверджень, раниш, поки прослідимо причини, що буде для потрібного нам образу багато вигідніше й не так строго-науково. А це є завданням наших міркувань.

Українська православна Церква, у вселенському розумінні, сьгодні не існує. Західно-європейська українська православна Церква є поділена між поодинокі єпископства і поодинокі митрополитів, які тяготиють до поодиноких патріархатів і не тільки що не творять зі собою цілості, але й ворогують поміж собою, не визнаючи один одного. Це саме і з українською православною Церквою в Америці, яка в останньому часі поділилася на дві частини. Ми не входимо в причини цього поділу, бо це не належить до наших міркувань, нам не цікаві догматичні причини чи різниці приналежності до царгородського чи ерусалимського патріархатів. Нам цікаво: чи брак єдності в українській православній Церкві в цілому це — явище українського православ'я, чи це спадщина по московському православ'ю?

Щоб відповісти на це питання, мусимо сягнути до порівняння: хоч сьогоднішня православна Церква на Україні, — назв'їм її сталінська, — творить єдність, вона в ярмі московського патріарха і НКВД, і тим самим у засяг наших міркувань входить не може. Залишається, отже, українська католицька Церква. Які ж є основні елементи католицизму? На це питання відповідаємо: св. Тайни, догма і єрархія. І знову спитаймо: а як православні українці вертались до своєї прадідівської віри, тобто до злуки з Апостольською Столицею *), то що було характерне для, так званої, Унії, котрий з трьох елементів католицизму був ви-

*) Називання православ'я «прадідівською вірою», це історична несевітниця, яку може повторити тільки неграмотна людина: українці прийняли християнство у візантійсько-католицькому обряді, як ми це звано популярно, греко-католицькому. Православними, в сьогоднішньому розумінні, вони стали щойно (і тільки офіційно) 1054 р.

*) Москалі не є чистими слов'янами.

рішним? Св. Тайни, догма чи ерархія? Тільки ерархія! Тобто, українське православ'я вирішило скінчити із взаємними міжусобицями, із хаосом, що заіснував тоді в українській православній Церкві, й піддатись одній владі церковній і одній дисципліні. Повторюю, ми не входимо тут ні в догматичні, ні в політичні гри тодішніх Польщі й Московії, ми спинюємося тільки над притаманними прикметами, так званої, Унії, не торкаючись залаштункових її причин. Отже, помилявся б той, що аналогічно до наших, наприклад, сьогоднішніх політично-громадських міжусобиць, твердив, що розлам, бунти, анархічні виступи, це притаманна українській психіці прикмета, якої ніяк не можна викоринити. Що воно так не є, доказом — сьогоднішня українська католицька Церква, яка, за твердженням визначного сучасного українського історика Д. Дорошенка, «протягом XVIII стол. зреформувала церковне життя (на Західніх Землях), піднесла освітній рівень духовенства, прийняла консервативний характер і, в свою чергу, зробилася головним заборолом української народности проти полонізації. Це вона, властиво, й врятувала Галичину від національної смерті... З кругів греко-католицького духовенства вийшло національне відродження Галицької України, й сама греко-католицька Церква стала тут за останні часи справжньою національною Церквою західньо-українського племені».*).

Українська католицька Церква від століть стоїть у невинному бою проти, як духового, так і національного поневолення, чи то з боку католицької Польщі, чи православної Москви, і якщо вона на сторінках своєї історії не ноує ні одного факту масового анархічного виступу (поодинокі випадки не є мірилом) проти цієї ерархічної дисципліни, якою зв'язалася із римською Церквою, то ясне, що анархія не є притаманною прикметою українського православ'я. Що більше, саме ця ерархічна дисципліна чи навіть тяготіння до неї, це перша й основна різниця між українським і московським православ'ям: «Поділля прилучено до російської держави на півторасти літ пізніше за інші частини України... Духовенство подільське не зазнало того болючого процесу асиміляції та нівеляції, через який перейшло

наше духовенство по інших частинах України... В тому й полягає причина того гострого незадоволення «польськими умонастроєннями» подільського духовенства з боку духовної адміністрації, що на протязі всього XIX стол. вербувалася з москалів, — «въ цѣляхъ обрусенія края». Ті «польські умонастроєння» полягали в певній моральній невіддільності духовенства, що звикло, бодай в тяжких умовах, обороняти своє право та доходити в тій обороні до найвищих установ, у відразі до того рабського плазування перед духовними владиками, яке спеціально культивувалося тут вже за час московської влади на взір московських церковних традицій і порядків. В священничих родинах на Поділлі дуже високо стояло почуття власної особистої гідности, що кваліфікувалося з московського боку, як вплив польщизни й уніяцтва... Звідси та зовнішня культурність, якою визначалося життя й поведження подільського духовенства, пристойність хатньої обстанови, одягу, виїзду, ввічливість та навіть певна церемонність відносин. З цього погляду, москалі-попи, яких цілими герелицями перетягали за собою москалі-архиереї, зустрічали за своє прстацьке грубіянство шире презирство і глум з боку автохтонного духовенства... Архиереї-москалі мали подільське духовенство та свою подільську паству за якісь *partes infidelium*, за чужинців, з погляду не лише народности, але й віри. Бо се були не тільки хахли, а й католики, персяжнуті польсько-католицькими звичаями. Наші традиції церковно-народні, лише тому, що неподібні були до московських, уважалися за наплив чужонаціональний і чужовірний. За такі їх уважали і всіма способами викориняли».*).

З якої речі московське православ'я, що прищепило анархію українському православ'ю, не виказує назовні анархії? Повторюю, назовні, бо внутрі воно було й є тотожне з московською державою. Московське православ'я було (й є) державною релігією, що її законами були закони державні, без огляду на те, чи були ці закони етичні чи ні. Тому то інтелігенція московська по суті своїй була поголовно безвірна**) й тільки із уваги на те, що релігія була (ну й є тепер, в дещо зміненому виді) невідлучною частиною московської імперії,

*) О. Лотоцький: Сторінки минулого. Частина перша. Варшава. 1932. Стор. 34 і 151.

**) Д. Н. Овсянко-Куликовскій. Історія руської інтелігенції. Часть I. Москва, 1907. Часть II. СПб. 1909.

*) Д. Дорошенко: Православна Церква в минулому й сучасному житті українського народу. Берлін. 1940. Стор. 33.

кожний московський патріот викнував релігійні практики в більшій чи меншій мірі. Знову ж ті, що виступали проти державної системи царату, були поголовно безвірки й мусили ними бути, бо московське православ'я було (й є) дурманом для загалу, а свсерідною шопкою для інтелігенції. Коли ми з цього погляду подивимось на московське православ'я в загальному, то слова Леніна «релігія є опіум для народу» є зовсім правильні, якщо стосуються московського православ'я в загальному, але неправильні щодо релігії взагалі, а московського православ'я почасти. Бо в своїй історії має воно теж чимало героїв і мучеників, що заплатили своїм життям, борючись за правду. Але така вже тактика кожного комуніста: промовчувати ті докази, що не потверджують його теорії.

Значить, московське православ'я, маючи опіку, підпору й керівництво в державі, не виявило — й не могло виявити — якоїсь анархії, що могла б затрусити цілою системою. Знову ж, українське православ'я в неволі московського православ'я, тут і там бунтувалося, тут і там ставило опір, жадаючи належних йому прав. І саме цей елемент бунту залишився поневолі в українському православ'ї і досі. Але загал, часто-густо, силою безвладности, корився. І тому ясне, що коли після 1905 р. взаємини між західними і східними українцями стали жвавіші, православні українці не могли зрозуміти ставлення католицьких українців до своєї Церкви й католицької української інтелігенції до свого священства. Для православного українця Церква була або ворожа (з уваги на московське православ'я), або шопка (як інструмент держави). Навіть такий великий ум, як М. Грушевський, не міг зрозуміти становища католицької української ерархії в громадському житті і розводив із дива руками, коли українські політики й послы йшли в якійсь важливій справі по пораду до Митрополита Кириля Андрея Шептицького. М. Грушевський, як і цілий ряд великих українських патріотів, православних, виховані на московському православ'ї, тобто на релігії, яка була й є засобом державного імперіялізму, не могли зрозуміти, що католицька релігія є засобом для людини й обороняє людину, виступаючи навіть проти держави.

З упадком царської московської держави, царська православна Церква, в склад якої входила українська православна Церква, втратила опіку й керівництво. Українська православна

Церква, не маючи вишколеного загалу своєї інтелігенції, а маючи зацеплений бацьиль московської анархії і спротиву проти духового московського імперіялізму, розкололася. Поділилась і закордонна московська православна Церква.

У зв'язку з цією безоглядною залежністю релігії і держави, з одного боку, а українського і московського світогляду, з другого боку, ми можемо намітити й дальші характерні різниці між московським і українським православ'ям. Це, в першу чергу, **н е т е р п и м і с т ь**. Нетерпимість — це духовість чисто московська й є безпосереднім наслідком московського виховання. Ніде, впродовж тисячоліття української історії, ви не знайдете ні одного випадку нетерпимости з боку українців. Саме українцям притаманна є високошляхетна толеранція. Одним із найяскравіших доказів терпимости українців є історичний факт, коли, пам'ятного 1054 року, папські послы в Царгороді, в імені Апостольської Столиці, виключили із Вселенської Церкви царгородського патріярха Керулярія, вони верталися до Риму через Україну, знаючи, що, хоч українці підлягають царгородському патріярхові, їм, як гостям, волосок з голови не впаде. Нетерпимість не є українською прикметою, і з цим ми мусимо боротися. Так само мусимо боротися із дальшими несутніми українському православ'ю прикметами, як в у з ь к о г л я д н і с т ю і з а с к о р у з л і с т ю, якими відзначається московське православ'я, що насильно спинювало розвиток релігії, як науки, з уваги на добро держави. Що українське православ'я бажало прослідити і огоронити чимраз нові горизонти знання, не соромлячись черпати із криниці католицького знання, бачимо те на Кірово-Могилянській Академії, на діяльності Митрополита Могилы, на творчості Т. Прокоповича, словом на осягах майже цілого XVII стол., осягах, що їх здавило московське православ'я, переминоючи насильно керівну роллю української православної Церкви на відсталу. Й т и з б і г о м ж и т т я, р е ф о р м у в а т и с я, не відставати позаду інших, це вроджені українцям прикмети, що знайшли повний свій відгук в українському католицизмі, не маючи змоги найти свого заспокоєння в українському православ'ї. І вкінці, вроджене українцям поняття справедливости й і п р а в д и. Цього поняття у збірному виді у московському православ'ї ніде не стрічає-

мо, натомість, на цілу свою широчінь бачимо його в українському православ'ї на Україні, під час козацьких воєн, у виді, так би мовити, мобілізаційного заклику «За віру православну!». «Віра православна» в XVII-XVIII ст., тобто в часах Козацької Держави, не є зовсім тотожна сьгоднішнім поняттям «православної віри». «За віру православну» не було релігійним кличем; це значило за право бути вільною, свобідною людиною, не рабом і наймитом, а в повному значенні людиною; це значило йти в бій за правду, за справедливість. Цей козацький воєнний клич XVII стол. є тотожний ключеві сьгоднішнього дня усіх католиків цілого світу, що стоять в бою проти комунізму. Православна віра, за яку добровільно віддавалося життя, в понятті козацчи-

ни було те, що містило все найкраще й найвище, усі найвищі духові життєві вартости (мусіли міститися в цьому понятті, боже це був заклик на добровільну смерть, на добровільні муки. І це саме наближує правдиве українське православ'я до католицизму, наближує до тієї міри, що можна було б говорити про тотожність цих двох, таких на вид суперечних собі, світоглядів, як католицизм і православ'я. Можна було б говорити, якби не... православний цар!

І тому саме тепер ми мусимо усвідомити собі різницю між московським і українським православ'ям, мусимо усвідомити собі, незалежно чи ми католики, чи православні...

Григор Лужницький

Новий Генеральний Вікарій для Англії і Шкотії

Високопреосвященний Кир Іван, Апостольський Візитатор для українців-католиків у Західній Європі, рішенням з 29 березня 1949 р., призначив своїм Генеральним Вікарієм на Англію і Шкотію Високопреподобного о. д-ра Володимира Маланчука, ЧНІ. Дотепер функції декана на тій території виконував Впр. о. Й. Жан, ЧСВВ, що дня 3 серпня ц. р. покинув Англію і вплив до Канади.

Новоіменований Генеральний Вікарій, Впр. о. д-р В. Маланчук, ЧНІ, широко відомий українському загалові як священник і громадянин. Він народився 20. 10. 1904 року, в селі Базар, на Поділлі, і, як 14-літній юнак, бере участь у Визвольних Змаганнях та перебуває у Києві до приходу Муравйова. В 1924 році здає гімназійну матуру у Львові та вступає до Чина Отців Редemptористів, де закінчує філософічні й богословські студії, а 26 квітня 1931 року одержує священничі свячення з рук Йх Ексцеленції Кир Андрея, львівського Митрополита. Ставши священником, працює як душпастир, дає реколекції, провадить гуртки молоді, а при тому віддається науковій праці, співпрацюючи в науковому богословському тримісячнику у Львові «Богословія» та викладаючи в гімназії Отців Редemptористів у Збоїсках і на філософічно-богословських студіях свого Чина в Голоску. 1935 року дістає ступінь магістра на богословському відділі Львівського університету, а в 1944 р. — ступінь доктора філософії в Мюнхенському університеті. Під час

останньої війни займає різні пости в душпастирстві, а пізніше стає деканом, з осідком в Мюнхені; до 1947 року.

Коли, після війни, почала організовуватися Духовна Семінарія на скитальщині, він теж прикладає рук при її творенні й стає там професором філософії та духовником у Гіршбергу, а пізніше — в Кюлемборзі, де його при праці застає номінаційний декрет Ексцеленції Кир Івана.

Дня 31 липня ц. р. виїхав він з Кюлемборгу до Лондону, щоб у понеділок, 1 серпня, відбутися вже Соборчик у Лондоні з 17-ма нашими священиками, що обслуговують українських скитальників, які працюють на різних підприємствах.

П. Б.

ЗАКІНЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО РОКУ В ДУХОВНІЙ СЕМІНАРІЇ В КЮЛЕМБОРЗІ

Дня 27-го липня цього року закінчився академічний рік 1948-49 в Духовній Семінарії в Кюлемборзі (Голяндія), й вона тепер вступила в п'ятий рік свого виховно-наукової праці.

В академічному році 1948-49 студіювало в ній 37 богословів на двох відділах, а саме: філософічному, що триває два роки, і богословському, що триває три роки. Іспити з успіхом здало на філософічному відділі 9 студентів, а на богословському — 24 студенти.

Христова Церква вже від заснування зазнає переслідувань

8, 9 і 10 липня ц. р., в Нансі, в цій стародавній столиці Льотарингії, відбувся черговий Евхаристійний Конгрес, на якому репрезентував Святішого Отця Його Еміненція Кардинал Тіссеран, Секретар Конгрегації для Східної Церкви, що його паризькі українці мали за честь вітати в соборі св. Володимира Великого в Парижі 28 вересня 1947 р. (Див. "Вісник", ч.ч. 10-11, за 1947 р.).

Папський Легат виступив на Конгресі зі знаменною промовою, що її відгуки розійшлися по цілому світі. Він говорив про релігійні переслідування у Східній і Центральній Європі. Близько 300.000 вірних з великою увагою вислухали найближчого співробітника Голови Католицької Церкви. Серед присутніх були: міністр закордонних справ Р. Шуман, щось із 20 парламентських послів і численні світські достойники.

З огляду на значущість цієї промови, що передувала Папському Декретові проти комунізму, вважаємо потрібним подати її нашим читачам бодай частинно.

БОГ ЛЮБИТЬ ТОГО, ХТО ОХОЧЕ ДАЄ

— Церква, як бажав Христос, упорядковане тіло, що має члени, покликані до різних чинностей, не може бути чимсь іншим, як тільки створеним об'єднанням охрещених людей, що визнають одну спільну віру і мають послух до правно встановленої церковної влади. Є дві вирішні вади, що не дозволяють належати до Церкви: ересь і розкол. Без сумніву, ми повинні з особливою прихильністю ставитися до тих, які визнають Христа, не належачи до Католицької Церкви, якщо вони щирі в своїй вірі, бо Христос докоряв Своїм учням, коли вони обурилися проти чоловіка, що, не належачи до їхнього гурту, проте вигнав нечистих Ююю іменем. (Марко, IX, 39-40). «Нема такого, — сказав Він їм, — хто робив би чуда Моїм іменем, а незабаром опісля знеславлював Мене. Хто не проти нас, той з нами». — Отже, мої вельми дорогі брати, якщо ви зустрінете людей, які вірять у Христа, але народилися в країнах, де панує протестантизм, чи в тих краях Сходу, де жителі опинилися в розколі через провідників, що опановані були гордошами, заопікуйтеся тими людьми якнайдбайливіше. Нагоди до таких зустрічей трапляються частіше в теперішній час, коли стільки вірних повітало на захід Європи, щоб рятувати себе від неволі безбожного матеріалізму. Зробіть усе, що буде в вашій спроможності, щоб улегшити їм життя; станьте їм до помочі матеріальної й духової з усією спочутливістю вашої християнської любови ближнього...

ВОРОГ НАМАГАЄТЬСЯ ПІДКОПАТИ ЦЕРКВУ В ЇЇ ОСНОВАХ

— Я вже вам сказав, як наш Господь Ісус Христос бажав, щоб розподілювання плодів

Відкуплення здійснювалося в рамках Церкви. Воно й здійснюється духовенством, і це власно тому доктринери безбожного матеріалізму вважають розлад у католицькій Церкві та знищення її священиків, як один з найважливіших своїх завдань. Вони бо знають, що коли їм пощастить цілковито позбавити якийсь край єпископів і священиків, то брак їх наявної присутності заважить незабаром на силі опору вірних, наражених на підступи безбожницької пропаганди. Не маючи змоги знищити їх цілковито, вони сподіваються принаймні, що наслідком викликаного розколу серед духовенства й переслідування вірних священиків, Богослуження і Св. Причастя стануть до такої міри рідкі, що єдність членів Церкви буде поважно уражена.

Оце з такою метою, прилучивши, в кінці 1944 року, до Союзу Радянських Соціалістичних Республік східні й південні землі Польщі з 1939 року, московський уряд позаарештовував дня 11 квітня 1945 року п'ятьох церковних достойників, наділених єпископськими гідностями, які там були залишилися. Водночас багатьом священикам запропоновано відділитися від Риму, а як вони відмовилися, то їх ув'язнено, заслано, або примушено критися. З тих п'ятьох єпископів один помер, а інші четверо відбувають довголітню кару каторжних робіт, несправедливо засуджені на закритому процесі, що відбувся в Києві на весні 1946 року. В східній частині Чехо-Словаччини, так само прилучений до Союзу Радянських Соціалістичних Республік, єпископа підло замордовано дня 1 листопада 1947 року. Преосвященний Теодор Ромька, висвячений лише кілька днів перед приходом червоної армії, ніколи не займався політикою, а велика кількість його вірних билися під час

війни як повстанці проти німців; але за це вони дістали лише кілька місяців відрочення. Спочатку відібрано католикам багато церков і передано відступникам, а від лютого місяця цього року католицька спільнота східного обряду тієї провінції перестала правно існувати, як і два з половиною роки перед тим у колишніх польських провінціях, приєднаних до радянських Республік України і Білорусі. В Югославії єдиний католицький єпископ східного обряду був притягнутий до процесу, в якому засуджено було архієпископа Загребу Високопреосвященного Степінача. Але він був занадто люблений народом, щоб югославський уряд посмів виконати ухвалені проти нього смертні вирок, Преосвященного Сірака тримали у в'язниці в таких умовах, що його здоров'я швидко підупало: за кілька місяців він помер.

НОВЕ МУЧЕНИЦТВО

Знищення єпископів підготовляє зникнення священників, бо тільки єдино єпископи мають право висвячувати священників. Це тому 6 католицьких єпископів східного обряду в Румунії було заарештовано вночі з 27 на 28 жовтня 1948 року, а вже місяць перед тим агенти уряду переслідували священників своїми настирливими пропозиціями, щоб змусити їх відірватися від Апостольської Столиці. Ніякого акту обвинувачення єпископам не було пред'явлено й досі. Огида, викликана в цілому світі змайстрованим процесом проти кардинала Міндсенті, викликала страх у переслідувачів перед розголосом цілої судової справи. Але коли єпископи в тюрмах, вони не можуть ані висвячувати священників, ані керувати своїми дієцезіями: здобутий наслідок має велике значення.

Переслідування почалося в країнах, що лежать на схід від залізної заслони, нищенням католицьких дієцезій східного обряду, але це було б помилкою думати, що католики латинського обряду є чи будуть помилувані. Високопреосвященний Степінач і Кардинал-Примас Угорщини є латинського обряду, так само, як латинського обряду, є і відважний архієпископ Праги Високопреосвященний Беран, з яким я розмовляв у Римі тому кілька місяців, коли він приїздив до Святішого Отця прохати останнього благословення перед близькою кризою, що він її передчував. Не можна, напевно, закинути Високопреосвященному Архієпископові Беранові, що він не є добрий патріот, він за-

надто багато часу перебув у найгірших німецьких таборах; але він просвіщав священників і вірних Чехо-Словаччини, коли їх намагалися затягти в розкол, і в цьому весь його вчинок, такий самий, як і двох латинських єпископів Румунії, арештованих обопільно 20 і 26 червня. Вони не хотіли погодитися, щоб контролю католицької Церкви та її установ перейшла незаконно в руки держави...

ЦЕРКВА ПРИЗВИЧАЄНА ДО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Терпіння Святішого Отця

— Христові учні призвичаєні до переслідування, воно не повинно їх лякати. Але це не значить, що ми повинні байдуже приглядатися до переслідування. Ми повинні цікавитися всім тим, що торкається наших братів. І я бажав би, щоб ви зрозуміли в ці дні безмежну тривогу нашого Отця та улюбленого Первосвященника, Його Святости П'я XII, коли день-у-день він довідується про подробиці переслідування, якого взнають його сини, а він неспроможі подати їм поміч. Це ж тільки від часу до часу газети чи радіо повідомляють нас про заходи, вжиті проти католиків чи їхньої єрархії в тій або іншій країні, але Святіший Отець від самого початку свого первосвященства щоденно отримував гнітючі вістки про священників і єпископів, яким перешкоджають проповідувати, яких ув'язнено, кинено в табори, заслано, засуджено на довголітню тюрму або на смерть. І як би я хотів, щоб ви, як люблячі сини постановили віднині щоденно молитися за Святішого Отця, а особливо, коли ви причащаєтесь, благайте Ісуса, утаєного в Найсвятішій Евхаристії, щоб його беріг, щоб його благословив, і щоб його скріпив у таких страхітливих обставинах!

А втім, це не тільки страждання членів єрархії, які кривавлять серце Папі; він страждає так само, думаючи — про відступників, які втрачають свою душу, і яким важко буде знайти когонебудь, якщо вони захочуть покаятися; — про мало ревних християн, яким упродовж цілого часу переслідування буде важче дбати про своє спасіння. Єдина річ може йому принести деяку потіху, це — подвоєння нашої любові до Бога, утаєного в Найсвятішій Евхаристії.

Коли ви будете віднині підходити до Святої Трапези, старайтесь мати настрої душі тих католиків, які довгими тижнями ждуть припадкових відвідин мандрівного священника та які учають в таємній Службі Божій наражають себе

на втрату засобів існування, на тюрму і заслання. Спитайте тих, які в таборах брали участь у ланках, що творилися для передачі часточок св. Причастя, — вони скажуть вам, як, носячи при собі освячений Хліб, вони почувалися до обов'язку бути святішими.

Маємо надію, що і в країнах, де шаліє переслідування, прийматимуть Святе Причастя рев-

ніше, і що багато людей, відчуваючи себе злученими зі службою священників, від яких вони (одержуватимуть освячені Часточки для збереження або передачі, знайдуть у цьому ще одну спонуку, щоб стреміти до більшої святости.

Молімося, щоб між нашими переслідуваними братами було багато Тарцісів, і щоб між цими Тарцісіями було багато святих!

ВЛАДИКА - ЮВІЛЯТ

(25-ЛІТТЯ ЄПІСКОПСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕОСВЯЩЕНОГО КИР КОНСТАНТИНА БОГАЧЕВСЬКОГО)

ДНЯ 25-го червня ц. р., у Стемфорді, в стейті Коннетикат, відсвятковано 25-літній ювілей Преосвященного Кир Константина Богачевського, нашого греко-католицького Єпископа в ЗДА. Відзначаючи того роду річницю, вірні виявляють звичайно свою подяку Ювілятові за його працю і вносять тим світлий промінь у його трудові будні.

Але в цьому випадку, — як підкреслила тамтешня українська католицька газета «Шлях», — цей срібний ювілей є чимсь більшим, ніж тільки світлим моментом у житті Достойного Ювілята. Це завершення чвертьстоліття поступу й розбудови нашої Церкви і нашого народу в Америці.

Бо, справді, перебравши тому 25 ліг провід американської дієцезії, чи не найбільшої території у світі, в якій в тому часі вже від восьми літ не було Єпископа, Преосвященний Кир Константин всю свою снагу й силу присвятив не тільки розбудові нашої Церкви і релігійного життя, але й у не меншій мірі розбудові життя культурного і національного.

Завдяки цій його чвертьстолітній діяльності, дієцезія в ЗДА має тепер десятки великих, крім соток менших, церков, ряд цілоденних шкіл при парохіях, п'ять вищих шкіл, три коледжі, семінарі, поважне число священників, три монашій чини, чотири жіночі згромадження тощо. Так само не меншою заслугою Преосвященного є існування української католицької допомогової організації «Провидіння», Католицького Допомогового Комітету, який, зокрема, уможливило скитальникам приїзд до ЗДА, преси («Шлях», «Америка», «Місіонар» «Ковчег»), музеїв, бібліотек, домів для старих, для сиріт тощо.

Отже, як бачимо, праця Преосвященного для розвитку Церкви пов'язана тісно з діяльністю для добра наших емігрантів у ЗДА.

І якраз що подвійну роллю діяльності Преосвященного підкреслив виразно Папа Пій XII у своєму привіті з нагоди ювілею Кир Константина:

«Ти бо завжди виявляв себе уважливим і ревним пастирем, — писав Папа дослівно, — не жалував ані трудів, ані праці, щоб лише спосіб життя і обичаї Твоїх вірних, під проводом духовенства, відповідали чимраз більше євангельській науці».

У ювілейних торжествах, що розпочалися 25 червня Архирейською Службою Божою, яку відправив сам Ювілят, взяли участь, крім Апостольського Делегата з Вашингтону, п'ять єпископів, численні високі церковні достойники, коло 100 священників та сестер греко-католицького та латинського обрядів, як також і дуже поважне число вірних з різних кінців ЗДА.

Вслід за цим, — як подається в пресі, — відбуватимуться в цьому році подібні торжества в усіх інших парохіях ЗДА. Їх мета — скрипити синівське призвання до Владика та до Святої Апостольської Столиці.

З нагоди ювілею, на ім'я Преосвященного надіслано з різних кінців світу сотні привітів. З-поміж них варто навести Монсиньора Ромольо Карбонаті. «Останніх десять літ мого життя, проведених в Апостольській Делегатурі у Вашингтоні, у Секретаріаті Держави Його Святости, — пише він, — дозволили мені пізнати Вашу Експеленцію, оцінити Ваше побожне життя, Ваш запал і пильність та Ваші гідні подиви досягнення. Ви належите до найбільш люблених і поважаних американських єпископів».

І ці його слова в ніякому випадку не є лише принагідним компліментом, бо життя і діяльність Преосвященного Кир Константина Богачевського найкраще їх підтверджують.

Д. Г.

Благословенне місце віри, надії і любови

(УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У МІЖНАРОДНІЙ ПРОЩІ «ХРИСТОВОГО МИРУ» ДО ЛЮРДУ
21 — 24 ЛИПНЯ 1949 РОКУ)

ЩО БЛИЖЧЕ надходить цей розголшуваний у католицькій пресі День міжнародньої прощі до улюбленого місця Небесної Матінки, то чимраз більше піднесений настрій овертав вірних нашої української еміграції у Західній Європі, що тишилися надією взяти в тій прощі численну участь.

Врешті, настав день 20-го липня 1949 року, і ті українці, з Німеччини, Бельгії і Голяндії, яким вдалося роздобути на подорож гроші і одержати візи, опинилися в границях щасливої французької країни, щасливої, бо вона може цей, на весь світ славний, Люрд назвати своїм рідним чудодійним місцем.

**

У СЕРЕДУ, 20-го липня, о 18-ій год., Божий храм св. Володимира Великого в Парижі наповнився українськими прочанами з Бельгії, Голяндії і Франції, що, разом з українцями Парижу, зібралися на спільну молитву перед виїздом до благословенного небом Люрду.

Слідує коротка проповідь про мету і намір прощі Впр. о. Радника Й. Бачинською, а потім Всесв. о. Мітрат Я. Перрідон, у сослуженні Всесв. о. д-ра В. Маланчука, новоіменованого Генерального Вікарія на Англію і Шкотію, та Впр. о. Радника І. Леськовича, відправляє молебень до Матері Бога, щоб дала щасливу путь, щоб благословила благородні намірення своїх дітей-прочан, щоб щастям і радістю наповнила їхні зболілі серця.

По виході з церкви, прочани спішать на паризький залізничний двірць Остерліц та займають призначені для них місця в окремому поїзді.

До від'їзду ще багато часу, але майже кожний прочанин вже лине своїми думками до того чудесного гірського містечка, про яке по цілому світу чуда-дива розповідають. Більша частина прочан їде туди вперше, тож і нетерпеливість і цікавість у них незвичайна. В українських прочан помітна бадьорість і гордість, що їм, тепер розсіяним по світу, вдалося сьогодні в ім'я Марії з'єдинитися в одну сім'ю, під проводом свого невтомного Архипастира

Кир Івана, що приїхав з Вічного Міста, щоб дати черговий доказ, що Він, помимо надмірної праці і фізичної втоми, тепер, як і завжди, готовий на всякі труди і невидгоди довгих подорожей, коли справа йде про добро і щастя дорученої Йому пастви. І ось, саме в хвилині таких роздумувань, Його Високопресвященство виходить на перон і вітає всіх привітно-милою усмішкою та всідає до першого вагону, щоб вести своїх духових дітей до стіп Людської Богоматері.

О 20,10 год. поїзд рушає. У вікнах вагонів появляються розпроменені обличчя прочан, що уриваними словами та маханням рук прощаються з тими, які, з огляду на обов'язки, або з браку коштів, не могли взяти участь у прощі. Вони тепер стоять на пероні і кидають рідним і знайомим напіннення: «А помоліться там за нас!», «А купіть нам щось на спомин!», «А не забудьте привезти люрдської води!..».

Певолі зникає з очей прочан кипучий життям Париж, і розспіваний піснями на честь Марії поїзд починає щораз то більше занурюватися в темряву липневої ночі.

Допізна велися розмови і лунали пісні. Кожний стук коліс, кожна хвилинка їзди зближали втомлених важкою життєвою мандрівкою прочан до цілющого джерела підкріплення і сили, зближали їх до Тієї, що Її в гимнах величають «Немічних Покровом і Заступницею».

**

ЧЕТВЕР, 21-го липня 1949 року. — Четверговий світанок зустрів прочан у підгір'ях Піренеїв, що їх вершки купалися в золотистих променях сходячого сонця. Подорожні, відчуваючи вже близькість дорогого місця, почали тиснутися до вікон, щоб вже здалека переслати йому свої привітання. Новики настирливо допитуються бувалих вже тут, чи ще далеко до мети їх подорожі, а з котрого вікна можна буде побачити Люрд, а по чім можна його здалека пізнати, та багато іншого.

Нарешті, поїзд вїхав у долину річки Гав, що котить свої прудкобіжні води через Люрд і колись була тихим, німим свідком чудесних появ

Небесної Матері, а тепер є учасницею її великої голосної слави і пошанування; бо хто згадає про Небесну Лікарку і про Люрд, то згадає також і про ту гірську річку, що додає люрдській околиці ще більше чарівного і привабливого вигляду.

Самого Люрду ще не видно, хоч аматори-фотографи вже досить довго стоять біля вікон з наставленими апаратами, готові в кожній хвилині схопити кожну точку, що, згідно з їх уявою, могла б належати до Люрду. Однак, надаремно їх невиспані очі з цілою силою прорізували далечінь, бо люрдська базиліка ле-

чани порозміщувалися по вигідних і привітних готелях Люрду. Дальша частина дня, аж до хвилини урочистого відкриття прощі, минула прочанам на відвідуванні особливостей Люрду, головно місць, зв'язаних з чудесними появами, як Грота, купальняні забудовання, дім св. Бернадетти, музей тощо.

Ще задовго перед 6-ою годиною вечора цілий майдан між Гротою і річкою Гав заповнився тисячами прочан, що зі своїми національними прапорами, між якими яскраво вирізняються наші українські жовто-блакитні прапори і гаптовані церковні корогви, чекають на

жить у міжгірській улоговині, і вона нагло виринула перед очима захоплених прочан у повній своїй красі і величі. Вид сніжно-білої святині, що наче жива картина, змальована якимсь чудодієм-малюрем, на тлі темнозелених лісів і оповитих легким сірим серпанком ранньої мряки гір, навів на серця і душі подорожніх якісь не до описання надземні молитовні почування, що вони навіть не спостерегли в цьому захопленні, як поїзд зупинився вже біля мети їхньої подорожі, і треба було висідати.

На станції стояв цілий ряд автобусів, що виповнювалися зворушеними прочанами і швидко від'їжджали до замовлених готелів.

Високопреосвященний Владика Кир Іван, Провідник української групи, привітаний представниками «Христового Миру», від'їхав до палати місцевого Єпископа-Ординарія, де перебував як гість, аж до закінчення прощі.

Було вже близько 10-ої години, коли про-

відкриття прощі. Всі приявні там, в зосередженні духа, з розмоленими обличчями, повні поваги, належної тому святому місцю, про яке з пошаною і подивом говорять народи землі, з очима, втопленими в картину, яка ніколи не зітреться з пам'яті того, хто її бодай раз у житті бачив.

На самій середині оброслої карловатами кущами скелястої печери, обвішаної милицями, протезами і ціпками, видіє престол, а біля нього стоїть величезний, на цілу висоту печери, свічник, що на ньому завжди палахкотять запалені свічки любови і вдячності для Марії, Небесної Лікарки. Над Гротою, на тому місці, де колись дотикалися грішної землі пресвяті стопи Цариці Ангелів, тепер стоїть, наче жива, статуя Непорочно Зачатої Дівичі із зложенними до молитви руками. Здається, ще хвилинка, і ті пречисті і непорочні уста Богоматері промовлять знову, руки піднесуться і

передадуть цілоше благословення для тих численно зібраних біля Неї бідних духових і фізичних калік.

Оточення, загальний настрій, щира, глибока набожність і непорушна тиша витворює в людині якийсь невимовний, такий небуденний, благлий, досі ніколи майже незазаний, стан духа, що створюється враження перебування не на землі, а десь далеко в небесних просторах. Аж дивом дивується бідний скитальник, що в теперішніх часах переслідування, фізичного і духового гноблення, непевности дня і години, існує ще на світі таке затишне, таке щасливе і безпечне місце любови.

Точно в призначеній годині з'являються Кардинали, Архієпископи, Єпископи та інші церковні достойники, і займають свої місця біля входу до Гроти. Між ними засів і наш Високопреосвященний Кир Іван.

Через гучномовці попливли глибокозмістовні слова промовців, що з'ясували вагу і конечність Христового миру на землі; — а той мир може зродитися поміж народами тільки на засадах братньої християнської любови і справедливости.

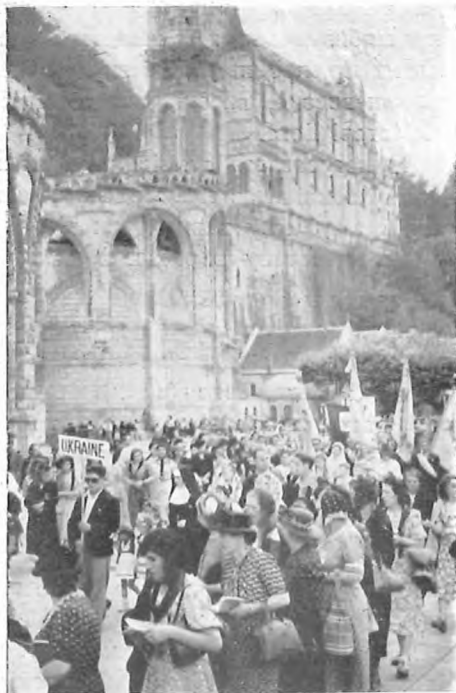
— Нашим обов'язком знищити кам'яні стіни, залізні заслони та засипати ті рови, які нас відчужують один від одного. Працюймо для братерства людей у Христі, хоч вони й між собою різні. А зброю нам Христос дав: це — могутня сила Його любови... — тими словами кінчав свій заклик Преосвященний Теас, Єпископ Люрду і Тарбу, заклик до представників 36 народів, зібраних цього року на прощі «Христового Миру».

Ці бадьорі слова церковного достойника досягнули свою мету... Десятки тисяч слухачів перейнялися ними до глибини своїх сердець. Це ж вони мають стати тими пробоевими дружинами в змаганнях з духами темряви і ненависти за світлий Мир Христовий між своїми народами; за мир, опертий на правді і любові. Але чи вони, слабкі і незагартовані ще в боях, зможуть стати на прою з пекельними силами цього світу?.. І мимохіть підносять очі на сніжно-білу мармурову статую Богоматері і просять у Неї чудесної сили та помочі стати апостолами Христового миру на землі.

Відкриття скінчилося. Прочани спішать на вечерю; бо їх чекають ще сьогодні дальші обов'язки, зазначені в програмі прощі.

Коли вже сонце скотилося за верхи Піренеїв, а на землю почали лягати сутінки ночі, на просторій есплянаді перед базилікою Вервиці, по-

над річкою Гав, аж до чудесної Гроти, стали збиратися прочани і шикуватися до походу зі свічками. Кожна нація стає біля своєї таблички, що за абеткою розставлені навколо базилики. Табличка з написом «Україна» стоїть на-

проти Гроти появ, за табличкою — жовто-блакитні прапори, а за ними — близько 400 українських прочан. Нараз ціла базиліка засяла світлом тисяч електричних лампочок і виступила в повноті своєї казкової краси на тлі темносинього нічного неба. В тій хвилині прочани запалюють свічки, і величний похід рушає при звуках пісні про Бернадетту; приспів цієї пісні «Аве Марія» наче змагається з грімким українським «Витай, витай, о, наша Надіє!».

Похід з 25.000 свічок посувається сходами вгору, понад базилікою Вервиці, сходить другою стороною в долину і творить довжезну подвійну світляну дорогу до кінця есплянади, вертає знову перед базиліку і там укладається в велику, на цілу широчінь есплянади, букву М. І коли початок вже дійшов до своєї мети, кінець щойно починає посуватися вперед. А та вогняна дорога така довга, що, здається, з'єднала б небо з землею, і чомусь на-вертається на думку біблійна драбина, що її бачив у сні патріярх Яків: вона лучила небо з землею і була прообразом Марії.

Сторонній глядач, що з високого місця приглядається тому походові, з незвичайного по-

диву і захоплення попадає прямо в якусь екстазу. Йому здається, що він вже не на землі стоїть, але уноситься десь високо у надземних просторах, понад молочною дорогою, десь близько щасливого царства духів, які мелодійними голосами величають свою Царицю: «Вигай, о, Діво Маріє...», «Аве, аве, аве, Марія...» Ці звуки відбиваються від скелястих хребтів піренейських гір, пробивають безкраї простори і лнуть ген високо, високо, аж до престолу Цариці і Матері Бога.

Мимохіть насувається сумнів, чи будь-хто і будь-коли на землі вітав так сердечно, велично і набожно свою земну царицю, як ті прочани вітають тепер Небесну Царицю, колись убогу Дівичу з Назарету.

І хвилинами здається, що це не свічки блимають серед темряви тихої піренейської ночі, а це дорогоцінними, блискучими самоцвітами любови до Марії жевріють серця того довгого походу прочан, між якими, повні захвату і світлих надій, ступають чотири сотки розспіваних, бездомних тепер, дітей України.

Скінчився цей тріумфальний похід шанувальників небесної Цариці, і від пів до девятої, аж до пізньої ночі, почалося розкаєння прочан у св. Тайні Христового Милосердя. Майже кожна нація мала призначені для себе сповідальні, при яких до глибини серця зворушені прочани висловлювали у своїй рідній мові слова жалю і запевнення поправи. Єдналися з Христом Спасителем та одягалися в світло-білу одіж Його освячуючої благодаті.

Та найбільш велелюдно таки, як і завжди, біля чудесної Гроти. Там можна побачити прочан різного стану і віку, що, не зважаючи на втому тіла і недоспані попередні ночі, що їх провели по переповнених вагонах, прийшли тепер на довірочну розмову з Небесною Матінкою.

І дуже помилився б той, хто думав би, що, згідно з прийнятим у нас каригідним звичаєм, були там самі бабусі і діти, які вже не можуть спати і пішли під Гроту беззубими устами свої беззмістовні молитви вишіптувати... Ні! Хай кожний такий нерозважний пам'ятає, що там, у Люрді, якась невидима і незбагненна сила кидає навколішки перед Царицею Ангелів кожного, навіть і того, що, може, ніколи в житті, з гордості і обави, щоб не понизити своєї високої гідності, перед Богом не приклонив коліна. Клячуть там, з розложеними навхрест руками, безжурні, легкодушні і загогніті молодці, що, може, ціле своє життя

досі тільки на гулях і забавах провели, а до Люрду, можливо, тільки зі звичайної туристичної цікавості приїхали; біля них поважні і статочні чоловіки, що, зарозумілі своїм високим становищем чи знанням, рідко коли перед кимсь хилили голови. Сьогодні вони, в сутінку пізньої ночі, клячуть перед Непорочною Дівичею і перепрощують Її за всі безсоромні і нечисті вчинки, що ними так часто ранили Її матерне серце. Видно там і молодих дівчат, і зрілих жінок, що через довге чепурення звичайно в неділі не мали часу ані на молитву, ані на Службу Божу, які тільки про те й роздумували, як би то вишуканим одягом, приманливим поглядом чи усмішкою звертати на себе увагу. Тепер, у святому місці Марії, біля стіп Найсвятішої Дівичі, з похилими, в темних серпанках, головами, відчувають цілу марність свого життя і зі сорому несила піднести своїх очей.

Одні з прочан просять, інші дякують, шепіт їх гарячих молитв і важких зіздхань лучиться з одноманітним хлюпотом поблизької річки. Одні клячуть, інші сидять таки на сходах або камінних плитах хідників. Сидять цілими родинами, батьки, матері і діти, занурені в тій святій тиші, з очима, втупленими в білу статую Марії, що її навіть темній ночі несила притьмарити. Сидять, даючи волю своїм думкам і почуванням, розмовляють з Матір'ю мовою сердець, шукають в Неї порятунку, поради, потіхи...

І кожний, хто в те дивне місце приходить і побачить ту картину глибських почувань людських душ, мимоволі пригинає свої коліна, підносить руки до Небесної Заступниці людського роду і зворушливими словами, кожний по-своєму, шепоче славу Марії: «Радуйся, повна ласки, Господь з Тобою, Ти щаслива поміж жінками»... І в тому щасливому місці на землі, може, більше, як деінде, сповняються слова гімну Марії: «Се бо от нині ублажать мя всі роди»...

П'ЯТНИЦЯ, 22-го липня 1949 року. — У п'ятницю, о 8-ій годині ранку, наші священники відправили в каплиці св. Бернадетти співану соборову Службу Божу, під час якої вірні нашого обряду сповідалися й причащалися.

Вископреосвященний Владика Кир Іван відслужив того дня св. Літургію, в сослуженні Впр. отців Ван де Мале, П. Голинського, В.

Маланчука, М. Левенця і Всч. о. Атаманця, при престолі в чудесній Гроті. Багато прочан-чужинців було на тій Службі Божій, і багато з них приступило до св. Причастя, що його розділяв Високопреосвящений Владика. Під час Служби Божої співали наші прочани церковних пісень.

Другу нашу Службу Божу в Гроті під час цьогорічної прощі мав щастя відправити в неділю, о 4,30 год. ранку, автор цих скромних рядків. Настрій при відправі — не до описання. Приявність Марії так виразно відчувається, що здається, начебто не її мармурова статуя стояла на святій скелі над Гротою, але таки жива Богомати була біля престолу при Службі Божій, як колись під час кривавої жертви Спасителя світу, біля хреста на Голготі.

О 10,30 годині відбулася Конференція Преосвященного Гаррона на тему: «Христове царство — основа миру», а по полудні того ж дня, о пів на шосту, друга Конференція, Монсеньйора Вандрі, на подібну тему: «Царство Марії — основа миру».

Тому, що по ранній Службі Божій прочани мали дещо більше часу, бо обов'язкова явка на процесію з Найсвятішими Тайнами була аж о 16,30 годині, то вони старалися ту частину дня використати або на спочинок і гутірку зі знайомими, або на відвідування самого містечка Люрду, з його численними, повними різних «люрдських пам'яток», виставами.

Між 10-ою і 12-ою та між 14-ою і 16-ою годинами можна користати з купелів у славній люрдській воді, що вже в численних випадках виявила свою цілющу силу.

Купаються там не тільки важко хворі, що їх привозять на візочках, але також і здорові

шукають у тій купелі фізичного і духового скріплення. То ж не диво, що купелеві забудування облягають маси народу, подібно, як колись, у євангельських часах, товпилися біля чудодійної «овечої купелі» в Єрусалимі.

Обслугу при тих люрдських купелях, як і взагалі опіку над хворими в часі урочистих Богослужень та обходів з Найсвятішими Тайнами, справують зовсім даром, ведені християнською любов'ю і співчуттям до хворого брата, охочі до саможертви, прочани. Часто не бувають люди з науковими і шляхетськими титулами, для яких єдиною і вельми почесною відзнакою в Люрді є перекинені через плечі пояси до переносення недужих.

Спосіб купання в Люрді нагадує собою хрещення в перших віках християнства, коли то занурювано в воду цілу людину, у призначеній до того христильниці. Увійшовши до «купальняної» кімнатки з двома басейнами відпливаючої води і станувши, обгорнений призначеним на те простиралом, на східнях басейну, треба розбудити в собі акт віри і відчитати приписану коротеньку молитву до Небесної Лікарки, цілуючи при цьому Її фігурку, а тоді, в одній хвилині, чотири дужі руки послугачів занурюють цілу людину в басейн з водою. Все це відбувається так швидко і вправно, що за тих пару годин денно користають з купелі цілі сотки прочан.

Як вечірній чарівно-таємний похід зі свічками був зворушливим прилюдним виявом прославлення Марії, так найбільшою урочистістю кожного дня прощі була повна захвату і невимовної величі процесія з Евхаристійним Христом і благословення хворих.

Коли вже поодинокі нації і приявні на прощі католицькі організації уставилися за своїми національними і релігійними прапорами, а перед самою Гротою зібралися Архипастірі Христової Церкви і духовенство з різних сторін світу, з Кардиналами-Архиепископами з Міляно, Ліону і Тулузи на чолі, тоді, точно о 16,30 годині, рушила процесія з Найсвятішою Евхаристією, через есплянаду, поміж лавами непроглядних мас народу.

Порядок держали пластуни і призначені для цього впорядчики. Пспереду несено величезний прапор «Pax Christi», а за ним ступали, серед мовчанки, поважно, рівним кроком, під своїми прапорами, в яснобарвних одностроях, чоловічі і жіночі організації. Вони обійшли есплянаду і ушкиувалися в гарній симетрії на сходах і бальконах базилики, творячи живий

блакитно-білий вінок над базилікою Вервиці, який своїми кінцями наче звисав по обох боках храму, аж до есплянди. За Корпораціями йшли поодинокі групи прочан, в абетковому порядку своєї національної приналежності.

Між ними вирізнялися українські прочани, як своєю численністю, так і гарною народньою ношею у жіноцтва і дітей. Різнобарвні вінки на головах дівчат під час того походу цвіли

і гралися на сонці барвами, як пільні маки на розлогих полях України.

Цей довгий величавий похід завершував утаєний в золотій монстранції в руках Архирея, овіяний пахощами кадильного диму, сам Евхаристійний Христос зі своїм найближчим псчотом, до якого мали велику честь належати й українські греко-католицькі священники. Поперед Нього йшли довгі ряди монашого і світського духовенства, а прибічну сторожу біля балдахіну творили вояки і пластуни. За балдахінсм ступали Кардинали, Архиепископи, Єпископи і Прелати, а також представники лицарських орденів. В міру того, як кінець походу посувався вперед, нарід падав навколішки і, наче спіле колосся, схиляв свої голови перед Царем слави, щоб тим виявити Йому всю найвищу пошану.

Коли балдахін з Найсвятішими Тайнами, по обході цілої есплянди, зблизився вже до майдану перед самою базилікою Вервиці, наступила найбільш зворушлива хвилина, що не одному прочанинові витиснула з очей рясні сльози, а це — благословення хворих.

У великому чотирикутнику уложено на візочках нещасних хворих, серед яких були й такі, що їм лікарі не в силі вже дати ніякого рятунку. Вони чекали зближення Небесного Лікаря.

І видається нараз, що ця процесія посувається вулицями Капернауму, або Єрихону, а вулички, якими має проходити славний Учитель і Чудодій з Назарету, облягають числен-

ні хворі і каліки. І дається чути, наче б ті всі сотки хворих промовили нараз одним могутнім голосом, що ллється через гучномовці: «Ісусе, Сину Давидів, помилуй мене!», «Ісусе, хай прозрю!», «Ісусе, хай стану здоровим!», «Ісусе, якщо хочеш, можеш мені дати те, чого прошу в Тебе!»...

прочан, з Високопреосвященним Кир Іваном і українськими душпастирями, що були цього року в Лурді.

Пів до десятої вечора на есплянаді, просто неба, відбувся, так званий, «Вечір молоді», на якому український хор відспівав дві пісні, а діти відтанцювали два народні танки. Ці точки

До кожного з тих окритих струпами, гарячкою палених і безвладних людських істот зближається Божий Син і благословить їх... І вливається в їх зболілі серця якась тиха, солodka радість, а в знемощі тіла — якийсь дивний лік, що важкий біль знечулює і до зношення терпінь заохочує. Їх охоплені захватом, втуплені в золоту монстранцію, очі блищать радістю, бо Христос, Спаситель їх, прийшов до них. Монстранція, що горить золотом у блиску липневого сонця, віддаляється помалу, розсіваючи спокій і благословенство, а ті, які вже перед хвилиною відчули на собі чудесні промені Господньої благодаті, пересувають помалу в пальцях зернятка вервиці і шепочуть тихі молитви: «Да святиться ім'я Твоє, да будет воля Твоя...», «Благословенна Ти в женах і благословен плод чрева Твого...», що, разом з димом пахучого тим'яму, як жертва терплячих, запашними рожами вистелює шлях Синови Марії...

По процесії з Найсвятішими Тайнами відбулася на тлі базилики величenna спільна знімка всіх духовних і світських учасників цієї величавої процесії, а потім, осібно, перед капличкою св. Бернадетти, знімка українських

виступу української трупи були гучно оплескувані захопленими багатотисячними глядачами. Аж близько півночі закінчився той милий артистичний виступ християнської молоді, що його присвячено було Найсвятішій з-поміж жінок, Непорочно Зачатій Марії.

СУБОТА, 23-го липня 1949 року. — Українські прочани збудилися сьогодні в свідомості своїх важливих завдань, що їх цього дня чекають, а це: Конференція Високопреосвященного Апостольського Візитатора і опівнічна Архидієцья Служба Божа за гноблений український нарід.

О 8-ій годині ранку, у каплиці св. Бернадетти, Його Ексцеленція Кир Іван відправив св. Літургію, що її вислухали не тільки українці, але й багато інших прочан, здорових і хворих, які згромадилися на просторому майдані перед каплицею.

Співану урочисту Службу Богу відправив о 10-ій годині ранку, в горішній базилиці, Всесв. о. Генеральний Вікарій на Францію, Я. Перрідон, в сослуженні Всесв. отців, Генеральних

Вікаріїв Ван де Мале, П. Голинського, В. Маланчука та інших Впр. і Всеч. отців душпастирів з Франції, Бельгії, Голандії і Німеччини. Духовну науку, про велике довір'я українського народу до Небесної Матінки, виголосив Всч. о. З. Нарожняк. Базиліка була повна цікавих прочан, що приглядалися відправі в нашому обряді.

По Службі Божій, прочани, що брали участь попереднього року в першій міжнародній прощі до Люрду і були свідками урочистого зложення у гроті нашого національного прапора, захотіли поглянути на нього і знайшли його в бічній капличці за головним престолом базилики.

О пів до одинадятої год. була загальна Конференція Преосвященного Келлера, а о 14-ій годині відбулися сходини українських прочан, де Владика Кир Іван виголосив палку промову, що її прочани вислухали стоячи:

— Сердечно вітаю вас усіх, мої дорогенькі Браття й Сестри, на цьому святому місці, що на ньому Божа Матінка своїми ногами ступала, що на ньому прославилася стількома чудами і не перестає роздавати скарби благодаті для тих усіх, що сюди прибігають, щоб шукати в Ней потіхи й цілючих ліків на свої душевні чи тілесні рани.

І ми, українські скитальники, зібralися сюди з п'ятьох країн (Австрії, Англії, Бельгії, Німеччини й Франції), користаючи з Міжнародньої прощі «Христовий Мир» («Пакс Хрїсті»), щоб, разом з представниками інших народів, благодати Пресвяту Богородицю, Царицю Миру, щоб Вона ввєднала у Свого Сина правдивий і справедливий мир для цілого світу, а для нашої Батьківщини зокрема.

Здається, що ніякий нарід не приніс сюди, до Люрду, стільки болів і смутку, як ми, українські скитальники, бо, попрі свої власні болі кожного з нас зокрема, ми принесли безмежні страждання цілого нашого Рідного Краю. Ми втратили все, навіть Батьківщину, блукаємо й скитаємося на чужині, не маємо нізвідки потіхи, та й не сподіваємося її знайти донебудь, як тільки у нашої Небесної Неньки, про Яку наш нарід співає, що «Вона в кожній потребі, в кожній пригоді все прославлялась в українськїм народі», отже, й тепер прославиться. Колись, у Рідному Краю, ми прибігали з нашими болями й смутками на такі святі місця, як Гошів, Зарванця, і верталися потішені на серці, скріплені благодатями з рук Пречистої. Нині ми на чужині, на ски-

тальщині, з безмежною тугою в серці за Рідним Краєм, прийшли сюди, до Люрду, щоб благодати нашу Небесну Неньку про потіху для себе і для цілого народу, що там остався, в Рідному Краю, під тяжким безбожницьким московським ярмом. Скажімо з повним довір'ям Нашій Матінці про те все, що нас болить, і просім з переконанням, що Вона нас вислухає, бо ще не чувано ніколи, щоб Вона кого не вислухала. Скажім, які ми бідні, понижені, переслідувані, без ніякого захисту, затривожені тим, що з нами станеться, просім Пречисту, щоб не дала пропасти на чужині. Єднаймо наші благання з благаннями усіх тих представників 36 народів, що з'їхалися до Люрду, щоб у стіп Небесної Цариці Миру маніфестувати свої релігійні почування і виблагати для світу той цінний дар, що його так дуже всі потребуємо, а це — Христовий Мир. Запрошую вас усіх до участі в тих маніфестаціях, зокрема — в торжественному поході з Найсвятішими Тайнами, під час якого молимося всі одним серцем, одною душею за тих усіх хворих, нещасних і терплячих, за переслідувану безбожниками Церкву Христову, за навернення грішників, за тих, що не знають і не люблять Христа і Його Пресвятої Матері. Особливо запрошую вас усіх нині опівночі на нашу Архиерейську Літургію, яку я відправляю в сослуженні нашого духовенства, за нашу Церкву мученицю, за наших ув'язнених Преосвящених Владик, що коротають свій вік на тяжких каторжних роботах на Сибіру, здалека від своїх вірних, за наших добрих священників, що терплять з боку безбожної московсько-советської влади, за цілий наш нарід, що стогне в тяжкій неволі. З нами будуть молитися і представники інших народів, що тут перебувають разом з нами, щоб Матінка Божа стримала ту караючу руку Божу, що зависла над світом і над нашою Батьківщиною зокрема. А Пречиста занесе ті наші благання до стіп Свого Сина і, як колись у Кані Галилейській випросила чудо для звичайної потіхи весільних гостей, благодати буде справедливого, але й милосердного Царя неба і землі, щоб зглянувся на нас усіх, щоб потішав Свого Намісника на землі Святішого Отця Папу Римського, у тих прикрих хвилинах, які Він переживає, бачачи загрозу для спасення стількох мільйонів душ. Завершімо нашу нічну молитовну маніфестацію повторенням наших благань про єдність цілого нашого народу, в одній вірі і Церкві Вселенській Христовій. Щоб зникла між нами

незгода і розбрат, щоб запанувала брагня любов, згідно з бажанням Христовим, бо тільки по правдивій братній любові можна пізнати правдивих християн. Благаймо Бога і за тих, що нас не люблять і кривду нам роблять, щоб вони завстидалися своїх лихих вчинків і не топтали Божих заповідей. Будьмо певні, що нашими мольбами причинимося у великій мірі до того, щоб у світі запанувало Христове Царство, а в ньому і Мир Христовий...

Та щиросерда мова Владика полишила по собі помітне враження. Наші вірні, розходячись, довго роздумували над словами свого Архипастиря, що вказав на єдиний рятунок для нас, — а він знаходиться в руках Матері нашого милосердного Спасителя, в руках Марії...

По процесії з Найсвятішими Тайнами, по полудні відправлено в Гроті наш молебень до Пречистої Діви Марії. Українські прочани навколишніх відспівали улюблену в нас пісню: «За всіх молишися, Благая...», в якій гарно зображена Марія Помічницею і Лікаркою у всіх людських бідах і потребах.

По обході зі свічками увечері, зближалася вже найважливіша точка загальної програми цьогорічної прощі до Люрду, а це — Архирейська нічна Служба Бога в нашому обряді, що для української спільноти принесла багато розголоту, а наших прочан у Люрді зробила осередком уваги всіх приявних на прощі богомольців.

Що ближче було до півночі, то більший можна було спостерегти рух перед головним входом до базиліки Вервці, бо саме в тому місці, на ясно освітленій есплянаді, мала відбуватися та нічна урочистість. Призначені до цього особи докладали всіх зусиль, щоб усе вийшло якнайкраще. І коли вже на середині було уложено і прибрано великий престол і приготовано все, що потрібне до Архирейської Літургії за нашим обрядом, нагло пустився рясний дощ, отже, в останній хвилині перед відправою, треба було переносити все до базиліки Вервці.

Але ця випадкова зміна місця не тільки ні в чому не зменшила величі нічної відправи, а, навпаки, причинилася до ще більшої її урочистости, до зовнішньої виразности, властивої кожному Богослуженню в Божому домі, і до зосередження уваги приявних.

Храм Вервці наповнився вщерть тисячами вірних, між якими перші місця зайняла, в належній повазі, свідомо сьогоднішнього вирізнення, українська група прочан. Вони знають, що за хвилину має здійснитися головна мета цьогорічної прощі, — під проводом нашого Архирея будуть усі молитися за переслідувану Христову Церкву, а зокрема — за Церкву на Українських Землях.

Точно о 23-й годині наше духовенство, одягнене в літургичні ризи, виходить до головного входу базиліки і вітає там свого Архипастиря.

Владика Кир Іван серед української дітвори в Люрді.

Тисячі очей слідкують за золотистою мітрою Архiereя, який ступає до головного престола.

Високопреосвященний Апостольський Візитатор стає перед престолом і відмовляє приписані молитви, а відтак, лежачи хрестом на церковній долівці, символізує назовні глибокий акт внутрішньої покори перед Царем світу, Якому за хвилину має приносити новозавітню Жертву.

Докоола престола, у сталіях, засіли приявні на прощі Князі Христової Церкви: Кардинали і Єпископи, а за престолом зібрався, під проводом Всч. о. В. Жолкевича, хор, зложений з найкращих наших співаків, що своїм гарним, мелодійним співом літургичних пісень, під час Служби Божої, чарували присутніх.

Його Ексцеленція вбирається у святительські ризи та засідає на троні, в оточенні архiereйської асисти і Всесв. отців Генеральних Вікаріїв з Франції, Німеччини, Голандії і Англії, Впр. отців Радників та інших наших Всеч. отців душпастирів з країв Західної Європи. За благословенням Високопреосвященного Архiereя, Всесв. о. Мітрат Перрідон з дияконами починають св. Літургію.

Милозвучно чергується спів священослужителів зі співом хору, могутня пісня відбивається до склепіння просторого храму, гарячі благання ектеній линуць до Бога. Через гучномовці, різними мовами, пояснюється хід і символіку відправи.

У відповідному часі, Архiereй встає з трону і йде до св. Трапези, щоб безпосередньо провадити дальшим ходом Служби Божої. Вірні з різних сторін світу з надзвичайною увагою слідкують за обрядовими діями Архiereйської Літургії, а репортери с фотоапаратами стараються кожний рух Архiereя і його співслужителів схопити на фотоплівку.

Зближається найважливіша хвилинка в Літургії, — переміна видів хліба і вина... Глибоку урочисту тишу в розмоленому храмі порушують слова освячення... Евхаристійний Христос, руками Архiereя, приноситься в жертву Небесному Отцеві за гонену св. Церкву, за гноблений український нарід.

І саме в той час, коли на світових трибуналах справедливості, на міжнародних конгресах миру, а навіть і в кулюарах такої сучасно-демократичної інституції, як Організація Об'єднаних Народів, нікому не хочеться заговорити голосно про поневолену Україну, бо одним з сильних цього світу, з дипломатичних причин, це не вигідно, а інших цей злитий мученичою кров'ю шмат землі таки зовсім не цікавить, тоді саме в благословенному місці Марії, місці віри, надії і любови, тисячі різномовних прочан, злучених великою ідеєю Христового миру на землі, засилають, кожний своєю мовою, сердечні благання за нашу безталанну Батьківщину.

Близько пів тисячки прочан прийняли тієї ночі Евхаристійного Христа Господа до своїх сердець. Св. Причастя розділяли Високопреосвященний Владика і Всесв. о. Мітрат Я. Первідон.

Піснею «Боже, вислухай благання» закінчилося коло 2-ої години вночі та небуденна історична урочистість, про яку другого дня розписалася вся французька католицька преса, і яка полишиться надовго в спогадах тих, що в цьому році були в Люрді на Міжнародній прощі «Христового Миру».

Прочани розійшлися на нічний спочинок, базиліка Вервиці опустіла, тільки при бічних престолох храму служать ще св. Літургію тих кілька священників, що не були призначені брати співучасть в Архиперейській Службі Божій.

Перед головним престолом клячуть наш Архипастир і складає ширю подяку Всевишньому, що ласкаво дозволив йому в тій улюбленій місцевості Небесної Матінки звершити св. Літургію і стати причасником Господньої трапези. А Непорочно Зачатій Дівниці дякує Владика за те, що допомогла йому вже вдруге привести його духових дітей до Її пресвятих матерніх стіп.

І думки Архипастиря линуть у минуле, як, тому 19 літ, у липні, очолював він першу прощу галицьких українців до чудодійного Люрду... Тоді вони прийшли, як громадяни хоч і чужої держави, але з рідної, батьківської землі, щоб у Люрді зложити Володарці хмаросяжних Піренеїв поклін від Її вірних дітей

з-над Дністра, Прута, Сяну, від Карпатських дрімучих борів і зелених гуцульських полонин. А тепер... тепер привів Владика бездомних і безпритульних, розсіяних по всіх краях Західньої Європи, скитальників-сиріт, виснажених на тілі, окалічених духово, і просить, щоб Небесна Матінка їх виликувала. Щоб вони, тверді і міцні, як граніт, стали, і, в єдності та згоді, люту негсду перетривали, зберегли святу віру і любов до всього, що рідне. Щоб вони повернули ще на Батьківщину і звідти привезли та зложили в базиліці Люрдської Богоматери ще другий прапор, але вже прапор світлої перемоги...

НЕДІЛЯ, 24-го липня 1949 року. — Останній день нашої прощі. Незважаючи на те, що опівнічне Богослуження протягнулося було допізна, нашим прочанам таки не спитьсь довго, бо вже багато з них поприходило на нашу Службу Божу, що її відслужив о 8-ій годині ранку в каплиці св. Бернадетти Впр. о. Радник І. Леськович.

О 10-ій годині Його Еміненція Кардинал Шустер, з Міляно, в сослуженні численного вищого духовенства, відправив понтифікальну Службу Божу в латинському обряді, при великому здвизі народу, під голим небом, на есплянаді. По полудні, о 15-ій годині, українські прочани зібралися під символічною люрдською Голготою, щоб звідти пройти хресним шляхом Божого Сина аж на самий вершок гори, де вкопано три хрести, з Ісусом Назарянином і дво-

ма розбійниками. Серед співу і молитов, похід посувається вгору, дехто з прочан йде босоніж.

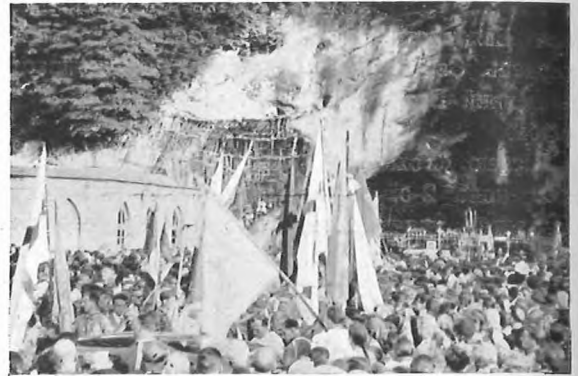
Стрімка, нерівна дорога і південна спека дає облитим потом богомольцям можливість відчувти бодай в маленькій мірі ті страшні, нелюдські страждання, що їх відчув колись ведений на страту, скатований і облитий струмочками Своєї св. Крови, упадаючий під важким хресним тягарем, Спаситель світу, Син ласкавої Лікарки з люрдської Гроти. Побіч тієї хресної дороги стоять по-мистецьки виконані природної величини фігури, що відтворюють поодинокі, до глибини серця проймаючі сцени з терпінь Боголюдини на голготській дорозі в Страсну П'ятницю. З облич римських вояків віє холодна байдужість до терпінь людини, нема в них, щоправда, насолоди, але нема й співчуття. Видно тільки уважливості, щоб припис закону був точно виконаний. Зовсім відмінний вигляд жидівських посіпак. На їх викривлених злобою обличчях слідно диявольську ненависть і насолоду хижака, що знущується жорстоко над безборонною жертвою. Натомість, пресвяте обличчя Спасителя пройняте такою лагідністю і добротою, що їх несили затерти навіть безмірній біль і конання. Є ще там Пресвята Мати Ісуса і побожні жінки з Нею. Вони, з кривавими серцями, в безрадності і отупінні, приглядаються тому страшному походові невинного Божого Ягняти, що взяв на Себе гріхи світу.

Та хресна дорога є завершенням почувань кожного прочанина, почувань, які зроджуються в його серці під час тих кількох днів перебування в Люрді, де він бачить перед собою два світи, що заєдно змагаються, один з одним, світ злоби і світ любови. Що потрапила dokonати людська злоба з Найсвятішим Божим Сином і Сином Марії, це він бачить тут, на хресній дорозі. Чим за це відплачується злюб-

ним людям Боже милосердя і любов Марії, це видно там, на долині, на святих скелястих стінах Гроти, обвішаних милищами і прогезами чудесно уздоровлених.

Пів до п'ятої була ще остання процесія з Найсвятішими Тайнами і благословення хворих, як і попередніх днів, а потім, перед чудесною Гротою, відбулося урочисте закриття проші.

На проповіднишу вийшов Його Еміненція Кардинал Жерлье, Архиепископ Ліону, і в палкій промові сердечно попрошав прочан, закликаючи їх «винести з тієї проші в своїх серцях сильне бажання, щоб на світі зникла расова, національна та політична ненависть і запанував правдивий Христовий мир. Того бажала Собі і люрдська Богомати, коли через пастушку Бернадетту передала нам усім заповіт взаємної любови...».

Прапори хиляться додолу, прочани падають навколішки і віддають Марії з благословенної люрдської Гроти останній поклон.

Начерпнувши води, учасники проші розходяться по своїх готелях, щоб припотуватися до від'їзду. По вечері заїжджають автобуси і відвозять одушевлених поклонників Марії до призначених їм поїздів.

Запав вечірній присмерк і прикрив собою ті милі місця, де ще тому кілька годин гомоніли набожні пісні, пливли гарячі молитви... Лишилося тепер там тільки джерело любови, надії і потіхи, — наша Небесна Мати.

І чомусь жаль за серце стискає... так нам було добре тут, близько люблячої і співчуваючої всім Матері, а далеко від світової злоби, грубого насильства і ненависти. Особливо в українських прочан защеміли серця, сльози тиснуться до очей, бо від часу, як вони тиняються по світу, це вперше тут прийняли їх,

як братів, як рівних з рівними, як дітей спільної Матері...

Коло 10-ої години поїзд рушає. Прочани кидаються до вікон і пересилають в темряву останні прощання.

Прощай, Небесна Мати, прощай, Лікарко і Потіхо терплячих! Прийми від своїх дітей, що їх Ти так чаркаво гостила у Себе, щирю подяку за ті всі неоцінні скарби ласк, що через тих чотири дні спливали на їх зболілі душі. Прийми сердечну вдячність, Маріє, за ту цілющу силу, що Ти влила в їх виснажені тіла і загартувала їх до дальших трудів, до ревної апостольської праці за Христове Царство на світі, за Мир Христовий на землі.

Поїзд мчить швидко вперед і чимраз далі відвозить прочан від опсвитого чаром незабутніх споминів святого місця Марії...

КОЛИ зробити загальні підсумки, то ця, друга зряду, проща, організована «Pax Christi», була в цьому році набагато величавішою за попередню.

Взяли в ній участь представники 36 народів, що становило загальну кількість близько 30 тисяч прочан.

Українська група належала до кількісно великих груп, тож кожний з тією групою числився і визнавав їй, в тій дружній сім'ї Марії, належне місце. До того ж, полишила вона ще по собі гарні спогади в усіх приїзних там чужосторонніх прочан. «Україна» записалися в пам'яті кожного, хто був на українських Богослуженнях, хто чув українські пісні, хто бачив українські одяги і українські народні танки.

Це, зокрема, також повинно стати заохотою для української спільноти на чужині, щоб, замість витратити здоров'я і гроші на взаємну партійну, часто дуже некультурну гризню і знеславлювати себе усно і в пресі, — краще доложити усіх зусиль, щоб на майбутнє, на таких міжнародних зібраннях, ми виступали якнайчисленніше і якнайкраще підготовані, виступали, як глибоко-віруючі діти Християнської України і якнайгідніше представляли чужим народам надбання нашого українського духа і нашої української культури. о. Іван Яцків

Українські прочани, учасники II Міжнародної прощі до Лурду 1949 року.

ЧУДА ЧИ НЕ ЧУДА?

ДУМКИ НА МАРГІНЕСІ ПРАЦЬ «БЮРА ЛІКАРСЬКИХ СТВЕРДЖЕНЬ» У ЛЮРДІ

*“Слухом почуєте — і не зрозумієте,
будете оком дивитися — і не побачите”.*

(Мат. XIII, 14).

НЕ ЗАЙВИМ буде, здається, — щоб уникнути непорозуміння, — сказати зразу ж: хай не шукає читач у цих рядках відповіді на поставлене вгорі питання, бо не це було їхньою метою. Мета цих рядків є радше кинути під розвагу жмут думок-міркувань, зроджених під час перебування в Люрді та в часі розважань над працями й завданнями тамошнього “Бюра лікарських стверджень”; міркувань, що вимагають від кожного зарівно відваги, як і справедливості, почуття віри, як і глибини сумління.

Йдеться тут про глибокі й почасти цілком не збагнуті правди двох світів: світу Віри й світу Науки; правда, які, поборюючи одна одну так часто в щоденному житті, знаходять можливість співжиття й шляхетного суперництва на цьому святому клаптику землі, на терені праць лікарського бюро в Люрді.

Віра й наука, суперничаючи тут одна з одною, вважують в цьому шляхетному суперництві джерело взаємного свого поглиблення: черпаючи в актах віри поштовхи до людського поступу, просліджуючи доступними собі засобами ці акти, наука збільшує нашу віру, посилює її й у величує.

**

Бюро лікарських стверджень у Люрді, в склад якого входять поважні лікарські сили французьких університетських осередків, а в його працях мають змогу брати участь кожноразом прибулі до Люрду лікарі різних національностей, має за завдання стверджувати — цілком безсторонньо й зарадами медичної науки — випадки uzдоровлень, що трапляються чи то в самому Люрді, чи то й поза ним, але зв'язаних із перебуванням на цьому святому місці та йому приписуваних. Наукове ствердження фактів uzдоровлення, — підкреслюю, — а не їх тлумачення, що належить авторитету Святої Церкви, бо тільки Церква має право оцінювати те чи інше виздоровлення й надавати йому ваги з погляду віри й релігії.

Сказане, однак, не перешкоджає мати кожному свою особисту думку про факт таких uzдоровлень, принаймні до часу, поки висловиться про них Церква. Таку думку вільно мати тим більше науковцям-лікарям, що безпосередньо займаються просліджуванням згаданих uzдоровлень.

Ця свобода й причинюється, здається, до специфічної, зовсім “нев'язучої” атмосфери бюро, і я мав змогу відчутти її вже в першому дні мого перебування там, у розмовах з шефом бюро доктором Лере та іншими місцевими чи прибулими на працю лікарями.

Поважний, наскрізь безсторонній, ядерно-науковий, і, я сказав би, навіть, строго-критичний підхід до кожного випадку, підхід, позбавлений всяких захоплень, відпорний цілковито на вплив нестямної від екстази, “спрагленої чуда” маси, не може не звернути на себе уваги, не може не вразити мило, хоч, може, й дивно, зразу.

А випадки бувають справді незвичайної важливості й натурі; дискусія над ними та їх фахова оцінка бувають не раз вельми трудними. Візьмим ось хоч би випадок, що при його дискутуванні я мав нагоду бути присутнім:

Сестра Закону Францисканів із Падуї, В. Г., хворіла від 1942 року на запалення правої нирки. Перебіг хвороби, гострий зразу, хронічний опісля, довів до знищення ниркової тканини шляхом поступового її гноїння й до цілковитого позбавлення її фізіологічних чинностей. Ясно, що тяжка ця й довголітня недуга мала негативний вплив на загальний стан хворої, і вона ставала щораз більше немічною. В липні 1948 року хвора відбула прощу до Люрду й тут купалася кілька разів у джерельній воді при Гроті (температура цієї води виносить 9 ступнів). По купелях хвора почувалася краще, а три дні по повероті з Люрду чулася зовсім добре, при чому лікарі могли ствердити дивне явище: права нирка почала свою нормальну фізіологічну працю!

Італійські лікарі з Падуї, вважаючи — зовсім зрозуміло — цей випадок надзвичайним, прибули враз із бубною хворою, при нагоді щорічної прощі “Паке Хрісті”, до Люрду, щоб представити її Бюрові лікарських стверджень.

Перед нами дві ретгенознимки: одна зроблена незадовго перед прибуттям хворої до Люрду, в 1948 році, друга — незабаром по надзвичайному uzдоровленні. На першій знімці, в протилежності до зовсім нормального рисунку лівої нирки, бачимо безформну масу, що не виявляє ознаки навіть частинної працездатності. На другій: поряд нор-

мальної лівої нирки, бачимо таку ж праву, із *зовсім ясним рисунком ниркових мисок і чашечок!*

Недалеко нас, на підвищені, сидить торішня хвора й надзвичайно uzдоровлена жінка, зовсім не тендітного вигляду й будови, з досить добре розвиненою верствою підшкірної ткани, жінка, з повним, здоровим, рум'яним обличчям, що говорить до нас легкою, дещо зв'язаною й заклопотаною усмішкою, й очима, повними радості і щастя.

Отже, перед нами всіма — проблема: чи, з погляду медицини, науки, що має тут своє матеріяльне застосування, вважати маємо цей випадок нормальним і логічним явищем? Чи можемо дати, на підставі нашого звання й фахового досвіду, висношення цього випадку?

І наші обличчя, в свою чергу, покрилися не менш зв'язаною й заклопотаною усмішкою, по якій відчутти можна було — якщо не вичитати — змішані почуття безсильності й амбіційного сорому, з почуттям невимовної пошани до Спричинника цього uzдоровлення, до самого факту його й до цієї щасливої людини, яка удостоїлася його ласки...

Не маючи ніодного поважного аргументу, всі ми погодилися визнати випадок цей незвичайним та передати справу до затвердження вищій науковій інстанції — Національній Медичній Комісії.

А ось інший випадок: тяжко й — згідно з лікарською опінією — безнадійно недужа, молода жінка, німкеня, прибула на прощу "Паке Хрісті" в липні 1949 року, до Люрду. Від довгого вже часу недуга прив'язала її до постелі, тож в Люрді не могла вона інакше пересуватись, як лишень при допомозі рухомого ліжка. Недужа, в загальному, почувалась дуже погано: температура вдома, в дорозі й у Люрді вагалась між 39,5 і 40,5 ступнями. Рентгенознимки вказують поважний еволютивний процес важкої недуги легенів.

На третій день перебування в Люрді, по частію й по благословенстві Найсвятішими Дарамі, хвора вагло почула себе краще й заявила, що не потребує вже ліжка й може сама ходити.

В Бюрі стверджено спадок температури до норми, хоч радіографічний образ легенів остався незмінним. На другий день хвора почувалася ще краще, дарма що рентгенознимка й далі не вказувала ніяких змін. На жаль, кінець проці не дозволив мені слідкувати за дальшим перебігом цього започаткованого uzдоровлення.

Вкінці, ще інший випадок, переданий мені усно, враз із багатьма іншими, д-ром Лере:

В 45-літньої жінки, п. М., з Ніцци, стверджено рака шийки матки. Хворій в 1946 році зроблено операцію, вирізавши матку враз із всіма її придатками. Анатомопатологічні досліди вирізаной

хворій ткани виявили залозно-циліндричний рак шийки.

По 14-ти місяцях, п. М. зголосилась до лічниці, скаржачись на болі відходової кишки, що промінювали до обох стегон, та на постійну задержку випорожнення. При клінічному дослідженні стверджено тумор (злоякісний наростень), завбільшки з дитячий кулачок, на передній стіні з'єднання відходової та сигмоїдального відтинка товстої кишки. Беручи під увагу попередню недугу хворой, її загальний стан, що став скоро погіршуватись та прив'язував її до ліжка, поставлено діагнозу ракової метастази (перехід хвороби на інше місце). Дуже важкий стан пацієнтки не давав ніякої надії на покращання, й лікарі порішили обмежитись лишень до помочі хворій заспокійливими засобами (морфій і похідні).

При кінці червня 1947 року привезено хвору до Люрду в коматозному стані (цілковито виенажену й безпритомну).

По третій купелі в Люрді недужа встала з ліжка й почала ходити сама. В тому ж дні вона має зовсім нормальне випорожнення (досі це було неможливим без промивання!), при чому відходи, що досі були завжди змішані з кров'ю й гноєм та були незвичайно смердючі (характеристичне для недуги рака), стали цілком нормальні.

Від того часу випорожнення хворой відбувається нормально і правильно. Не відчувуючи ніяких болів, п. М. дістала незвичайно заострений апетит, що дало їй змогу на протязі 10-ти місяців прибрати на вазі 17 кгр.

По повороті її до Ніцци, лікарі ствердили не тільки нормальне випорожнення, брак болів, покращання апетиту тощо, але й *зниження великого тумору відходової кишки*. Це останнє ствердження зафіксовано в березні 1948 року рентгенознимкою. В липні 1948 р. п. М. була в Бюрі лікарських стверджень в Люрді, де знайдено її в квітучому стані здоров'я.

Таких прикладів можна б навести далеко більше, вважаю, одначе, що вистачить повищих. Цікавим ще хіба було б згадати слова, що їх почув я від д-ра Лере на мою заввагу відносно температури води в басейнах під Гротою, де купають хворих. Дуже цікавим є власне, — сказав він мені, — що ні один лікар, за моїми відомостями, не може відважитися "кинути" хвору і гарячкуючу людину до води, що мала б температуру 9 ступнів, а тут, у Люрді, проходять через басейни сотки людей денно, впродовж уже 90-ти років, і не занотовано ще ні одного випадку, щоб ця купіль кому небудь пошкодила... Заввага, гідна призадумавня...

Як сказано, таких і подібних фактів-прикладів можна б навести багато. Але наведених досить, щоб зрозуміти не тільки важливість праць Бюра лікарських стверджень, але й значущість самих фактів. Фактів, що свідчать про щось наднаукове, надприродне, надземне.

Бож коли другий з наведених вище випадків можна б ще "боронити" з погляду науки, мовляв, накопичення різних моментів: зміна місця перебування, гірська височина (отже, підсоння й повітря), зміна оточення й, нарешті, спеціальне пенітенційне наставлення (глибоке зосередження, самогіпноза й релігійна екстаза), — всі ці фактори разом, безперечно, можуть вплинути на значне покращання самопочуття людини, — то двох інших випадків, у той чи подібний спосіб, частинно бо-дай природно-логічний, пояснити собі не можна, й наука тут є безсила.

Не можна бо пояснити собі науковими аргументами, принаймні досі існуючими (зложити треба тут данину фаховій обережності!), щоб роками нечинна жирка могла *нагло*, бож на протязі кількох днів, відродитися й безформна її маса могла так само нагло замінитися на функціонально живу-чий орган, як не можна науковою логікою пояснити собі факту *нагло* зникнення тумору, цього злаякісного наросту, що його званою прикметою є якраз безперервний різріст і нищення всього, що довкруги.

Отже, не можна пояснити собі цього інакше, як фактом незвичайного uzдоровлення. В додатку, uzдоровлення в дослівно-науковому того слова значенні, яке буває дуже рідко.

В засаді, подати точне визначення uzдоровлення не легко. Uzдоровлення в звичайному розумінні не завжди є однозначне з uzдоровленням в розумінні дослівно-науковому. В часі, коли в повсякденному житті uzдоровленням називається стан людського організму по зникненні досі існуючих болів, покращаня загального самопочуття й відсутність наявних ознак даної недуги, в медично-науковому розумінні uzдоровленням називаємо поворот організму в своїй побудові й у своїх функціях до стану, в якому знаходився він перед недугою. Але такий поворот відбувається дуже рідко й звичайно виздоровленням називається не дійсний кінець недуги, а лишень "привичаєння" до неї даного організму. Точніше: спричинники недуги існують собі й далі в організмі, але життява сила, діюча в ньому, зуміла "увідпорити" його й довести, так би мовити, до псевдо-нормального стану. який називаємо звичайно видужанням.

Якби не було цієї життявої сили, або хай вона послабне з якогось причин, здержувані нею спри-

чинники хвороби — паразити — дістають змогу проявлятися знову, й організм нездужає.

Від цієї життявої здібности-сили (і передусім від неї!) залежить, чи недуга організму закінчиться уздоровленням, чи ні.

А наука?.. медицина?.. Так, вони мають, безперечно, величезне значення, вони можуть привести — й привносять — дуже часто незмірну, іноді здається, коначну поміч живому організмові в часі його недуги. Але ж вони, на жаль, можуть і мусять обмежитися лишень до *помочі* отій *силі самого організму* в її *боротьбі з недугою*, точніше, із спричинниками цієї недуги — паразитами; до помочі, яка також мусить обмежитися до послаблювання негативних впливів зовнішнього світу, з одного боку, й до скріплювання внутрішньої, існуючої вже сили організму, з другого боку. Створити цю силу ні медицина, ні наука взагалі не можуть.

Вони не можуть дати організмові цієї життявої, я сказав би: життядайної, сили, що дає йому змогу ламати перешкоди зовнішнього світу та його шкідливих впливів; що уможливлює йому творити нову тканку на місці знищеної; що наділяє його здатністю роцення окремих тканок, які знаходять виключне своє призначення в боротьбі з недугами; словом: що дарує організмові величезні, часто науково незлічєнні життяві засоби.

Не може дати організмові наука цієї життядайної сили, що бере таку велику й вирішну участь у завзятій боротьбі двох існуючих і нам видних світів: світу здоров'я й недуги, світу фізіології й патології, світу добра і світу зла!

Не може організмові наука дати цієї життядайної сили, що є всім, що є самим *ж и т т я м*!

А що ж тоді — життя?

Ось де кінчається наука й ось де починається *в і р а*!. Безперечно, визначення життя можна подати. Можна подати навіть багато їх. Наука здатна на це. Але наука нездатна *пізнати* самого життя. Бо якби наука була здатна його пізнати, вона була б здатна також і *створити життя*...

Та творення життя не належить до ділянки науки; воно — це творення життя — належить до іншої ділянки, до ділянки, що джерело її і пізнання знаходимо почерез *віру*!..

Але вернім до uzдоровлень. Коли наука, — ствердили ми, — є безсилою в обличчі тих незвичайних фактів, коли вона не може нам дати в'ясненя на них, то чи не звернутись нам тоді по ці в'яснення до іншого джерела, до джерела, що доступ до нього веде почерез *віру*? Тут, гадаю, мали б ми більше щастя...

Пригадаймо собі слова Христа, що сказав їх у

відповідь учням своїм, на їх питання, чому Він говорить до людей притчами: “Я тому говорю до них притчами, — сказав Христос, — що вони, дивлячись, не бачать, і, хоча слухають, — не чувають і не розуміють”.

Мову притч можемо порівняти до мови чудес, що їх творив Христос, а мову чудес порівняти можемо до мови актів uzдоровлень, наведених вище, і багатьох-багатьох ненаведених виявів ласки, що доходять, а часто й не доходять, до нашої свідомості. Виявів ласки, яких ми... дивлячись, не бачимо, й слухаючи не чуємо і не розуміємо... хіба що хочемо змусити себе пригадуватися глибше й приглянутися їм ближче. А є їх чимало...

Спадає мені на думку ось хоч би справа конц-таборів, де всі їх “жителі”, — дослівно всі! — призначені були на фізичне знищення, на загибду, й, що більше, це призначення *могло бути не-реведене!* А, мимо всього, як багато — слава й дяка Всевишньому! — як багато вишло ціло, живими й здоровими навіть! Як багато вишло, зокрема, якраз тих, що, за науково-медичним обчисленням, беручи під увагу їх фізичний стан, їх сили, їх сповидну слабу витривалість, могли найменше числити на уціління.

Або — інша справа: чи не можемо вважати незвичайним актом, виявом безмежної ласки Творця, факту, що найбільш нещасливий, найбільш переслідуваний останньою порою, найбільш винищений і знещеплений фізично нарід, жиди, дістали вигороду в найбільш несподіваний, майже неймовірний спосіб, у формі власної держави, того туземного джерела нових, життєдайних сил народу?!

Але вернім знову до Люрду; вернім до випадків надзвичайних uzдоровлень: до питання чуда.

Ми розуміємо чудо, як певний знак, даний людині чи людям, що має доказувати про приявність Бога. Не лиш приявність Його, але й Його добрість, Його ласкавість, Його могутність. Знак цей,

хоч і виявляється “в природі”, не є явищем природним. Він, знак цей, є явищем надприродним, явищем, що не належить до ділянки науки, яка кінчається там, де кінчаються явища природи. Знак цей — чудо — належить до явищ, які можуть бути виявлені лиш *вірою* й які джерело своє знаходять у *вірі*.

Отже, у вірі знаходимо виявлення явищ цієї життєдайної сили, у вірі знаходимо виявлення актів, що так часто зустрічаємося з ними вже в природі, але які виявляються щойно в світлі надприродних явищ, чудес.

І тому в ділянці цієї Сили, в ділянці віри в Нїї та в Її Творця, ми могли б шукати розв'язки на поставлені вгорі питання.

Отож, чи можемо незвичайні uzдоровлення в Люрді назвати чужими? Чи маємо вважати їх актами Всевишнього Творця?

Як сказано вище, на це питання відповісти не є в моєму намірі, ані в моїй компетенції. Відповідь ця не належить теж до завдань ні компетенції Бюра лікарських стверджень у Люрді. Вона належить, як згадано вище, єдино до компетенції авторитету нашої Святої Церкви. Вона ж, Церква, є дуже обережна й дуже повздержлива. Та не тільки краще для Церкви і краще для актів uzдоровлень. Це бо скріплює авторитет Першої й збільшує пошану і віру в останні.

Коли ж ідеться про науку, вона не тільки нічого не тратить, але може і повинна багато користати; якщо ж іде про людину, говорячи за Кардиналом Сьюаром, “незмірним завданням кожного християнина, християнина-інтелектуаліста зокрема, є задумуватись над усіма проблемами життя зі скріпленою відвагою та якнайбільш свободною науковою безсторонністю”, бо “християнин, якщо не хоче втратити своєї засадничої мети, мусить думати цілим своїм людським розумом”.

Д-р Н. Процик

Конференція Генеральних Вікаріїв у Люрді

ВИКОРИСТОВУЮЧИ присутність своїх Генеральних Вікаріїв на щорічній прощі в Люрді, Ексцеленція Кир Іван зарядив для них конференцію на день 24-го липня ц. р. Присутніми були: Всесв. о. Мітрат Я. Перрідон (Франція, Швайцарія і Люксембург), Впр. о. М. Ван де Мале, ЧНІ (Бельгія, Голяндія і Данія), Всесв. о. П. Голинський (Німеччина) і Впр. о. д-р В. Маланчук, ЧНІ (Англія і Шкотія). Відсутнім був тільки Впр. о. Миськів, ЧСВВ, Генеральний Вікарій на Італію, що через перешкодження не міг туди прибути. Як відомо,

Українська Церква в Іспанії і Португалії безпосередньо підлягає Високоспреосвященному Кир Іванові.

Ця конференція — подія історичної ваги, бо вперше на спільному засіданні разом зібралися всі Генеральні Вікарії Ексцеленції Кир Івана. Темою нарад було забезпечення вірних душпастирями, розміщення священників за океаном, переведення централізації українських католицьких видавництв, закуплення друкарні, створення студійного центру та різні випадки у громадському житті.

П. Б.

НОВИЙ ПАРИЗЬКИЙ АРХИЄПІСКОП

РИМ сказав своє слово. Найважливіша дієцезія у Франції, що, як це висловився Монсиньйор Боссар, «є одним з тих світових місць, де сходяться всі ідеї, де всі реформи обмірковуються з найбільшою незалежністю і відвагою», паризька дієцезія дістала нового Архієпископа. Ним є Його Високоспреосвященство Монсиньйор Моріс Фельтен, Архієпископ Бордо.

Наступник Кардинала Сюара народився 1883 року в маленькому місті Дель, на сході Франції, на самому кордоні Швайцарії. Одержавши середню освіту в Дижонському колежі О.о. Єзуїтів і скінчивши славу Семінарію в Іссі. Фельтен був висвячений на священника 1909 року і дістав посаду Вікарія в одній робітничій парохії Безансону.

Змобілізований під час першої світової війни, він, як і всі священники, був приділений до санитарної частини, але виявив там таку віддан-

ність і відвагу, що дістав воєнний хрест з п'ятьма похвалами, військову медалю і хрест Почесного Легіону.

1927 року Моріс Фельтен був призначений на Єпископа в Труа, а 1932 року — на Архієпископа в славній дієцезії Санс. У грудні 1935 року цей прелат став Архієпископом Бордо і Примасом Аквітанії.

Колишній Архієпископ Бордо і теперішній паризький Архієпископ є відомий своєю рухливою соціальною акцією; це він у своїй дієцезії створив «священиків-робітників». Отже, нема жодного сумніву, що праця на соціальній ниві, що її започаткував у паризькій дієцезії покійний Кардинал Сюар, матиме гідного продовжувача.

Українська Католицька Церква в Парижі вітає з синівською відданістю свого нового опікуна і бажає йому найкращих успіхів на його новому архієпископському престолі.

ШУКАЮТЬ

Михайла Сікору (стрийка), з села Кошляки, — Сікора Хведір, у Франції.

О. Колесу Василя і Віщура Степана, — Віщур Дмитро, з Млинова; нині у Франції.

Брунця Григорія, що ввійшов до Франції в 1929 Стороженко Хведір, у Німеччині.

Стороженка Василя, емігранта з 1920 р., — Стороженко Хведір, у Німеччині.

Матвійчука Івана, — Сакотій Олексій. Тіток своїх, *Касю і Ябу*, — Галиняк Дмитро, в Бельгії.

Аверченка Григора Степановича, з Решетилівки. — Березецький Дмитро, в Німеччині.

Тисяка Василя, з села Вельдіж, — Бардяк Петро, в Англії.

Гальського Миколу, з Конюшок, — Федак Микола.

Степана і Василя Заболотних, — Хустак Анна, в Англії.

Ткач Розалію, у Франції, — Бриговський Петро, у Франції.

Андрєєва Леоніда, — Андрєєва Ольга, тепер у Канаді.

Загоруйка Івана і Бурака Дмитра, — Загоруйко Параска, в Німеччині.

Дякуна Романа, з с. Зеленої, пов. Бучач, — Юрків Іван.

Коропецького Стефана, з с. Снович, — Коропецький Петро, тепер в Англії.

Костів Марію, з с. Янчин, — Якимович Володимир, у Франції.

Лозу Івана, з с. Добрян, — Кульгавець Михайло, у Франції.

Януша Євгена, — Януш Катерина, тепер у Німеччині.

Волинець Марію, зам. Семківську, з с. Лука, — Ковалішин Ліда, тепер у Німеччині.

Брата Дитиняка Івана, з села Рудавки, що проживає у Франції з 1937 р., — Дитиняк Михайло, з Канади.

Винничука Василя, з пов. Станіславів, у Франції від 1928 року, — Винничук Дмитро, у Франції.

Сестру Настю Дзєндзелюк, з дому Шпунт, з села Бруховичі, — Гуля Кашук, з Америки.

Марину і Анну Гулик, та земляків з Побережжя, пов. Станіславів, — Мойсіншин Михайло, в Німеччині.

Гольонка Теодора, — Гольонко Тома, з Франції.

Читайте уважно і давайте читати іншим. Відповідаємо тільки в разі віднайдення пошукваної особи.

Зголошуватися на адресу:

Service Social Ukrainien en France:
186, Bd Saint-Germain, Paris (6e).

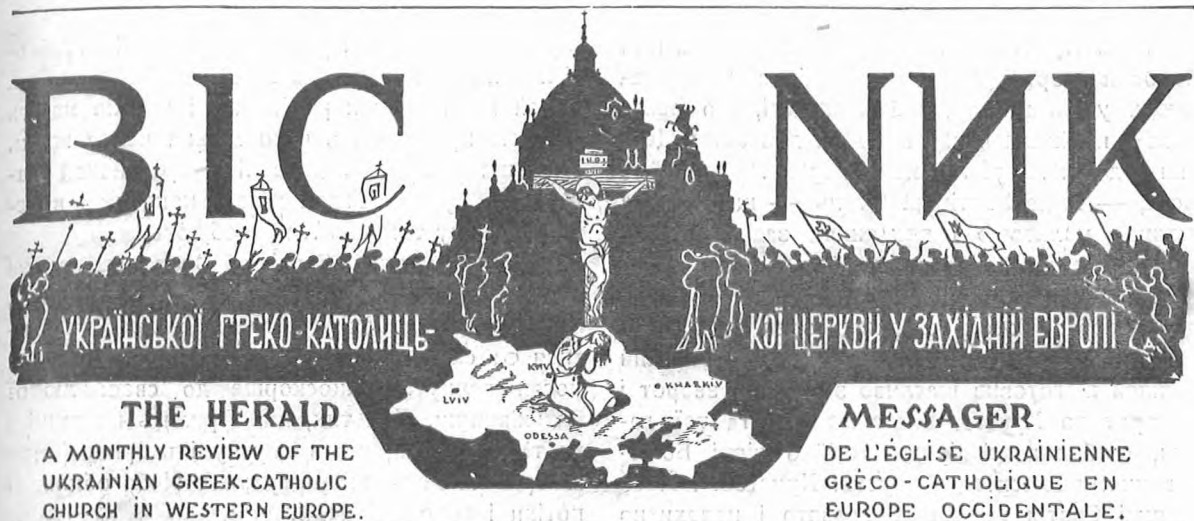
M E N S U E L

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Directeur : A. Savtchenko-Belsky.

Reacteur responsable : Abbé J. Leskovycz.

Impr. de Navarre. 11, rue des Cordelières, Paris (13).

ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙ

У СВІТЛИЙ ПРАЗНИК Господнього Вознесення, дня 26 травня цього року, торжественно проголошено в Римі Папську Буллу «Великий Ювілей», якою Святіший Отець заповів вірним християнам цілого світу, що наступний, 1950-ий, рік св. Церква буде святкувати, як Рік Ювілейний, Милостивий, Святий. Згідно зі стародавнім звичаєм, Вселенська Христова Церква святкувала такий Ювілей зразу що 100 років, скоро потім що 50, що 33 роки, а вкінці від близько п'ятсот літ такий Ювілей святкується що чверть століття, себто що 25 літ.

Яка ж то ціль того Великого Ювілею, що його заповів Святіший Отець?

Колись у Старому Завіті з Божого зарядження ізраїльтяни святкували кожний 50-тий рік, як ювілейний рік, освячуючи його перш за все двома добрими ділами, а саме: 1) відданням землі первісним власникам; 2) звільненням рабів-невільників. Тими добрими ділами, сповненими згідно з Божою волею, Ізраїль узнавав над собою Божу владу, корився перед нею, сповняв Божу заповідь про любов ближнього. Немає сумніву, що ціль ювілею у Старому Завіті була надприродна, релігійна.

Так само релігійну, надприродну ціль має святкування ювілею у Христовій Церкві, а саме, як це підкреслює Святіший Отець у згаданій Буллі, загальна ціль Ювілею — це обнова й освячення поодиноких душ, а вслід за тим і цілої людської спільноти. Правда, ту ціль має св. Церква і в кожному звичайному році і кожної днини, та в Ювілейному, Святому Році Церква, як добра Мати, дозволяє вірним своїм

дітям користати в особливий спосіб і з тої безмежної скарбниці заслуг Ісуса Христа, Пресвятої Богородиці і Святих, щоб задосить учинити Божій Справедливості, примиритися з Богом, оновити своє життя і запевнити собі вірне спасення. В тій цілі Святіший Отець Папа Римський, що по св. Петрі перейняв найвищу владу у Христовій Церкві, відкриває на час Ювілейного Року в особливий спосіб ту скарбницю і дозволяє з неї черпати особливі благодаті, яких у звичайних роках трудно дістати. Зокрема, в часі Ювілею легко доступити повного відпусту від усякої вини і належної кари за гріхи, навіть кари дочасної. Само собою розуміється, що не може бути мови, щоб хто скористав з благодаті Ювілею, хоч і не каюся б своїх провин. Тільки тоді можна мати надію на досягнення повного відпусту, якщо будемо каючися перед Богом за наші провини, тільки тоді можемо бути певні, що зможемо задосить учинити Божій справедливості за наші гріхи заслугами Ісуса Христа, Пресвятої Богородиці і Святих, що зложені у безмежній скарбниці Церкви. Тим то й Ювілейний Святий Рік, це перш за все особливий рік покаяння і задосить учинення, рік освячення людських душ.

Проголошуючи Святий Ювілейний Рік 1950, Святіший Отець у згаданій Буллі поручає всім пастирям Христового стада, щоб вони повчили своїх вірних про ціль і завдання Святого Року, а при цьому вказує ще на деякі особливі цілі і завдання, що їх треба мати на увазі.

Перш за все, бажає Святіший Отець, щоб

усі вірні Христової Церкви об'єдналися з ним немовби у хрестоносному поході молитов, благодіючи у Бога про деякі благодаті, що особливо в нинішніх часах потрібні для цілої Церкви і для кожної людини зокрема. Благаймо Бога, — каже Святіший Отець, — щоб кожна людина молитвою і поканням задосить учинила Богу за свої гріхи та й щоб змагала до правдивої віри і поправи на ліпше своєї поведінки перед Богом, стараючись за придбання християнських чеснот так, щоб цей Великий Ювілей підготував шасливо загальний зворот і поворот до Христа. Благаймо в Бога тої ласки, щоб ми всі були постійно вірні Боже-ственному Спасителеві Ісусові Христові і Його Церкві Святій та й щоб завзято і непохитно дотримали тої вірності.

Благаймо, — каже далі Святіший Отець, — щоб незалежні права для Святої Церкви збереглися непорушно проти всіх ворожих засідок, підступів і переслідувань. Щоб ті всі, що ще не дійшли до світла католицької Правди і блукають по манівцях, а навіть ті всі безбожники і богопротивники, щоб, освічені надприродним світлом і порушені Божою благодаттю, узнали Христа за свого Царя, а Його Церкву — за Божу установу, поза якою нема спасення.

Загал людства бачить, що зле діється в світі, що йде до щораз гіршого, що треба зміни якоїсь, треба направи життєвих умовин, та не всі здають собі з того справу, що немає іншої дороги на зміну людства, як тільки та одна, а саме — стати по боці Христа і Його Церкви і жити згідно з Христовим Євангелієм.

Людські змагання, хоч і які були б щирі, не в силі такої зміни досягнути. Одна тільки релігія, свята, християнська, може запевнити успіх для тих змагань, бо вона має надприродну підпору Божої благодаті. А що Божу благодать треба собі випрошувати, тому і визнає Святіший Отець до хрестоносного походу молитов у злуці з Ним, зокрема в тому Святому Році, бо молитва має забезпечений успіх заперукою Христовою: «Щонебудь будете просити в Отця Мого в ім'я Мое, зроблю вам» (Ів. XIV, 14).

Зокрема поручає Святіший Отець благодати Бога, щоб запанував мир у цілому світі, мир у всіх серцях, мир у родинах, мир серед народів, мир у цілій людській спільноті. Нехай згасне ненависть, нехай щезнуть роздори, нехай заланує спокій усюди, нехай прийдуть

справедливі життєві умовини, щоб усі суспільні класи жили у братній згоді і справедливості. Нехай широкі маси робітників і бідаків мають за свою працю те, з чого можна чесно жити, а ті, що посідають дочасні добра, нехай пам'ятають про обов'язок давати конечну і вчасну допомогу тим, що її потребують.

Особливо поручає Святіший Отець молитву за тих, що терплять переслідування за правду, щоб вони мали силу витривати. Треба молитися за скитальців і за полонених, щоб вони могли вернутися шокорше до своєї любові Батьківщини. Для тих, що терплять на душі і на тілі, для тих, що в смутку і в тривозі про завтрішній день, випрошуймо з Неба обильної потіхи і солодкої надії.

А вкінці поручає Святіший Отець особливий увазі всіх вірних своїх дітей у молитвах під час Святого Ювілейного Року християнську молодь, бо вона, це — майбутнє народів і Церкви. Перш за все треба благодати Бога, щоб серед молоді заяснила і скріпилась встидливість. Та, з другого боку, треба, щоб дорослі і старші давали добрий примір молоді. За всіх треба нам молитися, щоб цинили собі скарб Божої благодаті, що є завдатком вічного щастя в Небі, та й щоб боялися наразитись на втрату того скарбу. За всіх треба молитися, щоб не тільки каючись і задосить учинювали за свої провини, але щоб змагали до поправи життя, до чеснот і до святости, бо того домагається Господь Бог у Святому Письмі (Лев. X, 7, І Петр. 1, 16): «Будьте святі, бо Святий Я, Господь Бог ваш».

Щоб улєкшити вірним участь у хрестоносному поході молитов згідно з вищенаведеними цілями і завданнями, Святіший Отець зложив окрему молитву, яку повинні вірні відмовляти, і нагородив ту молитву відпустом 7 літ за кожноразове відмовлення, а повним відпустом раз у місяць при звичайних умовах. Подаємо пониже український переклад цієї молитви і заохуємо наших вірних до якнайчастішого відмовлення її у Святому Році. (За згодою самого Святішого Отця, молитва у перекладі кінчиться славослов'єм, згідно з духом наших літургичних молитов).

При кінці згаданої Булли запрошує Святіший Отець своїх вірних дітей, щоб численно прийшли до Риму в тому Святому Році, бо Рим — це для кожного вірного християнина, для кожного народу, немов друга Батьківщина. Тут, у Святому Місті Римі, похований верховний Апостол св. Петро по своїм мучеництві,

тут катакомби-підземелля, де ховалась Церква в перших віках, тут гроби мучеників, тут славні базиліки, тут пам'ятники праїдної віри і християнської побожності, тут живе Добрий Батько, що з одвертими раменами і ніжним щирим серцем очікує своїх вірних дітей, щоб їх привітати. Тут запевнює Святіший Отець для кожного, хто прийде, особливий дар зі скарбниці заслуг Ісуса Христа, Пресвятої Богородиці і всіх Святих, а саме — п о в н и й в і д п у с т і прощення усієї кари, належної за гріхи.

Тільки в Римі можна доступити того Ювілейного повного відпусту, і то під умовами, що їх поставив Святіший Отець: 1) висповідатися і запричащатися, 2) відвідати один однісінький раз чотири (4) головні римські Храми-Базиліки: Св. Петра, св. Павла, св. Івана у Лятерані, і Пресв. Богородиці (Храм, званий Маджоре) і з нагоди тих відвідин відмовити в кожному Храмі по 3 рази: «Отче Наш», «Богородице Діво», «Слава Отцю», а крім цього ще 1 раз: «Отче Наш», «Богородице Діво», «Слава Отцю» на намірення Святішого Отця. Попри ці молитви, треба ще при відвідинах кожного зі згаданих Храмів додати одно «Вірую».

Знає Святіший Отець, що не для всіх можлива подорож до Риму. Зокрема, неможлива така подорож для тих, що задалеко живуть від Святого Міста, для тих, що в біді і недостатках, для тих, що в неволі, та й для тих скитальців, що втратили все, навіть Батьківщину, і шукають захисту для себе по всіх кутках землі. Та немає сумніву, що ті всі, що не мають змоги прийти до Вічного Міста через свою нужду чи які інші непоборимі труднощі, якщо тільки в згоді з Божою Волею переносять ті труднощі, вони знайдуть у Бога інший спосіб доступити благодатей Ювілею Святого Року, а своїми стражданнями вони можуть причинитися до досягнення тих цілей, що їх призначив Святіший Отець на цей Святий Рік.

Передаючи до відома наших вірних українців слова Святішого Отця про Ювілейний Рік, його цілі і завдання, ми свідомі того, що в теперішніх тяжких умовах, в яких найшовся наш український наїд, не маємо змоги на таку участь у ювілейних торжествах, як це мало місце за попередніх Ювілеїв. Багато з нас, живих, пам'ятає ще недавні два Ювілеї, святковані за життя Святішого Отця Папи

Пія XI. Один з них, як черговий, припав у 1925 році, а другий, надзвичайний, припав у 1933 році, з нагоди 1900-ої річниці Смерти і Воскресення Ісуса Христа. Цей останній, як знаємо, завершився небувалою історичною всенародною релігійною маніфестацією у престольному городі Львові і по цілому Краю під кличем «Українська Молодь Христові».

Остання страшна війна з усіма страшними наслідками зтирає згадку про ті ювілейні торжества так, що вони видаються у нашій пам'яті, як давно минулі події. Торжества найближчого Святого Ювілейного Року дадуть нам нагоду оживити милу пам'ять про ті величаві ювілейні маніфестації у Рідному Краю під кличем УМХ. Правда, проголошення Святого Ювілейного Року 1950 застає наш український наїд у таких жалюгідних умовах страшного лихоліття, що ми й мріяти не можемо про те, щоб велика сила українців узяла участь у ювілейних торжествах, що будуть відбуватися у Вічному Місті Римі, престольному городі видимого Голови Христової Церкви.

Та хоч не будемо мати змоги вислати до Риму численні українські паломництва, так, як це зроблять інші католицькі народи, то таки найдемо спосіб заманіфестувати серцем і думками нашу злуку з католиками цілого світу, що без ріжниць мови, народности, раси, об'єднані любов'ю християнською, разом зі Святішим Отцем будуть благувати у Бога милосердя для цілого світу. Будемо старатися використати цей Святий Рік для скріплення почувань любови й вірности для Святішого Отця, що є Христовим Намісником на землі. Він — та скеля, що на ній збудована Церква, Він осередок і заорука єдности Христової Церкви, а для нас, українців, Він ще й любий Батько, що цілим серцем спочуває у нашій недолі і був би такий радий, щоб наші страждання скінчилися. Треба нам надіятися, що Милосердний Господь вислухає молитов усіх християн у Святому Році, оновить серця людей, просвітить їх розум і склонить волю до доброго так, що вони відвернуться від омани світу і будуть змагати до досягнення вічного Добра. Не сумніваємося, що знайдеться де-хто серед українських скитальців, чи серед давніших українських поселенців за океаном, що схоче на запрошення Святішого Отця прийти до Вічного Міста, щоб узяти участь в ювілейних торжествах та й виблагати у Бога

тих особливих дарів для себе і для цілого українського народу.

Для гідного відсвяткування торжеств Святого Року створено в Римі Центральний Комітет, а по Краях усі католицькі народи світу потворили свої Ювілейні Комітети Святого Року для організації паломництв. Не сміє бракувати такого Комітету з боку українців. Його вже й зложено, а радше його функції передано

Українському Допомоговому Комітету в Римі, що є також місцем осідку Апостольського Візитатора для українців Західньої Європи. Від цього Комітету призначено окремого Делегата для зв'язків з Центральним Комітетом Святого Року.

† ІВАН, Єпископ,
Апостольський Візитатор

Дано в Римі, дня 15 червня 1949 р.

М О Л И Т В А СВЯТИШОГО ОТЦЯ ПІЯ ХІІ НА СВЯТИЙ РІК

Всемогутній і вічний Боже, з усієї душі дякуємо Тобі за великий дар Святого Року.

Отче наш Небесний, що все бачиш, що знаєш людські серця та кермуєш ними, в цю пору ласки й спасіння вчини людей послужними голосів Твого Сина.

Нехай Святий Рік буде для всіх роком очищення й освячення, внутрішнього життя й поправи, роком великого навернення й великого прощення.

Подай тим, хто терпить переслідування за віру, духа Твоєї кріпости, щоб їх нерозривно злучити з Христом і Його Церквою.

Бережи, Господи, Намісника Твого Сина на землі, єпископів, священників, монахів і вірних. Зроби, щоб усі, священники і світські, молоді, дорослі й старі, в щільному єднанні духа й серця, стали непохитною скелею, об яку розбивалися б люті напасті Твоїх ворогів.

Нехай Твоя ласка збудить у всіх людей любов до багатьох тих нещасних, кого злидні й убогство примушують жити в умовах, що принижують людську гідність.

Розпали в душах тих, що Тебе Отцем називають, голод і спрагу соціальної справедливості і братньої любови ближнього в ділах і в правді.

вості і братньої любови ближнього в ділах і в правді.

«Подай, Господи, мир нашому часові», мир душам, мир родинам, мир Батьківщині, мир між народами. Нехай райдуга втихомиріння і згоди огорне дугою свого ясносяйного світла всю землю, освячену життям і муками Твого Божественного Сина.

Боже всякої потіхи! Велике наше убогство, тяжкі наші провини, незчисленні наші потреби; та ще більше наше довір'я до Тебе. Свідомі нашої негідности, ми складаємо по-синівському нашу долю в Твої руки, злучуючи наші слабкі молитви із заступництвом і заслугами Преславної Богородиці й усіх Святих.

Подай недужим терпеливість і здоров'я, юнакам — силу віри, дівчатам — невинність, батькам — добробут і святість родини, матерям — здійснення їх виховного призначення, сиротам — дбайливу опіку, скитальникам і полоненим — їхню Батьківщину, всім подай Свою ласку, як приготування й запоруку вічного щастя в небі! Ти бо еси Бог милосердя, і Тобі славу віддаємо з Єдинородним Твоїм Сином і пресвятим, і предобрим, і життєдайним Твоїм Духом — тепер, і завжди, і на віки вічні. Амінь.

У ДВАДЦЯТІ РОКОВИНИ НЕВТОМНОГО АПОСТОЛУВАННЯ

20 ЖОВТНЯ цього року проминає 20 літ від того часу, як єпископ-номінат о. д-р Іван Бучко одержав у Римі архиерейські свячення і, за Божою ласкою та благословенням св. Апостольського Престолу, став Львівським Єпископом-помічником.

Хоч між людьми прийнявся вже віддавня звичай, що відзначається прилюдно працю і заслуги якоїсь загально відомої та шанованої людини в 25- або 50-ліття її діяльності, але ми, бездомні і бездержавні скитальники, вже в теперішній дипломатичній грі світових потуг не певні свого завтра, а тим більше будемо не певні своєї долі в збройному конфлікті, що в кожній хвилині може вибухнути. Тож подякуймо широ Господеві, що дозволив нам дожити сьогоднішнього дня, і відзначім, бодай у тій малій українській спільноті, на чужині, серед сірого скитальчого життя, двадцятиліття архипастирської праці Його Високопреосвященства та зложім Йому глибоку вячність за все добре, за Його щире батьківське серце, за труди і посвяту, виявм Йому непохитну вірність і синівську любов.

Тих 20 літ архипастирської праці нашого Владика проминули серед великих і бурхливих світових подій і важких переживань українського народу.

Цю, в повному того слова розумінні, апостольську діяльність можна поділити на три частини. Перша — це час одвертих, повних християнської відваги, виступів Преосвященного Кир Івана, Львівського Єпископа-помічника проти надуживання брутальної сили і узурпованої влади розпаношеного окупанта щодо нашого церковного і національного життя; друга — це важкі далекі місійні подорожі Високопреосвященного Апостольського Візитатора по краях Америки; а врешті — третя, повоєнна, пройнята свідомістю великої відповідальності, безнастанного напруження ума і зовсім вичерпуюча фізичні сили діяльність доброго і дбайливого Батька і Опікуна.

Деяка частина українців Львівської Архидієцезії досить стримано прийняла урядове повідомлення Апостольської Столиці про йменування молодого ще літами о. д-ра Івана Бучка Єпископом-помічником виснаженого довголіт-

ньою недугою великого Львівського Митрополита Кир Андрія. Але вневдовзі всі переконалися, що в новому Владичі знайшли гідного послідовника сивоголового Митрополита і відважного борця за Божу правду, за справедливість і належні права для цькованої польським шовінізмом, так званої тоді, «української народої меншости» у хворої на недосяжну великість і незнищиму могутність тодішньої польської держави.

Преосвященний Владика Кир Іван, з питомою своїй владі рішучістю і послідовністю, не омине жодної нагоди подавати до розуміння роздратованому навіть найменшим проявом українського життя загарбникові, що галицькі українці не є в Галичині ніякою національною меншістю, з ласки прийнятою в границі польської держави, але вони є автохтонними господарями на своїй власній прадідній землі, насильно загарбаної і влученої в границі чужої і ворожої їм Польщі.

Бачачи, що державні урядові чинники по наказу «згори» роблять нагінку на душі української молоді і при кожній нагоді, чи то по школах, чи по варстатах праці, безпосередньо або через зайнятих у державній службі їхніх батьків, змушують силою змінювати обряд, а за тим, само собою, і національну приналежність, Владика Кир Іван звернув свою бачну увагу на виховання української дітвори, української академічної молоді, а також попровадив гостру кампанію проти безправних, противних Конкордатів з Апостольською Столицею, фабрикувань повітовими старостами метрик народження і хрещення та насильного встрявання адміністраційної державної влади у внутрішнє, суто релігійне життя українських греко-католицьких душпастирств.

Коли, з нагоди Святого Року 1933, треба було заманіфестувати перед Богом і перед людьми глибоке релігійне почуття українців, довелося нашому Владичі перемагати величезні перепони від чужих і, на жаль, також від своїх, щоб таки довести до успішного історичного краєвого здвигу української молоді у столичному городі Галицької Землі, на славу Христу Цареві.

На доказ вірности українців-католиків Апостольському Престолові і щоб зазначити живу участь українців у житті Всесвітньої Христо-

вої Церкви, організує Преосвященний збірні прощі до Риму і Лурду.

В громадському житті старався Владика лагідно впливати на українських галицьких політиків, щоб погодити їх розбіжні думки, а їхні зусилля на парламентарній арені польського союму спрямувати на шлях суцільних і з'єдинених змагань для оборони духових і національних прав українського народу.

А як настав сумнозвісний час, коли ворожа українським визвольним змаганням польська державна влада вдалася до некультурних, нехристиянських і протилюдських середників жорстокої пацифікації українського населення, і попливла річками кров з пошмагованих тіл дітей Галицької Землі, то Його Преосвященство спішить лікувати завдані всенародньому організмові криваві рани, відвідує пацифіковані повіті, потішає покривджених, таврує насильство.

Ті візитації, що перетворилися були у величезні релігійно-національні маніфестації, стали сіллю в очах окупантів, і влада почала робити перешкоди, не дозволяючи Архипастиреві відвідувати свою паству. У тій нагінці на Владика польська вулична преса послугоувалася різними негідними, як на католицьку державу, погрозами і прізвиськами, зверненими на адресу католицького Єрарха.

Серед таких важких обставин архипастирської праці Преосвященного Кир Івана настав 1939 рік, коли то, рішенням Апостольського Престолу, Львівський Єпископ-помічник Кир Іван став Апостольським Візитатором для українців-католиків, емігрантів у Південній Америці.

І здійснилися слова Христової притчі про доброго пастиря, що лишає на горах дев'яност дев'ять овець і йде по крутих та стрімких дорогах шукати тієї сотої овечки, що відбилася від свого стада.

Високопреосвященний Апостольський Візитатор Кир Іван полишає свою паству на рідних землях Західньої України і в далеких утяжливих подорожах крізь праліси, джунглі і пустирі країн Південної Америки вишукує вірних нашої Церкви, згуртовує їх на Богослуження, проповідує їм Боже слово, закликає до вірності Христові і св. Церкві, до любови і прив'язання до свого обряду і до чесного та морального життя.

Одночасно з працею Христового Апостола і Пастиря, Владика Кир Іван виконує обов'язок українського громадянина. Вливає в україн-

ських емігрантів живого духа і закликає їх до чуйности, щоб у їх серцях не погас вогонь палкої любови до великої Ідеї, за яку гинули і гинуть геройські борці українського народу. Вказує їм потребу безперервної духовної злуки з матернім пнем, засочує до виховування своїх дітей на добрих громадян-українців, щоб вони завжди і на чужині пам'ятали, чії вони діти, хто були їх предки і де їхня правдива Батьківщина.

Українські громадяни всюди з захопленням вітали рідного Архипастиря, як висланника Святішого Отця, а одночасно й Дорогого Гостя з незабутньої, у снах і спогадах леліяної України. На доказ вдячности, вручили Достойному Гостеві золотий нагрудний єпископський хрест, що його тепер Високопреосвященний Владика носить майже завжди на своїх грудях, як цінний і милий спогад свого перебування поміж своїми духовними дітьми і єдинокровними братами, ген, там далеко, за безмежними ведами океанів.

Мабуть, це було в плянах Божого Провидіння, щоб Високопреосвященний Апостольський Візитатор Кир Іван, виконавши свою місію в Америці, в наслідок непереможних перепон, що їх ставили чергові криваві ватажники на наших землях, не міг повернути до рідного Львова, а тим самим зберігся на волі для добра, спіки й оборони українців, що через брутальність наїзників, змінливість воєнних подій і дике насильство опинилися по таборах у краях Західньої Європи.

По розгромі військ держав «осі», Владика, що вже був тоді в Римі, відчувши прикре і беззахисне положення українських полонених вояків і збігців, організує Комітет Допомоги Українським Збігцям в Італії, який вже від початку свого існування виказав велику харитативну діяльність і на інші краї Західньої Європи. Він порушує всі можливі середники, щоб охоронити збігців перед примусовою репатріацією, виклопочує для них моральної і матеріальної підмоги у Святішого Отця, старается розбудити людяність і зрозуміння гіркої долі збігців у серцях тих, що від їхнього ставлення залежало майбутнє десятків тисяч цюкованих, наче злющими собаками, безборонних жертв жорстокої війни і гнету. І не один скитальник чи полонений вояк завдячують Його Високопреосвященству життя своє або своїх найдорожчих.

З хвилиною, коли Святіший Отець Папа Пій XII іменував Владика Кир Івана Апостоль-

ським Візитатором для українців-католиків у Західній Європі, перед Його Високопреосвященством відкрився новий, широкий горизонт праці, але при цьому збільшилася й важка відповідальність за душі і долю десятків тисяч

стю, віддався всеціло дорученій йому праці. Не в силі спинити його ні спеки Італії, ні вітри Франції, ні холод Німеччини й Нідерландів, ні, вкінці, вогке і мрячне підсоння Великої Британії. Працює Владика до упадку сил,

людських істот, за їхні культурні і матеріальні заспокоєння, за збереження їх духового і наукового надбання та забезпечення майбутности серед важкої повоєнної дійсности на чужині.

Високопреосвященний Апостольський Візитатор, із властивою собі енергією і послідовні-

безпощадний для себе, щоб тільки намічений план обов'язків був виконаний. Дбає про заспокоєння релігійних, духових і культурно-освітніх потреб українських скитальників, виєднує у Апостольського Престолу поміч для українських високих шкіл і для студіюючої

молоді, відбуває цілий ряд успішних конференцій з провідними чинниками ІРО, де старається найти виро́зуміння для потреб українців, опіку і забезпечення для калік і хворих.

Невпинно відвідує Його Ексцеленція утворені Ним душпастирські осередки і сумлінно виконує утяжливу Архипастирську місіонарську працю. Чи ж не яскравими будуть хоч би ці, здавалося б, незначні, а такі переконливі докази ревної і невтомної праці Його Високопреосвященства, це поодинокі факти, з яких складається ціле теперішнє життя нашого Владика. Серед дошкульної зими 1947 року Високопреосвященний Кир Іван, об'їжджаючи душпастирства у Франції, занепав на здоров'ї, але відпочити не було часу, бо треба було в означеному дні бути в Женеві. І не помогли прохання та переконування; Його Ексцеленція таки виїхав у важкій недужі до Швейцарії. Таке саме повторилося й минулої зими, коли, не зважаючи на перестуду, Владика на заповіджений час спішить до Німеччини, хоч, у висліді, занедбана перестуда полишила по собі поважні наслідки. В липні цього року, як відомо, відбулася міжнародня тро́ща до Люрду, і, хоч Владика міг з Риму виїхати впрост до Люрду й тим скоротити собі довгу дорогу: Рим — Париж — Люрд, серед майже тропічної спеки, Владика їде до Парижу, щоб прибути до Люрду разом з усіма українськими учасниками тро́щі. А вже навіть у сам день від'їзду з Франції, у вересні, дарма, що Його Високопреосвященство чекала цілонічна подорож до Мюнхену, Владика не вагається проїхати ще 250 кілометрів автотом, щоб відвідати українську дитячу вакаційну оселю. І так день за днем плине трудолюбне життя Владика, і вплітається в довгий ланцюг благородних вчинків, яких метою є слава Христа Спасителя, доказ існування і живучости нашої, ворожою пропагандою вже похованої, Церкви, і добро українського громадянства.

Українське суспільство, без різниці віровизнання, назагал віддячується Високопреосвященному Архипастиреві любов'ю, пошаною і признанням Його великих заслуг, які в історії Української Католицької Церкви на скитальщині і в наукових збірниках усіх проявів духової і культурної творчости української еміграції в Західній Європі, займають колись чільне місце. Одним з таких наявних доказів вдячності української науки, це от хоч би недавнє надання Високопреосвященному Апостольському Візитаторові Українським Вільним Уні-

верситетом в Мюнхені найвищої гідности, якою той університет і розпоряджає, а саме — почесного докторату філософії.

Трапляються вправді деякі люди, що на загальноукраїнські справи дивляться під дуже вузьким кутом зору, спираючись при цьому на відомій засаді «хто не з нами, той проти нас». І для таких не існує ніякий авторитет, ні духовний, ні світський, бо найвищим авторитетом у всіх справах уважають вони себе самих, отже й не диво, що не звикли визнавати іншим ніяких заслуг ані вдячности.

На всякі наклепи ворожої комуністичної преси, а також і на деякі зовсім нетактовні потягнення в словах і пресі купки позбавлених почуття християнської етики і вдячности наших громадян, Високопреосвященний Владика, пройнятий духом християнського всепрощення, звичайно з поблагливою усмішкою говорить: «То ще замало понаписували, могли б ще більше написати»...

Нічим не зраджуючись, маючи завжди перед очима живий і найкращий взір до настидування, — самого Христа Господа, що, зносячи всякі моральні зневаги, наклепи і понижування не тільки від іновірів і поган, але навіть від своїх назаретян, виразно сказав, що не має пошани пророк на батьківщині своїй, — наш Дорогий Архипастир диває мужньо важкий тягар своїх апостольських обов'язків для Божої слави, для спасіння душ, для вічного і дочасного щастя своєї пастви.

**

У двадцяті роковини архиерейських свячень Владика Кир Івана, у двадцятиліття Його плідної праці і трудів, стараймося вглибитися в зміст Його життя, і, зрозумівши Його теперішню важку відповідальність перед Богом і історією, улегшим Йому Архипастирські Його обов'язки та зложім щире подяку за Його труди! При цьому запевнім нашому духовому Батькові і Опікунові вдячність і вірність на майбутнє, а проявом тієї нашої вдячности хай буде наше чесне, християнське і жертвенне життя, просякнуте любов'ю Бога і свого брата.

Просім Христа Господа, щоб зберіг Високопреосвященного Владика в Своїй ласці і в здоров'ї ще довгі літа та поблагословив Його на шляху до світлої перемоги, і щоб свій срібний і золотий ювілей Він мав щастя відсвяткувати на своїй рідній, улюбленій і дорогій Батьківщині.

Невже ж Рим для нас те саме, що й Москва?

ПРОТИ ШКІДЛИВОЇ ТОТОЖНОСТІ

У СТАВЛЕННІ ДО ДВОХ РІЗНИХ ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНИХ ЦЕНТРІВ

Коли наші славні демократичні предки, запорозькі козаки, вибирали собі владу, урочисті виборчі церемонії завжди кінчалися тим, що виборці мазали голову ново-вибраному достойникові звичайнісіньким болотом. Це робилося, ніби, для того, щоб той вибранець не загордів.

Мабуть, саме ця демократична українська традиція й натхнула декого з сучасних нащадків тих славних лицарів, і вони, якраз у двадцятиліття архипастирської праці нашого Владика Кир Івана, припускаючи, що Владика є кандидат на кардинала, вже наперед вирішили його обкидати болотом, дарма, що ці вибори цілком не залежать від них.

Не збираючись тут відповідати на ті всі закиди, що походять від цілковитого нерозуміння суті Католицької Церкви (про це ми писали в попередньому числі «Вісника», у статті «Декрет і українці»), однак, вважаємо не зайвим подати нижче статтю з-під пера православних українців, видрукувану в тижневику української державно-консервативної думки «Ранок» (ч. 37, за 23 липня 1949 р.).

Ця стаття є найкращим запереченням одного з смертельних «грівів», що їх демократичні «критики» приписують Владисі Іванові, а саме його «нетерпимости» супроти Української Православної Церкви; навпаки, вона свідчить, що це українські православні достойники забагато говорять проти Католицької Церкви, якщо самі православні українці повинні були виступити проти цього. Отже, якщо останньо, під час своєї візитації, Кир Іван і порушував це питання, то це ні в якому разі не був напад на Українську Православну Церкву, а була лише оборона Церкви Католицької, тобто в цьому випадку він робив те, що повинен робити не тільки католицький церковний ерарх, але й кожний правдивий католик.

В ОСТАННЬОМУ ЧАСІ все частіше можна чути з уст деяких церковних достойників УАПЦ заяви, приблизно, такого роду: українці-православні відірвалися від московського православ'я, цього засобу національного поневолення нашої Батьківщини, і будують самостійно свою рідну, ні від кого незалежну українську Церкву. Греко-католики так само повинні відірватися від католицького Риму, який теж хоче поневолити українців, як і Москва, і мусять разом з православними піти по шляху творення єдиної української Церкви, незалежної ні від Москви, ні від Риму. Геть від Москви і геть від Риму! Це два однакових вороги, з якими нам не по дорозі!..

Повторюємо, таке іноді можна почути з уст деяких достойників УАПЦ. Чи відповідає це істині? Чи можна сьогодні ототожнювати наміри і дії Москви у відношенні до українського народу з намірами і діями Риму?

Дана стаття належить перу українців-православних, що шанують і поважають свою УАПЦ під зверхністю митрополита Полікарпа, але сто-

ять на становищі рішучого і безкомпромісного непогодження з вищенаведеними твердженнями відносно Москви і Риму, як однаково ворожих нам церковно-релігійних центрів у відношенні їх до України і українського народу в цілому.

Непогодження свої ми будуюмо на наступуючих підставах:

Останні десятиліття в міжнародному житті спостерігаємо виїняткове в нашій історії своїми методами стремління більшовицької Москви запровадити в усьому світі панування безбожно-бюзнірського тоталітаризму. Цілі і методи Кремля є виїняткові і безприкладні. Перед нами бліднуть походи Тамерляна і Батия та завойовницькі пляни гуннів. Де пройшов більшовицький тоталітаризм, там постає руїна не тільки матеріальна, а що найстрашніше — руїна людських душ, невидана в нашій історії. Всі тисячолітні догмати всіх вір, всяка людська мораль і принципи людяних взаємин нищатья догматизмом звіриної ідеології марксо-ленінського безбожного матеріалізму.

І що особливо варте відзначення, це — безоглядний макіявелізм червоної Москви. Щоб сіяти безбожництво, на послуги в цій цілі використовується Церква. Щоб денационалізувати народи — покликаються національні гасла і кличі. Щоб творити найстрашніші війни — використовуються як зброя найпринадніші гасла миру і т. д.

Всього цього не розуміє, або слабо розуміє, світ, що не закоштував на практиці большевизму. Але хто закоштував того «добра», той вже невилі від нього позбавитись, бо залізни кліщі поліційної системи роблять з нього або своє слухняне знаряддя (Костельник і сотні йому подібних), або стирають його з лиця землі зовсім (Міндсенті та сотні інших).

Така є сучасна московська тактика як найстрашніша загроза для цивілізованого світу.

І поглянемо тепер на сьогоднішній Рим, властиво — Ватикан, як центр сучасного католицизму, і його значення в моральному і політичному житті людства. Все, що є найпотужнішого в боротьбі з блюзнірством духовим і матеріальним Москви, — це в сфері духовного життя є сьогодні Рим.

Опір червоній Москві у вирішальному для Західної Європи 1936 році, під час громадянської війни в Іспанії, вчинила властиво Католицька Церква. Не будь цієї сили, не знаємо, що творилося б сьогодні в цілій Європі.

Сьогоднішня Італія і сьогоднішня Франція знаходять собі порятунок від московсько-большевицької комуністичної загрози саме в могутньому спротиві їй католицького світу. І так є в Бельгії, Голландії і скрізь скрізь, де ще не ступила нога московсько-большевицької потвори.

Більше того: і вселенський патріарх православної Церкви, і провідники англіканської Церкви в Англії та протестантської в Америці, рішуче стоять на становищі моральної солідарності з Римом, — то значить Католицькою Церквою, — у змаганнях його за долю католиків по той бік залізної завіси.

З цього бачимо, що Рим сьогодні є головною дією духовою силою в боротьбі з духовою загрозою матеріалізму-комунізму.

Так є справа з роллю Риму в обороні здобутків християнської культури в світових масштабах.

Приглянемося тепер до ролі обох церковно-релігійних центрів в житті України.

Що зробила червона Москва українському національному життю, а особливо українській

Церкві, відомо. Таких жертв не мала українська духовість за весь час її історичного існування.

Щождо Риму, то знаємо, що одною зі спроб спрямувати життя України на інші, не властиві їй шляхи, була спроба сильної католицької Польщі запровадження в XVII столітті, так званої, Унії, тобто спроба запровадження серед православних католицизму. Замір Польщі в ті часи був спелити Україну при допомозі Церкви. Що з того вийшло? Унія на протязі століть стала вірою українських народніх мас на теренах, де діяла Католицька Церква, Унія стала підпорою українського національного духа, який нічим не поступається національному духові тих українців, що століттями боролися з впливами московського православ'я на Сході.

Сьогодні, як каже наш великий філософ і історик В. Липинський, «бажання сполучити «людською радою» в одну — західню чи східню — Церкву всіх православних чи всіх католиків на Україні, треба вважати гріховною гордістю та загонистістю людською, якої вже стільки було в нашій історії і яка тільки боротьбою, ще більшим роз'єднанням і вкінці руйною нашою національною кінчалася та все мусить кінчатися».

«Друга ціль наша, — пише далі він же, — це змагання до єдності між Сходом і Заходом... маючи в своїй нації і Схід і Захід, і одну Церкву і другу..., то ми мусимо, коли хочемо бути нацією, ці два напрями під гаслом єдності нашої національної в собі весь час гармонізувати. Без гармонізації ми, як нація, пропадемо».

«Отже, щоб бути українцями, і щоб була Україна, держімося кожен своїх традиційних основ, своїх коренів, а одночасно, на ґрунті цієї своєї традиції, кожен в організації своєї Церкви і на ґрунті своєї традиційної культури, змагаймо до гармонійного наближення себе до наших земляків другої Церкви, другої культури».

Гадаємо, що вищеподаним цілком доведено, яким шляхом має простувати наш нарід обох релігійних обрядів.

І Риму, що не стремить до асиміляції чи денационалізації українського народу, ми зовсім не повинні чіпати, не вмішуватись у його компетенції щодо підлеглих йому ліній Церкви наших братів греко-католиків.

Але з червоною Москвою, цією найбільшою загрозою світу, а українського народу зокрема, мусить бути проваджена боротьба всіма за-

собами і всіма силами аж до тієї пори, поки ця потвора не буде остаточно знищена.

Московські більшовики, за допомогою московської православної Церкви, в мертвій хватці задушують у Краю Українську Православну й Українську Греко-Католицьку Церкви, а також і Католицьку Церкву в Польщі, Угорщині і Чехії, — от як на сьогодні виглядає «відрив» УАПЦ від Москви. І коли ми, що вирвались з цих смертельних обіймів і маємо змогу вільно мислити й вірити, в країнах, де високо шанується авторитет Риму, як вищого християнського центру, будемо намагатися максимально

одмежуватись від Риму, то чи не будемо ми чинити саме так, як того найбільше бажає більшовицька, безвірницька Москва, чи не будемо лити воду на її млин?

Це питання стає особливо актуальним саме сьогодні, коли Рим з досі нечуваною рішучістю сміливо підносить прапор непримиримої боротьби всього християнського світу проти безбожницької Москви.

В цей час усі християнські Церкви мусять не відмежовуватись, а максимально солідаризуватися з Вищим Проводом Католицької Церкви!

ІНТРОНІЗАЦІЯ НОВОГО АРХИЄПІСКОПА ПАРИЖУ

7-ГО жовтня, почавши від шостої години вечора, довго гудів великий дзвін собору Паризької Богоматері, щоб цим зазначити перехід цього катедрального храму під владу нового Архиепископа. Саме цієї години Високопреосвященний Фельтен, по тижневих духовних вправах, що їх він відбув в о.о. Єзуїтів у Клямарі, повертався до столиці, щоб приготуватися до торжественної інтронізації, призначеної на суботу, 8 жовтня.

В п'ятницю, в Нотр-Дам, відбулася тільки приватно церемонія канонічного перебрання влади. Преосвященний Боссар, до цього дня Капітулярний Вікарій паризької дієцезії, прибув до крилошанської залі і передав зібраним крилошанам папську буллу номінації нового паризького Архиепископа. По її прочитанні та провіренні печаток, зладжено протокол цього засідання.

По закінченні цієї церемонії, вся влада, що її мала крилошанська капітула по смерті Кардинала Сюара, перейшла на Високопреосвященного Фельтена.

В суботу, 8 жовтня, о 15 годині, під звуки розколиканих дзвонів, новий паризький Архиепископ прибув до Нотр-Дам. 15 хвилин потому, засів він на троні, в присутності Кардинала Спелмана, Архиепископа Нью-Йорку, Високопреосвященного Ронкалі, Апостольського Нунція, своїх Єпископів-помічників, Преосвященних Боссара, Курба, Тузе, Леклерка, нового Єпископа Нансі Преосвященного Лялье і Преосвященного Лемера, Генерального Настоятеля Чужинських Місій у Парижі.

Серед запроханих гостей можна було завважити пастора Марка Бонье, Голову Протестантської Конфедерації у Франції, Архимандрита

Саву Шімкевича і Сіді Каддур Бен Габріта, представника мусулман.

Герб, вибраний новим Архиепископом, нагадував усі дієцезії, якими він завідував до останнього часу.

О годині 15,30, перед властивою урочистістю інтронізації, Високопреосвященний Фельтен подався на амбону.

В своїй промові він справді зробив широкий огляд усіх теперішніх завдань і вимог християнізації паризької дієцезії.

Згадавши діла св. Дениса, першого Єпископа Парижу, Високопреосвященний Фельтен перейшов до своїх безпосередніх попередників, характеризуючи коротко єпископат кожного з них, підкреслюючи зокрема місіонарські зусилля Кардинала Сюара і його дійову підтримку гуртків християнської думки. Наука й досвід із цього недавнього минулого вказують напрямні діяльності, що тепер чекає Архиепископа Парижу.

В царині думки, він піддержуватиме зусилля всіх тих, хто, як філософи або богослови, посвячуються розшукам правди з повною безкорисливістю, що вимагає пошани до себе, і новий паризький Архиепископ запевняє про свою доброзичливість до Католицького Інституту. В царині місійного діяння, він продовжуватиме батьківську опіку і піддержку свого попередника, Кардинала Сюара, над місіонарями, які чекають та заслуговують на повне зрозуміння і прихильність.

Після цього Високопреосвященний Фельтен поздоровляє всіх провідників і пробоєвників католицької акції у всіх формах, що їх завданням є застосувати науку Церкви до соціального ладу. Він порушує найважливіші злого-

денні питання. Щодо питання шкільництва, — каже він, — Церква ніколи не зрікалася, і не зречеться ніколи, свого права навчати; це питання важливе і складне, для якого ми сподіваємося найближчих днів знайти розв'язку. Що-

говорить він про саму католицьку акцію, яка не може працювати в повній незалежності: кожне християнське діло, яке не числитиметься з устроєм Церкви, буде на блудній дорозі. Католицька акція має також стреміти до по-

Новий Архiepіскоп Парижу Високопреосвященний Фельтен

до питання родинного, Високопреосвященний Фельтен закликає родини вийти з їхнього відокремлення, щоб згуртуватися в родинних об'єднаннях і використати права представництва, що дає їм законодавство. Далі він торкнувся питання священників і монаших покликань, а також покликань світських апостолів. Відтак

з'явлення діяльності парохій, щоб вони стали більш уважливими і привітними для своїх новоприбулих парохіян.

— Ось ті напрямні, — заявляє Високопреосвященний Фельтен, — що їх ми хочемо додержуватися, з великим бажанням соціального миру, в повній пошані до установленої влади,

без ніякого підкорення, готові віддати Кесареві, що йому належить, але жадаючи від нього віддати Богові, що Йому належить: в душі згоди, що відповідає вимогам справедливості, в пошані до правди, до кожної людини, до всіх людей, і до їхньої свободи, люблячи їх усіх, не забуваючи заблуканих овець, в пошані до Христової любові ближнього.

По промові Високопреосвященний Фельтен знову зайняв місце на своєму троні, а до нього почали підходити священники паризької дієцезії і, на доказ підпорядкованості новому зверхникові, цілували йому перстень.

Опісля новий паризький Архієпископ, уді-

ливши присутнім своє перше архипастирське благословення, розпочав спів величного церковного славня «Тебе, Бога, хвалим».

Зробивши обхід по церкві, щоб приглянутися ближче своїм новим парохіянам, Високопреосвященний Фельтен, вернувшись до престолу, поблагословив Найсвятішими Тайнами всіх приявних, на чому й закінчилася церемонія інтронізації.

Але й на майдані, коли Архієпископ вийшов з собору, щоб податися до своєї палати, величезний натовп вірних радісно й гучно вітав його окликами, виявляючи цим безмежну відданість своєму новому Архипастиреві.

Оргінформ бореться проти Католицької Церкви

ПІД НАЗВОЮ ОРГІНФОРМУ існує окрема, створена Москвою, організація, якої завданням є лоборювати вплив Католицької Церкви, вести розкладову роботу серед священників, які підпорядковані Ватиканові, та поширювати серед вірних ідеї, починаючи від «прогресизму» й кінчаючи явним безбожництвом.

Діяльність Оргінформу обмежується тепер головню до західних країн, бо, як відомо, вплив Ватикану в країнах Східної Європи є вже від деякого часу дуже обмежений, а й сама Католицька Церква, як, наприклад, в Україні, існує хіба тільки в підпіллі.

В Чехо-Словаччині, в Польщі — це якраз люди Оргінформу, що керують акцією проти Католицької Церкви та її місцевих керманічів.

Головна квартира, що називається Центральний Комітет Оргінформу, є у Варшаві, і це там виготовляється всі пляни, узгіднюється методи дії, та звіти розсилається директиви агентам, що діють у кожній західно-європейській країні.

Оргінформ має розбудовану свою власну мережу агентів, зовсім незалежну від Комінформу, своїх власних зв'язкових, свої власні нелегальні шляхи переходу кордонів до різних держав, свій власний бюджет.

Керівником для країн Західної Європи є Теодор Краський, і в своїй діяльності він підзвітний безпосередньо Маленкову, одному з найближчих тепер співробітників Сталіна.

На кожну західно-європейську країну є призначений окремий керівник, який розбудовує свою мережу з допомогою вишколених у спеціальних школах агентів Оргінформу, і який

відповідає за успішне ведення роботи в даній країні. Останньо деяких найкращих агентів Оргінформ вислав «на працю» до Риму.

В загальному, в західно-європейських країнах боротьба проти Католицької Церкви не прибрала ще гострих форм, однак з-поміж усіх цих країн вона чи не найбільше розвинулася у Франції.

Від довшого часу, старанням Оргінформу було здобути тут певне число «прогресивних» священників, з допомогою яких було б можливо діяти більш відкрито. Але ці намагання, крім кількох випадків, з яких найбільш відомий із о. Бульє, не дали сподіваного висліді. Бо тим священникам, які починали виявляти свою «прогресивність» та прихильне ставлення до соціальних реформ у країнах «народної демократії», їхні церковні зверхники звернули їм увагу на те, що ця їх діяльність потягне за собою всі наслідки, які випливають із Папського Декрету, а саме: відлучення від Церкви і заборону виконувати священничі обов'язки.

Отже, не дивно, що цей метод діяльності, як безуспішний; агенти Оргінформу скоро закинули.

Вони, розраховуючи на існування у Франції поважної кількості невіруючих, як теж і цілком байдужих у релігійних справах, рішили посилити ведення безбожницької акції серед широких мас населення проти релігії та проти Католицької Церкви.

Крім різнорідних дискусійних сходин, які розпочато організовувати, і на які, звичайно, вхід вільний та й право голосу надається, в за-

саді, кожному, широко застосовується теж поширювання різнорідних летючок.

З них одна, яку поширювано між довіреними людьми, — своєрідним авангардом по веденню антирелігійної пропаганди, — заслуговує особливо на увагу. Це летючка, що в ній повчається, яких методів треба їй будуть застосовувати на «релігійному фронті».

Летючка, річ ясна, не підписана Оргінформом, однак, вже хоч би тільки з гасла, що ним вона розпочинається, не важко розшифрувати правдиве обличчя авторів. Цей облудний і так часто повторюваний при інших нагодах клич звучить: «Свобода народам! Смерть фашистам!».

Автори в цій летючці звертають увагу своїх однодумців на те, що, хоч у теперішніх часах безбожницький рух є вже могутнім і має величезний круг діяння, конче потрібно «ще більше скріпити антирелігійну акцію серед віруючих, щоб нарешті цілковито знищити основи давнього світу, побудованого на вірі в

Бога і Його засадах. Безбожницька пропаганда, — підкреслюється там виразно, — вимагає основної зміни методів діяння»...

Кладеться велику вагу на те, щоб цієї боротьби з релігією, а насамперед із Католицькою Церквою, не легковажити собі і «не уявляти собі, як якогось короткого етапу переходової кампанії. Навпаки, вона вимагає якраз довгої, послідовної та терпеливої агітаційної і пропагандивної роботи».

В дальшому, щодо сходин, радиться там організувати їх у такій формі, щоб вони «притягали в однаковій мірі, як поодиноких людей, так і цілі середовища».

В кінці, головну увагу для успішного ведення цієї роботи кладеться на «витривалість і вміння пристосовуватися до терену, на якому діється».

Отже, такими методами «люди Москви» у Франції старатимуться працювати для розкладу Католицької Церкви.

Голос українського робітника з Австралії

(Продовження *)

На другий день, попрощавшись із Панамою і американським континентом, ми впливли на великий Тихий океан, який зустрів нас своїми спокійними хвилями і був весь час таким же спокійним, як і першого дня. Панама всім нам зосталася в пам'яті, як чарівна країна. Це, мабуть, тому, що ми вперше побачили казкову тропічну природу, до того ж після розваленної, мокрої й холодної Німеччини.

В цих двох океанах ми бачили силу різних риб: акул, дельфінів, літаючих риб тощо, а особливо багато риб ми зустріли біля берегів Нової Зеландії, до якої припливли 20. 4. 48.

В той час Нова Зеландія виглядала, як і Англія, хмурна; голі гори здавалися страшними, вдалині вулкан викидав з надер землі свою ляву, попіл і дим. Протока була неширока, можна було добре бачити обидва береги, але людей не було видно.

Коли ми впливли в Таасманське море знов почався шторм і люди знову хворіли, але вже не так, як раніше, бо вже трохи попривикали та й море не так сильно бушувало.

І, нарешті, 26-го квітня, ми побачили такі довгождані береги Австралії. Вони були невисокі,

покриті лісами, скрізь виднілися будинки, і, скільки ми не пливли, то береги були заселені.

Перед нами порт Мельбурн, в якому стоять десятки торговельних кораблів, найбільше англійських. Одні набливають вантаж, інші розвантажуються.

По берегу розкинулося місто з фабриками, величезними будинками, церквами, широкими вулицями. Все це тоне в зелені.

Наш корабель припливає до пристані, де стоїть багато людей з квітами. Це балтійці зустрічають своїх рідних і знайомих. Корабель став. Австралійці фотографують нас на кіноплівку, з берега захоплено махають квітами, їх випускають до нас. Скільки радощів по одному році розлуки. Це ті, що залишили свої родини в Німеччині, а самі виїхали до Австралії і тепер знову зустрічаються.

Нас на берег не випускають. Випладовуватися будемо завтра, а багаж вже вивантажують і складають в окремий вагон.

Увечері по радіо нас привітав австралійський міністр з новою батьківщиною, з новим щастям. Він висловив надію, що з нас будуть добрі австралійські громадяни, і просив, щоб ми тут назавжди залишилися.

Другого дня ми всіли в поїзд. Вагони II класи

*) Див. початок у «В'снику» ч. 7 (54).

були просторі, з м'якими місцями. Нам було дозволено взяти з собою в поїзд по дві валізи. Речей і в Австралії не контролювали.

Поїзд мчався через Мельбурн, і ми вперше ознайомлювалися з австралійським містом. Зупинка. На станції через кожні 5 хвилин ходять майже напівпорожні електрички. Пасажирські поїзди теж прибувають часто, людей так само мало і в вагонах просторо.

На станції є великі каварні і ресторани, де людей теж небагато. Ми рушили на захід. Навколо видно асфальтові дороги, широкі вулиці обсажені деревами, багатопверхові будинки, трамваї, тисячі авт, — всі ознаки європейського життя. Видніються величезні крамниці з вітринами, де видно різні овочі, городину, м'ясні продукти, одягу, взуття тощо. Людей багато і рух великий. Багато більший у порівнянні з теперішньою Німеччиною. Все місто в зелені і квітах. Це — центр. Через пів години ми виїжджаємо на окраїни міста. Тут будинки стають щораз менші, дороги вузчі. Автобусів і трамваїв чимраз рідше. Будинки вже одноповерхові, дерев'яні і бляшані, на стовпах різної височини, але вибудовані дуже гарно, покриті переважно цинком. Вони тонуть у садках і квітах; видніються городи, в яких росте різна європейська городовина. В садах дозрівають помаранчі, цитрини і банани. В тих будиночках живуть робітники.

Скінчилося передмістя Мельбурну. Наш потяг в'ється вже між горами, то круто підіймаючись вгору, то стрімко спускаючись униз. Здавалося, хвилинами, ось-ось, злетить він з рейок, і тоді зостанеться тільки купа заліза та дерева, облита кров'ю тих бідолах, що приїхали сюди шукати щастя. Цей наш страх через декілька таких перевалів минув, і ми почали ознайомлюватися з австралійською землею і природою. За містом розкинулися ниви. Тут живуть фермери, що сіють на полях всі європейські хліба. Поля великими частинами поперегороджувані колючим дрогою, в одній частині сіють, а в другій — пасеться худоба.

Гори тут невисокі, зарослі травою до пояса і деревами, товстими скребами, яких багато стоїть сухими і обгорілими, бо під час, коли випадають трави, вони також загоряються. Ці дерева дуже великої товщини, одні сухі стоять, інші лежать у траві десятки років, нікому не потрібні. Між цими деревами, в траві пасеться незліченна худоба: овечки, корови, коні. Ходять по горах самотасом, ніхто їх не стереже і ніхто за ними не доглядає. Тільки молочних корів фермери доять машинами.

Будинки фермерів різні: одні — цегляні, інші

— дерев'яні, ще інші — бляшані, як дах, так і стіни. Всі стоять на стовпах. Кожний фермер живе далеко один від одного; вони розкидані по своїх землях і живуть переважно біля залізниць і доріг. Майже кожний фермер має авто.

Поїзд іде майже без зупинки, тільки на обід стає. Обід нам дають на станціях безплатно і дуже смачний.

Ми їдемо вже більш як 6 годин, а навколо картина не змінюється: такі самі гори, і худоба, і пустота: людей зовсім не видно. Нам стає вже страшно. Ми боїмося, що нас висадять у цих горах і тут залишать жити.

На європейців ці гори з одноманітними скребами наганяють нудьгу тому, що ми привикли до мішаних лісів, де ростуть дуби, берези, сосни, клени, явори тощо, а тут цього нема.

Залізничні станції в цих горах складаються з одного дерев'яного будинку, де нема ні ресторану, ні буфету. На цих станціях всідають до поїзду фермери.

За деякий час удаліні показалися якісь бляшані бараки, поставлені рядами поміж дерев. Тут під час війни з Японією були американські військові касарні. Навкруги — колючий дріт, у середині — багато танків, артилерії, панцерників, авт та різне військове майно, покинуте американцями. Все стоїть, нікому не потрібне. Тільки авт купують австралійці за дешево ціну.

Поїзд мчить все далі на захід. Вже п'ята година, а ми ще не приїхали на місце, хоч нам сказали, що о п'ятій годині будемо вже в таборі. Нарешті, серед цих гір, поїзд зупинився. Ми висіли на траву в долині, біля дерев, а порожній поїзд поїхав далі. На галявині були поприбівані таблички з написами для кожної нації: для поляків, балтійців, українців. Кожна нація стояла окремо. За якихось 10 хвилин приїхали автобуси, які забрали нас, і через 20 хвилин ми були вже в таборі Вонегіла.

Весь табір побудовано з бляшаних бараків; це колишні австралійські військові касарні, що їх уживають тепер на перехідний табір ДП.

Тут вже були балтійці з першого і другого транспорту, багато з них осталося працювати на кухні в самому таборі та робити порядок.

Нас групами, за національностями, кожну окремо, розмістили в бараках по 50-60 осіб. У бараках стін не було, ліжка стояли одне біля одного, застелені двома білими простиралами, подушка біла, п'ять укривал вовняних, матраси ліжка на сітках, м'які, біля кожного ліжка — рушник і полиця на різні речі.

Після всього, коли ми помилися і встаткува-

лися, нас повели на кухню, де ми вечеряли. Вечеря була дуже добра і скільки хочеш.

Так ми відпочивали цілий місяць, нічого не робили. Нас учили англійської мови. Ходили в школу кожний день, після школи просто в кіно. Це діяло того, щоб ми зачувалися говорити по-англійськи з англійською вимовою. Кіно були безплатні. Танці були часто, на які приїжджали й австралійці.

Нам видали тут одягання, черевики, дві пари шкарпеток, дві безрукавки з короткими штанцями, все біле, спальний костюм, капелюх, свєтер і нові хусточки; все це — даром.

Щотижня давали нам по п'ять шилінгів, за які можна було купити овочі, виноград, шоколад і т. д.

Впродовж цього місяця ми ходили в гори бити ловити крілки, яких тут незліченна кількість, любувалися пташками, різними панугами, ходили в місто Олбурі, що лежить дві милі від табору. Але ліхотою йти багато не доводилось, бо по дорозі австралійці підвозили нас автами. Австралійський наїрід дуже добрий і, в противенстві до німців, які чужинців не люблять, дуже радо тут приймають і поважають, особливо європейців. Ідеш дорогою, їде авто, стає і просять сідати. Ні один чоловік не пройде мимо, не сказавши "Добриндень". Тут завжди всі поздоровляють один одного. В ресторанах дуже часто давали нам вина та пива даром, як тільки пізнавали, що ми чужинці. Взагалі австралійський наїрід дуже добрий і спокійний та любить нових емігрантів, без огляду на національність.

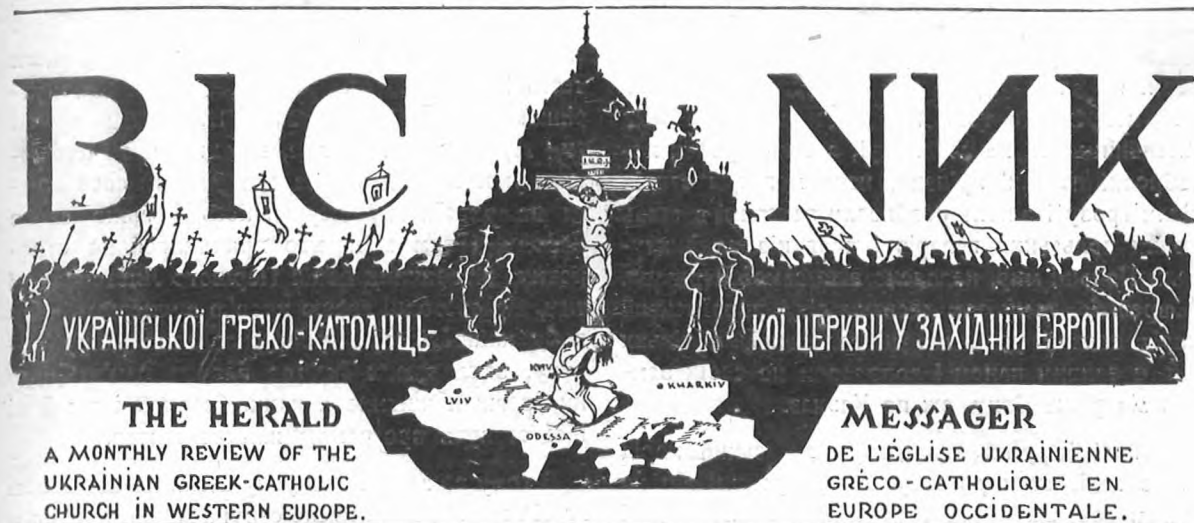
Місто Олбурі — невеличке, та ціле тоне в різних деревах і квітах. Дуже багато крамниць, в яких усього скільки хочеш: продуктів, машин, одежі, взуття, овочів, і все дуже дешево.

В таборі ми давали національні концерти, кожна нація окремо, на які приїжджало багато австралійців з міста. Виступали балтійці і українці. Та українці були перші в усьому, наш хор та наші національні танки австралійці найбільше вподобали. Як у виступах, так і в поведінці, ми були перші, за що балтійці були дуже заї на нас. Українці гриміли кругом. Як підеш у місто і скажеш, що ти українець, то зараз і пива і вина дадуть. І на роботи українці перші писалися. В місті не напивалися, не бешкетували. Не так, як балтійці, що по-н'яному билися з австралійською поліцією.

І не тільки з нашого транспорту, але й з іншого, який прибув у Бенегілу 30 червня 1948 р., на норвезькому "Свальбарі", де було вже більше українців, ніж балтійців, і там українці зайняли перше місце в танках та національних виставах. Як я згадав, австралійці найбільше вподобали українські вистави і танки. Приїздили по 50-100 кілометрів, за вистави платили великі гроші і не могли налюбуватися. Про українців писали в газетах, фотографували: це для австралійців була новина. Балтійці, що їх австралійці вважали за культурну націю, показали себе зле. Погана була їх поведінка, бійки, шпятика, не хотіли йти на тяжчі роботи, а наші люди повелися добре, за що й полюбилі їх австралійці.

Раніше брали до Австралії тільки балтійців, бо вважали їх за наїрід культурніший від слов'ян, а українців узяли щойно в третьому транспорті, так би мовити, на пробу. І то тільки зменька нас, щасливців українців, попала в третій транспорт. Хоч ми були з різних країв і держав — зі Східньої і Західньої України, з Волині, Буковини і Чехо-Словацьчини, хоч були ми різно виховані і з різними поглядами, та всіх нас єдиною почуття приналежності до українського народу. Ми були різних фахів, але зуміли так споліти себе, що показали чужинцям, що й ми не є гірші від інших культурних народів, хоч нас тут, так само, як у Німеччині, балтійці намагалися зіпхнути на друге місце. В Німеччині викреслювали нас зі списків до Австралії, а вписували балтійців; на кораблі витискали з кухні, а в Австралії сиділи кругом у бюрах і писали нас на найгірші роботи, коли ж робили концерти, то наші виступи ставили на останньому місці. Але ми таки добилися свого. З великою впертістю ми боролися за своє ім'я і ділами довели, що не так воно є, як нас представляли наші вороги. Ми доказали, що ми, українці, є окрема нація від поляків і росіян, що ми боремось за свою ідею і свою незалежну державу і нічим гірші не є від інших народів світу. А наслідки того очевидні. До Австралії тепер їдуть транспорти за транспортами, а в кожному більшості українців, бо наші люди тут показали себе під кожним оглядом добре і цим приготували дорогу для інших. І я закликаю усіх українців, хто б звідки не походив, з'єднуватись і пліч-о-пліч боронити на чужині свої права та наше добре ім'я.

(Кінець буде)

Адреса Редакції і Адміністрації: 186, Boulevard Saint Germain, Paris (6e). Tél.: Littré 48-65.

Радість і смуток Першого Листопада

“Коли забуду тебе, Єрусалиме, то хай усьне правниця моя! Хай язик мій прилипне до гортані моєї, коли не згадаю тебе...”. (Пс. 137).

Подібні слова повинні і на наших устах завжди бути, а особливо у великі дні Листопадових Роковин.

А ті історичні роковини з перспективи десятків вже літ, є для нас великою радістю і щастям, але також глибоким смутком і діткливим болем.

Щастям і радістю були вони для українського народу, бо серед того сумного осіннього настрою, він мав змогу вперше від соток літ відчутти повне вдоволення, що його дає кожному народові почуття своєї власної сили і державної гідності. Хоч короткий тільки час, але все таки в листопаді, 31 рік тому, ми були панамі на своїй Батьківщині, мали свій суверенний уряд з цілим державним апаратом, ми мали свою незалежну українську Державу. А наші лукаві сусіди мали нагоду пересвідчитися, що український народ, як тільки до чогось усильно і завзято прагне, то свого таки діпне, хоч би навіть ціною найбільших жертв і крові. І той вікопомний подвиг є світлою сторінкою в нашій новітній історії, він присвічує нам і бадьорить нас у цих темних, часах здавалося б безнадійних вже, днях нашої скитальщини.

Похилена недолею і важкими думами голова кожного українця у той святковий Першолистопадовий день підноситься бадьоро і гордо вгору, бо де б він тепер не перебував, чи то двигавши ярмо неволі в Україні, чи то по таборах і верстатах праці Західньої Європи, чи вже за широкими океанами, — в нього будиться в тому дні ясна свідомість, що він є сином великого народу із славним минулим, якого останнім історичним правним актом були славні 1918 і 1919 роки.

Історія нашого народу вправді писана кров'ю і слізами, але й повна зона чисто лицарських подвигів; вона мала великих, мудрих і славних мужів, що гидилися підступом і зрадою та навіть своїм зрадливим і підступним ворогам заповідали по-лицарськи: готуйтеся до бою, бо йдемо на вас!

Листопадові Роковини є доказом сили і живучости українського народу, що, як нас про це вчить історія, коли тільки мав єдність думки і єдність волі, а при цьому й розумних провідників, то не лише ставав свобідним і панівним, але й грізним для своїх відвічних пажорливих ворогів. От пригадаймо собі, що князі українські прибивали свої переможні

щити на брамах давньої столиці світу — Візантії, запорозькі одчайдухи підпалювали передмістя Істамбулу під боком самого трізного і всемогутнього тоді падишаха, а з'єднані під Хмельницьким, не то лицарі, а таки прості, незброєні панські кріпаки, наче могутня стихія сіяли грозу і в пень розбивали заковані в сталь полки польських гузарів і драгунів та диктували Польщі мир, недалеко вже самої Варшави. А врешті, тому три десятки літ, український нарід заявив усім, що ніхто інший, а тільки він, є єдиним паном і володарем на своїх землях від річки Сяну аж по Кавказ.

Неволі і руїни зазнавав український нарід лише тоді, коли розсварений усередині він не бажав собі вже бути самостійним господарем і паном і таки сам у своєму засліпленні помагав своїм чотирьом облесливо підступним сусідам себе роз'єднувати і ділити між них свою рідну батьківську землю. І коли ми тепер співаємо тужливу стрілецьку пісню про трагедію десяток тисяч українських вояків, що погинули на полі хвали, бо «встоятись не було сили», то при цьому треба тямити, що частковою причиною тої трагедії був таки духово байдушкий тоді, політично ще не зрілий до такого історичного іспиту український нарід. Тоді в нас одночасно урядували, ніби то й зовсім законні, два уряди, що річ ясна, втрачали багато сил і виявляли велику винахідливість у взаємному поборюванні, було в нас багато самозванчих і нездібних кандидатів на міністрів і дипломатів та запільних генералів, було в нас багато голосних крикунів і критиків, була в нас широка і безкарна отаманщина, а не було в нас послууху і громадянської дисципліни, не було дозрілої політичної думки і ясно означеної мети, і то саме в такій важливій хвилі, коли треба було одного сильного проводу і суцільної єдності, бо лютий ворог, що ніс загладу, стояв за плечима.

Листопадові Роковини, крім свідоцтва чинного прояву нашої державної життєздатности і милих спогадів з минулих віків волі з історичним Листопадом включно, викликають в нас ще й болочу свідомість про величезні втрати, що їх зазнає від найдавніших часів, аж до сьогодні український нарід за свою волю і за свої життєві права. І ті великі жертви зложила й складає Україна зі своїх культурних і мистецьких здобутків, зі свого майна і плодів, але найціннішими з них, це жертви крові і життя її

ідейних дітей-героїв, що, змагаючись з переважними ворожими навалами, борнили честь і славу цілого великого, звичайно внутрішніми роздорами убезвладненого народу. І тим героїським жертвам, відомих нам і невідомих, українських вояків, що віддали своє життя за українську державність і волю свого народу, і тим всім, хто причинився до створення історичних подій Першого Листопада і тим, що сьогодні своєю кров'ю випишують нову добу нашої історії, усім складаємо ширю подяку, запевняючи їх, що влячна пам'ять про них завжди житиме в наших серцях і що їхні ідеї стануть програмою нашого життя.

В тому загальному смутку щемлять ще болем наші серця, дзвенить ще струна жалю за нашим святоюрським Пророком і Свяцем незабутнім митрополитом Андреем, що тому 5 літ, в сам день Великих Роковин, як жертва за правду і свободу, осиротив свою паству в часах для нас скрутних, у днях скорботи й горя. І ця велика трагедія смерті полишила по собі дуже важкі наслідки для нашої Церкви і для її вірних у Західній Україні.

Блаженної пам'яті Митрополит Андрей, був у першій половині ХХ віку незаступимим авторитетом для всіх українців, без огляду на те, чи вони були до Греко-Католицької Церкви приналежні, чи ні, і чи вони були взагалі віруючими, чи ні. Одні прислухувалися до Його порад з любови і довір'я, інші з пошани, а ще інші з великого подиву до бистроти Його думок і далекосяглих поглядів. До нього звертались очі всього, насильством придавненого люду і Його, як Апостола Правди і любови, славословили всі без різниці визнання. Його Особа була овіяна німбом такої духової величі, що навіть теперішні гнобителі нашої св. Церкви не важилися заінсценізувати показового процесу над загально відомим в Європі і вельми шанованим українським Єрархом, царським і польським в'язнем, Князем Христової Церкви, що впродовж 45 літ з владичого престола кермував духовим і громадянським життям Галицької Церковної Провінції, — тому воліли Його звести зі світу іншим, також добре випробуваним у них, потаємним способом. Якби не Його нагла, мученича смерть, то напевно не було б ще Комітету «воз'єднання» з Московським Патріархатом, не було б ще відступства і покритого ганьбою, так званого Львівського Собору і наша св. Церква не пішла б у ката-

комби ХХ віку. Так якось Боже Провидіння вярдило, що Той незламний, довголітній Борць згинув саме в тому історичному дні, ксли обходиться свято перемоги тієї Ідеї, за яку Він через ціле життя жертвенно змагався.

І коли ми з такими радісними і сумними думками обходимо сьогодні ці Листопадові Роковини, далеко від тих, дорогих кожному місць, що були і є свідками світлих днів, кривавих змагань і жорстоких знущань над українським народом, та живемо тепер поки що тільки спогадами минулого, то треба нам у бадьорості духа пам'ятати, що по тих загальнонародських воєнних катаклізмах, до нас ще належатиме і світла майбутність. — Певно, що упорядучи кожний зосібна на своє зарозуміле «Я» і свої уявні політично організаційні здібности та продовжуючи шкідливу анархістичну отаманщину, далеко не дійдемо, але покладаючи сильну надію на Божу Всемогутність, заступництво Божої Матері і живушу силу українського народу, — вневдовзі осягнемо свою мету, станемо свідками і учасниками нового українського державно-творчого Листопада.

Незбагненні для нас, людей, Божі пляни, незрозумілі стежки Божого Провидіння, що ними Воно провадить людину і народи.

Візьмім от хоч би ту славетну подію з історії французьких визвольних змагань, що її безсмертною героїнею стала св. Жанна д'Арк. Адже були тоді у Франції князі, воеводи та ідейні й хоробрі лицарі, які болуче відчували неволю рідного краю. Але чомусь Боже Провидіння не їх вибрало для довершення того великого чину, але зовсім нікому тоді невідоме дівча з Орлеану, що надхнене силою з висот, сповнене незламною вірою, що саме воно приверне батьківщині волю, — станула Жанна на чолі лицарства і визволила Францію від ворожого наїзду.

На українському чорноземі дозріває вже зерно, засіяне в днях історичного Листопада; український нарід дає світові знати, що він живе, страждає і змагається. Не бракує в нас ідейних провідників, що жертвенно працюють над визволенням поневоленого народу і підсичують вогонь хоч нерівних, але завзятих змагань. Хто з них довершить великого чину визволення, — не всіли ми цього тепер збагнути. Може, і для нашого народу Боже Провидіння готує також якогось, зовсім невідомого досі, великого мужа, що розпалить іскру загальної

пожежі і зірве весь нарід до остаточного бою за Божу правду і людські права на своїй землі.

Та одною з суттєвих прикмет успішности в таких запеклих вікових змаганнях, це сильна і завжди жива віра в перемогу, це також свідомість великої відповідальности життя і вчинків кожної одиниці у відношенні до загальної мети.

Як довго в життя українського народу будуть вкрадатися тупа безнадійність, згубна зневіра і болуче розчарування минулими невдачами, як довго не буде в нас повної гармонії і доцільности у всіх проявах релігійного, політичного і культурно-громадянського життя, так довго ще не настане жагуче очікувана хвиля Визволення, так довго ще буде наша Батьківщина стогнати в ярмі жорстокого наїзника.

Про це повинна пам'ятати українська еміграція, і не лайкою та пустими словами, але творчими вчинками причинитися до здійснення великої Ідеї.

І в таких важливих часах не сміє ніхто з нас сидіти байдуже осторонь, зі заложеними руками, знайшовши собі якесь вигідне захисне місце; не сміє ніхто захляпувати болотом ненависти і злоби кожний добрий та благородний почин, що може служити для добра і слави цілої української спільноти.

Слова псалми, згадані на початку, хай кожний заєдно повторює: Як забуду Тебе, Україно моя, то хай усхне моя рука, а як Твоє добре ім'я буду злобно обезславлювати своїм ледачим поступованням, то хай мій язик прилипне до гортані моєї...

Роковини Листопада не сміють в нас проминати тільки на зовнішніх, може й зовсім бездушних традиційних поминках і патрістичних сходах, але вони мають спонукувати всіх до чесного і жертвенного життя, до праці для загального добра, до громадянського послуху й дисципліни та рік-річно поглиблювати в нас тверду постанову, що:

Ми не зложимо зброї своєї...
Дужі в нас і бажання і гнів,
Ми здобудемо землю і волю,
І загоїмо рани віків. (О. Олесь).

Митрополит Шептицький і українське підпілля

(У П'ЯТИЛІТТЯ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ СМЕРТИ)

Мені доводилося чимало разів зустрічатися з блаженної пам'яті Митрополитом Андреем у його львівській палаті та розмовляти з ним на різні теми. Це не були розмови приватного характеру: вони були проваджені з доручення моїх тодішніх зверхників і торкалися проблем життєвих і актуальних. Ці розмови відбувалися в дуже важкий і жорстокий час німецької окупації, себто в рр. 1942-43, в добу безоглядної боротьби на життя і смерть зі загрозою, яка нависла над Україною і грозила їй цілковитим знищенням. Тодішні умови були ускладнені впливом більшовицького окупанта та приходом німецького наїзника, несподіваним розгромом майже неперсхідного перстень советських кордонів, за якими вирости люди з відмінним духовим обличчям, відмінною духовістю, ніж люди в інших країнах Європи. Два відмінні світи, що довгі десятки літ були відокремлені, несподівано наблизилися один до одного і змішалися; люди, які були навчені дивитися один на одного здалека, побачилися зблизька; проблеми, які ворушили уми одиниць і мас, станули перед ними ж одиницями і масами в світлі безпосередньої конфронтації.

Саме ті питання, що тісно були пов'язані з основними політичними змінами на наших землях, зустрічі різних світоглядів, психічне потрясіння і моральне захитання, викликане жорстокою війною та новими політичними і суспільними ідеями, були одними із предметів розмов та спільного обговорення представників українського революційного підпілля і Великого Митрополита.

Треба підкреслити, що Митрополит Шептицький завжди був у щільному зв'язку зі самостійницьким підпіллям на наших землях, жваво цікавився ідеями, які воно тоді висувало, та уважно знайомився з підпільною літературою. Тому то розмови з ним були надзвичайно корисні, речеві, повні глибини знання і розуміння ідей, що їх кидало в маси підпілля, та проблем, що їх воно старалося розв'язати революційними методами. Але в його навісвітлюваннях різних проблем, розв'язок конкретних питань тощо, завжди домінувала ідея християнізму, завжди тільки з погляду християнської віри були навісвітлювані всі порушені в розмовах проблеми.

Митрополит підходив до цих питань не як професійний політик, але як християнин, як душпастир і, врешті, як Голова Української Католицької Церкви.

Українське революційне підпілля, визнаючи величезну позитивну роллю релігії в житті нації, стоячи засадничо на християнських моральних основах, бажало свою роботу в ділянці виховання мас та в боротьбі з марксизмом-більшовизмом і націонал-соціалізмом узгіднити з Українською Католицькою Церквою, щоб тим способом запобігти мимовільним конфліктам чи непорозумінням. А підстави до таких непорозумінь були. Націоналізм, націоналістична ідеологія шукала свого опертя у різних філософічних системах, як от волонтаризм Шопенгауера, у філософічних науках Ніцше; не відкидала вчення Макіявеллі чи інших ідеологів. У своїй практичній роботі не раз українське підпілля послуговувалося насильством, карало смертю людей, ба навіть одверто і гостро виступало проти деяких потягнень Церкви. Крім того, відома річ, у рядах українського підпілля не був чужий і атеїзм. Отже, існували такі речі, що їм Церква мусіла протиставитися і протиставилася на чолі з митрополитом Шептицьким.

Становище було тому складне, що кожне підпілля творить вигідніші умови для захитання моралі і для поширення атеїзму, ніж легальне життя. Та з другого боку, керівники українського підпілля додержувалися думки, що недержавна нація мусить мати своє підпілля, бо самими тільки легальними методами не можна виставити самостійности. Але при тому ці ж керівники були свідомими, що треба змагати до обмеження зла і від'ємних наслідків підпільного діяння до мінімуму та що боротьба з ними мусить іти в парі із змаганнями Церкви, покликаної стояти на сторожі християнської моралі і світогляду. Тут у першій мірі йшло про молодь, яка творила великий відсоток підпілля, а яка була наражена на небезпеку деморалізації, звихнення і атеїзму; про ту молодь, яка була під юбстрітом ідей фашизму і націонал-соціалізму та марксизму-більшовизму.

«Без віри, без твердих моральних засад, без почуття правопорядку, без виключення себелюбства, без усунення амбітництва і без узгод-

жености всіх моральноздорових, патрістичних, віруючих і повних посвяти та знання українських державно-творчих сил, не дасться вибороти самостійності України» — говорив Митрополит у зв'язку з нашими розмовами про внутрішньо-українську ситуацію та про боротьбу різних політичних груп.

«Бо якби була в нас досконала віра в Бога, бо якби була чиста віра в ідею, то не було б міжусобиць!» — коротко з'ясовував наш Князь Церкви своє становище до питання міжпартійних міжусобиць, в першій мірі говорячи про боротьбу двох відламів націоналістів. Митрополит намагався довести до злагоди і замирення на внутрішньому відтинку, він доводив потребу об'єднання та підкреслював якої шкоди завдають ці внутрішні чвари. Ніде правди діти, ці заходи Великого Митрополита, на жаль, не дали великих успіхів. Причини були різні. Їх треба шукати не в одній якійсь політичній групі, але в усіх разом; кожна з них є відповідальною за те в більшій або меншій мірі, що боротьба не припинилася. Та цей стан дуже болів Митрополита. Він ясно бачив шкідливі наслідки цього і тому докладав усіх зусиль, щоб усунути зло.

Виразно і ясно окреслюючи свої погляди про націонал-соціалізм та комунізм, Митрополит доводив потребу тісного зв'язку зі Заходом та унормування відносин з нашими сусідами. Він при тому підкреслював, що говорить, як Голова української католицької Церкви, на яку звернули своє вістря як більшовики, так і націонал-соціалісти, слухно добачуючи в Ній одного з найгірших противників на шляху до цілковитого поневолення народу; і як український патріот, який хоч і не займається практично політикою, але цікавиться українським політичним життям і бажає собі того, щоб воно було глибоко напоєно християнським духом та ґрунтувалося на християнській етиці, моралі і світогляді. Бо тільки тоді ми зможемо успішно протиставлятися не тільки навалі наїзників, але теж усім нездоровим ідеям, світоглядам і теоріям, які приходять на наші землі зі Заходу і зі Сходу. І тому він звертається із закликом до керівників підпілля, щоб вони виховували своїх членів у християнському дусі та в повному розумінні ваги і значення християнського світогляду і моральних засад для народу. Обґрунтовуючи свої думки численними прикладами із життя західно-європейських народів, Митрополит підкреслював, що, мимо намагань, він на основі простудійованої літератури, підпільних

видань, стверджує нашу незрілість і відсталість, хоча є поступ, є багато позитивного і доброго, та все ж таки ще багато незавершеного і глибоко непродуманого. Свої погляди Митрополит ілюстрував уривками підпільної літератури, додаючи до них ядерні, глибокі коментарі.

Не менш ясні й продумані були погляди митрополита Шептицького про наше ставлення до сусідів, зокрема поляків. Це був саме час, коли розгорілася завзята боротьба з поляками, яка спричинила багато жертв по обидвох сторонах. Тоді теж українське підпілля провадило розмови з польським підпіллям та з делегатами екзильного уряду в Лондоні.

Цими розмовами цікавився Митрополит, ба навіть посередничав, дозволивши щоб митрополитчя палата була якийсь час «поштовою скринькою», де складали обидві сторони свої листи з повідомленням про термін і місце зустрічей. Та докладніше про те ще не прийшов час говорити. Доводиться тільки ствердити, що Митрополит у наших розмовах завжди вірно обороняв українські позиції, хоча так, як і ми обстоював думку і потребу шукати якоесь модус вівенді в обличчі наступу на обидва народи жорстоких завойовників зі Заходу і зі Сходу.

Зокрема і широко були проведені розмови про вплив комуністично-більшовицького виховання на молодь східно-українських земель. Це питання було найважче до розв'язання. Не торкаючись складної справи відношення католицизму до православ'я, ми шукали розв'язки перевиховання у площині загально-християнській, йшло про усунення лиха, про піднесення моральних засад та про віру в Бога, а не про щось інше; йшло про рятування в першій мірі молоді перед небезпечною розкладовою ідеологією комунізму-більшовизму, про усунення загального безбожництва, одної з найнебезпечніших хворіб, які ведуть народи до руйни і до неволі.

В цьому питанні наші погляди і висновки були однозгідні.

Всі розмови з митрополитом Шептицьким не вперше доказували, що він був не тільки людиною великого розуму, щедрим добродієм і мудрим та благородним Пастирем-Митрополитом, але і великим громадянином та українським патріотом, який посвятив своє життя для свого народу. Таким він залишиться і в пам'яті наступних поколінь.

Зиновій Матла.

ПАКС ХРИСТІ

(ДУМКИ ПРО ДОБРУ СПРАВУ)

Серед українців, що брали участь у цьогорічній Міжнародній прощі до Лорду, був гурток українців православних. Один з них, Ф. Крушинський, написав свої враження з цієї небуденної подорожі, що, під назвою "Спрагнені чуда", друкувалися в часописі "Українець=Час" (ч.ч. 30-35).

Коли взяти до уваги те, що в деякій православній релігійній пресі за океаном друкувалися досить неприхильні коментарі щодо цієї прощі і участі в ній українців, то значення висловлених думок православного журналіста про цю релігійну подію безперечно набирав особливої ваги.

Нижче ми друкуємо статтю Ф. Крушинського про "Пакс Христі", в якій він висловлює цінні думки не тільки про цю християнську організацію, але заторкує питання поведінки українців, що належать до двох різних Церков. Хоч висловлене автором побажання щодо спільних релігійних маніфестацій в лоні цієї міжнародньої католицької організації всіх українців, як католиків, так і православних, з різних причин не дуже легке до переведення в життя, проте, вже саме порушення цього питання має своє позитивне значення.

Ця стаття є, зокрема, доказом, що й у Франції не всі українці православні дивляться на католицизм крізь московські православні окуляри.

ПЕВНО, більшість читачів «Вісника» знайома вже з моїм репортажем про прощу до Лорду, що друкувався в паризькому «Українець=Часі» під заголовком «Спрагнені чуда»; там я вже писав про акцію «Христового миру», або з латинської «Пакс Христі». Тепер мене прохають написати дещо про це і для «Вісника»; отже, тут нам лишалось б тільки обміркувати практичний бік цієї доброї справи.

А що в ній найцінніше, то це її моральна сторона, може, найважливіша в нашому визволенні, бо чим вища справа, за яку люди боряться, тим вища повинна бути мораль борців, — і це ніби сам Бог посилав нам що нагоду єднання з усіма християнами для спільного рятунку. Це ж не одним нам погрожує руїницька бестія, а цілому Христовому світові.

Глянувши ясно на цей світ і на людей, ми бачимо, що як нині християни самі не подбають про свою оборону, то їм нізвідки її ждати. А боронитись є перед чим і перед ким, — про це зайво навіть балакати. Не можемо й не маємо права ждати, доки зло нас поглине, а мусимо вступати з ним у запеклу боротьбу, як і личить повноцінним християнам. Бо такими були й наші славні предки. Щождо нас, теперішніх українців, то в цій обороні, в цій запеклій боротьбі зі злом усього світу наше місце по боці християн проти нехристів, які собі за столицю Москву мають. Звичайно, хто бажає своєму народові неволі, Батьківщині —

руїни, а собі — смерті, той нехай іде з Москвою, або сидить склавши руки, бо кому триста років досвіду не вистачає, того вже з обіймів смерті ніхто й ніщо не врятує. А Москва — це смерть людині, людяному й людському. Це смерть не тільки православ'ю, а й цілому християнству.

Війна Христові

Не підлягає ніякому сумніву, що Москва оголосила, чи веде війну не проти Риму й католицизму, а проти самого Христа.

Кожний свідок, як упродовж останнього чверть століття більшовизм воював проти православ'я, доки не поставив його навколішки перед московським сатаною. Тепер там ні християнства, ні православ'я нема, а є тільки православні урядовці для виконання доручень «енкаведе». Точнісінько, як це було за царів, починаючи від Петра I, який поставив православ'я перед собою навколішки. Але після останньої війни сталася ще постворніша подія, бо комуністична партія постановила знищити християнство православними руками. Помордувавши й покалічивши православ'я, але не змігши знищити віри й християнства, більшовизм постановив завдати Христовій релігії смертельного удару сфальшовансю московською православною Церквою. А щоб підживити свій кривавий загарбницький імперіалізм, Москва вдає з себе прихильницю збещеного православ'я.

Сталін дарує життя недобитим православним єпископам, щоб вони стали в нього на службу, бож московське православ'я завжди служило спершу чортові, а тоді Богові, молячись до царя й до Христа. Тепер царя заступив Сталін і оголосив похід проти Христа православною зброєю. Москва призначила на московського патріярха більшовицького прихильника Алексея, висвятила силу своїх тайних агентів «енкаведе» та комуністів на єпископів і священиків та сипнула незліченними грішми, наказавши наступ на найміцнішу, але останню, фортецю християнства, — Католицьку Церкву.

Звичайно, страдна православна Церква лежить подолана; за ганебну ласку животіти на славу Сталінові, зрадливі слуги православ'я пішли служити сатані, щоб тільки звеличувати Москву. Але ще діє й могутніє в світі католицька Церква, отже, війна ведеться, головним чином, проти Неї та проти Її Голови, — Папи Римського. Світське суспільство майже всіх народів, як в Європі, так і поза нею, вже гние від нігілістичної зарази більшовизму, лишається ще тільки підкорити собі католицьке християнство, тоді скрізь прийде панувати московське царство плачу, розпуки й смерті.

Нема на світі ні потворнішого, ні бруднішого засобу, яким би не послуговувалась Москва. Вся більшовицька преса, а найболючіше — вся православна московська преса, на гроші й за вказівками «енкаведе», провадить нечувану наклепницьку війну проти католицької Церкви та Її Голови. Починаючи від 1946 р., Москва кидає на Папу Римського й Апостольську Столицю багном і неправдою. Вона називає Його фашистом, імперіялістом, кривавим підпалювачем війни, руйніником моралі, гвалтівником віри, ворогом Церкви й антихристом. А в той же час православний патріярх Алексей і московський митрополит Ніколай, а за ними й усі православні енкаведисти величають Сталіна слугою Христа, вірним сином Церкви, оборонцем віри, а советську владу називають владою від Бога, моляться за неї в церквах і навчають вірних шанувати ту безбожну, розбишацьку й страшну владу. Загальне гасло — таврувати Папу Римського, як спільника американського капіталізму, а саму католицьку Церкву — як спільника імперіялістів. Доходить до того, що, наприклад, з нагоди відкриття шкільного року духовної академії в Москві, 23 листопада 1947 р., ректор тієї академії без усякого приводу нападає на католицьку Церкву та Її Архипастиря за те, що

нібито вони організують війну, стоять на чолі походу проти демократії та наймаються на службу Америці.

Минулого року, від 8 до 17 липня, відбувся в Москві з'їзд підлеглих більшовизмові православних Церков, де запала спеціальна ухвала про «нешадну боротьбу» проти Ватикану, а в тій ухвалі — ось який безсоромний заклик: «Всі християни, без різниці нації та віри, повинні осудити політику Ватикану, яко нехристиянську, недемократичну й ненаціональну». Тобто, тепер сатана вже є християнський, демократичний і національний. Це ж він і промовляє московськими православними устами та влає, що не бачить, як сором заливає кожне християнське лице. Бо такого ще в історії не було. Але це ще не все.

Як відомо, нещодавно Папа Римський, рятуючи світ і боронячи католиків і всіх християн, натаврував комуністів і відлучив їх від Церкви. Ця велика світова подія викликала не тільки радість християн, а й лють нехристів. Пішла поголоска, що й царгородський Патріярх Атанагорас має нібито вчинити те саме, тобто відлучити комуністів і від православної Церкви, що належалося б зробити ще попередникам нинішнього Голови Вселенської православної Церкви, тому вже тридцять років.

Чутка не справдилась, але дня 6 серпня ц. р. московські «Ізвестія» надрукували погляд на цю справу московського патріярха Алексея, висловлений кореспондентові агенції Рейтера Л. Лалласові. Ось, що дослівно сказав вірний Сталінів слуга: «Про постанову Вселенського Патріярха видати наказ відлучення від православної Церкви всіх тих, що підтримують комунізм, мені та Синодові московської православної Церкви нічого не відомо. Мало того, ми та Синод не допускаємо навіть думки, щоб з боку православного Патріярха могла вийти така постанова, бо вона була б у цілковитій суперечності з основними началами православної християнської віри». А як його запитали, чи існує ворожнеча між вірними в питаннях про ставлення до советської влади й до Церкви, той же патріярх Алексей відповів: «На це питання може бути тільки єдина відповідь: такої ворожнечі не тільки не існує, а й не може існувати, якщо вірні будуть додержуватись докладного змісту заповітів Євангелія та заповітів Апостолів»...

Ці потворні слова московського безбожного патріярха варто надрукувати величезними літерами в усіх книжках усіх народів, як зразок

московського бузувірства й ехидни. Ми знаємо, на які заповіді й заповіді Алексей покликається; вони вже покалічили до неймовірних розмірів московського юродивого, але закривати людям очі на тридцять мільйонів неповинно закатованих, як і на п'ятнадцять мільйонів живими катованих тією владою, погоджувати з заповідями Бога та заповідями пророків убивства і знущання, — ось нова форма московського «хлиста». Поставити віру на службу безбожництву, годити тій владі, яка ні Бога, ні Христа, ні заповідів, ні людини не визнає, — ось де ганебний акт московського самовідречення й самовідлучення, на якому стоїть підпис сатани людською кров'ю.

Кілька місяців тому відбувся в Москві з'їзд «прихильників миру», інакше кажучи — московських підпалачів війни. На той з'їзд прибув московський митрополит Ніколай, щоб виступити з гвалтовною промовою проти Папи Римського та католицької Церкви. Цей виступ має особливе значення в даний момент, бо митрополит Ніколай є другою особою після патріарха Алексея, а сказав цей слуга комунізму ось що: «Відлучення комуністів від Церкви є нехристиянським учинком... Тільки Каїн здатний бажати війни між мільйонами людей... Православна Церква буде боротися з намірами Каїна... Папа Римський є агентом американського імперіялізму та невблаганним ворогом Советського Союзу»...

Слідами Христа

Після таких слів і діл найвищих достойників московської православної Церкви, які щоденно розпинають Христа, нема й не може бути на світі християнина, католика чи православного, який не втішився б глибоко, що йому пощастило жити по цей бік заслони зла, за якою шаліє розперезана московська bestia. Отже, обійми ганьбу з мучениці православної Церкви слізьми покути за нехристів та йдімо слідами Христа в громаді з тими, які не продавали й не продадуть Христа й душі за тридцять московських срібняків. Бо тільки йдучи слідами Христа, збережемо свою моральну чистоту та доступимось ласки визволення свого Краю та щастя своєму народові.

Акція всесвітньої організації «Христового Миру» має чисто оборонний характер. Вона побудована на Христовій zasadі справедливості для всіх людей і всіх народів. Справедливості соціальної та національної. А борючись за справедливість, ми воюємо з безправ'ям. Ця акція здійснюється в двох площинах: ре-

лігійній та політичній. В площині релігійній вона скріплює віру, об'єднує християн на службі вселюдській моралі та плекає почування взаємопошани між ними та їхніми обрядами, а в площині політичній — сприяє зближенню різних народів і розвиткові духових взаємин. Чим глибше християни сходяться, тим багатішає й міцнішає віра. Наша участь у русі «Христового Миру» має велике національне й політичне значення. Тут ми входимо в Христову родину, як рівний і самостійний чинник, як повноцінна християнська одиниця, бо досі ми лічилися в християнстві або як додаток до московського православ'я, або як слабесенька галузка рутенська греко-католицизму.

Тепер у русі «Христового Миру» гуртується до мільйона найактивніших християн усіх націй, ця кількість буде сильно зростати. Для нас це — майже цілий світ у мініатюрі. Тут є де не тільки свій дух скріпити, а й чином себе виявити. Тут найкраще зрозуміють нашу національну Правду, яка була, є й буде Божою Правдою. А Христос наказував чинно боротися за Правду, всі наші святі й герої за Неї згинули, чи гинуть. А чи не Христом упродовж останніх майже двох тисяч років люди змели поганство, побудували чуда культури, заснували держави й імперії, визволили людину й націю, а пани й раби навчилися найшляхетнішому зі слів — найменню б р а т а ? Хіба не читаємо в американській декларації прав з 1772 р.: «Деклярація прав поселенців, яко людей, яко християн і яко громадян», або й ще раніш, у 1743 р., на конгресі теперішніх американців у Пенсильванії, в Окторарі, що «Ми повинні берегти за правами, що їх нам передав Христос, наше тіло й наше добро вільними від усякого насильства». Навіть французька революція вийшла з цих самих засад і покликалася на Христову доктрину праводавства, як на джерело свідомості вільної людини. Християнське надхнення пашисть з усіх революційних рухів, аж до московського більшовизму. Найбільші філософи людства черпали свої думки й засади з християнізму. А французький поет Лямартін навіть писав, що «свята й божественна думка про демократію, як і французька революція, були тільки еманациєю Христової думки в політиці»...

Що сказав би Тарас Бульба?

Я вже в своєму репортажі питав нашого національного Тараса Бульбу, яка його думка про участь православних у католицькій про-

щі, та що він сказав би, побачивши православних у спільній процесії з католиками? А він мені ось що відповів:

— Я, Тарас Бульба, покалічений московським православ'ям, а зокрема Миколою Гоголем, я замордував свого рідного сина Андрія зовсім не за те, що він покохав ляшку, а за те, що він зрадив свій рід і свою віру. І бився я з ляхами не як з ворогами Христа, чи мого обряду, а як з ворогами мого народу. Але найбільше за те, що вони зрадили Христа, бо надуживали Його заповітів для насильства над моїм народом. Отака була, є й буде повік моя, Тараса Бульби, засада.

Я думаю, що цю засаду ісповідуємо й ми. І ця засада лишається й надалі.

Але ми, православні, ми триста років дивилися спокійнісінько та навіть усіма силами помагали царям душити свій народ якраз православними засадами, тобто зрадою Христової науки. Отже, коли москаль і цар зраджував засади Христа, то це було нічого, а як тільки лях ті засади зраджував, то ми повставали. Тобто, чомусь дуже завзято ми боролися з католицькими ляхами якраз за те, що робила безкарно православна Москва. Це запаморочення українського, чи, краще, православного мозку тривало триста років, але не може тривати далі, бо «сонце стане і осквернену землю спалить». Тарас Бульба замордував сина Андрія за те, що покохав ляшку, зрадив рід і перейшов на чужий обряд, але цей же Тарас Бульба напевно Андрія не замордував би, якби той залюбився в московку, зрадив свій рід і перейшов на московський обряд, бо ж московський обряд зовсім не український обряд — між московським і українським православними обрядами більша різниця, як між українським православним і греко-католицьким, наприклад?

Гоголь жив і думав тим, що йому вприскувала Москва, він так само вірив у сяні Московю забобони, як сьогодні московські люди в нас вірять у ті забобони. Гоголь вірив у Христа не українською, а московською душею, молився Богу не українськими, а московськими словами, служив, отже, Москві й московському родові, а не Україні й українському родові. От і все. Як і всі ті, які сьогодні стоять за московський обряд православ'я, які підлягають московському патріярхові, які моляться московськими словами, — всі вони служать Сталінові, а не Христові, московському родові, а не українському. Бо московське пра-

вослав'я служить царям і «енкаведе», а не Богові. Або, в найкращому випадку, чортові свічка, а Богові огарок. Якщо ми цього не бачили, то були сліпі.

Віра без діла мертва єсть

Христос тільки благословляє мертвих на вічну дорогу, але живе Він для живих, а не для мертвих. І ми живі тільки Ним, а не з Ним. З Ним уся твар перебуває, але Ним живе тільки людина. Прочитати про акцію «Христового Миру» та на тому й скінчити, — це наша вдача.

Пригадую недавно прощу в Люрд. Я не заперечую, що ми всі потомилися, надто велика програма на такий короткий час — чотири дні. Але, приїхавши, треба було не тільки подивитися, а й чином виявити себе. На щастя, були між нами такі, що не тільки звать себе християнами, Але були й такі, що тільки назву християн мають. Не буду казати про всіх, а в моєму готелі було нас щось вісімдесят українців та щось стільки ж німців, чоловіків, жінок і дітей. Усі ми прибули туди по те саме, — духову розвагу та духову поживу. Але під час процесій та інших маніфестацій, в найгярічіший час прощі, коли я з того чи іншого приводу прибігав до свого готелю, то я в ньому ні разу не застав ні єдиного німця чи німкеню, але зате кожний раз заставав кількох чи й кількадецятьох наших людей, що або сиділи собі під готелем, або по кімнатах. Так само й під час паломництва «Хресною Дорогою» на Голготу, — до речі, одна з найглибших і найважливіших подій прощі, — на 350 людей української групи, було нас не більш, як половина! От вам славетня українська тютійщина або ледарство душі й думки. Тільки ті, хто має ледачу душу, мають і ледачу долю. Але вони все на Бога нарікають...

Тому й «Христовий Мир» приходить до нас не для того, щоб ми послули після прощі до Люрду, а для того, щоб нас до праці закликати. В цьому ділі всі ми можемо активно виступити, католики й православні. Не забуваймо, що культурні стосунки з іншими народами є основою політичних, а політичні — основою дипломатичних; вони здадуться нашому народові в слушний час. Майбутнього року, що його Голова католицької Церкви оголосив Святим Роком, маніфестація «Христового Миру» відбудеться в Римі, куди з'їдуться, певно, не десятки, а сотні тисяч християн з усього світу. Гріх важкий упаде на нашу душу, якщо ми

тієї нагоди не використаємо відповідно. Але той виступ повинен бути гідний нас і нашого народу, навіть рік підготовки не є забагато, не забудьмо про це. Покажімо світові, що ми гідні зватися х р и с т и я н а м и, а не закукуріченими православними, чи греко-католиками.

На мою думку, добре нам мати лише одну Церкву, але доки того нема, чи, може, й не

буде, то це не значить, що нам треба один на одного вовком дивитися, ховатися по норах та уникати спільно ісповідувати Христа. Навпаки, чим на ширший світ ми вийдемо в християнстві, тим ширший буде наш світогляд, і тим ширше буде наше серце в братерстві. Вчімося братерства на службі єдиному Богові, тоді легше нам буде братерство на службу єдиному родові.

Ф. Крушинський

Два привіти

I.

У журналі "Громеда" № 3-4, лютий 1949, Париж (Видавець інж. С. Созонтов, редакція колегія) на стор. 9-ій, з приводу перебування в Парижі новообраного Царгородського Патріярха Атанагораса, читаємо:

Українська делегація в складі голови Єпархіальної Ради, інж. С. Созонтова, містоголови о. Митрата Вишневського й секретаря проф. П. Шумовського, не зважаючи на короткотривале перебування Патріярха, отримала авдієнцію у нього, під час якої передала йому привіт від Високопреосвященнішого Митрополита Полкарпа і всієї Української Автокефальної Православної Церкви, а зокрема двадцяти тисяч православних українців у Франції. При цій нагоді делегація доручила йому скромний дару-

нок від православних українців, а саме різблений український альбом з фотографіями Української Православної Церкви в Парижі й просила Вселенського Патріярха не забувати українського народу в своїх молитвах до Всевишнього. З великою сердечністю прийняв Патріярх українську делегацію й благословив її представників на дальшу успішну працю для Української Церкви і всього українського народу.

Е. П.

II.

"Журнал Московской Патриархии" № 6, червень 1949, Москва, на стор. 3-ій, з нагоди ім'янин Московського Патріярха Олексія, подає:

ПОСЛАННЯ СВЯТІШОГО ПАТРІЯРХА ЦАРГОРОДСЬКОГО АТАНАГОРАСА ДО МОСКОВСЬКОГО ПАТРІЯРХА ОЛЕКСІЯ.

Блаженніший і Святіший Патріярху Московський і всієї Русі, у Христі Бозі найулюбленіший і дорогий брате і співслужителю нашої мірности Кир Олексію, Ваше Священне Блаженство по-братерськи у Господі цілуючи, найсолодше вітаємо.

Спішімо зі щирою любов'ю принести цим листом наші сердечні поздоровлення Вашому найулюбленішому нами Блаженству з наступаючим святом Вашого імени.

Хай продовжить Господь дорогоцінне життя Вашого Блаженства і хай дарує Вам добре здоров'я, щоб багато років тривало Ваше багатозцінне первосвятительське служіння на добро улюбленій нами Святішій Руській Церкві та благочестивій і христолобній повноті її і на славу Всесвятого Його імени.

Користуючись з цієї нагоди, висловлюємо Вам і палку нашу подяку за братерське привітання, що Ви його передавали нам кожного разу ще під час перебування нашого в Америці через Преосвященніших Митрополитів Веніаміна і Григорія та Преосвященніших архієпископів Макарія і Адама.

Ще й ще вітаємо Вас цілуванням святим і перебуваємо з братерською любов'ю і належною до Вас пошаною.

Вашого Священного Блаженства
люблячий у Христі брат
Царгородський Атанагорас.

10 березня 1949 р.

ДОРОГОЮ ЛАМАННЯ СВ. КАНОНІВ

Вже кілька наших читачів запитували нас, чому на сторінках «Вісника» ми ніколи не займаємо жодного становища щодо Української Автокефальної Православної Церкви, так ніби вона зовсім не існує, в той час коли за океаном відбуваються такі важливі події, як, наприклад, об'єднання двох українських православних Церков Канади й ЗДА Архiepіскопів УАПЦ Мстислава (Скрипника) та Йована (Теодоровича).

Поперше: Це не зовсім відповідає дійсності, бо «Вісник», щоправда, небагато, але все таки писав і про українське православ'я взагалі, і про незгоду серед вищої церковної ерархії українських православних Церков, і про нетерпиме ставлення деякої частини наших нез'єдинених братів до української католицької Церкви тощо.

Подруге: Ми були і є тої думки, що «Вісник» загалом видається для українців к а т о л и к і в, отже, він повинен насамперед займатися к а т о л и ц ь к и м и справами, так само, як справами української православної Церкви повинні цікавитися передусім українці п р а в о с л а в н і.

Попрете: Дуже важко писати про речі н а в і д д а л і. Тим більше, що, читаючи, наприклад, заокеанські українські часописи як католицькі, так і православні, не можливо уявити собі правдивого стану речей, бо ці часописи насвітлюють справи, річ ясна, кожний по-своєму, а деякі з них замість культурно вести між собою полеміку й поважно писати про церковні справи, на жаль, переважно обкидають один одного болотом, а дехто при цьому мало що не базарної лайки вживає.

Та от дійшла до нас стаття, ніби в поважному тоні написана, надрукована в церковному органі Митрополита Іларіона «Слово Істини» (Число 12, жовтень, 1949 рік) під вищелоданим заголовком. Її автор, захований під псевдонімом «Обсерватор», досить докладно розбирає справу того об'єднання українських православних Церков за океаном, що так цікавить наших читачів, а тому й передруковуємо нижче цю статтю повністю, зберігаючи навіть особливості її правопису.

1. Ламають чистоту Православ'я.

В житті нашої Української Православної Церкви в Америці останнього часу трапилися сумні події, які сильно заважають і на дальшому стані Української Церкви, і на житті самого нашого народу. З сумом треба ствердити, що на американський континент помалу переноситься та не перебірлива протиканонічна церковна розруха, що розпочалася ще 1942-го року в Україні, а головню на Волині, розвїла на еміграції, а тепер заразою перекинулася до Америки й Канади. Про ці останні сумні події я й розповім коротко тут. Ще 33 Апостольське Правило остерігало Церкву бути обережною, «бо многое буває обманом». Оце власне в великій мірі діється й у нас, діється відкрито, прилюдно, а вершка свого досягає тепер... Відкрито ламаються й топчуться Св. Канони, а вони ж — істота Православ'я. Цебто, ламається й осоромлюється саме Православ'я...

2. Поєднання з Митрополитом Іларіоном.

Екзарх Вселенської Патріярхії Атанасіорас, тепер Вселенський Царгородський Патріярх, 27 серпня 1948 р. запросив до себе до Нью-Йорку Митрополита Іларіона, і 2-го вересня запропонував йому стати на чолі Української Православної Церкви в Америці й Канаді. Іларіон це пропозиція прийняв, але з застереженням, що буде підлягати Патріярхові (див. «Слово Істини» 1949 р. ч. 18, ст. 9—11).

Це сильно затривожило й налякало ламачів Св. Канонів. Щоб розбити цю спокійно налагоджену канонічну справу поєднання Українських Церков в одну Митрополію, темні сили з Канади й Америки об'єдналися й вирішили не допустити до канонічного об'єднання. І повторилося все те, що було в Україні в 1942 році, коли Іларіона, як «українського шовініста-націоналіста» через доноси німці не допустили стати Митрополитом усієї України.

І до Екзарха Атанагораса явився Архiepиcкoп Метислав зo своїми помічниками, і стали вмовляти Екзарха, що Іларіон голій і бідний, а Метислав має ніби 200 парафій... Так ніби Правда в числі...

Незабаром по цьому 8. XII. 1948 р. відбувся "Собор" в Аллентавні, на якому обрано А. Метислава кандидатом на провідника Української Церкви в Америці. 6. XII депутація священників була в Екзарха, з сильним протестом проти самозваного "Собору", і той прирік, що Собор не відбується. Тимчасом "Собор" відбувся, але його постанов не затвердив ніхто, — ні свій Єпископ Богдан, ані Екзарх Атанагорас, цебто, всякі претензії А. Метислава до Церкви в Америці канонічно впали.

Час ішов, баламутники руйнували Церкву. Два Єпископи: "карпаторуський" Орест і український Богдан з представниками своїх Консисторій, запросили Митрополита Іларіона до Нью-Йорку і 17-го лютого 1949-го року обрали його своїм Митрополитом, а Церкви свої об'єднали. Це поєднання сталося з таких причин: 1. На його дав свою згоду ще 2-го вересня 1949-го року Екзарх Атанагорас. 2. Через обрання Атанагораса, якому ці два Єпископи підлягали, Патріярхом, Орест і Богдан позосталися без належного проводу. 3. Два ці Єпископи конче хотіли ближчого батьківського свого національного, а не грецького проводу. До цього додаймо, що Єпископ Богдан і його Консисторія прийняли Митрополита Іларіона до своєї Церкви давно вже, про що їй повідомили його телеграмою 4 серпня 1945 року, прислали йому афідавіта й частину коштів на переїзд. Цебто, Митрополит Іларіон не був і не є чужий в Екзархаті Атанагораса, а тому має канонічне право об'єднувати його Єпископів.

В середу 2-го березня 1949 року відбулася перша сесія Священного Собору, на якій ці три Єпископи канонічно об'єдналися в одну Митрополію. І зараз же по цих зборах того ж таки 2-го березня три об'єднані Ієрахи вислали Вселенському Патріярхові Атанагорасові І каблеграму, що остаються в його юрисдикції. А 25-го березня Митрополит Іларіон вислав Патріярхові Атанагорасові широкій меморандум про Українську Митрополію під його Патріяршим омофором.

По цьому Консисторія Єпископа Богдана в повному своєму складі постановила скликати в недовгому часі Собор для остаточного полагодження справи поєднання. Те саме заявили й представники Консисторії Єпископа Ореста. На жаль, дальші події пішли так, що цього Собора не можна було скликати ще й досі.

І зачалася брутальне цькування Митрополита Іларіона. А до американської влади подано на Іларіона доноса, ніби він комуніст, щоб не пустити до З'єдинених Штатів, до його Митрополії... Цькували Митрополита Іларіона навіть за те, що прийняв у Митрополію й Карпато-Руську Єпархію, бо вона ніби московська...

Провідником зведеного Духовенства й вірних став суспендований своїм правлячим Єпископом Богданом священник Іван Гундяк, який 4 вересня 1948-го року, як член консисторії, врочисто прирік був Екзархові (тепер Всел. Патріярх) Атанагорасові, що доручення його працювати, щоб Іларіон став Митрополитом Православної Церкви в Америці й Канаді, виконає чесно. Покликався при цьому на своє ієрейське сумління, і ...приречення своє зламав.

3. Нова хіротонія А. Теодоровича.

Нова хіротонія Івана Теодоровича нарешті відбулася аж тепер, 26—27 серпня. Теодорович прибув з Советів ще 1926-го року, як Архiepиcкoп Митрополита Василя Липківського, але вже 1930-го року відкрито заявив, що хоче прийняти канонічну хіротонію, бо бачить, що жедна Православна Церква не визнає його. Останнього часу Теодорович знову став шукати можности "всвятитися", і звернувся був позаторік до грецького Екзарха Атанагораса в Нью-Йорку, теперішнього Вселенського Патріярха, про висвяту. Патріярх довго справу тягнув, але в кінці Патріярший Синод, дослідивши глибше, відмовив Теодоровичу, бо Апостольське 80 Правило не допускає цього.

Мав "пересвятити" Теодоровича М. Полікарп, але справа не вийшла, бо сам Теодорович від цього відмовився. Зверталися до Єпископа Карпаторуського Ореста (тут уже не казали, що він москаль!), до Єпископа Богдана, до Церкви Антиохійської, — скрізь відмовили... Тоді нарешті звернулися до Церкви Єгипетської, цебто Олександрійської, до Митрополита *) Христофора, добре всім званого в Нью-Йорку. І той відразу погодився, і 26—27 "пересвятив" з священника Івана Теодоровича на Єпископа.

Хто ж такий Христофор? Це родом грек, що належав до Грецького Екзархату Архiepиcкoпa Атанагораса. Свого часу Грецька Церква суспендувала була Христофора, але він, грек, подався до єгиптян, до Патріярха Олександрійського, і той прийняв його, не дивлячися на суспенду. Христофор заскаржив Атанагораса до звітського американського суду, і справу виграв 2 березня 1945 року. Але для Церкви світський суд некомпетентний вирішувати її справ, бо Св. Канони забороняють духовним особам скаржитись до світського суду (9. IV, Карф. 15, 117), взагалі забороняють осудженому скаргу на свого Єпископа (6. II, Карф. 143). А всяке "рукописаніє, вимушене в Єпископа страхом та погрозами, недійсне" (Кирила 3).

І ось цей М. Христофор, разом з Архiepиcкoпoм Метиславом Скринником, і дали хіротонію священників Ів. Теодоровичу. Наперед можна сказати,

*) В Церкві Олександрійській Митрополит нижчий від Архiepиcкoпa.

що цю хіротонію мало хто визнає, бо найперше не визнає її Патріярх Вселенський, Царгородський. Крім цього, поєднання з неприхильником Вселенського Патріярха, але з прихильником Москов., з Патріярхом Олександрійським поставить усю Українську Церкву в дуже невідгідне становище, не кажучи сильніше.

Другий Єпископ, що давав хіротонію священнику І. Теодоровичу, Архiepіскоп Метислав Скрипник, так само не має чистої всіма визнаної хіротонії.

Ще недавно І. Теодорович рішуче не хотів "пересвячуватися" від М. Полікарпа, а тепер погодився прийняти це від Полікарпового Архiepіскопа Метислава. Що сталося?

Обидва Архiepіскопи, Ів. Теодорович і Метислав, випустили 28 серпня 1949 року "Соборне Архiepістирське Послання" про своє поєднання, але про нову хіротонію Івана Теодоровича ані словечком не згадали. Зате лише про це сам Іван Теодорович у своєму офіційному друкованому листі від 1-го вересня 1949 р. Але пише не ясно, темно; прийняв він аж тепер і монаший чин.

Хіротонія відбулася без участі народу, як свідка і поручителя. А священні Канони (7 Фесфила) ясно наказують: "Совершати рукоположення серед Церкви, в присутності народу. І при виголошенні Єпископа, коли може, нехай і народ свідкує про нього. А потасмно рукоположення нехай не відбувається!"

Іван Теодорович за 25 літ свого Архiepістирства сам насвятив багато Священників, святив Церкви, святив Антимінси. Як же тепер бути з усім цим?

І офіційні повідомлення, й преса мальовничо описують те Богослуження, яке відбулося 28 серпня 1949 р. в Нью-Йорку. Офіційно оголосили, що поєднання Метислава й Івана Теодоровича поблагословив Патріярх Олександрійський, а за Літургією поминали Митрополита Полікарпа, на позбавлення сану якого погодився 24 березня 1942 року цей же Патріярх Олександрійський.

Тепер Церква Теодоровича офіційно зветься: "Американська Українська Православна Церква З'єдинених Штатів". Деж поділося слово "автокефальна", що за нього так билася 25 літ і руйнували Церкву?

У своїому друкованому листі з 1-го вересня 1949 р. Архiepіскоп І. Теодорович повідомляє, що його хіротонія й об'єднання з Арх. Метиславом сталися "без усяких спроб надати нам якусь свою від Патріярха Олександрійського чи Патріярхії зверхність та зовнішню опіку", а тільки "зовнішнім знаком такої духовної зв'язи буде *отримування Св. Мира од Патріярхії*". Отримування Мира — оце й є найстрашніша залежність! Св. Мира для Церкви потрібно багато, — а що як Патріярх не схоче його давати? Митрополит Діонісій був у кращому становищі, бо допомагав польський уряд, і то тяжко було мирно виплутатися з цих "мир-

них" справ. Обов'язок купувати Св. Мירו з Єгипту, від Олександрійського Патріярха, це ознака залежності від нього і Церкви. Українська Церква довгі віки, хоч і не була автокефальною, завжди сама готовила собі Св. Мירו в Києвопечерській Лаврі.

4. Не об'єднання, а неканонічне захоплення чужої Єпархії.

"Соборне Архiepістирське Послання" й різні пресові повідомлення трублять, ніби поєдналися дві Церкви. Але які це дві Церкви? Одна Архiepіскопа Теодоровича, цебто УАПЦ, а яка ж друга? Другої нема, бож А. Метислав жодної Церкви в З'єдинених Штатах не мав і не має. Правда, минулого 1948 року 8 грудня в Аллентаві відбувся самозваний "Собор", на якому обрали А. Метислава кандидатом на Архiepіскопа Православної Церкви в Америці. Сам цей "Собор і всі його постанови опрестестував і відгинув канонічний Єпископ цієї Церкви, Богдан, значить, А. Метислав канонічно не має жодного права до Церкви в З'єдинених Штатах.

Уся ця справа пішла на затвердження Синоду Вселенського Патріярха Атанагораса I, якому підлягає Єп. Богдан зо своєю Церквою. Усі часописи трублять, ніби цей Патріярх визнав А. Метислава й усю УАПЦ. А тепер справа обернулася зовсім інакше: Вселенський Патріярх не тільки не затвердив постанов самозванця Аллентавського "Собору" 8 грудня, але й не визнав Метислава Єпископом. Тоді "постановили" захопити Церкву Єпископа Богдана силою, й роблять це ніби за благословенням Олександрійського Патріярха. Як нас інформовано, Патріярхія Царгородська вислала свого протеста Патріярхії Олександрійській... І справді ж, захоплення чужої Єпархії — це відкрите поламавання Св. Канонів (див. 8. III, Ант. 9, Карт. 64, 65, 20. VI; Сард. 11, Апост. 14 і ін.).

Отож, ніякого поєднання Церков нема, — є тільки поламавання Св. Канонів та протиканонічне захоплення чужої Єпархії.

Як робиться це "об'єднання" Церков насправді, показує лист одного Священника з провінції Онтаріо: "Учора з суботи на неділю й сьогодні з неділі на понеділок я сиджу в Церкві. Цього рапорта пишу вночі в Церкві між першою й другою годиною. Я боюся, що скрипниківці, які тиждень часу тримали Церкву під замком, придуть і замкнуть нашу Церкву вдруге, але на цей раз вже й я буду замкнений. Замки були мною усунені, Велж. Літургія сьогодні відбулася. Мої парафіяни дуже болязкі, — ввечері боляться ходити по місті, бо кожен з них може дістати по голові"...

Були в 1938 році на Волині поляки "об'єднували" православних українців з католиками, там робилось таке саме, згадаймо на весь світ відоме

Жабче. Волинські польські методи “об’єднання” перенесені тепер до Америки й Канади.

По самозваному “Соборі” в Аллентаві майже цілий рік хтось пускав поголоски по пресі, ніби Вселенський Патріарх поблагословив А. Метислава, що він його визнає й т. ін. Коли ж стало відомо, що цього ніколи не було й нема, тоді раптом кинулися шукати собі іншого, і відріклися від Патріярха Вселенського й схопилися за Патріярха Олександрійського... І добили торгу ціною “Мира”... Так легко змінили того, кому рік низенько кланялися! Глибоко віримо, що народ і Духовенство такої зміни не зроблять: Церква Царгородська — це споконвічна Мати Церкви Української!

Захватники чужої Єпархії сміються тепер і демагогічно кажуть: “Не хотів Вселенський Патріярх визнати нас, то нехай тепер б’ються за Українську Церкву два Патріярхи. На цьому ми виграємо!”... Так можуть говорити тільки загорілі атеїсти, яким нічого не значать ані Св. Каяони, ані добро Православної Церкви... Це перенесення в Церкву найгіршого політиканства, яке свого часу панувало в Польщі, а з 1942-го року і в Україні. Дійсний характер такої злуки вже добре зрозуміли й греко-католики.

Так, Єдмонтонські “Українські Вісті” ч. 35 за 13. IX 1949 р. звуть це нове “об’єднання” А. Метислава — “бунтом православних священників і вірних супроти власного Єпископа”. Так само поставилася й “Америка” до такого неканонічного “повднання”: “Це лиш нова форма роз’єднання; хто зна чи не гірша від попередньої” (ч. 71 за 9. IX).

Отакую “церковну роботу” перенесено з Волині до Америки й Канади добре всім відомими полонофілами. Таке саме діялося і в Україні, коли Св. Собор Єпископів України, тоді ще єдиний на всю Україну, 25 листопада 1941 року своїм діянням ч. 34 обрав Архiepіскопа Холмського Іларіона на Архiepіскопа Київського й Переяславського, з тим, що ставе й Митрополитом усієї України. Але стосунки були такі, що Іларіон не встиг приїхати в Україну, а його Митрополит Діонісій, без відома свого Собору Єпископів, щоб не пустити в Україну “націоналіста Іларіона”, порозумівся з німцями, й р. 1942-го поставив на Волині т. зв. Адміністратуру з трьох Єпископів. Пізніше ця Адміністратура без відома М. Діонісія сильно розрослася “на звільнених німецькою армією землях”, і вжила всіх заходів, щоб не пушено Арх. Іларіона в Україну на належний йому престол.

5. Дорога на Москву.

Хто ж такий Патріярх Олександрійський, якого так вихвалює А. Теодорич у своєму друкованому офіційному повідомленні з 1 вересня 1949 року? Це Христофор, що має під собою трохи понад

30.000 вірних. Він знаний тим, що весь час знаходиться в близьких стосунках з Патріярхією Московською. Подаємо на це факти.

Коли в Москві Собор Архiepірів, цебто Патріярший Суд судив Єпископа (тепер Митрополита) Луцького Полікарпа, то звернувся за його думкою, що робити з Полікарпом, що ніби пішов “на службу фашистам-німцям”. Патріярх Олександрійський Христофор своєю телеграмою 24 березня 1942 року поспішив подати свою Святішу думку: “Не одобрю авантюрної поведінки в Україні Єпископа Сікорського (Полікарпа) в користь фашистів. При теперішній винятковій ситуації (Полікарп) Сікорський повинен підпасти найсуворішій церковній карі” (див. “Правда о религии в России” 1942 р. ст. 272). І 22 березня 1942 року Церковний Патріярший Суд позбавив Єпископа Полікарпа Сікорського “сана й монашества, і всякого духовного звання з моменту порушення ним заборони” (там само ст. 142). Таким чином і Митрополит Полікарпа, і Архiepіскоп Метислав Скрипник для Олександрійського Патріярха (як і для багатьох інших Церков) не є Єпископами. Яким же чином тепер цей Патріярх міг дати своє благословення тому, кого не вважає Єпископом?

Обличчя самого Патріярха Олександрійського Христофора вияснюється глибше з цього факту. На вибори нового Московського Патріярха Олексія в лютому 1945 року прибув сам Олександрійський Патріярх Христофор, і брав у московських урочистостях чинний уділ. А за обідом 4-го лютого 1945 р. “маститый Папа и Патриарх Христофор” у переповненій чужими представниками залі сильно славив аж самого Сталіна... Між іншим сказав: “Радует нас, что само Правительство сочувствует русской Церкви и помогает ей. С этой помощью Русская Церковь совершит много хороших дел. Верховный Главнокомандующий *Сталин, который, по всеобщему признанию, является в наше время одним из самых великих людей эпохи*, питает доверие и сочувствие к Церкви. Это он показал многими действиями за два последние года... Это он показал также и тем, что послал своего представителя присутствовать на Соборе, созванном для избрания Патриарха” (див. видання Московської Патріярхії 1947 року: “Патриарх Сергей и его духовное наследие”, ст. 333—334).

Року 1945-го Московський Патріярх Алексій подорожував по Православному Сході, і 7—12 червня гостив у Каїрі й Олександрії в Патріярха Христофора, який приймав його дуже врочисто. Але до Царгороду, до Патріярха Вселенського, Алексій не заїхав ані сам, ані представників своїх не послав...

На ювілейні врочистости з приводу 500-ліття автокефалії Російської Церкви 8—19 липня 1948-го року Патріярх Олександрійський з Патріярхом Антіохійським прислали своїх двох пред-

ставників, які, з їх доручення підписували всі постанови, які їм підсунули в Москві про Ватикан, Екуменічний рух, Англійську Ієрархію й т. ін. Зазначимо, що три представники Вселенського Царгородського Патріярха зріклися підписати ці постанови (див. "Журнал Московской Патриархии", окремий номер 1948 р. ст. 23—30).

Нового Патріярха Вселенського Атанагораса І Патріярх Олександрійський, як подала преса, не визнав, і поминав в своїй Церкві за Богослужбами Патріярха попереднього, Максима V-го.

І ось до цього приятеля Московського Патріярха Алексія, до Патріярха, який уважає Сталіна "одним из самых великих людей эпохи", й заявляє це публічно на весь світ, і звернулися Архiepіскопи І. Теодорович та М. Скрипник і за висвяченням (І. Теодоровича), і за благословенням їх поєднання з чужою Єпархією...

Усе це насуває багато сумних думок. А що як станеться таке, що славослов Сталіна на доручення Московського Патріярха, скажемо, позбавить сану й кине анатему і на Метислава Скрипника, і на Івана Теодоровича?

Ні, не пристало Українській Церкві єднатися з приятелями Москви. І зовсім не на користь нам сваритися з Патріярхією Вселенською, осмішуючи себе на весь світ!

Один Священик пише так, обсервуючи "радісне поєднання": "По докнавій злуді — то гейби після похорону! Злука наступила 27—28 VIII, а вже 1. IX партія ю. Гундяка внесла Меморандум до Патріярха Атанагораса на руки Єпископа Германоса, в яким клянуться, що нічого спільного з тією злукою не мають і Теодоровича не знають! Те саме робиться в Аллентаві, до був "Собор".

Дійсно, — гейби після похорону!"

Обсерватор.

Отже, коротко підсумувавши все вищеподане, маємо таку картину: Архiepіскоп Мстислав (Скрипник) не має чистої всіма визнаної хіротонії і його Вселенський Патріярх не визнав єпископом; Архiepіскоп Ісан (Теодорович) до 26-27 серпня 1949 року не був єпископом, а звичайним собі священиком, хоч упродовж своєї 25-літньої неєпископської діяльності сам насвятив багато священиків, святив церкви, святив антими́си; Митрополит Христофор, що зробив зі священика Йоана Теодоровича єпископа, був суспендований грецькою Церквою; Патріярх Олександрійський, що поблагословив «поєднання» двох українських православних Церков, у 1942 році був погодився на позбавлення сану Митро-

полита Полікарпа, а перебуваючи в Москві, славив самого Сталіна і т. ін.

Ось так вельми сумно змальовує орган українського православного Митрополита Іларіона не тільки це «поєднання», а й узагалі становище української православної Церкви за океаном, а може навіть не тільки за океаном.

Та чи можемо ми беззастережно прийняти всі ці дані, хоч їх і подає «Голос Істини»? Нам здається, що ні. Бо мимо того, що автор статті намагається удавати з себе безстороннього спостерігача, — його упередженість вилазить, як шило з мішка. Щоб це наше твердження не виглядало голословним, вважаємо не зайвим його узаasadнити.

Пишучи, наприклад, про те, що Архiepіскоп Мстислав умовляв Екзарха Атанагораса відмовитися від кандидатури Митрополита Іларіона, бо він, мовляв, «голий і бідний, а Мстислав має ніби 200 парафій» — автор статті з докором зауважує: «Так ніби Правда в числі!»... В цьому місці ми були цілком погодилися з автором, але вже трохи далі, коли авторові треба за всяку ціну знеславити Патріярха Олександрійського і показати його маловажність, він сам удається до числових доказів і твердить: «Це Христофор, що має під собою трохи понад 30.000 вірних». А що, хіба ж Правда в числі? Якщо автор прихилився до такої думки, то ми можемо його запитати, чому він вихваляє Патріярха Царгородського, що має якихось 150 тисяч вірних, а ні словечком не згадує Патріярха Римського, що має вірних понад 300 мільйонів.

Так само, коли авторові треба підкопати авторитет якогось єрарха, то він уважає зв'язок з Московською Патріярхією тяжким злочином, коли ж йому ходить, щоб посягати недовір'я щодо законности Митрополита УАПЦ Полікарпа, тоді він підкреслює, що Патріярший Суд у Москві, 1942 року, за «службу фашистам-німцям» позбавив Владика Полікарпа сану і тому він тепер не є вже єпископом. Одне з двох: або Московська Патріярхія є для українців православних чужою церковною інституцією і тоді її постанови для них не є обов'язкові і зв'язок з нею треба засуджувати, або вона є для всіх без різниці православних матір'ю або сестрою і тоді всі повинні з пошаною прислухатися до її голосу, а зв'язок з нею є річчю цілком природною.

Правда, будши єпископом Луцьким, Владика Полікарп, по «визволенню» Західньої України

від «біло-польського ярма», зрікся був залежності від Варшави і перейшов у залежність до Москви, але з приходом інших «визволителів» 1941 року, він зрікся тої московської залежності і оголосив себе автокефальним єрархом (такі переходи в православній Церкві явище звичайне), отже, чому його повинна зобов'язувати ухвала Московського Патріяршого Суду 1942 року, коли він у той час себе підлеглим Москві не вважав.

Між іншим, обвинувачуючи Патріярха Олександрійського Христофюра в особливій любові до Московського Патріярха Олексія, «Обсерватор» чсмує промовчує, що й Царгородський Патріярх братерським цілуванням вітав Московського сталінославного Патріярха (див. Послання Патріярха Атанагораса на 162 стор.).

Та й сам часопис «Голос Істини» виявляє братню або навіть синівську любов до Московської Патріярхії, коли в цьому ж самому своєму числі, на 22 стор., подає з великою шанобою (навіть у російському оригіналі, мабуть, щоб не спростачити цього священного документа хахлацькою мовою) Послання Московського Патріярха Тихона, скероване проти безбожної більшовицької влади.

І це друкується в органі православних українців тільки на те, щоб показати, що не Римський Папа перший виступив проти комунізму, а ще тридцять років перед тим зробив це Московський Патріярх. Отже, справжні українські патріоти православні можуть бути горді з того, натомість українці греко-католики з своїм Папою засоромлені.

Ось до чого може привести сліпа ненависть до Риму! Та якби тридцять років тому проти безбожницького більшовизму був виступив якийсь український єрарх, то, незалежно від його віровизнання, це, безперечно, могло б бути приводом для всіх українців (і католиків також) пишатися, що от, мовляв, ніхто інший, а наш брат, українець, перший підніс голос проти антихриста. А пишатися тим, що це перший зробив москаль, а не італієць, на нашу думку, українцям та ще й патріотам, зовсім не пристало.

Багато сил витрачає «Обсерватор», намагаючись довести своїм читачам, що всі українські автокефальні православні єрархи не є законні і тільки єдиний Митрополит Іларіон має право називатися канонічним єрархом. Ми

вважаємо зайвим розглядати тут питання, який з українських православних єрархів більше, а який менше канонічний — на нашу скромну думку, Архиепископ Холмський Іларіон, покинувши свою паству і втікши аж до Канади, нічим не кращий від Єпископа Переяславського Мстислава, що так само, рятуючи своє життя, покинув своїх вірних і опинився аж за океаном.

І це, між іншим, також одна з важливих причин, що наповнює гордістю серця українців католиків. У той час, коли всі українські греко-католицькі єрархи залишилися на своїх місцях зі своєю паствою, не боючися ні арештів, ні тортур, ні заслання, ні навіть мученичої смерті, — у той саме час ні один український православний єрарх не залишився на Рідних Землях, а всі виїхали, залишивши своїх вірних на посталу московському сталінослав'ю.

Несправедливий «Обсерватор» і до Митрополита Діонісія і до німців, обвинувачуючи їх у тому, що вони не пустили Владику Іларіона на Митрополічий Престол до Києва. Дякувати їм, а не дорікати повинен Високопреосвященний Іларіон. Та якби вони були його туди пустили, то він сьогодні так само був би за «службу фашистам-німцям» позбавлений сану.

**

Багато ще можна писати з цього приводу, але гадаємо, що й цього досить, щоб зрозуміти, чому ми так нерадо пишемо про справи, які навіть українська православна преса на світліє з таким разячим упередженням.

Але яке ж однак наше ставлення до церковного розбрату, що існує серед українських православних Владик — можуть запитати нас наші шановні читачі.

Непохитно й беззастережно визнаючи тільки католицьку Церкву правдиво Вселенською Церквою, ми беремо на себе сміливість твердити, що в питанні доцільності існування української православної Церкви мають рацію тільки ті єрархи, які прагнуть до створення «ні від кого чужого незалежної» Церкви. Бо, коли вже українська православна Церква має бути від когось залежна, то в усякому разі не від Єрусалимського, чи Олександрійського, чи Царгородського, чи якогось там іншого Патріярха, що перебувають у молитовному єднанні з сталінославним Патріярхом Московським, а разом зі своїми братами українцями католи-

ками тільки від законного наступника Верховного Апостола Петра Патріярха Римського, чий авторитет у цілому світі (за винятком, звичайно, більшовиків) є всіма визнаний.

А щоб нашим православним братам цей наш погляд не здавався тенденційно-«католицьким», наведемо тут думку православного росіянина, О. Степанова, висловлену з цього самого вводу «залежності» в статті «Глибокі причини» («Русские Новости», 25 листопада 1949 р.).

Ось, що пише цей православний автор, якого аж ніяк не можна підозрювати в симпатіях до Риму, так само, як і часопис «Русские Новости», що стоїть на просоветських позиціях:

«І вже якщо в нашій Церкві запроваджувати папізм, і притому царгородський, тобто тієї Церкви, що тепер є найнезначнішою з усіх автокефальних православних церков, майже фік-

тивною, штучно зовні підтримуваною, що не має своєї пастви, то чи не краще поєднатися нам з Римом, поскільки папізм перестає бути перешкодою до єдності? На користь римському папізмові говорять ще й те, що Рим все таки понаднаціональний і Російській Церкві дав би справжню можливість брати участь в житті Ватикану й узагалі католицької церкви, як він дає її всім католицьким церквам, існуючим у межах окремих держав, у той час як Царгород хворіє на «філетизм» в найнетерпимішій і найпотворнішій формі, отож щодо нього слово «вселенський» звучить з усіх поглядів радше як іронія.»

Над цими глибокого змісту словами православного росіянина варто й нашим братам православним українцям (особливо тим, що в Царгороді гадають знайти опіку для Української православної Церкви) — добре подумати.

Наша церковна пам'ятка у Франції

ПСАЛТИР ІПАТІЯ ПОТІЯ.

У старовинній Нормандії, всього якихось 100 км. від Парижу, лежить невеличке департаментське містечко Евре. За останньої війни воно було дуже зруйноване, але його гордість — соборна церква в готичькому стилі, хоч і ушкоджена частково, далі величаво стоїть. Це місто має дуже цінний департаментський архів, бо туди дісталися документи, врятовані із розбитих і спалених під час революції 1789 р. монастирів і замків. 1905 року, коли у Франції була відділена Церква від держави, до того архіву перенесли також багату бібліотеку єпископства, а з нею слов'янський псалтир, що був власністю славнозвісного єпископа Володимиро-Берестейського Іпатія Потія (1541—1613), а від 1600 Київського уніятського митрополита.

Цей псалтир являє собою грубий том in 4°, в пергаментній обкладинці, оздоблений золотими малюнками у виді арабесків. Він був надрукований 1593 р. у відомій в ті часи друкарні Мамонічів у Вильні, де, як відомо, був митрополичий осідок Потія. На берегах та на інших чистих місцях книги невідомо чиєю рукою пороблено записи. На обгортці читаємо: «III-mo ac R-mo D-o Iacobo Davy de Perrens D. F. Ep^o Ebroicensi in Normandia in perpetuam officiorum suorum memoriam Adamus Hypatheii Episcopus Ruthenus

Vladimiriensis Brestensisque ritus graeci obtulit.» Із ex libris у на псалтирі видно, що цей примірник належав книгозбірні монастиря S. Taurini Ebro Ord. S. Benedicti.

На останній сторінці псалтиря хтось приписав по-латинському: «Impressum in Civitate Vilna. Magni Ducatus Lithuaniae anno quem Rutheni numerant a conditio orbe 7701 Redemptione autem Generis humani 1593 novembre 30 die.»

Цей псалтир Потій подарував французькому письменникові і церковному діячеві часів короля Генріха IV Жакові Даві дю Перрон (1566—1618), що був сином протестанта, але повернувся до католицької Церкви. В 1604 р. він став єпископом в Евре, потім кардиналом у Римі і «Великим Сповідником Франції».

Де і коли познайомилися Потій та дю Перрон, ми не знаємо, можливо, що в Римі. Після Берестейської Унії (1595) зацікавлення греко-католицькою Церквою в колах високого католицького духовенства стало доволі живим, тож імовірно цей псалтир був подарований дю Перрону саме в кінці 16 стол.

Вперше про цю знахідку оповів у «Ділі» з 31 серпня 1933 р. проф. Борщак, що, працюючи по французьких архівах, натрапив на цей цікавий для нас бібліофільський унікум.

ГЕРБ АННИ ЯРОСЛАВНИ

У праці французького генеалога XVI ст. Кльода Парадена «*Alliances généalogiques des rois de France, Lyon, 1561 p.*», подано рисунок герба королеви Анни Ярославни, доньки Великого Князя Київського Ярослава Мудрого, що в 1049 р. одружилася з королем Франції Генріхом Першим.

Про існування цього герба українська історіографія довідалася з розвідки проф. І. Борщака про Анну Ярославну, де він також подав його зображення. Цей герб має такий вигляд:

Щит переділено по вертикалі на два поля. В геральдично правому полі 10 лілей королівського дому Франції, а в лівому — брама з відчиненими воротами.

У дійсності Анна Ярославна герба не мала і не могла мати. Століття, в котрому вона жила, гербів ще не знало, вони з'являються в наступному, себто XII ст.

Під час боротьби за Святу Землю, куди збиралися лицарі з цілої Європи, щоб уможливити їм під панцерами та шоломами розпізнавати один одного, виникла потреба в певних розпізнавальних знаках. Ці знаки або емблеми почали містити на зброї, головню на щитах та шоломах. З практичних міркувань їх не можна було змінювати, вони мали свої барви і скоро закріпилися назавжди за родами тих лицарів, що їх вживали.

Геральдично зображені в барвах на щитових полях, вони дістали назву гербів.

Треба зазначити, що далеко не всі ці емблеми з'явилися під час хрестоносних походів. Велика кількість їх вже існувала і перед тим та вживалася як родові знаки або знаки власності, головню на печатках («*secretum*»). Мали їх і наші предки та в X столітті скріплювали ними договори з греками.

Певна кількість цих знаків закріпилася в гербах галицько-волинського боярства в XIII ст.

Тризуб був саме таким родовим знаком Рюриковичів, їхнім знаком власності, але називати його гербом Великого Князя Володимира не є правильним.

За часів Анни Ярославни гербів ще не було, але печатки вживалися широко. Яку емблему мала Анна Ярославна на своїй печатці нам невідомо. Можна припустити, що це могла бути яканебудь квітка, або зображення, зв'язане з релігією. Щодо короля Генріха I, його особи-

стої печатки ми також не знаємо, але можна майже з певністю твердити, що вона мала вже за емблему лілею.

До нас дійшла лише його велика печатка з 1035 р., що стоїть на акті ствердження привілеїв абатству святої Женев'єви. На цій печатці зображено короля, що сидить на троні, з коронсю на голіві. У правій руці він держить лілею, а в лівій скипетр. Така печатка має ознаку державної і належить до «*type de majesté*».

В герб французьких королів лілея, очевидно за традицією, ввійшла за часів короля Людовика VII Молодого (*le Jeune*) 1137—1180 рр. У геральдиці починає вживатися також, почавши з XII ст., каже знаний французький геральдист Гудрон де Генуй.

Спочатку в гербі французьких королів була більша (не встановлена) кількість золотих лілей на блакитному полі, але від лютого 1376 р. король Карло V встановлює на блакитному полі лише три золоті лілеї.

Залишається лише одне питання. Звідки взяв Параден зображення цього неіснуючого герба Анни Ярославни? Відповідь дуже проста: вигадав сам, а мистець геральдист його виконав.

У ті часи всі були переконані, що герби існують аж з біблійських часів, отже, в старовинних гербовниках можемо бачити такі вигадані герби Ноя, царя Давида, царя Соломона, цариці Семирамиди тощо.

Пишучи свій твір, Параден мусів подати герб Анни Ярославни, а що він його розшукати не міг, бо його ніколи не існувало — довелося йому створити самому, в такому вигляді, як він собі його міг уявляти.

В. Сенютович-Бережний.

УВАГА

В моїй статті «Стародавня Русь і Західня Європа» (див. «Вісник», ч. 7, липень 1949 р.) на стор. 94 назва студії N. de Baumgarten по-французькому має називатися: «*Généalogies et mariages occidentaux des Rurikides russes du X au XIII siècles*» — помилково надруковано «*Ruriki des russes*».

На тій же сторінці, замість «принц Торальд» треба читати «принц Гаральд». **В. С.-Б.**

Поклін вдячності Владиці-Опікунові

У Р И М І

Хоч важкі часи переживає наша Церква і наш нарід під цю пору, все таки і в цих часах не бракує моментів, коли можна бачити її живучість у пройденому шляху, в переведеній та продовжуваній боротьбі як у подіях, так і в своїх Провідниках. Моменти ці, що звемо їх ювілеями, не тільки є хвилинами радості, нагодами до викресання в собі дальшої твердої надії в живучість нашої Церкви і народу, але теж — історичними підсумками наших злобутків та досягнень нашого «бути»!

Такий ювілей святкувало українське громадянство на еміграції 20 жовтня ц. р., — ювілей 20-ліття архиерейських свячень свого Владика Пресвященного Кир Івана. Як нема вже в світі куска землі, чи континенту, де не станула б по цій війні українська скитальницька нога, так не було ні одного місця, де із щирою вдячністю для Всемогутнього і Милосердного Бога не згадувано б дорогу особу нашого Ювілята.

Свій ювілей обходив Владика Кир Іван у Семінарії св. Йосафата в Римі, де й сам колись був учнем. У тих колегіяльних мурах, серед своїх близьких співпрацівників, у четвер 20 жовтня, Пресвященний Владика відслужив подячну Службу Богу. Зворушливу проповідь і побажання іменем усіх вірних та заяву вірності виголосив Високопреподобний Отець Павло Миськів ЧСВВ, перший головний Намісник Владика.

З поклоном для Владика прийшли в день Ювілею і високі представники Священної Конгрегації для Східної Церкви і українська громада в Римі. До них приєдналася також і вся українська громадськість і цим заявила свою синівську відданість, любов і послух, а висловом цієї відданості були щирі молитви за Дорогого Ювілята.

У П А Р И Ж І

Ювілейні обходи двадцятиліття архиерейських свячень і жертвенної апостольської праці нашого Владика Кир Івана відбулися в Парижі, згідно з порядком, що його задалегідь уложив Генеральний Вікаріят.

Вже в неділю, 16 жовтня, на Службі Божій заповіджено вірним про близький день ювілею, а у проповіді, що її виголосив Всч. о. І. Яцків, наświetлено труди, самопосвяту і історичної

вартості заслуги, що їх наш Дорогий Владика зложив за час його двадцятиліття на жертвнику любови для рідної Церкви і Народу.

В сам день 20. жовтня, в соборі св. Володимира Великого, о 10-тій годині ранку, відправлено в наміренні Дорогого Ювілята урочисту Службу Богу, що її відправив Впрп. о. Радник М. Марків, у сослуженні Впрп. отців Радників Бачинського і Леськовича. Дияконував Всч. о. З. Нарожняк, а відповідну до свята проповідь виголосив Всч. о. В. Жолкевич.

В останню неділю жовтня, заходами «Об'єднання українських Робітників у Франції», улаштовано святочну Академію на честь Владика-Ювілята. Між численними приявними були не тільки духовенство і вірні української греко-католицької Церкви і Церкви православної, але й чільні громадяни українського Парижу.

Академія складалася з доповіді п. І. Поповича, виступів мішаного і дитячого хорів під орудою Всч. о. В. Жолкевича та сольових виступів п. Др. Тисяка В. і п. Наталі Трухлої.

Цим скромним, але щирим церковно-громадянським святом, українці Парижу зложили поклін вдячності своєму Архипастиреві і Опікунові.

Подячна відповідь Владика Кир Івана

Я глибоко зворушений численними доказами синівської любови і щирої вдячності, які своїми молитвами, листами, телеграмами й іншими способами виявило мені Українське Громадянство з нагоди двадцятих роковин моїх Архиерейських свячень.

На превеликий жаль, я не в змозі, із-за великої кількості тих привітів і побажань, подякувати кожному зособна, тому в цей спосіб пересилаю Вам свою щиросердечну подяку.

Хай ця радісна співпраця, яка між духовенством і вірними виказалася при вшануванні тих моїх роковин, триває і далі між Вами для добра Христової Церкви і нашої дорожгої Батьківщини.

В цьому дусі благаю Господа для всіх Вас благословення.

✠ ІВАН,

Апостольський Візитатор.

Рим, 20. 11. 1949.

В обороні правди

Останнього часу на сторінках української еміграційної преси з'явилось кілька статей і заміток, які тою чи іншою мірою торкалися діяльності Його Ексцеленції Єпископа Кир Івана Бучка.

Ляйт-мотивом тих публікацій було твердження, що Владика Іван нібито «поборує Українську Православну Церкву» й «не пропускає ні одної нагоди, щоб не підкреслити свою ворожість до християн некатоліків» (див. «Українські Вісті», ч. 78, ст. 3).

Ці закиди зустрінулися з ґрунтовними статтями на шпальтах інших органів преси, які заперечували правдивість згаданих вище обвинувачень. Проте, не видно, щоб автори тих закидів і редакції газет, де вони з'явилися, відкликали свої несправедливі твердження.

Тимто ми, сини Української Православної Церкви, вважаємо за обов'язок свого сумління й своєї честі забрати голос — не в обороні Єпископа Кир Івана Бучка, бо цієї оборони Він не потребує, а в обороні правди.

Протягом кількох літ ми дружньо працюємо в наших наукових та академічних установах спільно з нашими братами українцями-католиками. Ми добре знаємо, що зробив і повсякчасно робить Владика Іван, виконуючи місію Апостольського Престолу, щоб врятувати й підтримати морально й матеріально ці установи. З повною відповідальністю стверджуємо, що без цієї опіки й допомоги з боку Єпископа Івана Бучка, яку він несе всім українцям, незалежно від віровизнання, територіяльного походження й партійно-політичної приналежності, праця українських наукових та академічних установ була б не тільки утруднена, але подекуди навіть зовсім унеможливлена.

Деякі з нас близько співпрацювали з Владикою Кир Іваном у таких наукових установах, як напр. Церковно-Археологічна Комісія при Апостольській Візитатурі, до складу якої входять вчені й католики і православні, й де питання церковно-релігійного характеру з природи стоять на чолі. І там ми бачили безліч прикладів уважного й сердечного ставлення Владики Івана до всіх членів Комісії. Ніколи, ані найменшою мірою, ми не помітили й не відчували будь-якого упередження або упослідження щодо нас, православних, з боку католицького Єпископа Кир Івана Бучка.

В інтересах істини і в почутті відповідальності за долю української вільної науки та освіти, висловлюємо найглибший жаль, що деякі особи й навіть органи української преси, керовані аж ніяк не добром Української Православної Церкви й української культури та науки, наважилися запліяти православній частині української еміграції тяжкою кривдою невдячності супроти особи й діяльності Єпископа Кир Івана Бучка.

Твердо віримо, що наступні покоління вільного Українського Народу гідно оцінять дію Владики Івана Бучка, і в світлі їх вдячної оцінки зникнуть жалюгідні вчинки тих, хто нині намагається — несвідомо чи свідомо — те святе діло зруйнувати.

У Мюнхені, 4-го листопада 1949 року.

Проф. д-р В. Щербаківський, проф. д-р Олександр Оглоблин, проф. Г. Ващенко, проф. д-р Крупницький, проф. П. Курінний, проф. В. Гришко, проф. д-р О. Баранів, проф. М. Глобенко, проф. д-р Н. Полонська-Василенко.

Ще одна „ягідка”

Прот. В. Кудрик «Життя Йосафата Кунцевича». Історична розвідка на підставі католицьких джерел. Видання Видавничої Спілки Еклезія, Вінніпег, Ман. 1948. Стор. 190, 16°.

Автор, як видно з заголовку і передмови, ставив собі завдання безсторонньо змалювати постать і ролі Йосафата Кунцевича в житті Української Церкви. Але, на жаль, з цим завданням йому не пощастило справитися.

Лише половина матеріалу, вміщеного в цій праці, стосується до життя й діяльності Йосафата Кунцевича, але друга половина дуже далеко відбігає теми, та в хаотичному нагромадженні сягає від згадок

про старокняжу добу аж до недавніх днів після другої Світової війни.

Тут зібрані всі негативні відгуки про Польщу і польських королів, про пап і католицизм узагалі, про Унію 1596 р. та греко-католицизм; до всього цього автор додав свої власні завваги й висновки, в яких намагається всі три зазначені чинники розглядати, як одне ціле.

Але не зміст праці, лише форма, стиль, яким писано книгу, особливо разить читача та робить враження полемічного тверу десь доби Івана Вишенського, або агітки 20-го століття. Замість оперти свою працю й твердження на наукових працях істориків Церкви, автор вирішив викори-

статі, як головне джерело, полемічний часописний матеріал (до того ж надзвичайно суб'єктивний), вміщуваний на сторінках “Вістника” (орган православних українців), “Світла” (орган Василян), “Будучність Нації” (орган українців греко-католиків) та інших часописів, забуваючи, що не все, що допустиме в журналістиці, може мати місце також у науковій праці.

Чимало уваги присвятив автор характеристиці римо-католицизму, але також однобічно, спираючись свої твердження лише на дані “Історії папів” Ранке. Виразом на стор. 146: “Вкінці ж, чи міг бути кращим тодішній Рим від нинішнього Риму і папи” (тодішній — середньовічний), автор робить відповідальним за всі біди, що їх терпіли українці впродовж століть від Польщі, — Рим і теперішнього Папу Пія XII. Дивна логіка?!

Не зовсім ясна також справа з тим, яку ж роль грає Унія в житті нашого народу. З однієї сторони автор говорить, що Унію поляки підготували і заводили на спілку з Римом з метою винародовлення та колонізації українського народу та “балачка, що уніяцька Церква стала “національною українською”, це перекручування дійсності” (стор. 188-189). Отже, Унія — явище наскрізь негативне. З другої — “...А коли уніяцька Церква прибрала український вигляд, то завдяки обставинам...” (стор. 189). Отже, унії не стали поляками. Явище вже позитивне. Як же погодити ці протилежні твердження, що взаємно себе заперечують?! Та автор вже знайшов вихід, зробивши такий поділ: “Уніяцька Церква ділиться різко на дві далекі собі часті — українських вірних і неукраїнський провід. Загал гр. кат. вірних, це дійсні щирі українці, що по українськи думають, по українськи відчують, та журяться долею цілого українського народу. А провід греко-кат. Церкви (уніяцької) належить до іншого світа, чужого, а то й ворожого українському народові” (стор. 189). Дивний висновок, як лиш його можна погодити з тим, що національне відродження на Західньо-Українських землях у 19 столітті почалося і розвивалося виключно під проводом греко-католицького священства або виходців з нього? Та автора історичні факти, що не підтверджують його нових теорій, не цікавлять. Дуже дивним виглядає також твердження автора, що “Католицька політика завжди дбала, щоби держати українців в темноті, безсилля, безрадності і понижень” (стор. 188); у порівнянні з фактом заснування цілої мережі шкіл при підтримці Риму, починаючи від “Барбарума” (1774 р.) і кінчаючи останніми нововідкритими школами.

Та чи не вершиною злості автора є жалюгідний напад на митрополита Андрія Шептицького, що з нього автор за всяку ціну хоче зробити запеклого польського агента, який усі сили витрачав, щоб лише шкодити українцям та їх колонізувати. А свої твердження автор підсилює кількома цитатами покійного Митрополита, вирваними з його розмов чи писань без зв'язку з цілістю, які, при небезсторонньому тлумаченні, зовсім втрачають свій первісний зміст та дають можливість авторові скінчити так: “А музей?.. Дурному радість! Шептицький розумів, що коли Польща візьме тісно в руки український нарід, то вона і музей забере. Лише недогадливий “русин” того не додумувався” (стор. 178).

Сумно, що автор не знає, чи вірніше не хоче знати, що Митрополит всі свої сили і все своє життя посвятив на службу українському народові, ніколи не залишав його, ділячи з ним і долю й недолю; забув автор і те, що Митрополит був якраз прихильником повного відновлення грецького обряду в греко-католицькій Церкві; прихильно і з симпатією ставився до православних і під час, коли їх переслідували поляки у роках 1937/38, виступив з відкритим протестом проти цього варварства. Таке безпідставне обкидання болотом світлої пам'яті покійного Митрополита, що лише зі смертю залишив свою, таку тяжку і відповідальну стійку, не вгнувшись під страшними ударами ворога — не робить честі авторові.

Тяжко дати прихильну оцінку цій праці, але й вона має одну позитивну рису, бо може правити за добрий зразок, як не треба писати науково-історичних праць.

На закінчення лишається лише порадити авторові, щоб у майбутніх працях першу роль грали не емоційні почування, а холодний об'єктивізм, що виходив би з засади: “...Нема, що й казати, що обидві релігії, визнавані українським народом, повинні бути предметом пошани з боку кожного українця, до якої б з цих релігій він сам не належав. Визнаючи віру православну, ми повинні з пошаною ставитися до віри наших братів, українців греко-католиків, і навпаки: вірно додержуючись своєї греко-католицької релігії, українці греко-католики повинні шанувати віру своїх православних братів. Так само в будучій відновленій Державі Українській, в яку ми всі віруємо і якої дожидаємо, обидві релігії, обидві Церкви мають бути в усьому рівноправні і однаково шановані з боку державної влади” (Дм. Дорошенко, “Православна Церква”, Берлін, 1940, стор. 17).

МОЛИТВА

“Просьте, але не одержуйте, тому, що зле просите”. (Як., IV. 3.).

Молитва — перла людської душі. Вона, як пахощі усміхненої весни, тож глибоко в блакиті і тріпочеться надією, подякою, радістю, смутком та болем біля Всевишнього. Вона — невидимий, але дійсний зв'язок людини з Богом. Правда, щира і мережана вірою — вона завжди буває вислухана.

Мимоволі постає питання — як і де молитися?

Тяжко відповісти. Нема для неї точно окреслених правил. Кожний молиться як уважає, і як йому краще видається. Отже, молитва — річ індивідуальна.

З життєвого досвіду знаємо, що людська істота найкраще й найщиріше розмовляє зі своїм Творцем у горі й нещасті, в той час молитва зноситься і летить прямо до Пана Всесвіту та дає полегшу й насолоду небесній душі.

Піст, висміюваний і заперечуваний «поступовою» цивілізацією, є найкращою передумовою доброї молитви. Людина, що вміє запанувати над своїм розперезаним «я», разом з його низькими пристрастями та забаганками, вміє і побожно молитись.

У пості дозрівають високі і шляхетні думки, міцніє дух, багатіє і могутніє молитва. Розмолена людина мимохіть відчуває вищість над іншими, над самим собою, відчуває велику перемогу духа над матерією та приявність Самого Бога.

Ничим іншим, як тільки часто повторюваним суворим постом, Ганді переміг порду Англію, та виборів Індії волю й самостійність. Досі нечуване в історії людства.

Відомо, що молитва розкаяних грішників є найкращою, найщирішою. У хвилі розкаяння ціла душа їх бренть молитвою; вони цілковито перероджуються, сквоюючи себе залізною постановою більше не грішити, переходять на шлях Правди, і часто стають навіть святими.

Люди моляться різно: словами, думками, милостинею, постами, добрими постановами, наміреннями і подякою у формі конкретних діл.

Доказами вдячності і благородного намірення є хоч би ті старовинні собори, що піднімають, наче руки, мистецько різьблені струнки вежі у сині високості, і німіють у молитві.

Місце молитви буває різне. Сам божествен-

ний Спаситель дав нам чудовий приклад, молячися Небесному Вітцеві то в храмі, то в горах, то в пустині, то на морі. Люди з різними вдачами, моляться теж по-різному, в різних місцях, всюди. Одні — найкраще в церкві, другі — на самоті, в монастирях, на полі, інші — на проході, в поїзді...

Славний Люї Пастер, що відкрив світ бактерій та досліджував їх закони, молився, дякував Богові в хвилини вільні від праці: в церкві, на проході, у вагоні.

Людина є химерне та слабке створіння. Їй найкраще тікати подалі від галасливих центрів і охоплених гарячкою гроша модерних людей, — туди, під небесну копулу, і в скупченні, серед тиші, під супровід божественної музики піль і мелодійного шелоту вітру, забути про турботи будня, і тоді молитва, чиста й невинна, як болем витиснута сльоза, полине у небесні світи до самого Творця. Ніде правди діти, молитва є тільки тоді справді проською, подякою, розмовою з Паном життя і смерті, коли людина зосереджує в цій молитві всю свою увагу, забуває цілковито про будень і підноситься вище землі, далеко у невидимі простори.

На превеликий жаль, нинішня цивілізація в гонитві за матеріяльними благами витісняє молитву на задній плян. Людина надмірно заглиблюється у вивчення матерії і там грузне. Людство котиться в безодню і йому грозить велика небезпека! Усе вивчено й досліджено докладно, що тільки може дати матеріяльні користі, тільки не людська душа та її найдорогоцінніший вияв — молитва. Менше діються чуда ніж колись, менше тепер посту, молитви і милостині. Чому? Зайва відповідь — бо всім відомо! Сама статистика стверджує яскраво, що в Лурді й інших святих відпустових місцях, зменшуються чуда, бо люди їдуть туди переважно як туристи, комерсанти, без побожності, без молитви.

Щира і скромненька, мережана золотою ниткою надії та висаджена діамантом віри, білим голубом летить вона блакитними просторами до Бога, й тоді стаються великі чуда.

Жан де Гораль.

ПОЄДИНОК СУМЛІНЬ

— Пробач, Андрію, але твій закид надто сміливий! — я відчуваю, що починаю сердитися.

— Те, що я забув лопату на рейках, ще не є злочином. Інші шахтарі зумисне роблять якунебудь шкоду, а не признаються до неї, ще й сміються юпісля, як з доброї витівки.

— Стривай, дай мені закінчити, — перебиваю друга, бо бачу його нетерпеливий рух. — Я ненароком залишив лопату, а юпісля забув. Що вагонетка вискочила з рейок і поранила Бориса, то мені дуже прикро, але я не винуватий.

Андрій пильно слухає моїх слів, але в його очах нема звичайного теплового світла, тільки щось затаєного, блучого, як задавнений смукток. Він проводить рукою кілька разів по столі, наче б змітав щось, і говорить знову своїм упертим, дещо наказуючим тоном:

— А все ж таки, я думаю, що ти, Саньку, повинен виправити свою помилку. Не вадило б тобі піти відвідати Бориса в шпиталі, а то й...

Кров швидше бігає мені по жилах, наче б голос Андрія підганяв її.

— Дай спокій, не вчи мене, що я маю робити! — я вгамовую свою злість, але чую, що не подолаю її. — Ти вічно з своїми порадами, науками, а я маю їх досить!

Сердито скидаючи з себе святкове вбрання, я потуюся лягати в ліжко.

Де ж пак! Ув'яз до мене цілий день, збавив неділю. Уранці довго намовляв іти в церкву: «адже наш український священник приїхав!»

Я напрацююся цілий тиждень, хочу спочити бодай в свято, а тут маеш!..

Тепер, знову, дорікає отим дрібним випадком у шахті!

Андрій мовчить, а його тіль лягає на стіну коло мого ліжка.

Дивись, який батько найшовся! На згядку про батька, я підсміхаюся сам до себе.

Ми з Андрієм однолітки, але його піклування про мене схоже на батькове.

Навіть тоді, коли ми вперше наділи шкурятяні шоломи й юпускалися вглиб шахти, я пригорнувся щільніше до друга.

І це повторюється завжди. Я знаю: і вузькі таї і зрадливий рух реглет, навіть чорна паща забою — не такі страшні, бо поруч мене Андрій.

Ми довго змагалися з наставником, доки не добилися права працювати вдвійку. Переможений нашою настирливістю він глянув безнадійно на мою худорляву, тендітну постать, що здавалася тінню кремезного Андрія, і махнув рукою:

— Батько і немовля! — сказав він презирливо, і ця назва так і зосталася при нас серед шахтарів.

Властиво, й Андрій не підходить до праці в шахті. У цілій його здоровій, широкоплечій постаті пробивається розмірянність і повільність плугатаря, а очі, навиклі до прозорих польових ранків та жарких півднів, мерхнуть перед входом у земляний гріб шахти.

Я ж — дитина міста — закоханий у проречисту мовчанку бібліотечних заль.

Та життя загнало нас під землю, і ми риемося, мов кроти, шукаючи один в одного доповнення себе, щоб жити.

Я маю підпору в Андрієвій силі й упертій витривалості, Андрій шукає снаги в моїй книжній мудрості.

Тільки те Андрієве піклування переходить деколи межі.

Андрій не тільки виконує всю хатню роботу, коли ми вертаємося на спільну квартиру, варить їжу, навіть обулює мене укривалом, коли я ляжу, але пильнує, щоб я був і «духово здоровий».

І це мене дратує. Скільки разів я загуляю в кафеїці, чи забагато воджуся з дівчатами, Андрій хмуриться.

Тоді ми кілька днів, як чужі. Мені ніяково глянути другові в вічі, а Андрій жде, коли я сам признаюся до злого. Коли ж моя мовчанка тягнеться надто довго, він перший перериває її, проходжуючись перед тим по хаті.

Ходить важко, одноманітно, і цей хід дратує мене до болю, до дикої злости. Потому Андрій починає говорити лагідно, ніжно, і ця його ніжність, що нагадує мені руки мами, ломить мене.

Та сьогодні я не піддамся! Досить мені проповідей, моральних наук, старшування наді мною звичайного собі селюка.

І я готуюся відперти всі напади, бо бачу, як Андрій підвівся і заходив по кімнаті. Важко, одноманітно.

— Ну, дарма! — починає, наче до себе, — Борис, дасть Бог, одужає, хоча — через віщо він терпить? Але, що буде з родиною Озимка і з ним самим?

Останні слова Андрія бентежать мене: «Ще й Озимка приплив до цього, з родиною!»

Андрій повертається до мене. Лежу й курю завзято, додаючи собі бадьорости.

— А знаєш, Саньку, що підозра впала на Озимка і його викинули з шахти? Хтось бачив його, як переходив з лопатою на місці випадку...

Підношу голову й вибухаю:

— І що це мене обходить, питаю тебе ще раз? Один поломив ноги, трудно, буває. Може притрапитися кожному. А другий, той недорайда, той вічно затурканий, прибитий бідною Озимкою... І якщо дідька швендяється всюди, а не пильнує роботи?

Андрій зупинився проти мене, очі його тверді, допитливі.

— Ти знав, Саньку, що є підозра на Озимка?

— Ну, знав, а що з того? Мав я прийти до завідувача й впасти на коліна? Хай був би Озимко сам боронився! Коли Бен одного разу не закріпив як слід підпор і стеля обвалилася, хіба він признався? Виперся всього й кінець! Кожний думає про себе. Життя тверде й треба мати вовчі зуби, щоб боротися... — злість забирає мені мову і я сопую голосно.

Андрій знову заходив по хаті.

— А хочеш так дуже, то я подарую Озимкові свій тижневий заробіток! — говорю презирливо з виразною нехиттю. — Хай не плаче, що без праці. Зрештою, піде в іншу шахту, чи куди інде.

— А Борисову кров теж заплаатиш? — голос Андрія приглушений, як грім. — Ти соромився, чи — як кажеш — у тебе вовчі зуби й тобі важко було виявити свою провину...

— А хоча б і так, Андрію, то яке ти маєш право картати й дорікати мені? Слова — гарна річ, але цікавий я, що ти зробив би на мойому місці? — відкинувши покривало, сідаю на ліжку, нахилений до друга.

— Скажи, чи дуже охоче ти дав би себе на посміх, виказав би свою помилку, чи провину? Та ж ціле селище шахтарів засміяло б тебе!

Андрій відвернувся до вікна, глядить десь у темряву:

— Еге ж, Саньку! Важко було...

Андрієва голова хилиться, плечі згинаються, як під вантажем, і я тріюmfую в душі.

Раптом Андрій знову відвертається і починає ходити. В світлі лампи я бачу його змінене, приблідле лице, широку пругу на чолі.

— Важко було... А я був молодий, дужий... — голос Андрія спокійний, але цей спокій бентежить мене... — Пам'ятаєш, може, як по наших селах впарі з добробутом ходила пошесть комунізму? Це в Західній Україні, за польського панування... Я був тоді вже секретарем осередку в своєму районі...

Андрій ходить безупину, задивлений понад мене, говорить, наче б до себе...

— Поле було, господарство... молода дружина... Але в серці не було спокою... Хотілося перемінити світ... зробити кращим... вирівняти все. А найдужче доспекли ті церковні дзвони, товпи дядьків, що спішили кожного свята до церкви... Той старенький священик, що одною розповіддю в церкві, деколи насмішуватого, нищив багатомісячну мою працю, відтягав навіть членів...

— І почалася боротьба між ним і мною... Чи радше між нами обома й у моїй хаті.

Голова Андрія піднесена, уста в злій, скривленій посмішці, як згадка про минуле.

— ...Я повикидав з-хати образи, голуби, чеплені руками мами й дружини, він ударив мене ліпше... Мама, плачучи, перехрестила хату, пішла до чужих... Мої «хлопці» спустошили йому комору, він усміхався лагідно й в найближчу неділю проголосив, що ще має кілька курок, хай зайдуть, і віддасть сам, щоб не псували собі душі...

Я волював злобою, він любов'ю, але ніхто з нас не переміг.

У кімнаті тільки полос Андрія і його кроки. Замерло навіть моє дихання.

— ...Кінець прийшов скоріше, ніж я сподівався. Похвала з центру дала мені сил. Я почав підготовляти плян остаточного удару.

Перед Великоднем священик заповів, що святитиме паски тільки тим, хто висповідається, я заборонив дружині взагалі готуватися до свят.

Увечері, вернувшись до хати, застав я пустку. Дружина покинула мене й вернулась до батька.

Я промучився тиждень у пустій хаті, зату- жив за Ганною і пішов до тестя. Цей зацьку- вав мене псами.

Груди Андрія дихають важко, на чолі осідає піт.

— ...Вертаючись, переходив я коло хреста, підняв кулака і закликав з болю, з безсилля, з ненависти...

Кроки Андрія раптово втихли, він сидить проти мене, блідий, з приплюсненими очима.

— ...Прочунався я в своїй хаті, кволий, хво- рий. Було тихо й пусто, тільки Аронів син си- дів на лаві під стіною, де колись висіли образи.

Хворів я довго, але лікарі не розпізнали хво- роби й кинули мене. Потому пішли товариші. Я ще жив, але душа була мертва. Тільки пра- цювала думка.

Мама вернулася крадькома, юбила мене сльозами. І знову зависла юбрази. Я не гово- рив нічого, ні не противився.

Водив очима за мамою, то глядів на юбрази й думав. Згодом почав підводитися, хоча чув я, що не довго потягну.

А одного разу... саме дзвонили... а сніг був хороший, до Різдва йшло... я пішов...

Андрій знову заходив по кімнаті.

— ...Оперся я об одвірок церковних дверей,

бо сил не ставало, дорога втомила, і попро- сив знайомого покликати мені священика... Люди гляділи на мене, мов на упира. — Вий- шов у ризах, саме хотів починати Службу... «Хочу сповідатися!» — мої слова почув, ма- буть, тільки він сам... «Ходи, сину, в захри- стію!» — попросив, як рідного, а в очах сльози...

«Ні, отче, ходімо в церкву!»... Повів мене, мов немичну дитину, хотів посадити в кри- лосі... Та я пустив його руку, перехрестився і почав: «...Богові милосерному, вам, отче, і вам усім...»

Гляджу на Андрія і чую, що мене морозить. З силою відкидаю з себе важку змору й майже кричу:

— Як? І ти зміг сповідатися вголос перед усі- ма людьми?

Мовчанка хвилину кружляє по кімнаті, врешті Андрій говорить:

— Так, усе сказав, не затаїв нічого, що лежало в душі ще з малих літ...

Андрієве лице бліде, уста в твердій лінії, а в очах така сила, що згинає мою голову вниз.

Я відчув, що цього разу він переміг мене ціл- ком.

О. Д.

КАМО ГРЯДЕШИ?

“Азь есмь путь и истина и животъ”.
Иоаннъ, XIV: 6.

Мої шати роздерті. Скривавлені ноги.
І на косах виблискує сніг,
Наче місяць самотня, шукаю дороги
Я до того, хто серце зберіг.

Я іду навманя. Може, рік, може, двісті...
За плечима — пустелі, краї...
Де ж уста небрежливі? І очі де чисті?
Де та правда, що прагну її?

А позаду сміються: «Шукаєш людини,
Шо нікому не вдіяла зла?
Спробуй сонце впіймати, що в просторі
лине...»

Я не слухала... Вірила. Йшла.

І узріла край світа. Покинули сили...
Впала... Кроки... Попутник чи смерть?
Я спитала востаннє і вмерти хотіла —
Розпач виповнив серце ущерт.

Довгі версти мовчання, нарешті: «Дитино,
Ти, здається, дійшла до мети.
Є уста небрежливі і очі невинні...
В цій хатині їх можеш знайти».

В щастя — ластівки крила! Донесли до
хати,

Закричала комусь то в імлі:
«Якщо зла ти не знаєш і вмієш кохати —
Мусиш стати Владарем землі.

Дай твій голос почути і зір твій зустріти,
І скажи, як ти серце зберіг?»
Жду... І ніби акації квіти
Вже у косах цвітуть, а не сніг.

Раптом місяць прісміння, як волок, закинув,
І навколішки кинулась тьма...
Я побачила в світлі незрячу людину,
Що була і глуха, і німа...

І. Роговська

Голос українського робітника з Австралії

(К І Н Е Ц Ь *)

Після відпочинку нам ще зробили маленький лікарський огляд і, відповідно до здоров'я, розподілили нас у різні сторони Австралії. Дівчат і заміжніх жінок відсилали на працю в шпиталі, а чоловіків тих жінок посилали в недалекі фабрики, щоб чоловік міг приїхати чи прийти до родини в суботу чи неділю. Хлопців однаків відсилали на подальші фабрики, у порти, в ліс, на залізниці, а найбільше на плянтації цукрової тростини, куди і я понав.

З нашого транспорту 300 чоловік однаків поїхало на плянтації цукрової тростини у штат Квісленд, на півночі Австралії. У вагонах другої класи вирушили назад на Мельбурн, а звідти на північ. Дорогою наш поїзд ставав три рази, щоб люди могли попоїсти. Їсти давали даром у гостелях на станціях. Їхали день і ніч, через багато міст і столицю штату нашого призначення Брісбен. Місто дуже гарне, на європейській зразок, з тропічною природою, потонає в зелені.

Штат Квісленд є як окрема держава і заняття його в основному — вирощування цукрової тростини і розробка лісів (лісопилні заводи) й садівництво. Хліборобством і скотарством тут займаються мало. Живуть у цих сторонах переважно італійці, китайці і тутешні негри, взагалі ті, що люблять тепле підсоння.

Ініспел — це містечко, де зсадили з вагонів нашу і декілька інших груп. Тут вже чекали на нас фермери, що вже заздалегідь були повідомлені, яка група до котрого з них їде. Фермер відшукував свою групу, забирив з речами на автомашину і віз до себе.

Ми попали до італійця, що живе одну милю від Коралевого моря, біля річки, серед лісу. Раніше тут був кругом ліс, але цей італієць вирубав його і зробив поле, де й росте цукрова тростина. Тепер він має вже власне легке авто, два трактори, шість коней, корову, добрий кам'яний будинок. Давніше цей господар сам рубав тростину і заробляв гроші на ферму, а тепер він багач. Тут кожний може купити за невеликі гроші землю в лісі і побудувати собі ферму. Біля ферми нашого господаря щодня проїжджає автобус, так, що ми маємо змогу їздити до міста Ініспел.

Нас 9 чоловік поселилося в бляшаному бараку, по два в одній кімнаті. Світло наше — це нафтова лампа.

Ми приїхали сюди в червні місяці, тут цей час вважається зимовим. Температура була + 18-20 ступнів удень, а вночі 5-8, так, що ми цілу зиму після роботи купалися в річці, а у вихідні дні — в морі.

Природа тут гарна. В лісах багато кокосових горіхів, диких цитрин, помаранчів тощо, а є чимало й незнавих мені дерев. У лісі водяться дикі свині, кенгуру та безліч різних птахів. У річці різнокольорових риб так багато, що своїм очам не віриш. Та є й акули, хоч невеликі, а проте купатися треба оглядаючись.

Цукрова тростина подібна до нашої кукурудзи, лише трохи грубша й височиною доходить до п'яти метрів з цвітом. Цвіт його, як в очерету. Коли зрубати верхок, що не має цукру, то довжина різна, від 1-3 метрів. Середина його дуже солодка й соковита та добре надавалася б на самогонку, але ніхто тут самогонки не знає й, мабуть, пити не буде, бо вино стоїть і ніхто купувати не хоче, хоч воно й дешеве.

Від нарубані і заладовані тонни платили нам від 9-12 шилінгів. Тростина посажена так, як кукурудза — рядками, тільки густіш. Перед тим, як її рубати, випалюють листя, щоб добре було рубати, — тільки стовбур стоїть. Австралійці нарубують за день 5-8 вагонеток, тобто до 10 тонн, так що заробляють 5-6 фунтів, а наші ще невправлені ДП нарубують 3-4 вагонетки і заробляють 2-2½ фунтів. Робота ця відрядна і тяжка, але заробітна. Хто хоче фунтиків і має силу, хай їде сюди на тростину, то скоро тут "стане на ноги".

Хто працює на поденних роботах, тобто не відрядно, то за тиждень заробляє 7 фунтів, з яких обтягають на державні податки (найбільше з неодружених хлопців і дівчат), потім за кімнату, воду і електрику в тих, що живуть по містах, так що лишається чистих 4-5 фунти. (Один австралійський фунт має 20 шилінгів, 1 шилінг — 12 пенсів, тобто 1 фунт має 240 пенсів). В тиждень вистачить на харч 1-2 фунти. Продукти тут дуже дешеві: 1 клгр. хліба коштує 8 пенсів, дюжина яєць — 2 шилінги, фунт шинки — 4 шилінги, фунт смальцю — 2 шилінги, а мука, макарони і різні крупи дуже дешеві. Цукор тут у гостелях і ресторанах стоїть на столиках, як сіль в Європі. Вері, скільки хочеш.

Одежа теж дешева. Добре чоловіче убрання коштує 12-15 фунтів, а найкраще — 20 фунтів,

*) Див. «Вісник», ч. ч. 7 (54) і 10 (57).

штани вовняні — 2 фунти, сорочка про свято — 5-18 шилінгів, робочі штани — 8-12 шилінгів, а робоча сорочка — 5-10 шилінгів, добрі робочі черевки — 18-20 шилінгів, а найкращі про свято — 25-30 шилінгів. Найліпше радіо коштує 45 фунтів, ровер — 15 фунтів, мотоцикл — 150-200 фунтів. Усі дорогі речі можна брати на виплат до одного року.

Найдорожче тут це — машини й різні залізні вироби, бо це все спроваджується з Європи. Хто думає їхати до Австралії, хай попродаєть усі речі, а купить англійські фунти, бо, наприклад, фотоапарат Кодак коштує тут від 2 до 33 фунтів, найкращий — 65 фунтів, золоті годинники швейцарські — 18-28, а прості — 10-12 фунти. Цими речами крамниці просто завалені. Та тут є на все свобідна ціна, і в одному магазині є дорожче, а в другому дешевше.

Тепер знову вернуся до праці. Після 6-місячного сезону рубки цукрової тростини, що його ми скінчили 26 листопада 1948 р., нам дали відпустку на один місяць: це стосується тих, хто хоче відпочити, а хто відпочивати не хоче, того посилають на працю у фабрики, головню сімейних, а однаків — у ліс і на дороги. Хто ж записався ще на другий сезон рубати тростину, того відправляють у Мельбурн на цукроварню, і через шість місяців той чоловік знову приїде на плянтації, а коли відробить чесно ще один сезон, то йому тоді кінчається дволітній контракт і він є вільний громадянин.

Після двох років, коли за ним нічого не замінено, то він може прийняти австралійське громадянство.

Всіх однаків після відпочинку відправляють у табір у Брісбен, звідки будуть розсилати на різні

роботи (кажуть, на залізниці, ліс, фабрики цементу, на кавчужові плянтації тощо).

Після двох років кожний ДП стає вільним громадянином, робить що хоче і де хоче там шукає собі праці. Праці в Австралії, особливо в містах, є дуже багато, тільки тяжко з мешканням, головню у великих містах. Це одинокий брак для чужинців в Австралії.

Певно, Австралії не можна зрівняти з Європою. Вона трохи відсталіша, як культурою, так і технікою, але дивуватися цьому нема чого, бо це країна зовсім молода і тепер тільки почала розвиватися і розбудовуватися, але в майбутньому Австралія матиме велике значення в світі. В Австралії просте, обширне та свобідне життя для людини, кожний живе вільно і по-своєму встатковує собі життя, незалежно, хто б він не був за національністю, його не переслідуює державна влада, живе як уміє, хоче робить, хоче ні.

Моральність в Австралії стоїть на вищому рівні, ніж в Європі, і оперта на старих традиціях, не так, як по інших державах, де дівоча честь майже втратила вартість.

Тим, хто їде до Австралії, раджу брати англійські фунти і американські долари, різні столярські, слюсарські приладдя, медичні інструменти, будівничі, наукові, біноклі, різні серії поштових значків тощо.

Шановний Пане Редакторе! Я описав Вам про Австралію, як знаю, бо я сам новий емігрант і тільки всього вісім місяців як тут є. Мені ще не все відоме про неї, пізніше більше опишу про тутешнє життя. Поки що все. Пишіть, що Вас цікавить про Австралію.

Слава Україні!

Ваш читач Віктор

Нас запитують — ми відповідаємо

ОДИН з наших читачів, православний українець із нової еміграції, запитує нас:

1) «Ви пишете у своєму «Віснику» про велику увагу з боку Апостольської Столиці до Української Католицької Церкви. А чому Папа Римський ніколи не призначав на своїх кардиналів українців?»

2) Чому Рим мовчав, коли 1938 року поляки нищили українські православні церкви на Холмщині? Питаю Вас про це, бо я сам цієї справи не знаю, а мої старші товариші зі старої еміграції мені дуже багато про це говорили, але те, що вони казали, зовсім не сходиться з тим, що Ви пишете».

Насамперед, ми дуже вдячні нашому читачеві за його щирість, бо серед різних критиків Католицької Церкви багато є таких, що «цієї справи добре не знають», але проте удають з себе великих знавців. Крім того, добре, що наш читач порушив саме ці два питання, бо якраз найбільше ними вороги Католицької Церкви намагаються баламутити простодушних вірних.

Отже, відповідаємо:

1) Це неправда, що українці ніколи не були кардиналами. В історії Католицької Церкви відомі два кардинали українці: Михайло Ле-

вицький, єпископ Перемиський, потім Львівський митрополит (1774-1858) і Сильвестер Сембратович, митрополит Галицький (1836-1898). Мав бути кардиналом і митрополит Шептицький, але він від цієї гідності відмовився, бо в тодішніх умовах, стаючи кардиналом, він мав покинути свою улюблену паству і виїхати назавжди до Риму, на що Кир Андрей не захотів погодитися.

2) Бажаючи підкопати довір'я вірних до Апостольської Столиці, вороги вживають різних способів, серед них одного досить хитро-мудрого: вони змальовують Рим, точніше Ватикан, якимсь всемогутнім світовим центром, якому, мовляв, досить потиснути гудзика, і все зробиться так, як він цього захоче.

В дійсності це не зовсім так. Ватикан, безперечно, являє собою велику моральну силу, але своєї волі він нікому силоміць накинати не може. Найкращий цьому доказ — остання війна, проти якої неодноразово закликав покійний Папа. Але ні Гітлер, ні пізніше Муссо-

ліні, не послухалися цього голосу остороги.

Маючи умову з іншими державами, так званий, конкордат, Апостольська Столиця має право діяти лише в межах цієї умови. Щождо руйнування поляками православних церков на Холмщині, то хоч це й була внутрішня справа польської держави, проте Рим не мовчав, а устами одного з своїх єрархів, митрополита Андрея Шептицького, проти цього варварства протестував. Тільки той, хто не знає Католицької Церкви, може думати, що високий церковний достойник міг би так виступати без погодження зі своєї вищою церковною владою.

У всякому разі, щоб, як то кажуть, поставити точку на і, мусимо на цьому місці підкреслити, що в той час, коли греко-католицький митрополит усе таки підніс свій голос в обороні кривджених православних українців, саме тоді високі достойники уряду УНР на вигнанні, не випустили ані пари з уст, усі вони сиділи, наче в рот води набрали...

Гадаємо, що мудрому досить!

Українська проща до Риму на Святий Рік

Перше повідомлення

Подається до відома, що Центральний Комітет Святого Року затвердив запропоновану Преосвященним Апостольським Візитатором дату української прощі до Риму. Загальна українська проща має відбутися в днях 9-16 жовтня 1950 року.

На 14 жовтня 1950 р. (свято Покрови по ст. стилю) є в плані урочиста Архиєрейська Служба Божу у соборі, присвяченім Пречистій Діві Марії (Санта Марія Маджоре).

Якщо кому було б невідгідно чекати аж до місяця жовтня, той може скорше відбутися своєю прощу до Риму, прилучуючись до місцевих прощ. Добре було б, якби в цьому випадку українські прочани приїжджали б до Риму більшими групами.

Тоді також і для них можна буде зробити, щоб вони мали в Римі свою окрему Службу Божу в котрійсь із більших церков Риму та могли бути прийняті на послуханні у Святішого Отця, як окрема національна одиниця.

Всі, хто бажає приїхати до Риму, мають подати своє прізвище, ім'я, дату народження, місце перебування, намірений час своєї прощі

Українському Комітетові Святого Року при Генеральному Вікаріяті своєї країни.

Кожний, хто бажає удатися на прощу до Риму, дістане від місцевого Комітету Святого Року прочанську **виказку**, на основі якої може одержати знижки на потягові та інші квитки. Виказку кожний одержить в окремій коверті, в якій буде, крім виказки, ще й прочанська відзнака і маленький провідник по Римі (у мові країни, де перебуває). Ціна коверти з тими речами виносить близько 500 італійських лір (цебто не цілий доляр).

При тому подається до відома, що старанням Центрального Комітету Святого року, деякі держави дали прочанам до Риму знижки на залізничні квитки у висоті 20-60 %.

Щоб можна було вчасно постаратися про забезпечення приміщення на нічліг в Римі, треба якнайскорше подати свої прізвища і дату (точний день!) приїзду до Риму. Тоді не треба буде пересувати дати приїзду.

По інформації звертатися до Генеральних Вікаріятів і місцевих душпастирів.

На порозі Святого Року

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

І знову проминув рік нашого життя на чужині. В декого це вже більше як 25-ий, а в інших, «щасливіших», тільки дев'ятий чи десятий. Проминув, хоч ми не встигли навіть оглянутися... В боротьбі за хліб насущний, в гаморі крикливих принадно-спокусливих і облудних пропаганд, під тягарем загроз і неспокою він, здається, нічим не відрізнявся від попередніх, і тільки був дальшою ланкою бурхливого 1939 року.

Правда, за цей час зроблено великий «поступ» — американці удосконалили атомну бомбу, Совети також винайшли атомну енергію, літаки вже випереджають швидкість голосу... а багато зроблено й таких нових винаходів, про які люди або не знають або не можуть їх навіть збагнути

А що ж зроблено для самої людини, для покращання й облегшення її життя, для піднесення її гідності, для піднесення моралі в цілому світі? Чи поступ у цій духовій ділянці зрівнявся з матеріальним поступом?

Навряд чи хтонебудь може щиро відповісти, що в ділянці духовій людина зробила будь-який поступ.

Розрив між духовою і матеріальною культурою, може, навіть побільшився. Заклики св. Церкви, що стоїть на сторожі духових цінностей людства, на жаль, не знаходять належного відгуку в серцях людей світу. І хоч багато здає собі справу, що світ котиться в прірву, але ніхто не старається здержати цього бігу.

Та більше надій дає нам 1950 рік. Рік Святий. Рік молитви за спасіння людського роду. Рік переблагань Спасителя за провини світу. В цьому році кожний повинен подумати зокрема над своєю душею. Кожний повинен подбати за своє освячення, за поступ у духовному житті, яке є запорукою вічного життя.

Цей рік повинен також бути роком прощення. Скільки полегші ми відчули б, якби один одному простили те, що в нерозвазі заповдіяли. Скільки злоби ми визбулися б і який спокій запанував би в наших душах! До якої рівноваги ми дійшли б в наших політичних переконаннях, коли б запанував мир між нашими угрупованнями, мир з нагоди Святого Року, мир християнський. Спробуймо це Христа ради! Не всім нам пощастить діждатися другого Святого Року! Хай з цього Святого Року користають усі українці і цілий український нарід!

Освячення одиниць піднесе християнську гідність цілого народу. Пам'ятаймо в цьому Святому році, що тільки нашим побожним життям можемо зблизитися і стати гідними жертв, які приносять наші мученики на рідних землях. Коли в нас не буде змагання до святости, їхня жертва, їхня кров не принесе нам ніякої духової користи. Вона для нас пропаде марно.

Тому і ми бажаємо нашим читачам, прихильникам і всім вірним нашої Церкви щасливого Святого Року, багато духовних ласк і успішної праці над освяченням душ і поширення Божого Царства, та духового поступу в цілому світі.

о. І. Леськович

ЗАКЛИК

до всіх вірних нашої Церкви у Франції

В часі Свят Різдва Христового до Вас звернуться з проханням зложити даток на Єпархіяльний Фонд Генерального Вікаріату Апостольської Візитатури у Франції. Кожний дістане коверту зі закликом і особистим листком. Для влегшення нам обліку — виповніть цей листок і подайте суму, яку Ви складаєте. Гроші в коверті передайте найближчому душпастиреві або, де ще нема ані душпастиря, ані Церковного Комітету, перешліть просто до Парижу.

Ці датки призначені на удержання священників і різних добродійних інституцій при Генеральному Вікаріаті, які в нас, як і взагалі в цілому світі, опираються на добродійності вірних.

В дні Христового Різдва — будьте щедрі і не забувайте, що за Вашу щедрість Господь Вас винагородить стократно.

Христос раждається!

Генеральний Вікаріат

Апостольського Візитатора у Франції.

Париж, 20 грудня 1949 року.

**ПЕРША РІЧНИЦЯ БРАТСТВА
МАТЕРІ БОЖОЇ НЕУСТАННОЇ ПОМОЧІ
ПРИ СОБОРІ СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО
В ПАРИЖІ.**

4 грудня ц. р., у день празника Входу в Храм Пречистої Діви Марії, Паризьке Братство Матері Божої Неустанної Помочі святкувало першу річницю торжественного прийняття членів. Точно рік тому, 12 парохіянок урочисто визнали Пречисту Діву Марію своєю спікункою, обіцяли їй служити й поширювати побожне шанування її поміж іншими вірними.

Щоб належно звеличити цю радісну згадку, всі члени Братства приступили в цей день до св. Сповіді й св. Причастя, а ввечері, о год. 17-ій, зібралися на торжественний молебень, що його відслужив о. І. Леськович, духовний провідник Братства.

По молебні, заходами членів Братства, було влаштоване скромне прийняття, на яке були запрошені Генеральний Вікарій Апостольського Візитатора у Франції Всесв. і Впр. о. Мітрат Я. Перрідон і гості. Відкрив прийняття святочним привітанням о. Духовний Провідник. У своїй короткій промові він закликав членів не тільки самим іти доброю дорогою Братства, але й працювати в тому напрямку, щоб глибоке шанування Пречистої Діви Марії поширилося в цілій нашій парохії. З черги промовив Всесв. і Впр. Генеральний Вікарій, що вказав на вагу такого побожного Товариства на еміграції, а зокрема у Франції, і висловив задоволення з його річної діяльності. Швидко минав час у співах побожних пісень і частуванні добре зриготованою трапезою. Закінчилося це скромне свято мнополітством для церковної Єрархії і членів Братства.

При цій нагоді переведено збірку на різдвяні подарунки для хворих по шпиталях. Зложили: Ева Демків — 1.100 фр., Марія Бойків і Анастасія Вакиряк — по 1.000 фр., Тетяна Біщук, Агафія Буцько, Ева Дамщук, Марія Пасечник і Ксеня Топоровська — по 500 фр. і Агафія Нечипор — 400 фр. Разом: 6.000 фр.

ПОДЯКА НЕБЕСНІЙ ЛІКАРЦІ

Після кількарязового промивання хворих очей водою з чудодійного Люрду я цілком одужала. За цю ласку до мене Небесної Лікарки Матері Божої Неустанної Помочі складаю їй прилюдно мою найсердечнішу подяку.

Марія Пасечник

**СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ
НА УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР, ЗЛОЖЕНИЙ У
КАПЛИЦІ «АПАРІСЬЙОН» В ПАРЕЙ ЛЕ
МОНІАЛЬ ДНЯ 4 ВЕРЕСНЯ Ц. Р., ПІД ЧАС ПРОЩІ
ЛІОНСЬКОЇ ДУШПАСТИРСЬКОЇ ОКРУГИ.**

По 1000 фр.

П. Соляк
М. Стельмашук
Е. Демків

По 500 фр.

А. Федчук
А. Галайда
Д. Петрик
Ю. Сабат
Р. Х. Кульчицькі
М. М. Дякуни
Д. Зисович
Е. Демків
Е. Гайдамашук
А. Нечипор
І. Давидович
Е. Березяк
Ю. Сидорук
А. Кузнячак
А. Лучанко
М. Пасечник
М. Бойко
Н. Н.
С. Гавриш
М. Щипяк

400 фр.

М. Дмитрів

По 300 фр.

Д. Сьома
Д. Когут
А. Никорович
А. Бандрівський
І. Романюк
М. Лечко
Е. Диривецька
Н. Дмитрів
Др. Н. Процьк
В. Гринь
С. Солубінца
С. Башняк
В. Малиновський
П. Срадомський
П. Дотгир
Г. Шевчук
М. Чепіль
п. Іванов

По 250 фр.

І. Стиранець
А. Барнич
І. Геча
М. Маєна

По 200 фр.

К. Гоголь
Т. Щербатий
М. Шевчук
П. Скрипчук
Інж. Б. Дурбак
Н. Гамуляк
О. Васьків
П. Саксон
П. Музика

М. Цибульський
П. Хомшиня
Д. Сава
В. Смик
М. Решетило
Т. Гасниць
Д. Стасюк
Т. Вичаковський
В. Худьович
Г. Березин
А. Балицька
Т. Ковалишин
М. Зварич
П. Чех
В. Хмельник
Т. Шаварівський
К. Кашова
Ю. Максимшиня
М. Чаплик
Я. Данлів
К. Озембловський
І. Терлецький
Я. Скобельська
Інж. Брикович
п. Батрак
п. Смоляк

По 150 фр.

І. Благий
Ю. Чорний
П. Глишак
П. Сташинський
І. Лаврів

По 100 фр.

М. Гольчик
Ц. Гольчик
П. Палійчук
С. Сушалюк
І. Осередчук
М. Андрушевич
П. Андрушевич
Д. Полохач
І. Маруняк
В. Дмитренко
М. Берко
М. Гій
Л. Вітковський
О. Гайдукевич
А. Бжоза
М. Мостович
І. Гладець
Мі. Крута
К. Михальська
К. Польна
М. Джус
М. Слижак
А. Стасів
М. Лісак
М. Роман
С. Мусієнко
І. Шкрібляк
М. Колінко

Ю. Витвицький
Я. Бугай
Л. Трембіцький
О. Лукашевич
О. Цап
А. Шумська
С. Максимяк
Т. Сидор
А. Новак
П. Пригінський
К. Ляпа
А. Маланчук
М. Фрейт
А. Золяк
А. Міль
О. Григорчин
В. Огаренко
Т. Хомка
А. Козак
М. Сорєка
В. Ліс
А. Купало
М. Доняк
П. Овсієнко
К. Ірза
Андрушин
Пашківський
М. Лєскій
М. Струк
НН.
Цап
Луцишин
Лушчик
Гриньків
А. Сосна
Й. Троян
п. Гоголь
С. Солонина
Впр. о.
Г. Фукачик
С. Стриганін
60 фр.
В. Максакова

По 50 фр.

Г. Біків
М. Качмар
Ю. Шуль
М. Закутинська
І. Франків
В. Хомич
Ф. Вовк
Ю. Чимирис
М. Данчова
В. Русинко
Д. Грицайків
І. Дуда
Т. Димет
О. Готра
П. Галькевич
О. Гут
К. Руденко
Н. Н.

Ф. Крушинський	В. Білинський	50 бельг. фр.
Ц. Грабама	По 20 фр.	Ф. Михайлишин
По 30 фр.	С. Марковська	10 бельг. фр.
А. Лаврів	п. Вілянд	І. Юшак

СЛОВО ПРОЩАННЯ Й ПОДЯКИ

Вийжджаючи з Європи на душпастирську працю до Тунісу, прощаюся з усіма моїми дотеперішніми парохіями та Товариствами у Франції, які співпрацювали зі мною та допомагали мені в моїй душпастирській праці. Широ дякую за їхнє ставлення до моєї особи як душпастиря та за їхнє добре серце. Хай Милосердний Господь винагородить Вас усіх та дозволить вдруге побачитися на нашій рідній вільній Україні.

о. д-р Осип Сидорів

Ліон, 12. 12. 49.

ПОДЯКА НАШИМ ЧИТАЧАМ

Далі друкуємо список наших читачів, які в останньому часі прислали гроші на "Вісник", чим допомогли в нашій видавничій справі. За це складаємо всім їм сердечну подяку.

Адміністрація «Вісника»

Гребеняк	Вісневська	Парасей
Головатий	Волошинівська	Саєнко
Комарницький	Закальницький	Денека
Шуминець	Якимець	Дівчур
Кладчук	Миронюк	Сабат
Гвоздецький	Куз	Окатиї
Головацький	Ценкі	Паскевич
Окупнічак	Волошинівський	Данів
Полівкаїн	Гайдар	Ганиш
Мольо	Вараниця	Люник
Димінський	Черєб	Козел
Походжай	Ковалик	Назар
Дмитрів	Станчик	Хомич
Сенюк	о. Братко	Др. Мусянович
Мартич	Олексеїв	Кутянський
Бабяк	Ісків	Дмитрів
Наконечний	Михалюк	Мисюк Ст.
Ляшкевич	Тхір	Мисюк Я.
Гураль	Мікета	Гуль
Бахор	Березовський	Олійник
Пищик	Шевчик	Деклерк
Годовавий	Лука	Хадай
Піх	Струк	Волк
Кікта	Ількевич	Буряк
Коцюмака	Качка	Слижжак
Шалапута	Гриньо	Віблей
Якім	Петришиє	Вавчук
Марцінишин	Смолницький	Слобода
Гентюк	Тимців	Заремба
Назар	Купич	Червінський
Гевда	Тихий	Кавюк
Репетило	Лаврук	Степанчак
Галайда	Туркас	Курук
Кравець	Гагришкевич	Черний
Гасинець	Крас	Стасюк
Гах	Яцків	о. Щеснюк
Лепак	Нестерчук	Тимцюрак
Подборний	Масник	Горде
Карпинець	Острий	Максимич
	Панкевич	

Крім цього, зложили на Пресовий фонд "Вісника":

Гасинець Теодор	100 фр.
Гайдар	100 "
Шатинський	100 "
Шелета	100 "
Павло Л—в	100 "
Я. П. К.	200 "
Семен Бреншов	50 "
Іван Никишин	50 "
о. Онуфріїв (збірка)	2.500 "

На весіллі П.п. Романа Карабіна і Анни Паславської, що відбулося, 4-го червня ц. р., у Тіжі, Птіт Вале (Люаре), на заклик о. Брезденя, присутні гості зложили на Пресовий фонд "Вісника" 1.935 фр. На хрестинах у п. Твардовського зібрано 650 фр., а на хрестинах у п. Герасима — 300 фр. Усім Шановним Жертводавцям — наша щира подяка.

Ш У К А Ю Т Ь

Читаленка Олексія, у Франції, — Колодянський Тимофій, в Англії.

Филенка Максима, з села Филенківка, на Полтавщині, — брат, Филенко Григорій, у Німеччині.

Зарицького Володимира — сестри, Текля і Марія Зарицькі, в Америці.

Герасимовича Михайла, з Шенітьків, на Полтавщині, — брат, Макар Іван, у Німеччині.

Атаманюк Євгенію, доньку Якова і Клементини Курчеба, — сестра, через Івана Стефанюка, в Бельгії.

Коревинського Станислава, з Насколушки, на Поділлі, з ріднею, — гувернантка Мадам Ренуар, у Франції.

Артемовича Олексу, з Татар, на Самбірщині, — сестра, Артемович Марія, у Німеччині.

Винничука Василя, з Блютників, пов. Станиславів, — брат, Дмитро Винничук, у Франції.

Лобаш Марію, з Гатович, пов. Сокаль, — брат, Михайло Лобаш, с. Корнила і Теклі Ваврик, у Німеччині.

Марія Степанівна Семиряченко має листа в Суспільній Опіці від Руць Ганни Данилівни, з Полтавщини.

Читайте уважно і давайте читати іншим.

Відповідаємо тільки в разі віднайдення пошукваної особи.

Зголошуватися на адресу:

Service Social Ukrainien en France:
186, Bd Saint-Germain, Paris (6*).

Зміст „Вісника“ за 1949 рік

Число 1-2

Церкві — свободу!	1
Слово Кардинала Сюара	2
Голос українського Владика	2
Савле, Савле, чому ти переслідуєш Мене	3
Про гарячих, зимних і літєних	5
Короткі вістки з католицького світу	6
Знаменна зустріч	7
3 Різдяного Послання Владики Кир Івана	8
Наше релігійно-культурне життя у Франції	9
Черговий Себорник українського духовенства у Франції	11
Повчальний сон	14
Свят-Вечір і Новий Рік 30 літ тому	15
Звіт з діяльності “Української Служби Суспільної Опіки у Франції”	20

Число 3

Не осуджуй!	25
Душевний лік	27
Милосердна	29
Людина (I)	30
Чесність, гідна наслідування	31
Вічне Місто протестує	32
Промова Святішого Отця Папи Пія XII	33
Дипломатичний Корпус у Святішого Отця	34
Короткі вістки з католицького світу	35
Заклик до дітей Марії	37
Наше релігійно-культурне життя у Франції	38
Звіт з діяльності Сестрицтва “Матері Божої Неустанної Помочі”	39

Число 4

Христова перемога — наша перемога	42
Воскресіння Христове	44
Христос Воскрес!	44
Великдень	46
Два ювілеї	48
Діти — Святішому Отцеві	49
Українці Парижу моляться за Ювілята	50
Від слуги Христа — до Його Намісника	50
Короткі вістки з католицького світу	54
Вшанування нашого Владика	55
Наше релігійно-культурне життя у Франції	56

Число 5

Вихваляймо Найкраснішу над всі діви	57
Сила молитви	58
До всіх вірних Української Церкви	60
Цілюща рана	61
Змарноване життя	63
Короткі вістки з католицького світу	64
Дещо про “Церковний індекс”	66
Два світи	67
Архів української еміграції у Франції	69
Наше релігійно-культурне життя у Франції	70
В ім'я християнської любови — відгукніться	72
Посвячення прапора Сестрицтва “Матері Божої Неустанної Помочі”	72

Число 6

Пресвята Евхаристія і ми	73
У поважну хвилину	75
Людина (II)	78
133-ій наступник св. Дениса відійшов у вічність	80
Достойний Гість з-за океану	82

Події у Празі, Католицька Церква і... українські “політики”	83
3 малої зернини — хосенний плід	86
Короткі вістки з католицького світу	88

Число 7

Поглянь, Маріє, на наш Край	89
Друга міжнародня проща до Люрду	90
Людина (III)	91
Материнська подяка Небесній Лікарці	93
Стародавня Русь і Західна Європа	94
В жалобному поклоні	97
Зустріч з Архиепископом Сюаром	97
Покажіть діла свої в лагідній мудрості	100
Голос українського робітника з Австралії	102

Число 8-9

Декрет Найвищої Священної Конгрегації Святого Уряду проти комунізму	105
Декрет і українці	106
Уважливість Святішого Отця до праці українців	111
Українське і московське православ'я	112
Новий Генеральний Вікарій для Англії і Шкотії	115
Закінчення академічного року в Духовній Семінарії в Кюлемборзі	115
Христова Церква вже від заснування зазнає переслідувань	116
Владика-Ювілят	118
Благословенне місце віри, надії і любови	119
Чуда чи не чуда?	132
Конференція Генеральних Вікаріїв у Люрді	135
Новий паризький Архиепископ	136

Число 10

Великий Ювілей	137
Молитва Святішого Отця Папи Пія XII на Святий Рік	140
У двадцяті роковини невтомного апостолування	141
Невже ж Рим для нас те саме, що й Москва?	145
Інtronізація нового Архиепископа Парижу	147
Оргінформ бореться проти Католицької Церкви	149
Голос українського робітника з Австралії	150

Число 11-12

Радість і сміток Першого Листопада	153
Митрополит Шептицький і українське підпілля	156
Паке Христі	158
Два привіти	162
Дорогою ламання Св. Канонів	163
Наша церковна пам'ятка у Франції	169
Герб Анни Ярославни	170
Поклін вдячності Владиці-Опікунові	171
В обороні правди	172
Ще одна “ягідка”	172
Молитва	174
Поєднок сумнів	175
Камо грядеші	177
Голос українського робітника з Австралії	178
Нас запитують — ми відповідаємо	179
Українська проща до Риму на Святий Рік	180
На порозі Святого Реку	181
Заклик до вірних нашої Церкви у Франції	181
Перша річниця Братства Матері Божої Неустанної Помочі	182
Слово прощання й подяки	183